

**ÇANKAYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

OLUMLU MİRAS SÖZLEŞMESİ

**TEZ DANIŞMANI
PROF. DR. BİLGE ÖZTAN**

**HAZIRLAYAN
SERAP ÖZBEY**

ANKARA

2010

Serap ÖZBEY tarafından hazırlanan **Olumlu Miras Sözleşmesi** adlı bu tez, tarafımdan incelenmiş ve Yüksek Lisans Tezi olarak uygun bulunmuştur.

Prof. Dr. Bilge ÖZTAN
Tez Danışmanı

: *Bilge Öztan*.....

Bu tezin yüksek lisans derecesini elde etmek için gerekli koşulları sağladığını onaylarım.

Prof. Dr. Hamdi MOLLAMAHMUTOĞLU
Özel Hukuk Anabilim Dalı Başkanı

: *Hamdi Mollamahtuoğlu*.....

Sosyal Bilimler Enstitüsü onayı.

Taner Altunok
Prof. Dr. Taner ALTUNOK

Tez Sınav Tarihi : 15 Nisan 2010

Tez Jüri Üyeleri :

Prof. Dr. Bilge ÖZTAN

(Çankaya Üniversitesi)

Bilge Öztan

Prof. Dr. Erzan ERZURUMLUOĞLU

(Çankaya Üniversitesi)

Erzan Erzurumluoğlu

Yrd. Doç. Dr. Mehmet İSTEMİ

(Atılım Üniversitesi)

Mehmet İstemi

ÇANKAYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

Bu belge ile, bu tezdeki bütün bilgilerin akademik kurallara ve etik davranış ilkelerine uygun olarak toplanıp sunulduğunu beyan ederim. Bu kural ve ilkelerin gereği olarak, çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce ve sonuçları andığımı ve kaynağını gösterdiğimi ayrıca beyan ederim.

Adı, Soyadı : Serap ÖZBEY

İmzası :

Tarih : 15 Nisan 2010

ÖZET

OLUMLU MİRAS SÖZLEŞMESİ

ÖZBEY, Serap

Sosyal Bilimler Enstitüsü, Özel Hukuk Anabilim Dalı

Tez Danışmanı : Prof. Dr. Bilge ÖZTAN

Nisan 2010, 155 sayfa

Olumlu miras sözleşmesi, mirasbırakanın mirasını veya belirli malını sözleşme yaptığı kimseye ya da üçüncü bir kişiye bırakma yükümlülüğü altına girdiği bir ölüme bağlı tasarruftur. Olumlu miras sözleşmesi hukuki niteliği itibariyle sözleşmedir. Sözleşmenin konusu olabilecek başlıca tasarruflar, mirasçı atama ve belirli mal bırakmadır. Ayrıca sözleşme koşullu ve yüklemeli de yapılabilmektedir.

Olumlu miras sözleşmesi resmi şekilde kurulabilmektedir. Sözleşmeyi yapabilmek için ayırt etme gücüne sahip olmak, ergin olmak ve kısıtlı olmamak gerekmektedir.

Olumlu miras sözleşmesi kural olarak iki tarafın anlaşması ile sona erdirilebilmektedir. Genel kural bu olmakla birlikte, Kanun'da düzenlenen bazı hallerin gerçekleşmesi durumunda, mirasbırakanın sözleşmeden dönmesi de mümkündür. Sözleşmenin sakat olması durumunda ise, sözleşme mirasbırakan tarafından iptal ettirilebilmektedir.

Olumlu miras sözleşmesinin ile saklı paya sahip mirasçuların payları ihlal edilmişse, tenkis davası açılabilir. Bazı hallerde, mirasçular tarafından iptal davası açılabilir. Nihayet mirasbırakanın olumlu miras sözleşmesindeki yükümlülüğü ile bağdaşmayan ölüme bağlı tasarruflarına veya bağışlamalarına karşı, diğer tarafın dava açarak itiraz etme hakkı bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Olumlu Miras Sözleşmesi, Miras Sözleşmesi, Ölüme Bağlı Tasarruflar, Miras.

ABSTRACT

POSITIVE INHERITANCE CONTRACT

ÖZBEY, Serap

Graduate School of Social Sciences Department of Private Law

Supervisor : Prof. Dr. Bilge ÖZTAN

April 2010, 155 pages

The positive inheritance contract is a testamentary disposition that the legator undertakes the liability of leaving his/her inheritance or his/her specific property to the person whom he/she makes the contract with or to a third party. The positive inheritance contract is a contract according to its legal quality. The main savings that can constitute the subject of the contract are assigning a heritor and leaving a specific property.

The positive inheritance contract can be made officially. In order to make the contract it is needed to have ability of power of sensibility, to be an adult and not to be restricted.

As a rule, the positive inheritance can be terminated by mutual agreement of the two parties. Although this is not a general rule, if some situations that have been arranged by law occur, then the termination of the contract by the legator is possible. If the contract is faulty, it can be made cancelled by legator.

If the shares of the heritors, which have reserved shares, has been violated with the positive inheritance contract then action for reduction can be opened. In some cases, cancelation case can be opened by the heritors. Finally, against the savings or donations that lean to death that do not square with the liability of the legator in the positive inheritance contract, there is the right of opening a case and making rejections for the other side.

Keywords: Positive Inheritance Contract, Inheritance Contract, Testamentary Disposition, Inheritance.

GİRİŞ

Kişiler, sağlıklarında malvarlıklarına ilişkin olarak istedikleri hukuki sonuçları elde etmek amacıyla çeşitli hukuki işlemlerde bulunabilmektedirler. Hukuk düzeni kişilerin sahip olduğu bu hakkı sadece sağlıklarında sonuç doğuracak işlemler bakımından değil; aynı zamanda ölümlerinden sonra sonuç doğuracak işlemler bakımından da kullanabileceklerini düzenlemektedir. Nihayet kişinin ölümünden sonra hüküm ve sonuç doğuran bu tür hukuki işlemlere ölüme bağlı tasarruf denilmektedir.

Ölüme bağlı tasarruflar anlam itibariyle öğretilerde maddi ve şekli anlamda ölüme bağlı tasarruflar olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Maddi anlamda ölüme bağlı tasarruflar, mirasbırakanın ölümünden sonra hüküm ve sonuç doğurmasını istediği son arzularını içermektedir. Şekli anlamda ölüme bağlı tasarruflar ise, mirasbırakanın son arzularını açıklarken uymak zorunda olduğu şekil kurallarını ifade etmektedir. Türk Medeni Kanunu'nda sadece iki şekil türü kabul edilmiştir ve bunlar *vasiyetname* ve *miras sözleşmesidir*.

Ölüme bağlı tasarruf şekillerinden biri olan vasiyetname, mirasbırakanın tek taraflı iradesi ile meydana gelmektedir. Resmi vasiyetname, el yazılı vasiyetname ve sözlü vasiyet olmak üzere üç şekilde yapılabilmektedir. Miras sözleşmesi ise, vasiyetnameden farklı olarak, karşı taraf veyahut bir üçüncü şahıs lehine yapılan iki taraflı bir sözleşmedir. Sözleşme olmasından ötürü de bağlayıcı bir ölüme bağlı tasarruf çeşididir.

Kanun'da miras sözleşmesi olumlu miras sözleşmesi ve mirastan feragat sözleşmesi olarak ikiye ayrılmaktadır. Olumlu miras sözleşmesi, mirasbırakanın karşı taraf veya bir üçüncü kişi lehine terekesine ilişkin olarak

kazandırmada bulunduğu bir miras sözleşmesi çeşididir. Olumsuz miras sözleşmesi yani Kanun'daki deyimle mirastan feragat sözleşmesi ise, mirasbırakanın bir mirasçısı ile yaptığı ve mirasçının gelecekte sahip olması muhtemel miras hakkından vazgeçmesini konu alan bir miras sözleşmesidir.

Miras sözleşmesi çeşitlerinden olan olumlu miras sözleşmesi bu tezin konusunu oluşturmaktadır. Vasiyetnameden farklı olarak, bağlayıcı olması, resmi şekilde yapılma zorunluluğunun bulunması ve kural olarak tek taraflı serbestçe caymanın mümkün olmaması yönünden, uygulamada çok fazla tercih edilen bir ölüme bağlı tasarruf çeşidi değildir. İşte bu nedenle uygulamada çıkabilecek sorunların tespiti ve bunlara karşı getirilebilecek çözüm yollarının saptanması bakımından bu konunun incelenmesi önem arz etmiştir. Ayrıca, olumlu miras sözleşmesiyle ilgili yeni Medeni Kanun'da bazı hükümlerin düzeltilmesi veya değiştirilmesinden dolayı, konu ile ilgili öğretilerdeki kimi tartışmaların sonlanması ve değişen Kanunla yeni tartışmaların çıkması bu tezin hazırlanması nedenini oluşturmaktadır.

Olumlu miras sözleşmesi konusunun tüm hatlarıyla incelenmesini sağlamak ve sınırlarının belirlenerek kapsam dışına çıkılmasını engellemek amacıyla, tez yedi bölüme ayrılarak incelenmiştir. Böylece konu bütün yönleriyle ele alınmış olmaktadır.

Tezin birinci bölümünde, olumlu miras sözleşmesi kavramı, hukuki niteliği ve türleri incelenmiştir.

Tezin ikinci bölümünde olumlu miras sözleşmesinin konusu ele alınmıştır. Bu bölümde olumlu miras sözleşmesi ile mirasçı atama ve belirli mal bırakma üzerinde ayrıntılı inceleme yapılmıştır. Özellikle mirasbırakanın olumlu miras sözleşmesi ile atadığı mirasçıya sağlığında mallarını devretmesi konusu üzerinde durulmuş ve öğretilerdeki görüşler de göz önünde bulundurularak, bu durumun hukuki niteliğinin tespitine çalışılmıştır. Bu

bölümde ayrıca olumlu miras sözleşmesinde koşul ve yükleme kavramları tüm hatlarıyla ele alınmıştır.

Üçüncü bölümde olumlu miras sözleşmesi yapma ehliyeti anlatılmıştır. Ehliyet konusu mirasbırakanın ehliyet şartları ve karşı tarafın ehliyet şartları olmak üzere ikiye ayrılarak incelenmiştir. Eski Medeni Kanun'da tartışmalara yol açan mirasbırakanın ehliyet şartlarına ilişki hüküm değişikliği üzerinde durulmuş ve konu tam ehliyetliler, sınırlı ehliyetsizler, tam ehliyetsizler ve sınırlı ehliyetliler yönünden her bir ehliyet grubu tek tek ele alınarak anlatılmıştır.

Dördüncü bölümde olumlu miras sözleşmesinin şekli konusu incelenmiştir. Resmi vasiyetname şeklinden farklılıkları göz önünde bulundurularak, sözleşmenin kurulma aşamaları ayrıntılı bir şekilde açıklanmıştır.

Tezin beşinci bölümünde olumlu miras sözleşmesinin yorumu anlatılmıştır. Öncelikle yorumunun öneminden bahsedilmiştir. Olumlu miras sözleşmesinin yorumuna egemen olan ilkeler tek tek ele alınmıştır. Konu ile ilgili Yargıtay kararlarına yer verilmiştir.

Altıncı bölümde olumlu miras sözleşmesinin sona ermesi konusu incelenmiştir. Sona erme nedenleri ve sonuçları üzerinde ayrıntılı olarak durulmuştur. Bu bölümde öncelikle olumlu miras sözleşmesinin tarafların anlaşması ile sona ermesi konusu ele alınmıştır. Sona erdirme sözleşmesinin ehliyet, şekil şartları ve sonuçları açıklandıktan sonra; bu sözleşmeden cayma konusu incelenmiştir. Bir diğer başlıkta ise olumlu miras sözleşmesinden dönme ve dönmenin sonuçları ele alınmıştır. Bu konu ele alınırken ilgili Medeni Kanun hükümleri doğrultusunda açıklama yapılmış, ayrıca olumlu miras sözleşmesinin sözleşme olmasından dolayı uygulanabilir olan Borçlar Kanunu hükümlerine ilişkin öğretilerdeki tartışmalı görüşlerden ve konuya ilişkin savunulan görüşten ayrıntılı olarak bahsedilmiştir. Sonraki başlıkta olumlu

miras sözleşmesinin kendiliğinden sona ermesi hali incelenmiştir. Bir diğer başlıkta olumlu miras sözleşmesinin iptali incelenmiştir. Burada sadece olumlu miras sözleşmesinin mirasbırakanın sağlığında iptal etmesi durumu üzerinde durulmuş; mirasbırakanın ölümünden sonra iptali ise yedinci bölümde ayrı başlık altında ele alınmıştır. Konuya ilişkin öğretilerdeki tüm tartışmalar göz önünde bulundurularak, Medeni Kanun'da düzenlenen ve mirasbırakanın sağlığında sözleşmeyi iptal etme hakkı veren haller olan irade sakatlığı halleri, ehliyetsizlik ve şekil eksikliği halleri olumlu miras sözleşmeleri bakımından ayrıntılı olarak incelenmiştir. Bunun yanı sıra Borçlar Kanunu'nda yer alan ve olumlu miras sözleşmelerine özgü iptal sebepleri de anlatılmıştır. Bu bölümde son olarak olumlu miras sözleşmesinin kesin hükümsüzlüğü hem Medeni Kanun hükümleri, hem Borçlar Kanunu hükümleri göz önünde tutularak incelenmiştir.

Nihayet tezin son bölümü olan yedinci bölümde, olumlu miras sözleşmesinden doğan davalar ele alınmıştır. Bu bölümde tenkis davası konunun genişliği ve tezin sınırının aşılması amacıyla genel hatlarıyla incelenmiş, olumlu miras sözleşmeleri bakımından davanın şartları ve doğuracağı sonuçlar hakkında genel bilgi verilmiştir. Yine bu bölümde mirasbırakanın ölümünden sonra açılacak iptal davası incelenmiştir. İptal sebeplerinin, mirasbırakanın sözleşmeyi sağlığında iptalinin anlatıldığı altıncı bölümde ayrıntılı olarak incelenmiş olmasından ötürü, bu bölümde tekrar iptal sebepleri üzerinde durulmamış; iptal davasının niteliği ve olumlu miras sözleşmesi bakımından davanın özelliklerinden ve sonuçlarından bahsedilmiştir. Bu bölümde son olarak olumlu miras sözleşmelerine özgü dava olan mirasbırakanın sözleşmeye aykırı tasarruflarına ilişkin iptal davası ayrıntılı olarak ele alınmıştır. Olumlu miras sözleşmesine aykırı düşen ölüme bağlı tasarruflar ve bağışlamalar konunun daha kapsamlı incelenmesi bakımından ayrı başlık altında incelenmiştir.

Tezin son bölümünün de incelenmesinin ardından “Sonuç” bölümünde, olumlu miras sözleşmesi konusu, tartışmalı olan hususlar ve bizimde katıldığımız görüşler genel hatlarıyla özetlenmeye çalışılmıştır.

İÇİNDEKİLER

İNTİHAL BULUNMADIĞINA İLİŞKİN SAYFA	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	vi
GİRİŞ.....	viii
İÇİNDEKİLER.....	xiii
KISALTMALAR	xix

BİRİNCİ BÖLÜM

1. OLUMLU MİRAS SÖZLEŞMESİ KAVRAMI ve HUKUKİ NİTELİĞİ	1
1.1. Olumlu Miras Sözleşmesi Kavramı.....	1
1.2. Olumlu Miras Sözleşmesinin Hukuki Niteliği	4
1.3. Olumlu Miras Sözleşmesi Türleri.....	5
1.3.1. Tek Tarafın Tasarrufta Bulunduğu Olumlu Miras Sözleşmesi.....	5
1.3.1.1. Tek Tarafın Tasarrufta Bulunduğu – İvazsız Olumlu Miras Sözleşmesi	6
1.3.1.2. Tek Tarafın Tasarrufta Bulunduğu – İvazlı Olumlu Miras Sözleşmesi	6
1.3.2. İki Tarafın Tasarrufta Bulunduğu Olumlu Miras Sözleşmesi.....	7

İKİNCİ BÖLÜM

2. OLUMLU MİRAS SÖZLEŞMESİNİN KONUSU.....	10
2.1. Olumlu Miras Sözleşmesi ile Mirasçı Atama.....	11

2.1.1. Mirasbırakanın Olumlu Miras Sözleşmesi İle Bırakmayı Öngördüğü Miras Payının Sağlığında Atanmış Mirasçıya Devredilmesi	14
2.1.1.1. Devrin Şartları.....	18
2.1.1.2. Devrin Sonuçları	19
2.1.2. Mirasbırakanın Olumlu Miras Sözleşmesi ile Bırakmayı Öngördüğü Miras Payının Ölümünden Sonra Atanmış Mirasçıya Geçmesi.....	23
2.2. Olumlu Miras Sözleşmesi ile Belirli Mal Bırakma	24
2.2.1. Terekede Mevcut Bir Malın Olumlu Miras Sözleşmesi İle Sözleşmeden Yararlanan Kişiye Bırakılması.....	30
2.2.2. Terekede Mevcut Olmayan Bir Malın Olumlu Miras Sözleşmesi İle Sözleşmeden Yararlanan Kişiye Bırakılması.....	32
2.2.3. Diğer Başlıca Vasiyet Türlerinin Olumlu Miras Sözleşmesinin Konusunu Oluşturması.....	34
2.2.3.1. Alt Vasiyet	34
2.2.3.2. Alacak Vasiyeti.....	35
2.2.3.3. İrat Vasiyeti.....	35
2.2.3.4. İntifa Vasiyeti.....	36
2.2.3.5. İbra (Borçtan Kurtarma) Vasiyeti	36
2.2.3.6. Tereke Değeri Üzerinden Bir Edimin Yerine Getirilmesi Vasiyeti	37
2.2.3.7. Mirasçı Lehine Belirli Mal Vasiyeti	38
2.3. Olumlu Miras Sözleşmesinde Koşul	39
2.3.1. Koşul Kavramı	39
2.3.2. Koşul Türleri	41
2.3.3. Koşulun Gerçekleşmesi.....	42
2.3.4. Koşulun Geçersizliği.....	46
2.3.4.1. Hukuka veya Ahlaka Aykırı Koşullar.....	46
2.3.4.2. Anlamı Olmayan Rahatsız Edici Koşullar.....	49
2.3.4.3. İmkânsız Koşullar	51
2.4. Olumlu Miras Sözleşmesinde Yükleme	52

2.4.1. Yükleme Kavramı	52
2.4.2. Yüklemenin Konusu	56
2.4.3. Yüklemenin Yerine Getirilmesi	57
2.4.4. Yüklemenin Geçersizliği.....	59
2.4.4.1. Hukuka veya Ahlaka Aykırı Yüklemeler	60
2.4.4.2. Anlamı Olmayan Rahatsız Edici Yüklemeler.....	60
2.4.4.3. İmkânsız Yüklemeler	61

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. OLUMLU MİRAS SÖZLEŞMESİ YAPMA EHLİYETİ.....	63
3.1. Olumlu Miras Sözleşmesinde Mirasbırakanın Sözleşme Yapma Ehliliyeti.....	63
3.1.1. Tam Ehliyetliler Yönünden.....	64
3.1.2. Sınırlı Ehliyetliler Yönünden	65
3.1.3. Tam Ehliyetsizler Yönünden.....	65
3.1.4. Sınırlı Ehliyetsizler Yönünden	66
3.2. Olumlu Miras Sözleşmesinde Mirasbırakanın Sözleşme Yaptığı Kişinin Ehliliyeti.....	69
3.2.1. Tam Ehliyetliler Yönünden.....	69
3.2.2. Sınırlı Ehliyetliler Yönünden	70
3.2.3. Tam Ehliyetsizler Yönünden.....	70
3.2.4. Sınırlı Ehliyetsizler Yönünden	70

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. OLUMLU MİRAS SÖZLEŞMESİNİN ŞEKLİ.....	74
4.1. Olumlu Miras Sözleşmesinin Şekli	74
4.2. Olumlu Miras Sözleşmesinin Kurulma Aşamaları	75
4.2.1. İrade Açıklamalarının Aynı Zamanda Yapılması	75
4.2.2. Sözleşmenin Resmi Memur Tarafından Düzenlenmesi.....	76
4.2.3. Sözleşmenin Okunması ve Tanıklar Huzurunda İmzalanması	76

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. OLUMLU MİRAS SÖZLEŞMESİNİN YORUMU ve YORUMA HÂKİM İLKELER	79
5.1. Ölüme Bağlı Tasarruflarda Yorum	79
5.2. Olumlu Miras Sözleşmesinin Yorumunda Hakim Olan İlkeler	81
5.2.1. Güven İlkesi	81
5.2.2. Miras Sözleşmesinin Üstün Tutulması İlkesi (Favor Pacti Successoralis)	83
5.2.3. Yasal Geçiş Hükümlerinin Uygulanması İlkesi	84

ALTINCI BÖLÜM

6. OLUMLU MİRAS SÖZLEŞMESİNİN SONA ERMESİ.....	85
6.1. Olumlu Miras Sözleşmesinin Tarafların Anlaşması ile Sona Ermesi ...	85
6.1.1. Olumlu Miras Sözleşmesini Sona Erdirme Şartları	86
6.1.1.1. Ehliyet	86
6.1.1.2. Şekil	88
6.1.2. Olumlu Miras Sözleşmesini Sona Erdirme Sözleşmesinin Sonuçları	89
6.1.3. Olumlu Miras Sözleşmesini Sona Erdirme Sözleşmesinden Cayma	89
6.2. Olumlu Miras Sözleşmesinden Dönme ve Dönmenin Sonuçları	90
6.2.1. Olumlu Miras Sözleşmesinden Dönme.....	90
6.2.1.1. Mirasçılıktan Çıkarma Sebebinin Varlığı Halinde Dönme.....	91
6.2.1.1.1. Mirasçılıktan Çıkarma Sebebinin Bulunması.....	92
6.2.1.1.2. Ehliyet	95
6.2.1.1.3. Şekil.....	96
6.2.1.2. Sağlararası İvaz Borcunun Yerine Getirilmemesi Halinde Dönme	97

6.2.1.2.1. Sağlararası İvaz Borcunun Yerine Getirilmemesi	97
6.2.1.2.2. Ehliyet	99
6.2.1.3. Olumlu Miras Sözleşmesinde Dönme Hakkının Saklı Tutulması	100
6.2.2. Olumlu Miras Sözleşmesinden Dönmenin Sonuçları	101
6.2.2.1. Mirasçılıktan Çıkarma Sebebinin Varlığı Halinde Dönmenin Sonuçları	101
6.2.2.2. Sağlararası İvaz Borcunun Yerine Getirilmemesi Halinde Dönmenin Sonuçları.....	102
6.3. Olumlu Miras Sözleşmesinin Kendiliğinden Sona Ermesi	103
6.3.1. Lehine Tasarruf Yapılan Kişinin Mirasbırakandan Önce Ölmesi	104
6.3.2. Mirastan Yoksunluk Sebebinin Bulunması.....	105
6.3.3. Evliliğin Boşanma veya Butlanla Sona Ermesi	106
6.3.4. Koşula Bağlanmışsa Geciktirici Koşulun Gerçekleşmemesi veya Bozucu Koşulun Gerçekleşmesi.....	107
6.4. Olumlu Miras Sözleşmesinin İptali	108
6.4.1. Olumlu Miras Sözleşmesinde İptal Sebepleri	110
6.4.1.1. İrade Sakatlığı Hallerinden Birinin Varlığı.....	110
6.4.1.1.1. Hata	110
6.4.1.1.2. Hile	113
6.4.1.1.3. Korkutma veya Zorlama.....	115
6.4.1.2. Ehliyetsizlik	117
6.4.1.3. Şekil Eksikliği.....	118
6.4.1.4. Gabin.....	119
6.4.2. Olumlu Miras Sözleşmesinde İptalin İleri Sürülmesi	120
6.5. Olumlu Miras Sözleşmesinin Kesin Hükümsüzlüğü.....	123
6.5.1. Hukuka veya Ahlaka Aykırılık	123
6.5.2. Muvazaa	124
6.5.3. Latife Beyanı	125
6.5.4. Zihni Kayıt	126

YEDİNCİ BÖLÜM

7. OLUMLU MİRAS SÖZLEŞMESİNDEN DOĞAN DAVALAR	128
7.1. Tenkis Davası	128
7.2. Olumlu Miras Sözleşmesinin Geçersizliğine İlişkin İptal Davası.....	132
7.3. Mirasbırakanın Sözleşmeye Aykırı Tasarruflarına İlişkin İptal Davası	136
7.3.1.Olumlu Miras Sözleşmesine Aykırı Düşen Ölüme Bağlı Tasarruflar	138
7.3.2.Olumlu Miras Sözleşmesine Aykırı Düşen Bağışlamalar.....	139
SONUÇ	142
KAYNAKÇA	148
EK	
ÖZGEÇMİŞ.....	155

KISALTMALAR

AÜHFD.	: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
BK	: Borçlar Kanunu
bkz.	: Bakınız
C.	: Cilt
dpt.	: Dipnot
E.	: Esas
f.	: Fıkra
HD	: Hukuk Dairesi
İTÜSBD.	: İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi
İst. Bar. Derg.	: İstanbul Barosu Dergisi
K.	: Karar
m.	: Madde
MK	: Medeni Kanun
S.	: Sayı
s.	: Sayfa
T.	: Tarih
vd.	: ve devamı
Y.	: Yargıtay
YHGK	: Yargıtay Hukuk Genel Kurulu
YİBGK	: Yargıtay İçtihadı Birleştirme Genel Kurulu
YKD.	: Yargıtay Kararları Dergisi

BİRİNCİ BÖLÜM

1. OLUMLU MİRAS SÖZLEŞMESİ KAVRAMI ve HUKUKİ NİTELİĞİ

1.1. Olumlu Miras Sözleşmesi Kavramı

Bir kişinin son arzu ve isteklerine ilişkin olarak yapmış olduğu ve hüküm ve sonuçlarını kişinin ölümünden sonra doğuracak olan işlemlere hukuk düzeninde *ölüme bağlı tasarruf* denilmektedir¹. Burada kullanılan tasarruf deyimini sağlararası işlemlerde kullanılan tasarruf deyiminden farklı anlam taşımaktadır. Zira genel olarak sağlararası işlemlerde kullanılan tasarruf deyimini, bir hakka doğrudan etki yapan, onu değiştiren veyahut ortadan kaldıran işlemler için kullanılmaktadır. Oysa ölüme bağlı tasarruf deyimindeki tasarruf, mirasbırakanın sağlığında yaptığı ancak ölümünden sonra hüküm ve sonuç doğuracak işlemleri ifade etmektedir².

¹ Benzer tanım için bkz. **BERKİ, Ş.** (1975), *Miras Hukuku*, s. 33, Ankara.; **ŞENER, E.** (1988), *Eski ve Yeni Miras Hukuku Şerh*, s. 331, Ankara.; **DURAL, M., ÖZ, T.** (2006), *Türk Özel Hukuku*, C. IV, Miras Hukuku, s. 49, İstanbul.; **ANTALYA, G.** (2009), *Miras Hukuku*, s. 108, İstanbul.; **DURAL, M.** (1980), *Miras Sözleşmeleri*, s. 8, İstanbul.; **SEROZAN, R., ENGİN, B. İ.** (2008), *Miras Hukuku*, 2. Baskı, s. 191, Ankara.; **AYAN, M.** (2009), *Miras Hukuku*, Güncelleştirilmiş 5. Baskı, s. 67, Konya.; **İMRE, Z., ERMAN, H.** (2010), *Miras Hukuku*, Gözden Geçirilmiş 7. Baskı, s. 12, İstanbul.; **AYİTER, N.** (1974), *Miras Hukuku*, 3. Baskı, Ankara.

² **ÖZTAN, B.** (2008), *Miras Hukuku*, 3. Baskı, s. 145, Ankara.; **SEROZAN, R.** (1979), *Sağlararası İşlem Yoluyla Ölüme Bağlı Kazandırma*, s. 14, İstanbul.; **KÖPRÜLÜ, B.** (1985), *Miras Hukuku Dersleri*, 2. Baskı, s. 122-123, İstanbul.; **DURAL, M., ÖZ, T., s.** 49.; **AYİTER, N., s.** 34-35.

Öğretide ölüme bağlı tasarruflar, *şekli anlamda ölüme bağlı tasarruflar* ve *maddi anlamda ölüme bağlı tasarruflar* olmak üzere ikiye ayrılmaktadır³. Şekli anlamda ölüme bağlı tasarruflar, mirasbırakanın irade açıklamasında bulunurken, açıklamanın büründüğü biçimi ifade etmektedir⁴. Kanun'da sadece iki şekil tipi kabul edilmektedir. Bunlar, “*vasiyetname*”⁵ ve “*miras sözleşmesi*” dir. Vasiyetname ve miras sözleşmesi dışında mirasbırakanın başka bir şekil tipinde ölüme bağlı tasarruflarda bulunması mümkün değildir. Çünkü şekli anlamda ölüme bağlı tasarruflar kapalı sayı (numerus clausus) ilkesine tabidir⁶.

Maddi anlamda ölüme bağlı tasarruflar ise, vasiyetname veya miras sözleşmesinin konusunu, içeriğini oluşturan mirasbırakanın son arzularını ifade etmektedir⁷. Medeni Kanun'un 514-530'uncu maddeleri arasında, ölüme bağlı

³ ÖZTAN, B., s. 155.; YİBGK 11.11.1994 T., 4 E., 4 K., “*Şekli anlamda ölüme bağlı tasarruf, ya mirasbırakanın tek taraflı irade açıklaması olan VASİYETNAME veya karşılıklı irade açıklamasını öngören MİRAS SÖZLEŞMESİ şeklinde olmaktadır. Vasiyetname veya miras sözleşmesi ile yapılması arzu edilen şey, maddi manada ölüme bağlı tasarrufu ifade eder. Mirasçı nasbı, muayyen mal vasiyeti, terekeye tenfiz memuru tayin etme gibi ölüme bağlı tasarruflar maddi anlamda ölüme bağlı tasarruflardır.*”

⁴ ÖZTAN, B., s. 155.; “*Şekli anlamda ölüme bağlı tasarruf dendiği zaman, bundan mirasbırakanın son arzularını ve ölümünden sonra hüküm ifade etmesini istediği emirlerini açıklarken uyması gereken şekil kuralları anlaşılır*” (DURAL, M., ÖZ, T., s. 60).

⁵ Ölüme bağlı tasarrufların bir türü olan vasiyetname, MK'nun 531. maddesinde; “*resmi vasiyetname*”, “*el yazılı vasiyetname*” ve “*sözlü vasiyet*” olmak üzere üç çeşit olarak düzenlenmiştir. Vasiyetname konusunda geniş bilgi için bkz. BERKİ, Ş. (1951), *Türk Hukukunda Vasiyet*, AÜHFD, C. VIII, S. 3-4, s. 400-434, Ankara.

⁶ ÖZTAN, B., s. 155.; DURAL, M., ÖZ, T., s. 60.

⁷ ÖZUĞUR, A. İ. (2009), *Türk Medeni Kanunundan Önce ve Sonra Miras Hukuku*, Gözden Geçirilmiş 3. Baskı, s. 383-384, Ankara.; KILIÇOĞLU, A. (2009), *Miras Hukuku*, Genişletilmiş 3. Baskı, s. 92, Ankara.; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N. (1978), *Miras Hukuku*, 2. Baskı, s. 127, İstanbul.; OĞUZMAN, M. K. (1995), *Miras Hukuku*, 6. Baskı, s. 95 vd, İstanbul.; İNAN, A. N., ERTAŞ, Ş., ALBAŞ, H. (2008), *Miras Hukuku*, 7. Baskı, s. 166-167, Ankara.; Dar ve geniş anlamda ölüme bağlı tasarruflar ayrımı için bkz. ŞENER, E. (1995), *Vasiyet Hukuku*, s. 9-10, Ankara.; HATEMİ, H. (2004), *Miras Hukuku*, Gözden Geçirilmiş 4. Baskı, s. 63, İstanbul.; ÖZTAN, B., s. 236.; KÖPRÜLÜ, B., s. 123.; AYAN, M., s. 11-12.; SEROZAN, R., ENGİN, B. İ., s. 191.; DURAL, M., ÖZ, T., s. 51-54.; AYİTER, N., s. 36.; Bunlar; mirasçı atama, belirli mal bırakma, yüklenme, yedek veya art mirasçı atama gibi farklı türler olabilmektedir. Ancak şekil bakımından getirilen sınırlama içerik bakımından söz konusu değildir. Bu sebepten

tasarruf çeşitleri sayılmıştır. Ancak maddi anlamda ölüme bağlı tasarruf çeşitleri bu hükümler arasında sayılanlar ile sınırlı değildir. Medeni Kanun'un diğer maddelerinde de ölüme bağlı tasarruflara ilişkin düzenlemelere rastlanmaktadır⁸.

Şekli anlamda ölüme bağlı tasarrufların bir türü olan miras sözleşmesi, mirasbırakanın bir tarafını teşkil ettiği, kural olarak tek taraflı dönülemeyen, iki taraflı bir hukuki işlemdir⁹. Vasiyette olduğu gibi burada da sözleşmenin konusunu mirasbırakanın terekesi oluşturmaktadır. Medeni Kanun'da miras sözleşmeleri “*olumlu miras sözleşmesi*” ve “*mirastan feragat sözleşmesi*”¹⁰ olmak üzere iki türde düzenlenmiştir.

Olumlu miras sözleşmesi, Medeni Kanun'un 527'inci maddesinde hüküm altına alınmıştır. Madde metninde,

Mirasbırakan miras sözleşmesiyle mirasını veya belirli malını sözleşme yaptığı kimseye ya da üçüncü bir kişiye bırakma yükümlülüğü altına girebilir.

denilmektedir. Bu hüküm 743 sayılı eski Medeni Kanun'un 474'üncü maddesinin yeniden düzenlenmesiyle oluşturulmuştur. Eski Medeni Kanun'un 474'üncü maddesi de İsviçre Medeni Kanunu'nun 494'üncü maddesine karşılık

mirasbırakanın Kanun'da belirtilen konuların dışında da tasarruf da bulunabilmesi mümkündür.

⁸ **ÖZTAN, B.**, s. 237.; “*Miras hukukuyla ilgili yapılabilecek maddi anlamda ölüme bağlı tasarruflarda (şekli anlamda ölüme bağlı tasarruflarda olduğu gibi) numerus clausus prensibi yürür. Başka bir deyişle, mirasbırakanın yapmış olduğu ölüme bağlı tasarrufun mirasçuları bağlaması için, bunların MK. m. 504 vd.da ya da Miras Hukuku kitabının başka bir yerinde veya Medeni Kanun'un başka bir kitaplarında Maddi anlamda ölüme bağlı tasarruf olarak öngörülmüş olması gerekir. Eğer mirasbırakanın yapmış olduğu tasarruf hiçbir yerde maddi anlamda ölüme bağlı tasarruf olarak belirtilmemişse ve yorumla da bir sonuca varılamıyorsa, bunun bağlayıcılığı yoktur...*” (**DURAL, M., ÖZ, T.**, s. 134.).

⁹ **İMRE, Z.** (1978), *Türk Miras Hukuku*, 4. Baskı, s. 96, İstanbul.; **KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N.**, s. 128.; **DURAL, M., ÖZ, T.**, s. 96.

¹⁰ “*Mirastan Feragat Sözleşmesi*” hakkında geniş bilgi için bkz. **ANTALYA, G.** (1999), *Mirastan Feragat Sözleşmesi*, İstanbul.

gelmektedir. Fakat İsviçre Medeni Kanunu'nda olumlu miras sözleşmesi deyimini kullanılmamaktadır. Oysa 4721 sayılı yeni Medeni Kanun'un 527'nci maddesinin üst başlığı “*olumlu miras sözleşmesi*” olarak kaleme alınmıştır. Bu deyim kullanılmasının sebebi, miras sözleşmelerinin içeriğine ilişkin ayrımın belirlenmesini sağlamaktır¹¹. Daha açık ifade etmek gerekirse bu deyim kullanılmasıdaki amaç, içeriği mirasçı atama veya belirli mal bırakma olan miras sözleşmesini; içeriği bir mirasçının mirasbırakanın ölümünden sonra doğacak miras hakkında vazgeçmesini düzenleyen miras sözleşmesinden ayırmaktır. İkinci halde olumsuz miras sözleşmesi söz konusu olmaktadır. Olumsuz miras sözleşmesine “*mirastan feragat sözleşmesi*” denilmektedir¹².

Olumlu miras sözleşmesi ile mirasbırakan karşı tarafı veya taraf olmayan bir üçüncü kişiyi mirasçı atamakta ya da lehine belirli mal bırakmaktadır¹³. Ancak belirtmek gerekir ki, bu hüküm sınırlı değildir. Diğer bir deyişle, mirasçı atama veya belirli mal bırakma dışında yüklenme, koşul veya vasiyeti yerine getirme görevlisi atama gibi diğer vasiyet türlerinin de olumlu miras sözleşmesinin konusu olabilmesi mümkündür¹⁴.

1.2. Olumlu Miras Sözleşmesinin Hukuki Niteliği

Olumlu miras sözleşmesi, mirasbırakanın bir mirasçı ile veya üçüncü bir kişi ile ölüme bağlı tasarruf mahiyetinde yaptığı iki taraflı bir hukuki işlem, başka bir deyişle bir sözleşmedir¹⁵. Ancak belirtmek gerekir ki, olumlu miras sözleşmesi sonuçlarını mirasbırakanın ölümünden sonra doğurması sebebiyle,

¹¹ ANTALYA, G., *Miras Hukuku*, s. 150-151.; DURAL, M., ÖZ, T., s. 97.

¹² Tanım için bkz. ANTALYA, G., *Feragat*, s. 28-29.

¹³ BERKİ, Ş. (1972), *Türk Medeni Kanununda Miras Hukukunun Esasları (II)*, AÜHFD, C. XXIX, S. 1-2, s. 125, Ankara.; BERKİ, Ş., *Miras Hukuku*, s. 83.; DURAL, M., ÖZ, T., s. 97.

¹⁴ DURAL, M., ÖZ, T., s. 137.

¹⁵ İMRE, Z., ERMAN, H., s. 176.; DURAL, M., s. 23-24.; ANTALYA, G., *Feragat*, s. 149.

Borçlar Hukuku'na ilişkin değil, Miras Hukukuna ilişkin bir sözleşme olarak nitelendirilmektedir¹⁶. Ne var ki, niteliğinin sözleşme olması sebebiyle, Borçlar Kanunu'nun sözleşmelere ilişkin genel hükümleri uygun olduğu ölçüde olumlu miras sözleşmesine de uygulanmaktadır¹⁷.

Olumlu miras sözleşmesinin vasiyetnameden farklı olarak iki taraflı bir hukuki işlem olmasından dolayı, sözleşmenin kurulabilmesi için tarafların karşılıklı ve birbirine uygun irade beyanlarına ihtiyaç duyulmaktadır. Sözleşme kurulduğu andan itibaren taraflar arasında bağlayıcı olmaktadır. Bu nedenle, vasiyetnameden farklı olarak, olumlu miras sözleşmesinden kural olarak tek taraflı serbestçe dönülebilmesi mümkün değildir¹⁸.

1.3. Olumlu Miras Sözleşmesi Türleri

1.3.1. Tek Tarafın Tasarrufta Bulunduğu Olumlu Miras Sözleşmesi

Olumlu miras sözleşmesinin sözleşme olmasından dolayı, daima iki tarafı bulunmaktadır. Ancak sözleşmede her iki tarafın da ölüme bağlı tasarrufta bulunması gerekmemektedir. Başka bir deyişle; olumlu miras sözleşmesi, taraflardan sadece bir tanesinin ölüme bağlı tasarrufta bulunması ile de kurulabilmektedir. İşte bu türde yapılan sözleşme, niteliği itibariyle “*tek tarafın tasarrufta bulunduğu olumlu miras sözleşmesi*” olarak kabul edilmektedir¹⁹.

¹⁶ DURAL, M., s. 23-24.; İNAN, A. N. (1969), *Miras Hukuku*, s. 176, Ankara.

¹⁷ DURAL, M., s. 24.

¹⁸ ÖZTAN, B., s. 214-215.; DURAL, M., ÖZ, T., s. 97.; ANTALYA, G., *Miras Hukuku*, s. 149.; İMRE, Z., ERMAN, H., s. 52.; BERKİ, Ş., *Miras Hukuku*, s. 83.; SEROZAN, R., ENGİN, B. İ., s. 192-193.; KILIÇOĞLU, A., s. 122.

¹⁹ Öğretide genel olarak bu tür sözleşmelere “*tek taraflı miras sözleşmesi*” denilmektedir. Bkz. DURAL, M., s. 44.; DURAL, M., ÖZ, T., s. 98.; ŞENER, E., s. 11.; İMRE, Z.,

Tek tarafın tasarrufta bulunduğu olumlu miras sözleşmesinde, taraflardan sadece biri ölüme bağlı tasarrufta bulunmakta; buna karşılık karşı taraf ise ya sadece bu beyanı kabul etmekte, ya da bu beyana karşılık sağlararası bir borç altına girmektedir. Birinci halde *tek tarafın tasarrufta bulunduğu ivazsız olumlu miras sözleşmesi*; ikinci halde ise *tek tarafın tasarrufta bulunduğu ivazlı olumlu miras sözleşmesi* söz konusu olmaktadır²⁰.

1.3.1.1. Tek Tarafın Tasarrufta Bulunduğu – İvazsız Olumlu Miras Sözleşmesi

Olumlu miras sözleşmesi ile lehine ölüme bağlı tasarruf yapılan kişinin, bu tasarrufa karşılık herhangi bir ölüme bağlı tasarruf yapmadığı ve ayrıca karşılığında da sağlararası bir borç altına girmediği durumda, “*tek tarafın tasarrufta bulunduğu – ivazsız olumlu miras sözleşmesi*” söz konusu olmaktadır²¹.

1.3.1.2. Tek Tarafın Tasarrufta Bulunduğu – İvazlı Olumlu Miras Sözleşmesi

Olumlu miras sözleşmesi ile lehine ölüme bağlı tasarruf yapılan kişinin, bu tasarrufa karşılık sağlararası bir ivaz verme veya vasiyetçi lehine bir şey yapma borcu altına girdiği olumlu miras sözleşmesi, “*tek tarafın tasarrufta bulunduğu – ivazlı olumlu miras sözleşmesi*” olarak nitelendirilmektedir²².

ERMAN, H., s. 173.; AYAN, M., s. 87.; HATEMİ, H., s. 88.; ÖZTAN, B., s. 217.; KÖPRÜLÜ, B., s. 131.

²⁰ İMRE, Z., ERMAN, H., s. 173.; KÖPRÜLÜ, B., s. 131.; ÖZTAN, B., s. 216-217.; DURAL, M., s. 45.; DURAL, M., ÖZ, T., s. 98-99.

²¹ ESCHER, A. (1949), *Medeni Kanun Şerhi, Miras Hukuku*, (Sabri Şakir ANSAY Çevirisi), s. 285, Ankara.; SEROZAN, R., ENGİN, B. İ., s. 194.; AYAN, M., s. 87.; DURAL, M., s. 49.; ÖZTAN, B., s. 217.; İMRE, Z., ERMAN, H., s. 174.

²² Öğretide genel olarak “*tek taraflı ivazlı miras sözleşmesi*” denilmektedir. Bkz. ESCHER, A., s. 285-286.; İNAN, A. N., ERTAŞ, Ş., ALBAŞ, H., s. 264.; İMRE, Z., ERMAN, H., s. 174.; AYAN, M., s. 87.; DURAL, M., s. 50.; ÖZTAN, B., s. 217-218.; SEROZAN, R., ENGİN, B. İ., s. 194.

İvaz genellikle bir miktar para olmaktadır. Ancak paradan başka bir şeyin de ivaz olarak kararlaştırılması mümkündür. Örneğin, ölünceye bakma sözleşmesinde ivaz borcu para değil; mirasbırakana ölünceye kadar bakmak, onu gözetmek ve korumaktır.

Belirtmek gerekir ki, olumlu miras sözleşmesinin ivazlı olması onu Borçlar Hukuku anlamında tam iki tarafa borç yükleyen bir sözleşme yapmamaktadır. Çünkü ivazlı olumlu miras sözleşmesinde mirasbırakan, ölüme bağlı tasarrufta bulunarak bir edim yükümlülüğü altına girmemekte; aksine o sözleşme ile kendi edimini yerine getirmiş olmaktadır²³. Karşı taraf ise, ivaz borcu altına girmekte ancak mirasbırakan hayatta iken söz konusu sözleşmeye dayalı herhangi bir talep veya dava hakkına sahip olmamaktadır. Onun sadece bir beklenen hakkı bulunmakta ve yalnızca mirasbırakanın ölümünden sonra bunu talep edebilme imkânı doğmaktadır²⁴.

1.3.2. İki Tarafın Tasarrufta Bulunduğu Olumlu Miras Sözleşmesi

Sözleşmeyi yapan her iki tarafın da karşılıklı olarak ölüme bağlı tasarrufta bulunduğu olumlu miras sözleşmesine “iki tarafın tasarrufta bulunduğu olumlu miras sözleşmesi” denilmektedir²⁵.

İki tarafın tasarrufta bulunduğu olumlu miras sözleşmesinde, her iki taraf da kendi terekesi üzerinde karşılıklı olarak bağlayıcı bir ölüme bağlı tasarrufta bulunmaktadır²⁶. Bir taraf terekesi üzerinde bağlayıcı tasarrufta

²³ ESCHER, A., s. 287.; DURAL, M., s. 50.

²⁴ İNAN, A. N., ERTAŞ, Ş., ALBAŞ, H., s. 265.; DURAL, M., s. 50.; ESCHER, A., s. 287- 289.

²⁵ Öğretide genel olarak bu türde olumlu miras sözleşmesine “iki taraflı miras sözleşmesi” denilmektedir. Bkz. İMRE, Z., ERMAN, H., s. 173.; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N., s. 128.; DURAL, M., s. 45.; AYAN, M., s. 87.; KÖPRÜLÜ, B., s. 131.; İNAN, A. N., ERTAŞ, Ş., ALBAŞ, H., s. 265.; Bu türde olumlu miras sözleşmeleri için “iki yanlı miras sözleşmeleri” terimini kullananlar için bkz. SEROZAN, R., ENGİN, B. İ., s. 193.; “İki yönlü” terimini kullanan yazar için bkz. OĞUZMAN, M. K., s. 136.

bulunurken, karşı tarafın terekesi üzerinde bağlayıcı olmayan bir tasarrufta bulunması durumunda, iki tarafın değil, tek tarafın tasarrufta bulunduğu olumlu miras sözleşmesinden bahsedilmektedir. Şöyle ki; mirasbırakanın karşı tarafı mirasçı atadığı, karşı tarafın da aynı sözleşme ile mirasbırakana belirli malını bıraktığı durumda, karşılıklı iki tarafın da terekeleri üzerinde bağlayıcı bir ölüme bağlı tasarrufta bulunmaları söz konusudur ve bu türde yapılan sözleşme iki tarafın tasarrufta bulunduğu olumlu miras sözleşmesi olarak kabul edilmektedir. Ancak mirasbırakanın karşı tarafı mirasçı atadığı, buna karşılık karşı tarafın da aynı sözleşme ile cenazesinin nasıl yapılacağına veyahut cenaze giderlerinin nasıl karşılanacağına ilişkin bağlayıcı olmayan bir tasarrufta bulunduğu durumda, tek tarafın tasarrufta bulunduğu olumlu miras sözleşmesi söz konusu olmaktadır²⁷.

Daha önce de belirtildiği üzere, olumlu miras sözleşmesi üçüncü kişi lehine de yapılabilir (MK. m. 527). Bu sebepten, iki tarafın tasarrufta bulunduğu olumlu miras sözleşmesinde mutlaka sözleşme taraflarının birbirlerine karşı bağlayıcı ölüme bağlı tasarrufta bulunmaları gerekmemektedir. Başka bir deyişle, yapılan tasarrufun bağlayıcı olması koşuluyla, tarafların üçüncü kişi lehine de bağlayıcı ölüme bağlı tasarrufta bulunmaları durumunda, yine iki tarafın tasarrufta bulunduğu olumlu miras sözleşmesinden bahsedilmektedir. Ancak bu halde, bağlayıcılık yalnız sözleşme tarafları arasında olacağından, taraflardan birinin ölmesi durumunda sözleşmeden dönme imkânı ortadan kalkmaktadır²⁸.

İki tarafın karşılıklı olarak ölüme bağlı tasarrufta bulunduğu olumlu miras sözleşmesi tam iki tarafa borç yükleyen sözleşme olarak kabul

²⁶ SEROZAN, R., ENGİN, B. İ., s. 193.; İMRE, Z., ERMAN, H., s. 173.; HATEMİ, H., s. 87.; KÖPRÜLÜ, B., s. 131.

²⁷ Öğretide yalnız bir taraf için bağlayıcı ölüme bağlı tasarruf niteliği taşıyan olumlu miras sözleşmesi türüne “*karma işlem*” diyen yazar için bkz. KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N., s. 129.

²⁸ AYİTER, N., s. 97.; DURAL, M., ÖZ, T., s. 98.; DURAL, M., s. 45.; İMRE, Z., ERMAN, H., s. 175.

edilmemektedir. Burada tam iki tarafa borç yükleyen sözleşmenin aksine tek bir sözleşme değil, şartları ve geçerlilikleri itibariyle birbirinden ayrı olarak değerlendirilmesi gereken iki ayrı sözleşme bulunmaktadır. Ancak bunların tek bir sözleşme içinde birleşmeleri söz konusu olmaktadır. Bunun sonucu olarak da, birinin geçersizliği, kural olarak diğerini etkilememektedir. Kural bu olmakla birlikte, uygulamada genel olarak taraflar, bu türde olumlu miras sözleşmesini yaparken, birinin geçersizliğinin diğerini de etkileyeceğini kararlaştırmaktadırlar²⁹.

İki tarafın tasarrufta bulunduğu olumlu miras sözleşmesinin iki kişiden fazla kişiler arasında yapılması da mümkündür. Bu durumda çok taraflı olumlu miras sözleşmesinden bahsedilmektedir. Örneğin, iki kardeşin A'yı kendi terekeleri için mirasçı atadığı ve A'nın da buna karşılık kardeşlere belirli malını bıraktığı durumda çok taraflı ve iki tarafın da tasarrufta bulunduğu olumlu miras sözleşmesi söz konusu olmaktadır.

²⁹ **ESCHER, A.**, s. 285.; Alman Hukuku'nda iki tarafın tasarrufta bulunduğu olumlu miras sözleşmeleri bakımından karşılıklığın (sinallagma) olduğu karine olarak kabul edilmektedir. Yani, bir tarafın tasarrufunun geçersiz olması durumu, diğerinin tasarrufunun da geçersiz olması sonucunu doğurmaktadır. Ancak karinenin aksinin ispat edilmesi durumunda, tarafların ölüme bağlı tasarruflarının sözleşme içinde tek başına ayrı olarak değerlendirilmektedir (**DURAL, M.**, s. 46.).

İKİNCİ BÖLÜM

2. OLUMLU MİRAS SÖZLEŞMESİNİN KONUSU

MK'nun 527'nci maddesinde;

Mirasbırakan, miras sözleşmesiyle mirasını veya belirli malını sözleşme yaptığı kimseye ya da üçüncü bir kişiye bırakma yükümlülüğü altına girebilir.

hükmü yer almaktadır. Bu hükme göre, mirasçı atama veya belirli mal bırakma olumlu miras sözleşmesinin konusunu oluşturmaktadır³⁰.

Öğretideki görüş birliğine göre, olumlu miras sözleşmesinin konusunu oluşturan MK'nun 527'inci maddesinde yer alan tasarruflar tahdidi değildir. Başka bir deyişle, olumlu miras sözleşmesinin konusunun mirasçı atama veya belirli mal bırakma ile sınırlı olmadığı savunulmaktadır³¹. Ancak burada tartışmalı olan husus, hangi diğer ölüme bağlı tasarrufların olumlu miras sözleşmesinin konusunu teşkil edebileceğidir. Öğretide bu konuya ilişkin azınlıkta sayılabilecek görüşe göre, niteliği itibariyle tek taraflı tasarruf olma

³⁰ İMRE, Z., s. 276.; Belirtmek gerekir ki, mirasçı atama veya belirli mal bırakma hem vasiyetname hem de miras sözleşmesi ile yapılabilen ölüme bağlı tasarruflar arasında yer almaktadır. Ancak bu tasarrufların hangi şekilde yapıldığı bağlayıcılık yönünden önem teşkil etmektedir. Şöyle ki; mirasçı atamanın veya belirli mal bırakmanın vasiyetname ile yapılması durumunda, mirasbırakanın bu tasarruflarından her zaman serbestçe dönebilme imkânı bulunmaktadır. Ancak aynı tasarrufların miras sözleşmesi ile yapılması durumunda, mirasbırakanın bu tasarruflarla bağlılığı söz konusudur. Başka bir deyişle, karşı tarafın iradesi olmadan mirasbırakanın bu tasarruflarından serbestçe dönebilmesi mümkün değildir.

³¹ İNAN, A. N., ERTAŞ, Ş., ALBAŞ, H., s. 265.; İMRE, Z., s. 277.; ESCHER, A., s. 280-281.; DURAL, M., s. 136, dpt. 17c.

özelliğine sahip olan, örneğin tanıma, vakıf kurma veya vasiyeti yerine getirme görevlisi atama gibi sadece vasiyetnamenin konusu olabilecek tasarruflar, olumlu miras sözleşmesinin konusunu teşkil edemezler. Bunlar ancak vasiyetname ile yapılabilmektedirler³². Öğretideki bizim de katıldığımız baskın sayılabilecek görüşe göre ise, bu tür tasarrufların olumlu miras sözleşmesi ile yapılmasında bir engel bulunmamaktadır. Çünkü olumlu miras sözleşmeleri, vasiyetnameler için aranan şekil şartını fazlasıyla içermektedir³³. Ancak belirtmek gerekir ki, bu tür tasarrufların olumlu miras sözleşmesinde yer alması, onların bağlayıcı olacağı anlamına gelmemektedir. Bu nedenle, mirasbırakanın bunları her zaman serbestçe geri alabilmesi mümkündür³⁴.

2.1. Olumlu Miras Sözleşmesi ile Mirasçı Atama

Medeni Kanun'un 516'ncı maddesinde,

Mirasbırakan, mirasının tamamı veya belli bir oranı için bir veya birden çok kişiyi mirasçı atayabilir (f.1). Bir kişinin, mirasın tamamını veya belli bir oranını almasını içeren her tasarruf, mirasçı atanması sayılır (f.2).

denilmektedir. Hükümden anlaşılacağı üzere, mirasbırakanın bir kişiye veya birden çok kişiye terekesinin tamamını veya kesirli bölümünü ölüme bağlı tasarruf ile bırakması mirasçı atama olarak kabul edilmektedir³⁵.

³² Bu görüşü savunan yazarlar için bkz. GÖNENSAY, S., BİRSEN, K. (1963), *Miras Hukuku*, 2. Bası, s. 158 vd., İstanbul.; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N., s. 257-258.; OĞUZMAN, M. K., s. 130.; Yazar, bu tür tasarrufların olumlu miras sözleşmesinin konusu olamayacağını belirttikten sonra, bu türde tasarrufların olumlu miras sözleşmesi içinde yer alması halinde sözleşmenin buna ait kısmının, tek taraflı dönülebilir bir ölüme bağlı tasarruf sayılacağını belirtmektedir.

³³ Bu görüşü savunan yazarlar için bkz. DURAL, M., ÖZ, T., s. 137.; İMRE, Z., ERMAN, H., s. 172.; ŞENER, E., *Miras Hukuku*, s. 335.; SAYMEN, F. H. (1938), *Miras Hukuku Dersleri*, s. 180, İstanbul.; AYİTER, N., s. 97.; HATEMİ, H., s. 66.; ESCHER, A., s. 281.; İNAN, A. N., ERTAŞ, Ş., ALBAŞ, H., s. 265.; SEROZAN, R., ENGİN, B. İ., s. 198.; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N., s. 257-258.; İMRE, Z., s. 277.; OĞUZMAN, M. K., s. 130.

³⁴ DURAL, M., ÖZ, T., s. 137.; İMRE, Z., s. 277.

³⁵ Benzer tanımlar için bkz. İNAN, A. N., ERTAŞ, Ş., ALBAŞ, H., s. 223.; KILIÇOĞLU, A., s. 138.; ANTALYA, G., *Miras Hukuku*, s. 191.; AYAN, M., s. 93.; DURAL, M., ÖZ, T., s. 137.; SEROZAN, R., ENGİN, B. İ., s. 265.; İMRE, Z., ERMAN, H., s. 53.;

Mirasbırakanın bir kişiyi mirasçı atadığını mutlaka açık olarak belirtmesi gerekmemektedir. Terekenin tamamının veya belirli bir oranının bir kişiye geçişinin istendiğini belirten ifadelerin kullanılması yeterli sayılmaktadır³⁶. Örneğin, mirasbırakan tarafından, “*Malvarlığımın ½’sini A’ya bırakıyorum*” ifadesinin kullanılması halinde, mirasçı atama söz konusu olmaktadır³⁷.

Mirasçı atamadan bahsedebilmek için, mirasbırakanın terekesinin belirli bir bölümüne değil; tümüne ilişkin olarak bir tasarrufta bulunması gerekmektedir. Medeni Kanun’un 516’ncı maddesinin ikinci fıkrasında bu durum açıkça belirtilmektedir. Mirasbırakanın, terekesinin tümüne ilişkin değil de, bir bölümüne ilişkin olarak kesirli bir oran belirterek ölüme bağlı tasarrufta bulunması durumunda ise, kural olarak mirasçı atama değil; belirli mal bırakma söz konusu olmaktadır. Örneğin, mirasbırakanın birçok malının bulunduğu halde, “*Arsamın ½’sini A’ya bırakıyorum*” şeklindeki ifadesi, mirasçı atama olarak kabul edilmemektedir. Çünkü burada mirasbırakanın terekesinin tamamını etkileyecek bir ölüme bağlı tasarrufu bulunmamaktadır. Sadece terekesinin içinde yer alan bir malına ilişkin olarak yapılmış bir tasarruf söz konusudur³⁸.

DURAL, M., ÖZ, T., s. 137.; **ÖZTAN, B.**, s. 249-250.; **İMRE, Z.**, s. 185.; **BERKİ, Ş.**, *Miras Hukuku*, s. 61.

³⁶ Ölüme bağlı tasarrufun mirasçı atama olduğunu belirten açık ve belirli kelime ve deyimlerin kullanılmasına gerek yoktur. Terekenin tamamı veya belirli bir oranının bir kişiye veya kişilere geçişini mirasbırakanın arzu ettiğini belirten her kelime, her deyim o kişinin mirasçı atandığına bir karine kabul edilir (**İNAN, A. N., ERTAŞ, Ş., ALBAŞ, H.**, s. 228.); YHGK 25.09.1963 T., 2/151 E., 71 K., “*Her ne kadar vasiyetin muayyen mal vasiyeti olup, mirasçı atanmasını kapsamadığı ileri sürülmekte ise de bu görüş kurulca okunan vasiyet belgesindeki sözlerle mirasın hem mal ve hem haklarının hem de borçlarının davacıya geçmesinin istenmiş olduğu anlaşıldığından yerinde görülmemiştir*” (İst. Bar. Derg. C. XXXVIII., Yıl 1964, s. 317.).

³⁷ Benzer örnekler için bkz. **OĞUZMAN, M. K.**, s. 138.; **İMRE, Z., ERMAN, H.**, s. 53.; **KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N.**, s. 258.

³⁸ Mirasbırakanın sadece bir arsaya sahip olduğu ve bunun için A lehine ölüme bağlı tasarrufta bulunduğu durumda, mirasçı atamanın söz konusu olduğunu kabul eden yazarlar için bkz. **AYAN, M.**, s. 93.; **ANTALYA, G.**, *Miras Hukuku*, s. 191.; **SEROZAN, R., ENGİN, B. İ.**, s. 265.

Mirasçı atama ile mirasçılık sıfatını kazanan kişiye “*atanmış mirasçı*” denilmektedir. Atanmış mirasçı, gerçek kişi olabileceği gibi tüzel kişi de olabilmektedir³⁹. Atanan mirasçı bir kişi olabileceği gibi, birden fazla kişi de olabilmektedir⁴⁰. Mirasçı olarak atanan kişi veya kişiler, mirasbırakanın külli halefi olmaktadır⁴¹.

Olumlu miras sözleşmesi ile yasal mirasçının da, terekenin tamamı için veya yasal miras payına ilave olarak terekenin belirli bir oranı için, mirasçı atanabilmesi mümkündür. Mirasbırakanın iradesinden aksi anlaşılmadıkça, ikinci halde mirasçının yasal miras hakkı ortadan kalkmamaktadır⁴².

Olumlu miras sözleşmesinin üçüncü kişi lehine de yapılması mümkün olduğundan, mirasbırakanın mutlaka sözleşmenin karşı tarafını mirasçı ataması gerekmemektedir. Başka bir deyişle, mirasbırakanın bir üçüncü kişiyi de mirasçı ataması mümkündür.

Mirasçı atama, hem ivazlı, hem ivazsız olarak yapılabilmektedir. Ancak, belirtmek gerekir ki ivazlı mirasçı atama, yalnızca olumlu miras sözleşmesi ile yapılabilmektedir⁴³. Buna karşın ivazsız mirasçı atama, hem olumlu miras sözleşmesi ile hem de vasiyetname ile yapılabilmektedir. İvazsız mirasçı atamanın olumlu miras sözleşmesi ya da vasiyetname ile yapılması arasında nitelik yönünden değil, fakat bağlayıcılık yönünden önemli bir fark bulunmaktadır⁴⁴. Şöyle ki, ivazsız mirasçı atamanın vasiyetname ile yapılması

³⁹ **ANTALYA, G.**, *Miras Hukuku*, s. 192.; **ÖZTAN, B.**, s. 250.

⁴⁰ Bu bağlamda, mirasbırakanın tek mirasçısının atadığı kişi olması durumunda, terekenin tümü atanmış mirasçının olmaktadır. Ancak mirasbırakanın birden fazla kişiyi mirasçı atadığı ancak hisselerini belirtmediği durumda, atanmış mirasçıların tümünün hissesinin eşit olduğu kabul edilmektedir (MK m. 688 kıyasen) (**AYAN, M.**, s. 94.).

⁴¹ **İMRE, Z., ERMAN, H.**, s. 53.; **KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N.**, s. 258.

⁴² **ANTALYA, G.**, *Miras Hukuku*, s. 192.

⁴³ **İNAN, A. N., ERTAŞ, Ş., ALBAŞ, H.**, s. 228.; **AYAN, M.**, s. 93.

⁴⁴ **DURAL, M.**, s. 115 vd.; Olumlu miras sözleşmesi ile yapılan mirasçı atama veya belirli mal bırakama tasarrufunun bağlayıcı olup olmadıkları yönünde kuşku duyulması halinde

durumunda, mirasbırakanın tek taraflı bu yönde bir irade beyanı gerekli ve yeterli olmaktadır. Diğer bir deyişle, karşı tarafın irade beyanını kabulü gerekmemektedir. Bunun sonucu olarak da, mirasbırakanın bu tasarrufundan her zaman serbestçe dönebilme imkânı olmaktadır. İvazsız mirasçı atamanın olumlu miras sözleşmesi ile yapılması durumunda ise, karşı tarafın da söz konusu sözleşmede kabul iradesi gerekmektedir. Ayrıca mirasbırakanın ivaz olmasa bile, bu tasarrufundan kural olarak tek başına serbestçe dönebilmesi mümkün değildir. Çünkü sözleşmeye konu olan ölüme bağlı tasarruf ile bağlılığı söz konusudur. Aksi halde, olumlu miras sözleşmesi yapmasında veyahut böyle bir sözleşmenin Kanun'da düzenlenmesinde herhangi bir hukuki yarar bulunmadığı düşünülebilir. Öte yandan olumlu miras sözleşmesi, her ne kadar ölüme bağlı bir hukuki işlem olsa da, bir yönüyle de sözleşme olmasından dolayı bağlayıcılık unsurunun her durumda dikkate alınması gerekmektedir.

2.1.1. Mirasbırakanın Olumlu Miras Sözleşmesi İle Bırakmayı Öngördüğü Miras Payının Sağlığında Atanmış Mirasçıya Devredilmesi

Olumlu miras sözleşmesi ile mirasbırakan tarafından atanan mirasçı mirasbırakanın ölümünden sonra tereke üzerinde hak sahibi olmaktadır⁴⁵. Başka bir deyişle, sözleşmeden doğan terekeye ilişkin hak ve borçlar ancak mirasbırakanın ölümünden sonra atanmış mirasçıya geçmektedir. Genel kural bu olmakla beraber, Medeni Kanun'da mirasbırakanın sağlığında mallarını atanmış mirasçıya devredebileceğine ilişkin özel bir hüküm yer almaktadır. Hükümün düzenlendiği Medeni Kanun'un 572'inci maddesine göre,

yazarın çözüm önerisi şu şekildedir: “Mirasçı atama ya da vasiyet, miras sözleşmesi ile yapılırsa, bunların bağlayıcı oldukları lehine bir karine doğar. Çünkü eğer mirasbırakan bağlanmak istemese idi, bu tasarrufu bir vasiyetname ile yapar ve böylece her zaman geri dönebilme imkânını elinde tutardı. Gerçekten de böyle bir iddia yerindedir. Ancak, buna rağmen, bazı hallerde, yine kuşkular uyanabilir. Böyle bir halde, tasarrufun bağlayıcı olup olmadığını tespit bir yorum meselesidir”.

⁴⁵ **DURAL, M.**, s. 122.; Yazar, mirasbırakan hayatta iken atanmış mirasçının beklenen hakkı olduğunu belirtmektedir.

Mirasbırakan, sağlığında bütün malvarlığını miras sözleşmesi ile atadığı mirasçıya devretmişse, bu mirasçı resmi defter düzenlenmesini isteyebilir (f.1). Mirasbırakan, malvarlığının tamamını devretmemişse veya tamamını devrettikten sonra yeni mallar edinmişse; miras sözleşmesi, aksine bir kural içermedikçe, yalnız sağlıkta devredilmiş olan malları kapsar (f.2). Mirasbırakanın sağlığında malvarlığını devretmesi halinde, miras sözleşmesinde başka türlü bir kural yoksa, miras sözleşmesinden doğan hak ve borçlar atanmış mirasçının mirasularına geçer (f.3).

Bu zel hüküm ile Kanun, mirasbırakana olumlu miras sözleşmesi ile atadığı mirasçıya, miras payını sağlığında devredebilme imkânı tanımaktadır⁴⁶.

Gerçekten de bazı hallerde, sağlıkta devir işleminin yapılması tarafların yararına olmaktadır. Özellikle, ölünceye kadar bakma koşuluyla mirasçı atandığı durumda, mirasbırakan atanmış mirasçının kendisine daha iyi ve özenli bakmasını sağlamak amacıyla, o kişinin miras payını, sağlığında devretmeyi tercih etmektedir⁴⁷. Bunun sonucu olarak da karşı taraf, sözleşmeye konu miras payına, mirasbırakanın ölümünü beklemeden sahip olmaktadır.

Medeni Kanun'un 572'nci maddesi yalnızca olumlu miras sözleşmesi ile mirasçı atama halinde uygulanmaktadır. Kanun maddesinin açık ve net ifadesi karşısında bu hükmün, vasiyetname ile mirasçı atama veya ivaz karşılığı mirastan feragat etme durumunda uygulanması mümkün deđildir⁴⁸.

Mirasbırakanın, atanmış mirasçıya miras payını sağlığında devretmesinin hukuki niteliğine ilişkin öğretide görüş birliği bulunmamaktadır. İMRE'ye göre, bu halde mirasın önceden geçişi söz konusu olmamakta; BK. m. 179 anlamında bir malvarlığı devri söz konusu olmaktadır. Mirasbırakan henüz lmediğinden, atanmış mirasçı mirasçılık sıfatına dayalı bir kazanım

⁴⁶ İMRE, Z., s. 286.

⁴⁷ Y. 2. HD. 27.04.1976 T., E. 3108, K. 3674 (YKD., 1977/5, s. 630.); DURAL, M., s. 123.; AYİTER, N., s. 99-100.; OğUZMAN, M. K. (1978), *Miras Hukuku Dersleri*, Genişletilmiş 2. Baskı, s. 166, İstanbul.

⁴⁸ İMRE, Z., s. 286-287.; KOCAYUSUFPAşAOğLU, N., s. 259, dpt. 1.; AYİTER, N., s. 100.

elde edememekte; onun kazanımı sağlararası bir tasarruf, bir bağışlama sonunda olmaktadır. Çünkü mirasın atanmış mirasçıya geçişi ancak mirasbırakanın ölümü ile mümkün olmakta ve atanmış mirasçı ancak o zaman mirasçılık sıfatını kazanmaktadır. Nihayet yazara göre, buradaki devir ve temlik işleminin sağlararası bir hukuki işlem olmasından ötürü, mülkiyetin kazanılması için, taşınırlar bakımından teslim, taşınmazlar bakımından tescil işlemlerinin yapılması gerekmektedir. Yine yazara göre, teslim ve tescil işlemiyle miras payının sağlığında mirasbırakan tarafından devredilmesi işleminin sebebi bir bağışlama veya ölünceye kadar bakma sözleşmesi olabilmektedir⁴⁹.

SEROZAN'ın görüşüne göre ise, bu halde mirasın önceden geçişi söz konusu olmaktadır. Yazar, olumlu miras sözleşmesiyle atanmış mirasçıya, miras payının mirasbırakan tarafından sağlığında devredilmesini, BK. m. 179 anlamında bir malvarlığının devri olarak kabul etmektedir. Yine yazara göre, bu durumda, mirasçının beklenen miras hakkı, güncellenmiş ve yaşama geçirilmiş sayılmaktadır. Ancak böyle bir hak, eğer mirasçı, umulmadık bir biçimde mirasbırakandan önce ölecek olursa, kendisinin mirasçılara geçecektir⁵⁰.

Kanımızca, atanmış mirasçı kendisine devredilen malları mirasçılık sıfatına dayanarak kazanamamaktadır. Çünkü mirasbırakanın ölmemiş olması sebebiyle, o henüz mirasbırakanın mirasçısı olmamaktadır. Öte yandan, atanmış mirasçıya mirasbırakan tarafından malvarlığının devredilmesi sağlararası bir hukuki işleme de dayanmamaktadır. Çünkü miras payının devrinin sağlararası bir işleme, örneğin bir bağışlamaya bağlanması durumunda; mirasbırakanın sağlararası bir devir yükümlülüğü doğmakta ve ifa etmemesi halinde, atanmış mirasçının söz konusu yükümlülüğü yerine getirmesine ilişkin talep ve dava hakkı söz konusu olmaktadır. Bu durumda ise,

⁴⁹ İMRE, Z., s. 287.; BK. m. 179 anlamında bir geçişten bahseden görüş için bkz. AYİTER, N., s. 100.

⁵⁰ SEROZAN, R., ENGİN, B. İ., s. 55, 212.

olumlu miras sözleşmesi ile borç altına girmeyen, aksine sözleşmeyi yaparak borcunu yerine getiren mirasbırakan borçlu olmakta ve bu husus miras hukukunun genel ilkeleri ile bağdaşmamaktadır. Ayrıca, sözleşmenin herhangi bir sebeple geçersiz olması halinde, devir işlemi, ondan bağımsız bir sağlararası hukuki işleme dayanmasından ötürü, geçerli kalmaya devam etmekte ve bu halde de, sağlararası bir hukuki işleminin sebebinin ölüme bağlı tasarruf olmasından ötürü, hukukun genel ilkelerine aykırılık söz konusu olmaktadır.

Belirtmek gerekir ki, Medeni Kanun'un mirasbırakanın sağlığında atanmış mirasçıya miras payını devretmesini düzenleyen 572'inci maddesinin ikinci fıkrasında “...miras sözleşmesi, aksine bir kural içermedikçe...”, yine aynı maddenin üçüncü fıkrasında, “...miras sözleşmesinde başka bir kural yoksa,...” ifadelerinden, devir işleminin hukuki sebebinin olumlu miras sözleşmesi olduğu anlaşılmaktadır. Bu durum, sağlararası bir hukuki işlemin sebebinin ölüme bağlı tasarruf olamayacağı kuralına aykırılık oluşturmamaktadır. Çünkü aslında, olumlu miras sözleşmesi ile devir işlemi bir bütün olarak ölüme bağlı tasarrufu oluşturmaktadır. Burada esasen denkleştirmeye tabi bir bağışın⁵¹ varlığından bahsetmek mümkündür. Dolayısıyla, Medeni Kanun'un 669'uncu maddesinin kıyasen uygulanması isabetli olur. Böyle olunca da, miras payını sağlığında mirasbırakandan alan atanmış mirasçı, mirasbırakanın ölümünde, miras payını farazi olarak iade eder. Saklı payları ihlal edilen mirasçılar tenkis davası açabilirler.

MK. m. 572'ye göre mirasçı olarak atanan kişinin terekeye ilişkin borçlardan sorumluluğu meselesine gelince, onun sorumluluğu miras payını devraldığı andaki borçla sınırlı olmaktadır.

⁵¹ Denkleştirmeye tabi bir bağışı kabul eden yazar için bkz. **PIOTET, P.** (1978), *Schweizerisches Privatrecht*, Band IV/1, Erbrecht erster Halbband (Deutsche Übersetzung von Dr. iur. Rene Couchepin) , s. 183, Basel, Stuttgart.

Belirtmek gerekir ki, olumlu miras sözleşmesi ile devir işleminin bir bütün olarak sayılması neticesinde, sözleşmenin herhangi bir sebeple sakatlanması, onun esas teşkil ettiği devir işlemini de sakatlamaktadır. Buna bağlı olarak, atanmış mirasçının mirastan yoksun olması veya çıkarılması halinde, devrin hukuki sebebi ortadan kalkmış olacağından, atanmış mirasçının kendisine devredilen malları geri verme borcu doğmaktadır. Şayet olumlu miras sözleşmesi ivazlı yapılmış idi ise, kendisi de verdiği ivazı sebepsiz zenginleşme hükümlerine göre geri isteyebilecektir.

2.1.1.1. Devrin Şartları

Medeni Kanun'un 572. maddesine dayanarak, mirasbırakan tarafından atanmış mirasçıya miras payının sağlığında devredilebilmesi için, öncelikle taraflar arasında yapılmış geçerli bir olumlu miras sözleşmesinin olması ve bu sözleşme ile karşı tarafın mirasbırakanın terekesi için mirasçı atanması gerekmektedir⁵².

Medeni Kanun'un 572. maddesinin uygulanabilmesi için mirasbırakanın, atanmış mirasçıya payının tümünü devretmesi gerekli değildir. Daha açık ifade etmek gerekirse, sağlıkta yapılmış bir devirden bahsedebilmek için, karşı tarafa miras sözleşmesiyle belirlenmiş olan miras payının tümünün devredilmesi gerekmemektedir. Çünkü 572. maddenin ikinci fıkrasında;

Mirasbırakan malvarlığının tamamını devretmemişse veya tamamını devrettikten sonra yeni mallar edinmişse; miras sözleşmesi aksine bir kural içermedikçe, yalnız sağlıkta devredilmiş olan malları kapsar.

ifadesi yer almaktadır. Bu hükümden yola çıkarak, Borçlar Kanunu'nun 179. maddesi anlamında borçlar ve hakların da birlikte geçmesini temin eden külli intikalin bulunması koşuluyla, mirasbırakanın malvarlığında bulunan ve atanmış mirasçının miras payını oluşturan bazı malların bir kısmının devredilip

⁵² İMRE, Z., s. 286.

bir kısmının devredilmemiş olması MK. m. 572'nin uygulanmasına engel teşkil etmeyeceği sonucuna varılması mümkündür⁵³. Bu durumda sözleşmenin içeriği karşılıklı anlaşma ile değiştirilmiş sayılabilmektedir.

2.1.1.2. Devrin Sonuçları

Mirasbırakan tarafından atanmış mirasçıya sağlığında miras payının devredilmesi sonucunda, BK. m. 179 anlamında bir devir işlemi yapılmasından dolayı, mirasbırakan ile atanmış mirasçının devreden ve devralan sıfatıyla borçlardan dolayı iki yıl süreyle müteselsil sorumluluğu söz konusu olmaktadır⁵⁴. Bu süre, alacaklılara ihbarın veya ilanın yapılması ile başlamaktadır⁵⁵.

Mirasbırakan tarafından terekesinin tamamı için mirasçı atanmışsa ve terekenin tümü devredilmişse, atanmış mirasçı borçların tümünden sorumlu olmaktadır. Buna karşın terekenin tamamı değil de, sadece belirli bir bölümünün atanmış mirasçıya devredilmesi halinde, atanmış mirasçı devredilen kısmın borçları için mirasbırakanla beraber müteselsil olarak, diğer kısım yani devredilmeyen kısım için ise, miras açıldıktan sonra mirasçı olarak sorumlu olmaktadır⁵⁶.

Olumlu miras sözleşmesi ile atanan mirasçının sağlararası devir işlemi yapılmadan önce borcun miktarından ve kendisinin bu borcun ne kadarı ile sorumlu olacağını bilebilmesi çoğu zaman mümkün olmamaktadır. İşte bu

⁵³ **DURAL, M.**, s. 126.

⁵⁴ **İMRE, Z.**, s. 288.; **OĞUZMAN, M. K.**, s. 139.; **DURAL, M.**, s. 128.; Aksi yönde görüş için bkz. **İNAN, A. N., ERTAŞ, Ş., ALBAŞ, H.**, s. 268.; Yazarlar, BK m. 179'da yer alan düzenlemenin malvarlığının veya bir işletmenin devredilmesi durumunda devreden borçlardan dolayı sorumluluğunun iki yıla sınırlandırıldığı ancak; mirasbırakanın malvarlığının tümünü sağlığında atanmış mirasçıya geçirilmesi halinde borçlardan dolayı sorumluluğunun zamanla sınırlandırılmayacağını belirtmektedirler.

⁵⁵ **DURAL, M.**, s. 128.

⁵⁶ **İNAN, A. N., ERTAŞ, Ş., ALBAŞ, H.**, s. 268.; **DURAL, M.**, s. 128.; **OĞUZMAN, M. K.**, *Miras Hukuku Dersleri*, s. 167.

sebepten ötürü Medeni Kanun'un 572. maddesi malvarlığının tümü için atanan mirasçıya, resmi defter düzenlenmesini isteme imkânı vermiştir. Her ne kadar Kanun'da "resmi defter" ifadesini kullanılmış olsa da, bu hukuki işlemin dayanağının ölüme bağı tasarruf olmasından dolayı, burada MK. m. 619 vd. maddeleri anlamında resmi defter tutmanın kastedildiği anlaşılmalıdır⁵⁷. Atanmış mirasçının resmi defter tutulmasını talep etmesi halinde kendisine devredilecek aktif ve pasifler hakkında bilgi sahibi olmaktadır. Bunun sonucunda da zarara uğrayacağı kanısına varması durumunda, mirası reddetme imkânından yararlanma olanağı bulunmaktadır⁵⁸.

Atanmış mirasçının resmi defter tutulmasını istemesinden sonra MK. m. 269 vd. maddeleri uygulama alanı bulacaktır. Burada önemli olan husus, atanmış mirasçının resmi defter gereğince sağlıkta yapılacak olan devri reddetmesi halinde mirasçılık sıfatının akıbetinin ne olacağıdır?

Kanımızca, bu durumda atanmış mirasçının mirasçılık sıfatının da ortadan kalktığı kabul edilmesi gerekmektedir⁵⁹. Çünkü daha önce de belirtildiği üzere⁶⁰, malvarlığının sağlıkta devrinin sebebini ölüme bağı tasarruf oluşturmaktadır. Olumlu miras sözleşmesi ile sağlıkta devir işlemi bir bütündür. Bu nedenle, resmi defter gereğince sağlığında devir işlemini

⁵⁷ **BELGESAY, M. R.** (1952), *Türk Kanunu Medenisi Şerhi*, 3. Kitap, Miras Hukuku, 4. Baskı, s. 118, İstanbul.; **İNAN, A. N.**, s. 178.; **OĞUZMAN, M. K.**, s. 139.; **GÖNENSAY, S., BİRSEN, K.**, s. 137.; **SAYMEN, F. H.**, s. 187.; **ŞENER, E.**, *Miras Hukuku*, s. 339.; **DURAL, M.**, s. 129.; **ANTALYA, G.**, *Miras Hukuku*, s.193.; **AYİTER, N.**, s. 100.; Yazar'a göre bu defterin konulmasındaki amaç atanmış mirasçının sorumluluğu sınırlandırmaktır.

⁵⁸ **İNAN, A. N.**, s. 178-179.; **OĞUZMAN, M. K.**, s. 139.; **İMRE, Z.**, s. 288.; **ŞENER, E.**, *Miras Hukuku*, s. 339.; **DURAL, M.**, s. 129.

⁵⁹ **DURAL**' a göre bu bir yorum meselesidir. Yazar'a göre, tarafların irade beyanlarının yorumu sonucunda, sağlararası işlemle olumlu miras sözleşmesi ile mirasçı atama arasında sıkı bir bağı bulunmadığı sonucuna varılabilirse, atanmış mirasçının red hakkını kullanması onun mirasbırakanın ölümünden sonra kazanacağı mirasçılık hakkını ortadan kaldırmamaktadır (**DURAL, M.**, s.131.).

⁶⁰ Bkz. s. 17.

reddeden mirasçı, mirasbırakanın ölümü anında sahip olacağı mirasçılık sıfatını da reddetmiş sayılmaktadır.

Medeni Kanun'un 572'nci maddesinin ikinci fıkrasında mirasbırakanın sağlığında atanmış mirasçıya miras payını devretme durumuna ilişkin bir karine yer almaktadır. Buna göre, mirasbırakanın atanmış mirasçıya malvarlığının tamamını devretmediği veya tamamını devrettiği; ancak devir işleminden sonra mirasbırakanın yeni mallar edinmesi halinde, olumlu miras sözleşmesi, aksine bir kural yoksa sadece sağlıkta devredilmiş olan malları kapsamaktadır⁶¹. Başka bir deyişle genel kural, atanmış mirasçının payının kendisine devredilenden ibaret olduğu; devredilmeyen veya daha sonradan elde edilen malvarlığı üzerinde hiçbir hakkının olmadığıdır⁶². Ancak madde metninden anlaşılacağı üzere, bu durumun aksinin kararlaştırılabilmesi mümkündür. Şayet aksi kararlaştırılmışsa, atanmış mirasçı mirasbırakan hayatta iken kendisine devredilmeyen veya mirasbırakanın devir işleminden sonra edindiği mallar üzerinde de hak sahibi olabilmektedir. Bu hak sahipliği külli halefiyet prensibine göre olmaktadır⁶³. Ayrıca Kanun maddesinde sadece mallardan söz edilmesine karşın, böyle bir durumda atanmış mirasçının devir işleminden sonraki mirasbırakanın borçlarından dolayı da mirasçılık sıfatıyla sorumluluğunun doğduğunun kabul edilmesi gerekmektedir⁶⁴.

Olumlu miras sözleşmesi ile atanmış mirasçıya miras payının sağlığında devredilmesinin bir başka sonucu, Medeni Kanun'un 572'nci maddesinin üçüncü fıkrasında düzenlenmiştir. Adı geçen maddeye göre, sözleşmede aksine bir hüküm yoksa mirasbırakanın atanmış mirasçıya

⁶¹ **ANTALYA, G.**, *Miras Hukuku*, s. 193.; **İNAN, A. N.**, **ERTAŞ, Ş.**, **ALBAŞ, H.**, s. 268.; **DURAL, M.**, s. 137.; **ŞENER, E.**, *Miras Hukuku*, s. 338.

⁶² **ŞENER, E.**, *Miras Hukuku*, s. 338-339.; **AYİTER, N.**, s. 100.; **OĞUZMAN, M. K.**, s. 142.; **BELGESAY, M. R.**, s. 119.; **İMRE, Z.**, s. 288.; **İNAN, A. N.**, s. 178.; **DURAL, M.**, s. 138.; **KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N.**, s. 259.; **OĞUZMAN, M. K.**, s. 139.

⁶³ **DURAL, M.**, s. 138.

⁶⁴ **DURAL, M.**, s. 138.

sağlığında malvarlığını devretmesi halinde, olumlu miras sözleşmesinden doğan hak ve borçlar atanmış mirasçının mirasçılara geçmektedir (MK m. 572/III)⁶⁵.

Bu hüküm ile Medeni Kanun'un 548'inci maddesine bir istisna getirilmiştir. Adı geçen maddede;

Mirasçı atanmış veya kendisine belirli mal bırakılan kişi mirasbırakanın ölümünde sağ değilse, miras sözleşmesi kendiliğinden ortadan kalkar (f.1). Mirasbırakandan önce ölen kişinin mirasçuları, aksi kararlaştırılmış olmadıkça, ölüme bağlı tasarruflarda bulunan, miras sözleşmesi uyarınca elde ettiği ölüm tarihindeki zenginleşmeyi geri isteyebilirler (f.2)

hükümü yer almaktadır. Bu hükümden anlaşılacağı üzere, genel kural, atanmış mirasçının mirasbırakandan önce ölmesi halinde, olumlu miras sözleşmesinin kendiliğinden ortadan kalkmaktadır. Ancak MK. m. 572/III bu kurala bir istisna getirerek, mirasbırakanın malvarlığını atanmış mirasçıya sağlığında devretmesi halinde, sözleşmenin ortadan kalkmayacağını; sözleşmeden doğan hak ve yükümlülüklerin atanmış mirasçının mirasçılara geçeceğini belirtmektedir. Ancak Kanun'da belirtildiği üzere tarafların bunun aksini kararlaştırmaları mümkündür.

Belirtmek gerekir ki, MK m. 572/III mirastan yoksunluk halinde de uygulama alanı bulacaktır. Buna göre, mirasbırakanın sağlığında miras payını devralan atanmış mirasçının mirastan yoksun olması halinde, sözleşmede aksine hüküm yoksa, sözleşmeden doğan hak ve yükümlülükler atanmış mirasçının mirasçılara geçmektedir. Ancak sözleşmede bu durumun aksinin kararlaştırılmış olması halinde, mirastan yoksun olan atanmış mirasçının almış olduğu malları iade yükümlülüğü doğmaktadır. Şayet sözleşme ivazlı ise kendisi de verdiği ivazı geri isteyebilecektir.

⁶⁵ ANTALYA, G., *Miras Hukuku*, s. 193.

Medeni Kanun'un MK 572/III hükmü, M.K m. 580/II'nin de istisnasını teşkil etmektedir. MK m. 580/II'ye göre, “*Mirasın açıldığı anda sağ olan mirasçı sonradan ölürse, onun miras hakkı kendi mirasçılarına kalır*”. Bu hükümden anlaşılacağı üzere, genel kural mirasın açılmasından sonra mirasçının ölmesi halinde, olumlu miras sözleşmesinden doğan hak ve borçlar atanmış mirasçının mirasçılarına geçmektedir⁶⁶. Buna göre, atanmış mirasçının mirasçılarının hak sahibi olabilmeleri için, öncelikle mirasbırakanın ölümü anında atanmış mirasçının sağ olması, ölüm ile mirasçılık sıfatını kazanması ve daha sonra kendisinin ölmesi gerekmektedir. Ancak MK. 572/III bu duruma istisna getirerek, atanmış mirasçının, mirasbırakandan önce ölmesi halinde, onun yerini kendi mirasçılarının alabilmesini düzenlemektedir. Ancak madde metninde belirtildiği üzere tarafların bu durumun aksini kararlaştırabilmeleri mümkündür⁶⁷.

MK m. 572/III'e göre, aksi öngörülmemişse, malvarlığının tümünün mirasbırakanın sağlığında devredilmesi halinde uygulama alanı bulmaktadır. Malvarlığının tümünün devredilmediği veya bir bölümü için mirasçı atanması sebebiyle o oranın devredildiği halde de MK. m. 527/III uygulanmaktadır. Çünkü söz konusu hüküm, malvarlığının devrinden söz etmektedir. Devrin, malvarlığının tümünü karşılayabileceği gibi, sadece belli bir oranını da karşılaması mümkündür.

2.1.2. Mirasbırakanın Olumlu Miras Sözleşmesi ile Bırakmayı Öngördüğü Miras Payının Ölümünden Sonra Atanmış Mirasçıya Geçmesi

Olumlu miras sözleşmesi ile atanan mirasçı, mirasbırakanın ölümü ile mirasçılık sıfatını Kanun'dan dolayı, başkaca bir işleme gerek kalmaksızın

⁶⁶ ŞENER, E., *Miras Hukuku*, s. 339.; OĞUZMAN, M. K., s. 139.; İMRE, Z., s. 288.; GÖNENSAY, S., BİRSEN, K., s. 138.; AYİTER, N., s. 100.; İNAN, A. N., s. 178.; DURAL, M., s. 139.; İNAN, A. N., ERTAŞ, Ş., ALBAŞ, H., s. 228-229.

⁶⁷ DURAL, M., s. 140.; OĞUZMAN, M. K., *Miras Hukuku Dersleri*, s. 167.

kendiliğinden kazanmaktadır (MK. m. 599). Atanmış mirasçı da tıpkı yasal mirasçı gibi, mirasbırakanın külli halefi⁶⁸ olmakta (MK. m. 599/III) ve mirasbırakanın borçlarından dolayı sınırsız ve şahsi sorumluluğu bulunmaktadır (MK. m. 599,644). Atanmış mirasçının hukuki durumunun yasal mirasçı ile aynı olmasından ötürü, atanmış mirasçıya da terekenin kabulü ve reddi hakkındaki MK m. 605 vd. maddeleri ile taksim (MK. m. 642) ve istihkaka (MK. m. 637) ilişkin hükümler de uygulanmaktadır. Ancak belirtmek gerekir ki, atanmış mirasçının saklı payı olmamasından dolayı, tenkis davası açma hakkı bulunmamaktadır. Çünkü Kanun'da belirtildiği üzere⁶⁹, bu hak ancak saklı paya sahip yasal mirasçılara tanınmaktadır (MK m. 560). Ayrıca, atanmış mirasçının mirasbırakandan önce ölmesi durumunda, halefiyet yoluyla altsoylarının onun yerini alıp mirasçı olmaları da mümkün değildir. Ancak bu kuralın aksi düzenlenebilmektedir⁷⁰.

2.2. Olumlu Miras Sözleşmesi ile Belirli Mal Bırakma

Medeni Kanun'un 527'inci maddesinde, mirasbırakanın olumlu miras sözleşmesi ile mirasını veya belirli malını, sözleşme yaptığı kimseye ya da üçüncü bir kişiye bırakma yükümlülüğü altına girebileceği düzenlenmiştir. Bu açık hükme göre, belirli mal bırakma da mirasçı atama gibi olumlu miras sözleşmesinin konusu olabilmektedir.

⁶⁸ Mirasbırakanın terekesini oluşturan intikale elverişli bütün hak ve borçları onun ölümüyle başkaca bir işlem yapılmasına gerek kalmadan kanun hükmünden dolayı (MK m. 599) kendiliğinden onun mirasçılara geçer. Taşınmazlar bakımından tescile, taşınırlar bakımından teslime, alacaklar bakımından temlike gerek olmadan mülkiyet mirasçılara geçmektedir. Bu duruma "külli halefiyet" denilmektedir (AYAN, M., s. 16.; ÖZTAN, B., s. 18.; KILIÇOĞLU, A., s. 24.).

⁶⁹ MK m. 560/I: "Saklı paylarının karşılığını alamayan mirasçılar, mirasbırakanın tasarruf edebileceği kısmı aşan tasarruflarının tenkisini dava edebilirler".

⁷⁰ İNAN, A. N., ERTAŞ, Ş., ALBAŞ, H., s. 228-229.; Y. 2. HD., 11.05.1976 T., E. 3793, K. 4032, "Mirasçı nasbedilen mirasbırakandan önce ölürse, mirasçılık sıfatını kazanamaz, ona bırakılan miras terekeye geri döner, bu kural emredici değildir, mirasbırakan ikmalî tasarruflar ile aksini emredebilir" (İNAN, A. N., ERTAŞ, Ş., ALBAŞ, H., s. 228, dpt. 218.).

Belirli mal bırakma, Medeni Kanun'un 517'nci maddesinde düzenlenmiştir. Adı geçen maddede, “ *Mirasbırakan, bir kimseye onu mirasçı atamaksızın belirli mal bırakma yoluyla kazandırmada bulunabilir (f.1)*” hükmü yer almaktadır⁷¹. Bu hükümden anlaşıldığı üzere, belirli mal bırakma Kanun'da olumsuz biçimde ifade edilmektedir⁷². Yani, Kanun hangi ölüme bağlı tasarrufun belirli mal bırakma sayılmayacağını belirtmektedir⁷³. Buna göre, mirasbırakanın bir gerçek veya tüzel kişiyi mirasçı atamayarak, ona bir malvarlığı değeri kazandırdığı her durumda belirli mal bırakma söz konusu olmaktadır.

Öğretide, belirli mal bırakma kavramı hakkında terim birliği bulunmamaktadır. Medeni Kanun'un 517'nci maddesinin kenar başlığında “*belirli mal bırakma*” kullanılmıştır. Öğretide ise bunun yerine, “*vasiyet*”, “*mal vasiyeti*”, “*belirli mal vasiyeti*” veya “*muayyen mal vasiyeti*” gibi terimler de kullanılmaktadır⁷⁴.

Medeni Kanun'un 517'nci maddesinin kenar başlığını taşıyan “ *belirli mal bırakma*” terimi, içeriği tam olarak ifade edemediği gerekçesiyle öğretilerde

⁷¹ Eski Medeni Kanun'un 464. maddesinde yer alan “*muayyen mal vasiyeti*”, Medeni Kanun'un 517. maddesinde “*belirli mal bırakma*” kenar başlığını alarak Türkçeleştirilerek yeniden kaleme alınmıştır (İŞGÜZAR, H. (2003), *Yeni Türk Medeni Kanunu'na Göre Miras Hukuku Hükümlerindeki Değişiklikler ve Yenilikler*, s. 42, Ankara.

⁷² GÜRSOY, K. T. (1955), *Türk Medeni Kanunu Hükümlerine Göre Mal Vasiyeti*, s. 11-14, Ankara.; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N., s. 259.; DURAL, M., ÖZ, T., s. 139.; İNAN, A. N., ERTAŞ, Ş., ALBAŞ, H., s. 229.

⁷³ KOCAAĞA, K. (2006), *Vasiyeti Yerine Getirme Görevlisi*, s. 39, Ankara.; DURAL, M., ÖZ, T., s. 139.

⁷⁴ Terimler için bkz. AYİTER, N., KILIÇOĞLU, A. (1993), *Miras Hukuku*, Genişletilmiş 3. Baskı, s. 100, Ankara.; OĞUZMAN, M. K., s. 141.; ANTALYA, G., *Miras Hukuku*, s. 193.; İNAN, A. N., ERTAŞ, Ş., ALBAŞ, H., s. 230.; AYAN, M., s. 94-95.; ŞENER, E., *Miras Hukuku*, s. 438.; KILIÇOĞLU, A., s. 106.; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N., s. 259.; BERKİ, Ş., *Miras Hukuku*, s. 62.; İMRE, Z., ERMAN, H., s. 53,113.; AYİTER, N., s. 61.; Vasiyet ve vasiyetname farklı anlamları ifade etmektedir. Şöyle ki; vasiyetname şekli anlamda ölüme bağlı tasarruf çeşidi iken, vasiyet maddi anlamda ölüme bağlı tasarruf çeşididir. Vasiyetin, hem vasiyetname ile hem de olumlu miras sözleşmesi ile yapılabilmesi mümkündür. vasiyetin miras sözleşmesinin konusu olması durumunda, vasiyet sözleşmesi söz konusu olmaktadır (KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N., s. 261.).

kimi yazarlar tarafından eleştirilmektedir⁷⁵. Gerçekten de, belirli mal bırakma denildiği zaman sadece taşınır veya taşınmaz bir malın ölüme bağlı tasarruf ile bırakılacağını düşünmek mümkündür. Oysa başlığa nazaran söz konusu terim daha geniş bir anlamı ifade etmektedir. Nitekim Medeni Kanun'un 517'nci maddesinin ikinci fıkrasında, belirli mal bırakmanın içeriğinin kapsamı şu şekilde belirtilmiştir;

Belirli mal bırakma, ölüme bağlı tasarrufla bir kimseye terekedeki bir malın mülkiyetinin veya terekenin tamamı ya da bir kısmı üzerinde intifa hakkının kazandırılmasına yönelik olabileceği gibi; bir kimse lehine tereke değeri üzerinden bir edimin yerine getirilmesinin, bir iradın bağlanması veya bir kimsenin bir borçtan kurtarılmasının, mirasçılar veya belirli mal bırakanlara yükletilmesi suretiyle de olabilir (f.2).

Hükümden anlaşılacağı üzere, belirli mal bırakma sadece belirli malların ölüme bağlı tasarruf ile bırakılması anlamına gelmemekte; intifa hakkının kazandırılması veya bir iradın bağlanması gibi tereke içinde yer alan ve parasal değere sahip olan fikri ve sınaî mülkiyet hakları ile alacak hakkının da ölüme bağlı tasarruf ile bırakılabileceğine ilişkin daha geniş bir anlamı ifade etmektedir⁷⁶.

Olumlu miras sözleşmesinin konusunu oluşturabilecek, belirli mal bırakma ve mirasçı atama tasarrufları birbirinden büyük farklarla ayrılmaktadırlar⁷⁷. Daha önce de belirtildiği üzere, mirasbırakanın bir kişiye veya birden çok kişiye terekesinin tamamını veya kesirli bölümünü ölüme bağlı tasarruf ile bırakması mirasçı atama olarak kabul edilmektedir⁷⁸. Mirasçı olarak

⁷⁵ Bu konuda yapılan eleştiriler için bkz. **ENGİN, İ. B.** (1999), *1998 Tarihli Türk Medeni Kanunu Tasarısının Ölüme Bağlı Tasarrufların Konularına İlişkin Hükümlerinin Değerlendirilmesi*, Cumhuriyetin 75. Yıl Armağanı, s. 863-864, İstanbul.

⁷⁶ **İNAN, A. N., ERTAŞ, Ş., ALBAŞ, H.**, s. 232.; **AYAN, M.**, s. 95-96.; **SEROZAN, R., ENGİN, B. İ.**, s. 267.

⁷⁷ **İMRE, Z.**, s. 184.

⁷⁸ Benzer tanımlar için bkz. **İNAN, A. N., ERTAŞ, Ş., ALBAŞ, H.**, s. 227.; **KILIÇOĞLU, A.**, s. 138.; **ANTALYA, G.**, *Miras Hukuku*, s. 191.; **AYAN, M.**, s. 93.; **DURAL, M., ÖZ, T.**, s. 137.; **SEROZAN, R., ENGİN, B. İ.**, s. 265.; **İMRE, Z., ERMAN, H.**, s. 53.;

atanan kişi veya kişiler, mirasbırakanın külli halefi olmaktadır⁷⁹. Olumlu miras sözleşmesi ile belirli mal bırakmada ise, mirasbırakanın karşı taraf veya bir üçüncü kişi lehine, malvarlığına ilişkin bir kazandırma yapması söz konusu olmaktadır. Bu kazandırmanın ivazlı veya ivazsız olabilmesi mümkündür⁸⁰.

Olumlu miras sözleşmesi ile lehine mal bırakılan kişi, yani vasiyet alacaklısı, mirasbırakanın ölümünden sonra atanmış mirasçının aksine *külli halef* değil; sadece *cüz'i halef* olmaktadır. Bunun sonucu olarak da, vasiyet alacaklısı mirasçılar arası elbirliği ortaklığına üye olmamakta ve bu ortaklığına ilişkin hak ve sorumluluğu bulunmamaktadır. Mirasbırakanın borçlarından dolayı kişisel sorumluluğu da söz konusu olmamaktadır. Ayrıca atanmış mirasçının aksine, vasiyet alacaklısı mirasbırakanın ölümünden sonra mirasın açıldığı anda kendiliğinden (ipso jure) tereke üzerinde aynı bir hakka sahip olmamakta; sadece mirasçılara karşı, bırakılan şeyin kendisine devredilmesine ilişkin kişisel bir talep hakkı bulunmaktadır (MK m. 600/I)⁸¹.

Olumlu miras sözleşmesi ile mirasbırakanın üçüncü bir kişiye malını bırakması durumunda, vasiyet alacaklısı sözleşmenin tarafı değil, lehine mal bırakılan kişidir. Bu nedenle, mirasbırakanın ölümünden sonra olumlu miras

DURAL, M., ÖZ, T., s. 137.; ÖZTAN, B., s. 249-250.; BERKİ, Ş., *Miras Hukuku*, s. 61.

⁷⁹ İMRE, Z., ERMAN, H., s. 53.; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N., s. 258.; OĞUZMAN, M. K., s. 138.

⁸⁰ Belirli mal bırakma genel kabul edilen görüşe göre ivazsız olmaktadır. Belirli mal bırakmayı tanımlarken “kazandırma” terimini kullanmıştır. Kazandırma teriminin genel olarak mal ve hakların ivazsız devri karşılığında kullanılmasından ötürü bu sonuca varılmaktadır. Ancak genel kural bu olmakla birlikte, belirli mal bırakmanın olumlu miras sözleşmesi ile yapılması durumunda tarafların bu sözleşmeyi ivazlı yapmaları mümkündür (İNAN, A. N., ERTAŞ, Ş., ALBAŞ, H., s. 230.).

⁸¹ Y. 2 HD. 27.12.2004 T., 13939 E., 15861 K., “Medeni Kanun’un 600. maddesi; vasiyet alacaklısının vasiyeti yerine getirme görevlisi varsa ona, yoksa yasal veya atanmış mirasçılara karşı kişisel hakka sahip olacağını hükme bağlamıştır” (GENÇCAN, Ö. U. (2008), *Miras Hukuku*, s. 1202, Ankara.). İNAN, A. N., ERTAŞ, Ş., ALBAŞ, H., s. 231., 236.; GÜRSOY, K. T., *Mal Vasiyeti*, s. 34 vd.; DURAL, M., ÖZ, T., s. 139-140.; AYAN, M., s. 97.; ANTALYA, G., *Miras Hukuku*, s. 194.; AYİTER, N., KILIÇOĞLU, A., s. 102.; KILIÇOĞLU, A., s. 137.; SEROZAN, R., ENGİN, B. İ., s. 267.; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N., s. 260.; İMRE, Z., ERMAN, H., s. 114-115.; AYİTER, N., s. 63.

sözleşmesinin tarafının değil lehine bu sözleşme ile belirli mal bırakılan üçüncü kişinin söz konusu malın kendisine devredilmesine ilişkin talep hakkı doğmaktadır. Çünkü Medeni Kanun'un 600'üncü maddesinde sadece vasiyet alacaklısının böyle bir talep hakkının olduğundan bahsedilmektedir.

Olumlu miras sözleşmesi ile lehine belirli mal bırakılan kişinin yani vasiyet alacaklısının mirasbırakanın ölümü ile malın kendisine devredilmesine ilişkin bir talep hakkının ne zaman muaccel olacağı Medeni Kanun'un 600'üncü maddesinin ikinci fıkrasında düzenlenmiştir. Buna göre, vasiyet alacaklısının talep hakkı, tasarruftan aksi anlaşılmıyorsa, vasiyeti yerine getirmekle yükümlü olanın mirası kabul etmesi veya mirası ret hakkının düşmesi ile muaccel olmaktadır (MK m. 600/II)⁸².

Mirasbırakanın ölümünden sonra yasal veya atanmış mirasçılardan malın kendisine verilmesini talep etmesine karşın, mirasçılardan bu talebi yerine getirmemesi durumunda, vasiyet alacaklısının vasiyet yükümlülerine karşı, vasiyet edilen malın kendisine teslimine ilişkin dava açma hakkı bulunmaktadır (MK. m. 600/III)⁸³.

Olumlu miras sözleşmesiyle bırakılan mal, mirasın açıldığı tarihte ne halde ise o haliyle vasiyet alacaklısına teslim edilmektedir. Söz konusu mala ilişkin yarar ve hasar da mirasın açıldığı anda lehine belirli mal bırakılana geçmektedir (MK. m. 518/I). Yani, mirasın açılma anı ile söz konusu malın lehine belirli mal bırakılana teslim edilmesi arasında geçen sürede mala bir

⁸² ÖZTAN, B., s. 255.; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N., s. 267.; AYAN, M., s. 97.

⁸³ YHGK 17.01.2007 T. 2007/2-2 E. 2007/10 K., "Medeni Kanun madde 600 gereği kendisine belirli mal vasiyet edilen kimse, bu vasiyeti yerine getirmekle yükümlü olan varsa ona, yoksa yasal ve seçilmiş mirasçılara karşı açacağı istihkak davası ile malın kendisine teslimini isteyebilir."; KILIÇOĞLU, A., s. 137.; AYAN, M., s. 97.; İNAN, A. N., ERTAŞ, Ş., ALBAŞ, H., s. 236.; Vasiyet alacaklısının, mirasçılara karşı sadece bir talep hakkı elde etmesinin istisnası MK m. 601/II'de düzenlenmiştir. Bu hükme göre, mirasbırakan tarafından hayat sigortası bedelinin ölüme bağlı tasarruf ile bırakılması durumunda, mirasbırakanın ölümünden sonra vasiyet alacaklısının doğrudan sigortacıya başvurarak bedelin kendisine verilmesini isteme hakkı bulunmaktadır (DURAL, M., ÖZ, T., s. 140-141.; AYAN, M., s. 97-98.).

zarar gelmesi halinde bunun sorumlusu lehine belirli mal bırakılan kişi olmaktadır. Aynı şekilde, bu ara sürede maldan semere elde ediliyorsa, örneğin mal o süre zarfında kirada ise, semereler de yine lehine mal bırakılana ait olmaktadır. Şayet, mirasın açılma anı ile lehine mal bırakılana teslim anı arasında vasiyeti yerine getirme görevlisinin mala zarar vermesi durumunda, lehine belirli mal bırakılana karşı sorumluluğu doğmaktadır. Bu durumun aksine, vasiyeti yerine getirme görevlisinin mala yarar sağlamak amacıyla harcama yapması halinde ise, vekâletsiz iş görme hükümleri uygulanmaktadır (MK 518/II)⁸⁴.

Genel kurala göre mirasbırakanın belirli malını bir kimseye bırakması o mal üzerinde tasarruf yetkisini kısıtlamamaktadır. Yani mirasbırakan ölüme bağlı tasarruf ile bir kişiye bırakmış olduğu malı başkasına satabilir, bağışlayabilir veya o mal üzerinde başkaca tasarruf işlemleri yapabilmektedir. Ancak belirli mal bırakmanın olumlu miras sözleşmesi ile yapılması haline ilişkin olarak, Medeni Kanun'un 527'nci maddesi özel bir hüküm düzenlemiştir. Söz konusu hükümde,

Mirasbırakan, malvarlığında eskisi gibi serbestçe tasarruf edebilir; ancak, miras sözleşmesindeki yükümlülüğü ile bağdaşmayan ölüme bağlı tasarruflarına veya bağışlamalarına itiraz edilebilir (MK. m. 527/II).

ifadesi yer almaktadır. Buna göre, belirli mal bırakmanın olumlu miras sözleşmesi ile yapılması durumunda, lehine mal bırakılan kişinin, mirasbırakanın yapmış olduğu bu sözleşme ile bağdaşmayacak başkaca ölüme bağlı tasarruflarına veya sağlığında yaptığı bağışlamalarına itiraz hakkı bulunmaktadır. Söz konusu itiraz olumlu miras sözleşmesi ile bağdaşmayan ölüme bağlı tasarrufun veya bağışlamanın iptali amacına yönelik bir dava ile olmaktadır⁸⁵. Böylece, Kanun lehine belirli mal bırakılana söz konusu tasarrufları iptal ettirme imkânı vermiş olmaktadır.

⁸⁴ İNAN, A. N., ERTAŞ, Ş., ALBAŞ, H., s. 240.

⁸⁵ AYAN, M., s. 97.; KILIÇOĞLU, A., s. 137.; ÖZTAN, B., s. 217-218.

Olumlu miras sözleşmesi ile lehine belirli mal bırakılan kişinin, mirasbırakanın sözleşmeye aykırı olarak yapmış olduğu ivazlı tasarruflarına karşı itiraz hakkı bulunmamaktadır. Aksi takdirde mirasbırakanın sözleşmeyi yaptıktan sonra tasarruf özgürlüğünün bulunduğundan söz edilmesi mümkün değildir.

2.2.1. Terekede Mevcut Bir Malın Olumlu Miras Sözleşmesi İle Sözleşmeden Yararlanan Kişiye Bırakılması

Medeni Kanun'un 517'nci maddesinin ikinci fıkrasında belirli mal bırakmanın kapsamı belirtilirken “...terekedeki bir malın...” deyimini kullanılmaktadır. Bu bağlamda kural olarak terekedeki bir malın belirli mal bırakmanın konusunu oluşturması söz konusu olmaktadır. Ancak Medeni Kanun'un 517'nci maddesinin ikinci fıkrasına göre, sadece tereke içinde yer alan maddi malvarlığı olan mallar değil; fikri ve sınaî mülkiyet hakları, alacak hakları ve belirli bir meblağ da belirli mal bırakmanın kapsamına girmektedir. Belirtmek gerekir ki, bunların mutlaka ferdi ile belirlenmiş olması gerekmekte; çeşidi ile belirlenmiş olması da yeterli olmaktadır⁸⁶.

Terekede mevcut bir malın mirasbırakan tarafından ferdiyle belirlenmiş veya çeşidiyle belirlenmiş olması, mirasbırakanın ölümünden sonra mirasçılarının vasiyet alacaklısına karşı olan borcunun akıbeti bakımından büyük önem taşımaktadır. Çünkü Medeni Kanun'un 517'nci maddesinin üçüncü fıkrasında,

Bırakılan belirli mal terekede bulunmadığı takdirde, tasarruftan aksi anlaşılmadıkça, ölüme bağlı tasarrufu yerine getirmekle yükümlü olanlar borçtan kurtulurlar.

hükmü yer almaktadır. Bu hükme göre olumlu miras sözleşmesinin konusunu oluşturan terekedeki mevcut bir malın ferden belirlenmiş bir mal olması ve bu

⁸⁶ AYAN, M., s. 232.

malın mirasbırakanın ölümünden sonra tereke içinde çıkmaması durumunda, tasarruftan aksi anlaşılmadıkça, mirasçılar vasiyet alacaklısına karşı olan borcundan kurtulmaktadırlar. Ancak MK. m. 517/III çeşidiyle belirlenmiş olan bir malın mirasbırakanın ölümünden sonra terekede bulunmaması durumuna uygulanmamaktadır. Bu nedenle, çeşidiyle belirlenmiş bir malın mirasbırakanın ölümünden sonra tereke içinde çıkmaması halinde, taraflarca aksi kararlaştırılmamışsa, mirasçıların borcu sona ermemektedir. Yani mirasçılar bu malı temin edip vasiyet alacaklısına vermekle yükümlüdürler⁸⁷. Bu bakımdan, *nevi telef olmaz kuralı* çeşit vasiyetinde de geçerli olmaktadır⁸⁸.

Mirasbırakanın belirli mal bırakmanın konusu olarak seçimlik vasiyette bulunması da mümkündür. Buna göre mirasbırakanın olumlu miras sözleşmesinde birden çok mal göstermesi ve bunlardan birinin veya bir kaçının seçimini vasiyet alacaklısına veya vasiyet borçlusuna bırakması durumunda *seçimlik vasiyet* söz konusu olmaktadır⁸⁹. Örneğin, mirasbırakanın evinde yer alan tablolardan yalnızca birini olumlu miras sözleşmesi ile bırakması seçimlik vasiyettir. Mirasbırakan seçim hakkını vasiyet alacaklısına veya vasiyeti ifa ile yükümlü olan kişiye bırakabilmektedir. Öğretideki baskın görüşe göre, Borçlar Kanunu'nun 71'inci maddesinin seçimlik vasiyetlerin ifası hakkında da uygulanması gerekmektedir⁹⁰.

⁸⁷ DURAL, M., ÖZ, T., s. 142.; AYAN, M., s. 98.; ESCHER, A., s. 232.

⁸⁸ AYAN, M., s. 98.; Genel kural bu olmakla birlikte, bazı hallerde çeşit vasiyeti tereke ile sınırlandırılmış olabilmektedir. Örneğin; mirasbırakanın evindeki tablolardan ikisini bırakması çeşit vasiyeti sayılmaktadır. Bu durumda, *sınırlı çeşit vasiyeti* söz konusu olmaktadır. Olumlu miras sözleşmesinin konusunu sınırlı çeşit vasiyetinin oluşturduğu ve bunun mirasbırakanın ölümünden sonra terekede çıkmaması durumunda mirasçıların söz konusu şeyi vasiyet borçlusuna temin yükümlülüğü ortadan kalkmaktadır. Yani bu halde MK m. 517/III uygulanmaktadır (DURAL, M., ÖZ, T., s. 142.).

⁸⁹ İMRE, Z., ERMAN, H., s. 119.; OĞUZMAN, M. K., s. 142.; AYİTER, N., KILIÇOĞLU, A., s. 103.; ŞENER, E., *Miras Hukuku*, s. 445.; ESCHER, A., s. 232.

⁹⁰ İMRE, Z., ERMAN, H., s. 119.; AYİTER, N., KILIÇOĞLU, A., s. 103.

2.2.2. Terekede Mevcut Olmayan Bir Malın Olumlu Miras Sözleşmesi İle Sözleşmeden Yararlanan Kişiyi Bırakılması

Mirasbırakanın ölümünden sonra olumlu miras sözleşmesinin konusu olan belirli malın terekeden çıkmaması durumunda MK m. 517/III'deki genel kurala göre göre, tasarruftan aksi anlaşılmadıkça ölüme bağlı tasarrufu yerine getirmekle yükümlü olanların yükümlülükleri ortadan kalkmaktadır⁹¹. Böyle bir durumda vasiyet alacaklısının hiçbir talep ve dava hakkı bulunmamaktadır. Ancak böyle bir halde söz konusu malın olumlu miras sözleşmesi ile bırakılması durumuna ilişkin olarak Medeni Kanun vasiyet alacaklılarının hakları bakımından özel bir düzenleme içermektedir. Medeni Kanun'un 527'nci maddesinin ikinci fıkrasında,

Mirasbırakan, malvarlığında eskisi gibi serbestçe tasarruf edebilir; ancak miras sözleşmesindeki yükümlülüğü ile bağdaşmayan ölüme bağlı tasarruflarına veya bağışlamalarına itiraz edilebilir.

hükmü yer almaktadır. Buna göre, mirasbırakanın olumlu miras sözleşmesi ile bırakmış olduğu bir malın terekede çıkmamasının sebebinin mirasbırakanın söz konusu malı sağlığında bağışlaması veya başka bir ölüme bağlı tasarrufla bırakması olması halinde, vasiyet alacaklısının bu işlemlere itiraz hakkı bulunmaktadır. İtiraz, söz konusu belirli mal vasiyeti ile bağdaşmayan tasarrufun iptali amacına yönelik bir dava ile olmaktadır⁹².

MK. m. 527/II'de açık olarak belirtildiği üzere, vasiyet alacaklısının ancak mirasbırakanın karşılıksız yaptığı işlemler ile ölüme bağlı tasarruflarına itiraz hakkı bulunmaktadır. Yani mirasbırakanın önceden ölüme bağlı tasarruf ile vasiyet alacaklısına bıraktığı malını sağlığında bir ivaz karşılığında devretmesi örneğin satması halinde ve bu malın bu sebepten ötürü terekede bulunmamasından dolayı vasiyet alacaklısının bu duruma itiraz hakkı

⁹¹ ESCHER, A., s. 231.; OĞUZMAN, M. K., s. 141.; SEROZAN, R., ENGİN, B. İ., s. 269.; AYİTER, N., s. 66-67.

⁹² AYAN, M., s. 97.

bulunmamaktadır. MK. m. 527/II ancak bir malın mirasbırakan tarafından olumlu miras sözleşmesi ile bırakılması ve madde metninde geçen diğer şartların gerçekleşmesi halinde uygulanmaktadır. Yani vasiyetnamenin konusu olan bir malın terekede çıkmamasının sebebinin mirasbırakanın sağlığında yaptığı bağış olması durumuna MK. m. 527/II değil; genel kural olan MK m. 517/III uygulanacaktır.

MK. m. 517/III bir karineyi teşkil etmektedir. Ancak emredici bir hüküm değildir. Bu nedenle, mirasbırakanın bunun aksine, yani malın terekede çıkmaması halinde bile malın vasiyet borçlusuna tarafından tedarik edilerek vasiyet alacaklısına verilmesini kararlaştırması mümkündür. Bu durumda *tedarik vasiyeti* söz konusu olmaktadır⁹³.

Tedarik vasiyetinin söz konusu olması ve bunun terekede çıkmaması durumunda, artık MK. m. 517/III'ün uygulama imkânı yoktur. Yani, vasiyet borçlusunun borcu devam etmekte ve bu nedenle söz konusu malı tedarik edip vasiyet alacaklısına teslim etmesi gerekmektedir⁹⁴. Şayet bu gerçekleşmezse, vasiyet alacaklısının dava açarak malın kendisine tedarik edilerek teslimini isteme hakkı bulunmaktadır (MK. m. 600/III).

⁹³ **ESCHER, A.**, s. 231.; **AYAN, M.**, s. 96.; **OĞUZMAN, M. K.**, s. 141.; **GÜRSOY, K. T.**, *Mal Vasiyeti*, s. 142.; **İMRE, Z.**, **ERMAN, H.**, s. 125.; **AYİTER, N.**, **KILIÇOĞLU, A.**, s. 105.; **KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N.**, s. 266.; **İMRE, Z.**, s. 200.; **GÖNENSAY, S.**, **BİRSEN, K.**, s. 214.; **ŞENER, E.**, *Miras Hukuku*, s. 451.; **DURAL, M.**, **ÖZ, T.**, s. 142.; **AYİTER, N.**, s. 67.; Yazar, mirasbırakanın tedarik vasiyetini açık olarak belirtebileceğinin yanı sıra; bu durumun ölüme bağlı tasarrufun yorumu ile de anlaşılabilirliğini ifade etmektedir.

⁹⁴ **DURAL, M.**, **ÖZ, T.**, s. 142.; **GÜRSOY, K. T.**, *Mal Vasiyeti*, s. 157.; **KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N.**, s. 266.

2.2.3. Diğer Başlıca Vasiyet Türlerinin Olumlu Miras Sözleşmesinin Konusunu Oluşturması

2.2.3.1. Alt Vasiyet

Belirli mal bırakmada, mirasbırakanın ölümünden sonra kural olarak atanmış ve yasal mirasçılarının ölüme bağlı tasarruf ile bırakılan malı lehine belirli mal bırakılana teslim etme yükümlülüğü bulunmaktadır. Ancak bazı hallerde, mirasbırakan tarafından lehine mal bırakılana da vasiyeti ifa borcu yüklenebilmektedir⁹⁵. Örneğin, mirasbırakanın olumlu miras sözleşmesi ile evini bir kimseye bıraktıktan sonra evin içindeki eşyaları da başka bir kimseye bırakması ve eşyaları verme borcunu evi verdiği kişiye yükletmesi durumunda alt vasiyet söz konusu olmaktadır⁹⁶.

Belirtmek gerekir ki, alt vasiyet söz konusu olduğu hallerde, ilk vasiyet alacaklısının kendisine yapılan kazandırmayı herhangi bir sebeple kazanamaması durumunda, alt vasiyet alacaklısının hakkı sona ermemektedir. Başka bir deyişle, onun alacak hakkı vasiyeti yerine getirme borcu olanlara karşı devam etmektedir (MK. m. 519/II).

Kanun'da mirasbırakanın alt vasiyeti olumlu miras sözleşmesi ile yapmasında bir engel bulunmamakla birlikte uygulamada bu durum daha çok vasiyetname ile yapılmaktadır.

⁹⁵ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N., s. 262.; SEROZAN, R., ENGİN, B. İ., s. 268.; İNAN, A. N., ERTAŞ, Ş., ALBAŞ, H., s. 233-234.; DURAL, M., ÖZ, T., s. 143.; KOCAĞA, K., s. 43.

⁹⁶ Başka örnek için bkz. İMRE, Z., ERMAN, H., s. 121.; Yazarlar, ilk yapılan vasiyete "üst vasiyet", ikinci yapılamaya ise "ön vasiyet" demektedirler.

2.2.3.2. Alacak Vasiyeti

Mirasbırakanın, üçüncü bir kişiden olan alacağını olumlu miras sözleşmesi ile karşı tarafa veya bir üçüncü kişiye bırakması mümkündür. Bu durumda *alacak vasiyeti* söz konusu olmaktadır⁹⁷.

Olumlu miras sözleşmesi ile lehine alacak vasiyeti yapılan kişi, mirasbırakanın ölümü ile alacağı kendiliğinden elde edememekte; bu alacağın kendisine temlik edilmesine ilişkin bir talep hakkı kazanmaktadır. Bu talebi doğrultusunda, lehine alacak bırakılan kişi ancak temlik işleminden sonra alacağı elde etmektedir. Şayet, vasiyet borçlusunun temlik talebini yerine getirmekten kaçınması durumunda, vasiyet alacaklısının mahkemeye başvurarak alacağın kendisine temlik edilmesine ilişkin dava hakkı bulunmaktadır. Bu halde, lehine alacak temliki yapılan kişinin söz konusu alacağı *kazai temlik* yoluyla kazanması söz konusu olmaktadır (BK. m. 164)⁹⁸.

2.2.3.3. İrat Vasiyeti

Mirasbırakanın, bir ölüme bağlı tasarruf ile bir kişiye, vasiyet borçlusu tarafından belirli süre içinde düzenli olarak ödenen paranın veya diğer misli eşya edimlerin verilmesi şeklinde bir tasarrufta bulunması durumunda *irat vasiyeti* söz konusu olmaktadır⁹⁹. Bu vasiyet türünün de olumlu miras sözleşmesi ile yapılması mümkündür. Örneğin, mirasbırakanın olumlu miras sözleşmesi ile karşı tarafa veya üçüncü kişiye mirasçılar tarafından her ay 800 TL ödenmesine ilişkin yaptığı tasarruf irat vasiyeti niteliğindedir.

⁹⁷ OĞUZMAN, M. K., s. 142.; DURAL, M., ÖZ, T., s. 143.; İNAN, A. N., ERTAŞ, Ş., ALBAŞ, H., s. 233.; ŞENER, E., *Vasiyet*, s. 129.; İMRE, Z., ERMAN, H., s. 124.; ŞENER, E., *Miras Hukuku*, s. 446.; KOCAAĞA, K., s. 43.

⁹⁸ DURAL, M., ÖZ, T., s. 143.; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N., s. 263-264.

⁹⁹ OĞUZMAN, M. K., s. 143.; İNAN, A. N., ERTAŞ, Ş., ALBAŞ, H., s. 233.; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N., s. 265.; DURAL, M., ÖZ, T., s. 144.; Medeni Kanun'un 601. maddesine göre, tasarrufta aksine bir hüküm bulunmaması durumunda, irat vasiyetine, BK m. 507 vd. hükümleri uygulanmaktadır.

2.2.3.4. İntifa Vasiyeti

İntifa hakkı kişisel bir haktır ve miras yoluyla intikal etmemektedir. Bu sebepten, mirasbırakanın kendisine ait bir intifa hakkını başkasına bırakması hukukten mümkün değildir. Çünkü kişiye bağlı olan intifa hakkı, o hakka sahip olanın ölümü ile ortadan kalkmaktadır¹⁰⁰ (MK. m. 797).

İntifa vasiyeti ile bahsedilen, mevcut intifa hakkının bırakılması değil; (ki bu hukukten mümkün değil) mirasbırakanın yeni bir intifa hakkının terekede yer alan bazı mallar üzerinde kurulmasına ilişkin ölüme bağlı tasarruflarda bulunmasıdır (MK. m. 517/II). İntifa vasiyetinin olumlu miras sözleşmesi ile yapılmasında Kanun'da bir engel bulunmamaktadır.

İntifa vasiyeti ile lehine intifa hakkı kurulan kişi mirasbırakanın ölümü ile bu hakka kendiliğinden sahip olamamaktadır. O, sadece lehine intifa hakkının kurulmasını istemek üzere kişisel bir talep hakkına sahiptir. Vasiyeti ifa ile yükümlü kişilerin intifa hakkını kurmak için gerekli işlemleri yapmasıyla (taşınırların teslim, taşınmazlar için tescil işlemi gibi) vasiyet alacaklısı intifa hakkını kazanmaktadır¹⁰¹.

2.2.3.5. İbra (Borçtan Kurtarma) Vasiyeti

Mirasbırakanın kendisine borçlu olan birini borçtan kurtarmaya yönelik yaptığı ölüme bağlı tasarruf ibra vasiyeti olarak kabul edilmektedir (MK. m. 517/II)¹⁰². İbra vasiyeti ivazlı veya ivazsız olumlu miras sözleşmesi ile yapılabilmektedir.

¹⁰⁰ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N., s. 264.; İNAN, A. N., ERTAŞ, Ş., ALBAŞ, H., s. 232.

¹⁰¹ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N., s. 264.; İMRE, Z., ERMAN, H., s. 123.; AYİTER, N., KILIÇOĞLU, A., s. 104.

¹⁰² İNAN, A. N., ERTAŞ, Ş., ALBAŞ, H., s. 233.; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N., s. 264.; AYAN, M., s. 96.; DURAL, M., ÖZ, T., s. 143.; AYİTER, N., KILIÇOĞLU, A., s. 106.; ÖZTAN, B., s. 253.

Mirasbırakanın yapacağı ibra vasiyeti ile bir kişiyi kendisine olan borcundan kurtarabileceği gibi; üçüncü kişiye olan borcundan da kurtarabilmesi mümkündür. Medeni Kanun'un 517'nci maddesinde “...bir kimsenin bir borçtan kurtarılmasının...” denilmesi sebebiyle bu sonuca varılmaktadır¹⁰³.

Mirasbırakanın borçtan kurtarmaya yönelik olarak olumlu miras sözleşmesi yapmasından sonra, mirasbırakanın ölümü ile borç kendiliğinden ortadan kalkmamaktadır¹⁰⁴. Borçtan kurtarılan kişinin vasiyet alacaklısı sıfatı ile vasiyet borçlularına karşı kendisinin borçtan kurtarılmasına yönelik sadece bir talep hakkı bulunmaktadır. Vasiyet alacaklısı, vasiyet borçlularının ibrayı yapmasıyla borçtan kurtulmaktadır¹⁰⁵.

2.2.3.6. Tereke Değeri Üzerinden Bir Edimin Yerine Getirilmesi Vasiyeti

Medeni Kanun'un 517'nci maddesinin ikinci fıkrasında belirli mal bırakmanın kapsamı belirtilirken,

...bir kimse lehine tereke değeri üzerinden bir edimin yerine getirilmesinin, bir iradın bağlanmasının veya bir kimsenin bir borçtan kurtarılmasının...

¹⁰³ AYAN, M., s. 96.

¹⁰⁴ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N., s. 264.; ESCHER, A., s. 234.; GÜRSOY, K. T., *Mal Vasiyeti*, s. 151.; DURAL, M., ÖZ, T., s. 143-144.; KOCAAĞA, K., s. 44.; Aksi görüş için bkz. AYİTER, N., s. 67.; İMRE, Z., ERMAN, H., s. 124-125.; AYİTER, N., KILIÇOĞLU, A., s. 106.; Yazarlara göre, mirasbırakanın ölümüyle ilgili tasarruf ile alacaklısı olduğu kişiyi borçtan kurtarması durumunda, mirasbırakanın ölümü ile borç kendiliğinden ortadan kalkmaktadır.

¹⁰⁵ GÜRSOY, K. T., *Mal Vasiyeti*, s. 151.; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N., s. 264.; OĞUZMAN, M. K., s. 142.; DURAL, M., ÖZ, T., s. 143-144.; ESCHER, A., s. 234.; KOCAAĞA, K., s. 44.

ifadesi kullanılmıştır. Buna göre, belirli mal vasiyetinin konusunu sadece terekeye dâhil belirli mallar değil; bu malların değeri üzerinden bir kişiye bir şey verilmesi veya yapılması gibi vasiyet türleri de oluşturmaktadır¹⁰⁶. Bu bağlamda, irat vasiyeti, tüm tedarik etme vasiyetleri, ibra vasiyeti, vasiyet alacaklısının eğitim veya hastane masraflarının karşılanması gibi vasiyet türleri tereke değeri üzerinden bir edimin yerine getirilmesi vasiyeti olarak kabul edilmektedir.

2.2.3.7. Mirasçı Lehine Belirli Mal Vasiyeti

Mirasbırakanın, yasal veya atanmış mirasçıya ölüme bağlı tasarruf ile belirli mal bıraktığı durumda *mirasçı lehine belirli mal vasiyeti* söz konusu olmaktadır¹⁰⁷.

Mirasçı lehine belirli mal vasiyetinin söz konusu olması durumunda, aynı kişi hem mirasçı hem de vasiyet alacaklısı olmaktadır. Ancak bu iki durum birbirinden farklıdır. Bunun sonucu olarak da, vasiyet alacağını reddeden kişi aynı zamanda yasal miras payını da reddetmiş sayılmamaktadır. Aynı şekilde yasal miras payını reddeden mirasçı aynı zamanda vasiyet alacağını da reddetmiş olmamaktadır. Ancak tarafların sözleşmede bu durumun aksini kararlaştırabilmeleri mümkündür (MK. m. 519/III)¹⁰⁸.

¹⁰⁶ AYİTER, N., KILIÇOĞLU, A., s. 104-105.; İNAN, A. N., ERTAŞ, Ş., ALBAŞ, H., s. 232-233.; AYİTER, N., s. 66.

¹⁰⁷ İNAN, A. N., ERTAŞ, Ş., ALBAŞ, H., s. 234.; Öğretide buna “ön vasiyet” diyen yazarlar için bkz. KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N., s. 262.; SEROZAN, R., ENGİN, B. İ., s. 270.; DURAL, M., ÖZ, T., s. 143.; GÜRSOY, K. T., *Mal Vasiyeti*, s. 162.; Ön vasiyet teriminin eleştirisi için bkz. İMRE, Z., ERMAN, H., s. 121-122.; Yazarlar, bu terimin kavramı ifade etmediğini ve “alt vasiyet ve üst vasiyet” durumu ile karışıklığa sebep olacağını belirterek; ön vasiyet yerine, “mirasçıya miras payı dışında yapılan mal vasiyeti” ya da daha kısa olarak “mirasçı lehine mal vasiyeti” demeyi tercih etmektedirler.

¹⁰⁸ SEROZAN, R., ENGİN, B. İ., s. 270.; DURAL, M., ÖZ, T., s. 143.; İNAN, A. N., ERTAŞ, Ş., ALBAŞ, H., s. 234.; OĞUZMAN, M. K., s. 145.; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N., s. 262.; GÜRSOY, K. T., *Mal Vasiyeti*, s. 162-163.; AYİTER, N., s. 63-64.

Belirtmek gerekir ki, mirasbırakanın yasal veya atanmış mirasçı lehine yaptığı bir mal vasiyetin belirli mal vasiyeti mi yoksa mirasbırakan tarafından yapılan bir paylaşırma kuralı mı olduğu konusunda şüphe duyulması durumunda, bunun MK. m. 647/III'e göre paylaşırma kuralı olduğu kabul edilmektedir. Bu bakımdan MK. m. 647/III bu duruma ilişkin karine teşkil etmektedir¹⁰⁹.

2.3. Olumlu Miras Sözleşmesinde Koşul

2.3.1. Koşul Kavramı

Medeni Kanun'un 515'inci maddesine göre, mirasbırakan ölüme bağlı tasarruflarını koşullara ve yüklemelere bađlayabilmektedir¹¹⁰. Buna göre, olumlu miras sözleşmesine konu ölüme bağlı tasarrufların mirasbırakan tarafından koşula bağlanabilmesi mümkündür.

Medeni Kanun'un 515'inci maddesinde koşuldan bahsedilmiş olmasına karşın, koşul kavramına ilişkin herhangi bir tanıma yer verilmemiştir. Bu nedenle Borçlar Kanunu'nun 149 – 155'inci maddeleri¹¹¹ arasında “*şarta bağlı borçlar*” başlığı altında hükme bağlanan koşul ile ilgili hükümlerin uygun düştüğu ölçüde ölüme bağlı tasarruflar bakımından da geçerli olacağı kabul

¹⁰⁹ DURAL, M., ÖZ, T., s. 143.; SEROZAN, R., ENGİN, B. İ., s. 270.; İNAN, A. N., ERTAŞ, Ş., ALBAŞ, H., s. 234.; ŞENER, E., *Miras Hukuku*, s. 125.; İMRE, Z., ERMAN, H., s. 121-122.

¹¹⁰ “*Mükellefiyetler ve Şartlar*” başlığını taşıyan 743 Sayılı Medeni Kanun'un 462. maddesi yerine 4721 Sayılı yeni Medeni Kanun'un madde başlığı “*Koşullar ve Yüklemeler*” şeklinde Türkçeleştirilmiştir.

¹¹¹ Medeni Kanun'un 149. maddesinin birinci fıkrasına göre; “*Bir akdin mevzuunu teşkil eden borcun mevcudiyeti, meşükük bir hadisenin tahakkukuna talik edilmiş ise o akit şarta bağlı akit olur*”. Bu maddede her ne kadar akitten bahsedilmiş ise de, akit vasfını taşımayan hukuki işlemlerden doğan borçların da koşula bağlanabilmesi mümkündür. Bu husus Borçlar Kanunu'nun hazırlık çalışmalarından anlaşılmaktadır. Buna göre, koşul tek veya iki tarafı bütün hukuki işlemlere uygulanabilmektedir. Madde metninde geçen “akit” teriminden “hukuki işlem” ifadesinin anlaşılması gerekmektedir (GÜRSOY, K. T. (1954), *Ölüme Bağlı Tasarruflarda Şart ve Mükellefiyet*, Kısım II, AÜHFD, Yıl 1954, C. 11, S. 1-2, s. 377, Ankara.).

edilmektedir¹¹². Bu bağlamda genel tanıma uygun olarak ölüme bağlı tasarruflardaki koşulu; mirasbırakanın yapmış olduğu ölüme bağlı tasarrufunun hüküm doğurmasının veya hükümden düşmesinin bağlandığı gelecekte gerçekleşmesi muhtemel olan şüpheli bir olay şeklinde tanımlamak mümkündür¹¹³.

Mirasbırakan hem vasiyetname hem de olumlu miras sözleşmesi ile yaptığı ölüme bağlı tasarrufları koşula bağlayabilmektedir. Ancak koşuldan bahsedebilmek için öncelikle ortada geçerli bir ölüme bağlı tasarrufun bulunması gerekmektedir. Çünkü koşul ferî nitelikte bir kayıttır ve daima ölüme bağlı tasarrufa eklenen bir kayıt olarak konulabilmektedir. Bu sebepten koşulun tek başına ölüme bağlı bir tasarrufun konusu olması hukuken mümkün değildir¹¹⁴. Örneğin, mirasbırakanın olumlu miras sözleşmesiyle mirasçı ataması durumunda bu atamayı bir koşula bağlaması mümkündür. Ancak mirasbırakanın herhangi bir ölüme bağlı tasarrufta bulunmayarak tek başına koşulu miras sözleşmesinin konusu yapması mümkün değildir. Mirasbırakan olumlu miras sözleşmesiyle yapmış olduğu ölüme bağlı tasarrufu açık olarak koşula bağlayabileceği gibi, bunu örtülü de yapabilmektedir. Ancak belirtmek gerekir ki, mirasbırakanın iradesine dayanmayan, işin niteliği gereği zorunlu olarak ortaya çıkan olgular koşul kapsamında değerlendirilmemektedir¹¹⁵.

¹¹² OĞUZMAN, M. K., s. 145, 149.; GÜRSOY, K. T., *Şart ve Mükellefiyet*, Kısım II, s. 377.; YILDIRIM, A. (2004), *Ölüme Bağlı Tasarruflarda Şart ve Mükellefiyetler*, s. 56, Ankara.

¹¹³ Benzer tanım için bkz. GÜRSOY, K. T., *Şart ve Mükellefiyet*, Kısım II, s. 415.; İNAN, A. N., ERTAŞ, Ş., ALBAŞ, H., s.222.; KÖPRÜLÜ, B., s. 176.; YILDIRIM, A., s. 56-57.; DURAL, M., ÖZ, T., s. 151.; ANTALYA, G., *Miras Hukuku*, s. 200.

¹¹⁴ OĞUZMAN, M. K., s. 146.; GÜRSOY, K. T., *Şart ve Mükellefiyet*, Kısım II, s. 415.; DURAL, M., ÖZ, T., s. 151-152.; ÖZTAN, B., s. 243.; YILDIRIM, A., s. 56.; İMRE, Z., ERMAN, H., s. 128.

¹¹⁵ YILDIRIM, A., s. 58.

2.3.2. Koşul Türleri

Koşul, Borçlar Kanunu'nun sitemine uygun olarak geciktirici veya bozucu koşul olmak üzere iki türde yapılabilmektedir. Mirasbırakan tarafından yapılan ölüme bağlı tasarrufun hüküm doğurmasının geleceğe ilişkin gerçekleşmesi objektif olarak şüpheli bir olaya bağlanması durumunda *geciktirici koşul*¹¹⁶; buna karşın, yapılan ölüme bağlı tasarrufun hükümlerini sona erdirmesinin geleceğe ilişkin ve gerçekleşmesi objektif olarak şüpheli bir olaya bağlanması durumunda *bozucu koşul* söz konusu olmaktadır¹¹⁷. Örneğin; mirasbırakanın olumlu miras sözleşmesi ile torununu ancak üniversiteyi bitirmesi koşuluyla mirasçı atadığı durumda geciktirici koşulun varlığından bahsedilmektedir. Buna karşın, mirasbırakanın olumlu miras sözleşmesi ile bir kimseye belirli mal vasiyetinde bulunması ancak bu kimsenin başka bir şehre taşınması halinde belirli mal vasiyetinin hükümsüz olacağını belirtmesi durumunda bozucu koşula bağlı belirli mal bırakma söz konusu olmaktadır¹¹⁸.

Belirtmek gerekir ki, mirasbırakanın olumlu miras sözleşmesine konu ölüme bağlı tasarrufu koşullu yapması durumunda bunun geciktirici mi veya bozucu mu koşul olduğu yorum meselesidir. Buna göre söz konusu olumlu miras sözleşmenin yorumlanmasıyla koşul türünün tespit edilmesi gerekmektedir¹¹⁹.

¹¹⁶ Y. 2. HD. T. 14.06.2005, E. 4530, K. 9190; “*Mirasbırakan vasiyetnamesinde hissedarı bulunduğu taşınmazın ileride imar uygulaması sonucu, parselasyon yapıldığında oluşacak parsellerden bir parselini (bir ev yerini) vasiyet etmesi durumunda, vasiyet geciktirici şarta bağlanmıştır*” (ANTALYA, G., *Miras Hukuku*, s. 201.).

¹¹⁷ OĞUZMAN, M. K., s. 145.; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N., s. 272.; AYAN, M., s. 69.; AYİTER, N., s. 72.; YILDIRIM, A., s. 60.; İMRE, Z., ERMAN, H., s. 128.; DURAL, M., ÖZ, T., s.151.; SEROZAN, R., ENGİN, B. İ., s. 278.; KÖPRÜLÜ, B., s. 176.; ANTALYA, G., *Miras Hukuku*, s. 201.

¹¹⁸ Başka örnekler için bkz. KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N., s. 272.; AYİTER, N., s. 72.; İNAN, A. N., ERTAŞ, Ş., ALBAŞ, H., s.223.; SEROZAN, R., ENGİN, B. İ., s. 278.; KÖPRÜLÜ, B., s. 176-177.

¹¹⁹ YILDIRIM, A., s. 61.; İMRE, Z., ERMAN, H., s. 129.

2.3.3. Koşulun Gerçekleşmesi

Medeni Kanun'un 515'inci maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesinde; “*Tasarruf hüküm ve sonuçlarını doğurduğu andan itibaren her ilgili koşul veya yüklemenin yerine getirilmesini isteyebilir*” denilmektedir. Ancak bu hükmün uygulanabilirliği koşulun niteliği ile bağdaşmamaktadır. Çünkü koşul niteliği itibariyle geleceğe bağlı ve gerçekleşmesi şüpheli bir olayı ifade etmektedir¹²⁰. Ölüme bağlı bir tasarrufun koşullu yapılması durumunda, bu tasarrufun hüküm doğurması veya hükümlerini sona erdirmesi koşulun gerçekleşmesine bağlı olmaktadır. Koşulun gerçekleşmesi ise, ya kendisine koşula bağlanmış bir ölüme bağlı tasarruf yapılan kişinin iradesine; ya da bu kişinin iradesi dışında bir olaya bağlanmaktadır. Birinci halde, kişinin kendi isteğiyle koşulu yerine getirmemesi durumunda, onun bağlı olduğu ölüme bağlı tasarrufu kazanamaması söz konusu olmaktadır. İkinci halde ise, koşulun gerçekleşip gerçekleşmesinde lehine koşula bağlı ölüme bağlı tasarruf yapılan kişinin bir etkisi yoktur. Bu sebepten ilgililerin koşulun gerçekleşmesini isteme gibi bir dava hakları bulunmamaktadır. Dolayısıyla, Medeni Kanun'un 515'inci maddesinde koşulun yerine getirilmesinin istenebileceğine ilişkin düzenleme isabetli olmamıştır¹²¹.

Olumlu miras sözleşmesine konu ölüme bağlı tasarrufun geciktirici koşula bağlanması durumunda, mirasbırakanın ölümünden sonra söz konusu tasarrufun hüküm doğurabilmesi için geciktirici koşulun gerçekleşmesi gerekmektedir. Ancak bu halde sözleşme hüküm ve sonuçlarını doğurmaktadır.

Geciktirici koşulla mirasçı atanması halinde, atanmış mirasçı koşulun gerçekleşmesiyle başkaca bir işleme gerek kalmaksızın mirasbırakanın mirasçısı olmaktadır. Geciktirici koşulla yapılan belirli mal bırakmada ise,

¹²⁰ İNAN, A. N., ERTAŞ, Ş., ALBAŞ, H., s. 224.; GÜRSOY, K. T., *Şart ve Mükellefiyet*, Kısım II, s. 419.

¹²¹ Bu konuda daha geniş bilgi için bkz. GÜRSOY, K. T., *Şart ve Mükellefiyet*, Kısım II, s. 419-420.

şartın gerçekleşmesiyle lehine belirli mal bırakılan kişi bu malın kendisine verilmesini isteme hakkını kazanmaktadır¹²². Koşul gerçekleşinceye kadar mal yasal veya atanmış mirasçılara ait olacaktır. Koşulun gerçekleşmesi ile lehine mal bırakılan kişi bu malın kendisine verilmesini talep edebilecektir. Şayet koşul gerçekleşmez ise olumlu miras sözleşmesi hüküm ve sonuçlarını doğurmayacağından, lehine belirli mal bırakılan kişinin talep ve dava hakkı da ortadan kalkacaktır¹²³.

Belirtmek gerekir ki, geciktirici koşulun gerçekleştiği anda kişinin sağ olup olmaması gerektiğine ilişkin Medeni Kanun'da herhangi bir düzenleme yer almamaktadır. Öğretideki genel görüşe göre¹²⁴ bu durumda MK. m. 525/I,II'nin kıyasen uygulanması sonucunda bir çeşit olağanüstü ikame (fevkalade ikame) söz konusu olacaktır¹²⁵. Bu olağanüstü ikameye kurucu ikame adı verilmekte ve buna bağlı olarak da yasal mirasçılar ön mirasçı;

¹²² **SİRMEN, L.** (1992), *Türk Özel Hukukunda Şart*, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, s. 183-184, Ankara.

¹²³ **İMRE, Z., ERMAN, H.**, s. 128,133; **YILDIRIM, A.**, s. 60.; **AYİTER, N.**, s. 75.; **İNAN, A. N., ERTAŞ, Ş., ALBAŞ, H.**, s. 224.

¹²⁴ **KOCAYUSUPFAŞAOĞLU, N.**, s. 273.; **KÖPRÜLÜ, B.**, s. 177.; **ANTALYA, G.**, *Miras Hukuku*, s. 201.; **YILDIRIM, A.**, s. 85, dpt. 341.

¹²⁵ “Geciktirici şarta bağlı mirasçı atanması veya belirli mal vasiyetinde kurucu ikame adı verilen bir çeşit fevkalade ikame (art mirasçı atama) söz konusudur. Fevkalade ikamede iki mirasçı vardır. Bunlardan birincisi “ön mirasçı” veya EMK.’nun tabiriyle nakil ile mükellef mirasçı”, ikincisi ise “art (son) mirasçı” veya EMK.’ kullanılan terimle “namzet”tir. Geciktirici şarta bağlı ölüme bağlı tasarruflarda, bu durumda ön mirasçı veya vasiyet alacaklısı kanuni mirasçılara veya vasiyeti ifa yükümlüsüne, art (son) mirasçı yani lehdar sıfatı ise atanmış mirasçıya veya musalehe (vasiyet alacaklısına) ait olacaktır. Mirasbırakanın ölümünde hayatta olma şartı, art veya son mirasçı için aranmaktadır. Yani henüz doğmamış bir varlık da son mirasçı olarak atanabilecektir. Bozucu şarta bağlı mirasçı atanması veya belirli mal vasiyeti durumlarında da bir kurucu ikame söz konusudur. Fakat bu durumda, ön mirasçı sıfatı atanmış mirasçıya veya musalehe, art mirasçı sıfatı ile kanuni mirasçılara veya vasiyeti ifa yükümlüsüne ait bulunmaktadır” (**YILDIRIM, A.**, s. 85, dpt. 341.); Y. 2. HD. 24.12.1993 T., 10427 E., 10197 K., “Muris vasiyetnamede veya miras mukavelenamesinde bazı mükellefiyetler ve şartlar koyabilir. Murisin koyduğu şartlar taliki olabileceği gibi infisahi de olabilir. Murisin taliki şartında bir çeşit fevkalade ikame söz konusudur. Buna öğretide kurucu ikame adı verilmektedir. Bu halde ön mirasçı sıfatı kanuni mirasçılara, art mirasçı sıfatı ise vasiyetname lehtarına aittir” (**ÖZÜĞÜR, A. İ.** (2009), *Türk Medeni Kanunundan Önce ve Sonra Miras Hukuku*, Gözden Geçirilmiş 3. Baskı, s. 551, Ankara.).

atanmış mirasçılar ise art mirasçı durumunda bulunmaktadır¹²⁶. Buna göre koşula bağlanmış olarak lehine ölüme bağlı tasarruf yapılan kişinin koşulun gerçekleşmesi anında hayatta olması gerekmektedir. Aksi halde söz konusu tasarruf lehine ölüme bağlı tasarruf yapılan kişinin mirasçılara değil, mirasbırakanın yasal mirasçılara kalmaktadır¹²⁷. Çünkü olumlu miras sözleşmesi ile lehine koşula bağlı ölüme bağlı tasarruf yapılması durumunda koşulun gerçekleşmesinden önce olumlu miras sözleşmesi hüküm doğurmamaktadır (BK. m. 149 kıyasen). Bu sebepten koşulun gerçekleşmesinden önce kişinin ölmesi halinde olumlu miras sözleşmesine dayalı hakkın kural olarak bu kişiye geçmemesinden dolayı, sözleşmede aksine bir hüküm yoksa onun mirasçılara da geçemeyecektir.

Mirasbırakanın ölümü ile geciktirici koşulun gerçekleşmesi anına kadar olan süreye *askı devresi* denilmektedir. Bu süre içerisinde koşula bağlı olan ölüme bağlı tasarruf askıdadır. Geciktirici koşulun gerçekleşmesinden önce olumlu miras sözleşmesine dayalı hiçbir hak doğmamaktadır. Lehine ölüme bağlı tasarruf yapılan kişinin sadece bir bekleme hakkı bulunmaktadır¹²⁸. Bu süre içerisinde elde edilen semereler mirasçılara ait olmaktadır. Olumlu miras sözleşmesinde aksine bir hüküm yoksa bunlar talep edilememektedir¹²⁹. Yine bu süre içerisinde terekeye ilişkin malın kaza sonucu kaybolması veya zarara uğraması durumunda, mirasçılar bundan sorumlu tutulamamaktadır¹³⁰.

¹²⁶ **KÖPRÜLÜ, B.**, s. 177.; **KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N.**, s. 273.

¹²⁷ **SİRMEN, L.**, s. 159.; **PULAŞLI, H.** (1989), *Şarta Bağlı İşlemler ve Hukuki Sonuçlar*, s. 20, Ankara.; **SEROZAN, R.**, **ENGİN, B. İ.**, s. 280.; **YILDIRIM, A.**, s. 85-86.; **KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N.**, s. 273.

¹²⁸ **SİRMEN, L.**, s. 159.; **GÜRSOY, K. T.**, *Şart ve Mükellefiyet*, Kısım II, s. 422.

¹²⁹ **SİRMEN, L.**, s. 183.

¹³⁰ **SİRMEN, L.**, s. 183-184.; Yarar ve hasarın geçişine ilişkin olumlu miras sözleşmesi ile mirasçı atama veya belirli mal bırakma arasında fark bulunmamaktadır. Ancak, olumlu miras sözleşmesinin konusunun belirli mal bırakma olması ve bu malın mirasbırakan tarafından ferdan değil de çeşidiyle belirlenmiş olması durumunda, hasar malın teslimine kadar lehine belirli mal bırakılana geçmemektedir (**GÜRSOY, K. T.**, *Şart ve Mükellefiyet*, Kısım II, s. 435.).

Mirasbırakanın ölümü ile başlayan ve koşulun gerçekleşmesi anına kadar olan sürede lehine ölüme bağlı tasarruf yapılan kişinin hakkının korunması gerekmektedir. Bu sebepten bir takım tedbirlerin alınması gerekmektedir. Kanun koyucu burada kurucu ikameden söz etmektedir. Buna göre koşula bağlanan ölüme bağlı tasarruf olağanüstü (fevkalade) ikamenin bir türü olan kurucu ikame olarak ele alınmaktadır. Bu bağlamda, olağanüstü (fevkalade) ikameye yönelik Medeni Kanun'un 523'üncü terekenin korunmasına ilişkin tedbir hükümleri burada da uygulanmaktadır¹³¹. Ayrıca İMRE/ERMAN'ın görüşüne göre, Borçlar Kanunu'nun 150'nci maddesinin de uygun düştüğü ölçüde geciktirici koşula bağlı ölüme bağlı tasarruflar bakımından uygulanması mümkündür¹³².

Olumlu miras sözleşmesine konu ölüme bağlı tasarrufun bozucu koşula bağlanması durumunda ise, mirasbırakanın ölümü ile olumlu miras sözleşmesi hüküm ve sonuçlarını doğurmaktadır. Ancak, bozucu koşulun gerçekleşmesi durumunda, olumlu miras sözleşmesi kendiliğinden ortadan kalkmaktadır¹³³. Bunun sonucu olarak da, olumlu miras sözleşmesinin konusu olan şeyin yasal mirasçılara iade edilmesi gerekmektedir¹³⁴.

Olumlu miras sözleşmesinde aksi belirtilmedikçe, atanmış mirasçı koşulun gerçekleşmesine kadar elde ettiği yararları muhafaza etmektedir. Kendisine geçmiş olan malların olağan kullanımından kaynaklanan eskimelerden dolayı sorumluluğu bulunmamaktadır. Buna karşılık, mallara kendi kusuruyla verdiği zararlardan dolayı tazminat yükümlülüğü söz konusu olmaktadır¹³⁵.

¹³¹ ÖZTAN, B., s. 248.; SİRMEN, L., s. 159.

¹³² İMRE, Z., ERMAN, H., s. 131.; Aynı yönde görüş için bkz. SİRMEN, L., s. 159.

¹³³ YILDIRIM, A., s. 60.; İMRE, Z., ERMAN, H., s. 128-129.; AYİTER, N., s.75.

¹³⁴ İNAN, A. N., ERTAŞ, Ş., ALBAŞ, H., s. 225.; ÖZTAN, B., s. 244.

¹³⁵ SİRMEN, L., s. 184.

2.3.4. Koşulun Geçersizliği

Medeni Kanun'un 515'inci maddesinin ikinci fıkrasında, "*Hukuka veya ahlaka aykırı koşullar ve yüklemeler, ilişkin buldukları tasarrufu geçersiz kılar*"¹³⁶ hükmü düzenlenmiştir. Yine Medeni Kanun'un 515'inci maddesinin üçüncü fıkrasında, "*Anlamsız veya yalnız başlarına rahatsız edici nitelikte olan koşullar ve yüklemeler yok sayılır*"¹³⁷ ifadesi yer almaktadır. Bu düzenlemeler ışığında Kanun'da koşulların, nitelikleri ve tabi oldukları yaptırımlar bakımından hukuka veya ahlaka aykırı koşullar ve anlamsız veya yalnız başlarına rahatsız edici koşullar olarak gruplandırıldığını söylemek mümkündür.

2.3.4.1. Hukuka veya Ahlaka Aykırı Koşullar

Mirasbırakan tarafından olumlu miras sözleşmesine konu ölüme bağlı tasarrufa eklenen koşulun hukuka ve ahlaka aykırı olmaması gerekmektedir. Şayet hukuka veya ahlaka aykırı olması durumunda, koşul eklendiği ölüme bağlı tasarrufu geçersiz kılmaktadır (MK. m. 515/II)¹³⁸.

Medeni Kanun'un 515'inci maddesinin ikinci fıkrasında geçen "*...geçersiz kılmak*" ifadesiyle belirtilmek istenen, koşulun ve onun eklendiği ölüme bağlı tasarrufun kendiliğinden hükümsüz olacağı değil; ilgililerin dava

¹³⁶ 743 Sayılı eski Medeni Kanun'un 462. maddesindeki "*Kamuna yahut adabı umumiyeye mugayir şart ve mükellefiyetleri ihtiva eden tasarruf batıldır*" hükmü yerine "*Hukuka ve ahlaka aykırı koşullar ve yüklemeler ilişkin buldukları tasarrufu geçersiz kılar*" hükmü getirilmiştir. Bu düzenleme miras hukukundaki butlan yaptırımı yerine iptal yaptırımı genel ilkesine daha uygun olmuştur (İŞGÜZAR, H., s. 41.).

¹³⁷ 743 Sayılı eski Medeni Kanun'un 462. maddesinin ikinci fıkrasının ikinci cümlesinde yer alan hüküm, 4721 Sayılı yeni Medeni Kanun'da üçüncü fıkra haline getirilmiştir. Üçüncü fıkra eski metinden farklı olarak anlamsız veya yalnız başlarına rahatsız edici koşullar ve yüklemelerin "*lağiv*" olması yerine "*yok sayılır*" hükmü getirilmiştir (İŞGÜZAR, H., s. 41-42.).

¹³⁸ OĞUZMAN, M. K., s. 147.; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N., s. 274.; AYİTER, N., s. 73.; İNAN, A. N., ERTAŞ, Ş., ALBAŞ, H., s. 225.; KÖPRÜLÜ, B., s. 178.; BERKİ, Ş., *Miras Hukuku*, s. 65.; KILIÇOĞLU, A., s. 133.; ANTALYA, G., *Miras Hukuku*, s. 203.; ÖZTAN, B., s. 246.; ÖZUĞUR, A. İ., s. 551.

açarak bu koşulu ve eklendiği ölüme bağlı tasarrufu iptal edebilecekleridir. Örneğin; mirasbırakanın, kendisine hasım olan A'yı öldürmesi koşuluyla çocuğuna tüm malvarlığını bırakacağına ilişkin bir olumlu miras sözleşmesi yapması halinde, söz konusu öldürme koşulu kanuna aykırılık teşkil etmektedir. Bu sebepten hem koşul hem de onun eklendiği ölüme bağlı tasarrufun geçersiz kılınması söz konusu olacaktır. Ahlaka aykırılık durumu için örnek vermek gerekirse; mirasbırakanın oğluyla evlilik dışı ilişki yaşaması koşuluyla bir kimseye evini bırakması halinde ahlaka aykırı bir koşulun varlığından bahsedilmektedir. Ahlaka aykırı olan bu koşul geçersizdir. Nihayet koşulun eklendiği belirli mal bırakma vasiyeti de iptal edilebilecektir.

Genel kural bu olmakla birlikte, Yargıtay'ın görüşüne göre¹³⁹, koşulun hukuka veya ahlaka aykırı olduğunu bilmesi durumunda dahi mirasbırakanın söz konusu ölüme bağlı tasarrufu yapacağı ispatlanırsa, sadece kanuna veya ahlaka aykırı olan koşul geçersiz kılınmalı; ancak bağlı olduğu ölüme bağlı tasarrufun ise geçerliliğini korumalıdır.

Olumlu miras sözleşmesine konu ölüme bağlı tasarrufa eklenen bir koşulun hukuka aykırılık teşkil edebilmesi için koşulun emredici hukuk kurallarına açık bir şekilde aykırı olması gerekmektedir. Ancak bu halde söz konusu koşulun ve ona bağlanan ölüme bağlı tasarrufun iptali istenebilecektir. Bir koşulun ahlaka aykırı olup olmadığının belirlenmesi ise hâkimin görevine girmektedir. Hâkim bu değerlendirmeyi, kendi ahlak anlayışına göre değil,

¹³⁹ Y. 2.HD. T. 27.03.2000, E. 2641, K. 3627'de; "...Ölüme bağlı tasarruflara şart ve mükellefiyetler ilave edilebilir. Ancak Kanun ayrıntıya girerek mahiyetini hükümlerini ve neticelerini düzenlememiştir. Şartla ilgili boşluğun Medeni Kanun'un 5. maddesinden yararlanılarak Borçlar Yasası'ndaki hükümlerle doldurulması gerekmektedir. Tasarrufa eklenen şart Kanun'a yahut ahlaka aykırı ise ölüme bağlı tasarruf hükümsüzdür. Kural bu olmakla beraber, mirasbırakan, şartın kanuna ve ahlaka aykırılığı sebebiyle tasarrufun hükümsüz kalacağını bilseydi şart olmadan da tasarrufu yapacağı kanaatine ulaşırsa, sadece kanuna ve ahlaka aykırı şartı hükümsüz saymak, tasarrufu ayakta tutmak gerekir" denilmektedir (ÖZÜĞÜR, A. İ., s. 554-555.). Aynı önde görüş için bkz. KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N., s. 274.; SEROZAN, R., ENGİN, B. İ., s. 281.; Aksi yönde görüş için bkz. İNAN, A. N., ERTAŞ, Ş., ALBAŞ, H., s. 226.; Yazarlar, bu durumda koşulun geçersiz sayılıp ölüme bağlı tasarrufun geçerli sayılacağına mümkün olmadığını söylemektedirler. Ayrıca BK m. 20/II'de düzenlenen kısmi geçersizliğin de bu durumda uygulanamayacağını savunmaktadırlar.

toplumda yer alan makul ve dürüst kişilerin çoğunluğunun ahlak anlayışını dikkate alarak yapmaktadır¹⁴⁰.

Ölüme bağlı tasarruflara eklenen evlenme veya evlenmeme şeklindeki koşulların geçerli sayılıp sayılamayacağı öğretide tartışmalıdır. Öğretideki bazı yazarların görüşüne göre¹⁴¹, bu nitelikteki koşullar kişilik haklarına ve ahlaka aykırılık teşkil etmekte ve bu nedenle geçersiz sayılmaktadır. Öğretideki bazı yazarların görüşüne göre ise¹⁴², mirasbırakanın evlenme veya evlenmemeye ilgili koşulunu temiz ve iyi niyetli düşüncelerle koyduğunun anlaşılması halinde, bunun geçerli olacağı kabul edilmesi gerektiği belirtilmektedir. Örneğin, olumlu miras sözleşmesi yaparak bulaşıcı ve ölümcül bir hastalığı olan oğluna evlenmemesi şartıyla bankadaki tüm parasını bırakan mirasbırakanın yapmış olduğu bozucu koşulun geçerli sayılması gerektiği savunulmaktadır.

Kanaatimizce olumlu miras sözleşmesi yapılan kazandırmanın evlenme veya evlenmeme koşuluna bağlanması durumunda, koşulun geçerli sayılıp sayılamayacağı yorum meselesidir. Hâkimin mirasbırakanın ve lehine bu türde bir koşulla kazandırma yapılan kişinin görüş, düşünce ve sosyal yaşamlarını

¹⁴⁰ **YILDIRIM, A.**, s. 66.; Y. 2.HD. 26.05.1981 E. 2578, K. 4095; “*Vasiyetnamedeki “aramızdaki evlilik bağı kalmak” tabiri; vasiyet edenin sağlığından eşi ile evlilik bağını kesilmemesi şartını ihtiva etmektedir. Böyle bir şart da kanunen geçerlidir...Vasiyetnamedeki (...aramızdaki evlilik bağı kalmak kayıt ve şartı ile eşim Yıldız’a...) vasiyet ediyorum, şeklindeki beyan, vasiyetçinin ölümünden sonra eşinin evlenmemesini öngören bir şart niteliğinde değildir. Bu cümle, vasiyet edenin ölümünden evvel evlilik bağına herhangi bir sebeple bozulması halinde vasiyetin hükümsüz olacağını ifade etmektedir*”.

¹⁴¹ **KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N.**, s. 276.; **AYİTER, N.**, s. 73-74.; **KÖPRÜLÜ, B.**, s. 178-179.; Aksi yönde görüş için bkz. **İNAN, A. N., ERTAŞ, Ş., ALBAŞ, H.**, s. 226.; Yazarlar, bu tür koşulların kişilerin evlenme özgürlüğünü ortadan kaldırmadığını ve bu nedenle bunların kişilik haklarına ve ahlaka aykırılık teşkil etmediğini savunmaktadırlar.

¹⁴² **EREN, F.** (1966), *Türk Medeni Hukukunda Ölüme Bağlı Tasarrufların İptali Davası*, s. 60-61, Ankara.; **GÜRSOY, K. T.**, *Şart ve Mükellefiyet*, Kısım II, s. 442.; Aksi yönde görüş için bkz. **KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N.**, s. 277-278.; Yazar, evlenme veya evlenmeme şeklinde konulan koşullarla, mirasbırakanın öldükten sonra reşit kişiler üzerinde adeta vesayet kurmuş olmasının ve ölüme bağlı kazandırmanın mirasbırakan tarafından yem olarak kullanılıp lehine kazandırma yapılan kişinin aksi yönde isteğine rağmen mutluluğunu sağlama hakkının mirasbırakanın kendisinde görmesinin modern anlayış ve düşüncelerle bağdaşmayacağını belirterek bu duruma karşı çıkmaktadır.

göz önüne alarak, koşulun geçerli sayılıp sayılmayacağını tespit etmesi gerekmektedir. Bu durum miras hukukunun genel ilkelerine ve mirasbırakanın son arzularının mümkün olduğunca yerine getirilmesi gerektiğine ilişkin genel kurala uygun düşmektedir.

Olumlu miras sözleşmesine konu ölüme bağlı tasarrufa eklenen koşulun hukuka veya ahlaka aykırı olması durumunda, o tasarrufun geçersiz kılınmasında menfaati bulunan mirasçı veya vasiyet alacaklısının mahkemeye başvurarak söz konusu koşulu ve onun bağlı olduğu ölüme bağlı tasarrufu iptal ettirme hakları bulunmaktadır (MK. m.558/I)¹⁴³. Bu davanın MK m. 559/I’de belirtilen süreler¹⁴⁴ içerisinde açılması gerekmektedir. Bu süreler hak düşürücü sürelerdir. Bu sürelerin geçmesi durumunda artık ölüme bağlı tasarruf geçerli kabul edilmekte, dolayısıyla koşul yok sayılmaktadır.

2.3.4.2. Anlamı Olmayan Rahatsız Edici Koşullar

Medeni Kanun’un 515’inci maddesinin üçüncü fıkrası gereğince, anlamsız ve yalnız başlarına rahatsız edici nitelikte olan koşullar hiç koyulmamış gibi yok sayılmaktadır¹⁴⁵. Hiç kimse lehine yarar sağlamayan ve

¹⁴³ 743 Sayılı Eski Medeni Kanun’un 462. maddesinde; “*Kanuna yahut adabı umumiyyeye mugayir şart ve mükellefiyetleri ihtiva eden tasarruf batıldır*” ifadesi yer almakta idi. Buna göre, hukuka veya ahlaka aykırı olan koşul ve yüklemeler ilgililerin dava açmasına gerek olmaksızın mutlak butlanla geçersiz sayılmaktaydı. 4721 Sayılı yeni Medeni Kanun iptal yaptırımını benimsemiştir. Bu nedenle ilgililerin hukuka veya ahlaka aykırı koşulu ve onun eklendiği ölüme bağlı tasarrufu iptal edebilmeleri için iptal davası açmaları gerekmektedir.

¹⁴⁴ MK. m. 559/I’e göre; “*İptal davası açma hakkı, davcının tasarrufu, iptal sebebini ve kendisinin hak sahibi olduğunu öğrendiği tarihten başlayarak bir yıl ve her halde vasiyetnamelerde açılma tarihinin, diğer tasarruflarda mirasın geçmesi tarihinin üzerinden iyiniyetli davalılara karşı on yıl, iyiniyetli olmayan davalılara karşı yirmi yıl geçmekle düşer (f.1). Hükümsüzlük, defî yoluyla her zaman ileri sürülebilir (f.2)*”.

¹⁴⁵ OĞUZMAN, M. K., s. 149.; AYİTER, N., s. 74.; KILIÇOĞLU, A., s. 133.; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N., s. 280.; YILDIRIM, A., s. 80.; ANTALYA, G., *Miras Hukuku*, s. 205.; ÖZTAN, B., s. 246.; KÖPRÜLÜ, B., s. 179.; İMRE, Z., ERMAN, H., s. 130.; İNAN, A. N., ERTAŞ, Ş., ALBAŞ, H., s. 227.; KÖPRÜLÜ, B., s. 179.; ÖZUGUR, A. İ., s. 551.; Bu düzenlemeye karşı yapılan eleştiri için bkz. SEROZAN, R.,

kimi zaman yerine getirilmesi sıkıcı olan koşullar, anlamsız ve rahatsız edici koşul olarak kabul edilmektedir¹⁴⁶. Örneğin; mirasbırakanın bir kişiyi, her gece dışarı balkona çıkıp bir saat kendisini düşünerek şarkı söylemesi koşuluyla mirasçı ataması durumunda anlamı olmayan rahatsız edici bir koşulun varlığından bahsedilmektedir¹⁴⁷. Bu durumda Kanun gereği bu koşul dava açmaya gerek olmaksızın kendiliğinden yok sayılmakta; ancak onun eklendiği ölüme bağlı tasarruf geçerliliğini korumaktadır.

Kanun'da, anlamsız ve rahatsız edici deyiminden ne anlaşılması gerektiğini açıklanmamıştır. Yani Kanun'da hangi koşulların anlamsız ve rahatsız edici koşullar olabileceğine ilişkin bir ipucu verilmemiştir. Miras hukuku bakımından bu durum önem teşkil etmektedir. Çünkü anlamsızlık ve rahatsız edicilik göreceli bir kavramdır. Kimine göre anlamsız olarak nitelendirilen bir koşulun, söz konusu olumlu miras sözleşmesini yapan mirasbırakan ve karşı taraf için pekâlâ anlamlı sayılması mümkündür. Aynı şekilde kimine göre rahatsız edici bir koşul, başkasının sosyal ve kültürel yaşamı dikkate alındığında rahatsız edici olmayabilir. Kanımızca miras hukuku bakımından, göreceli olan anlamsız ve rahatsız edici koşul nitelendirmesi yaparken, koşulun gerçekleşmesinin denetlenip denetlenemeyeceği esas alınmalıdır. Buna göre, bir koşulun anlamlı olup olmadığına ilişkin şüphe duyulması halinde, o koşulun gerçekleşmesinin denetlenebileceği sonucuna varılırsa koşulun anlamlı olduğunun kabul edilmesi; aksi durumda ise koşulun anlamsız sayılması gerekmektedir.

ENGİN, B. İ., s. 282.; Yazarlar, hukuka ve ahlaka aykırılık ile anlamsız ve rahatsız edicilik kavramları arasındaki sınırın tutarsız olduğunu ve ikisi arasındaki yaptırım farkının (birisinde iptal ötekinde yokluk) yersiz olduğunu belirtmektedirler.

¹⁴⁶ **YILDIRIM, A.**, s. 80.

¹⁴⁷ Başka örnekler için bkz. **OĞUZMAN, M. K.**, s. 149.; **İMRE, Z., ERMAN, H.**, s. 130-131.; **KÖPRÜLÜ, B.**, s. 179.; **ÖZTAN, B.**, s. 246-247.

2.3.4.3. İmkânsız Koşullar

Medeni Kanun'da imkânsız koşula ilişkin herhangi bir düzenleme yer almamaktadır. Kanımızca bu halde BK. m. 20'nin kıyasen uygulanarak, konunun geciktirici ve bozucu koşullar bakımından ayrı ele alınıp değerlendirilmesi gerekmektedir. Buna göre, olumlu miras sözleşmesinin yapıldığı sırada geciktirici koşulun gerçekleşmesinin esasen imkânsız olması halinde olumlu miras sözleşmesi de geçerli olmayacaktır. Çünkü olumlu miras sözleşmesi sağlararası yapılan ve miras hukukuna özgü bir sözleşmedir. Mirasbırakanın bu sözleşmeyi yapmasındaki amacı, sözleşme yaptığı kimse veya üçüncü bir kişi lehine ölüme bağlı tasarrufta bulunmaktır. Mirasbırakan tarafından sözleşme konusu ölüme bağlı tasarrufa eklenen koşul mirasbırakanın son arzu ve isteklerinin yer aldığı bütün bir sözleşmeyi etkilemektedir. Bu sebepten geciktirici koşulun sözleşme yaptığı sırada imkânsız olması halinde olumlu miras sözleşmesi de geçersiz olmaktadır (BK. m. 20/II).

Bozucu koşulun başta imkânsız olması halinde ise sadece koşulun imkânsızlık sebebiyle geçersiz sayılması, ancak eklendiği ölüme bağlı tasarrufun geçerliliği koruması gerekmektedir. Çünkü bu durumda mirasbırakanın yaptığı ölüme bağlı tasarrufa ekleyerek bozucu koşul olarak koyduğu ve gerçekleşmesini istemediği bir şeyin hiç olmayacağı baştan zaten kesinlik kazanmıştır. Bu halde mirasbırakanın iradesine aykırılık teşkil eden bir durum söz konusu olmadığından olumlu miras sözleşmesi ile yapılan ölüme bağlı tasarrufun geçerli sayılması gerekmektedir¹⁴⁸.

Koşulun mirasbırakanın ölümünden sonra imkânsız olması halinde ise geciktirici veya bozucu koşul ayırımı yapılmaksızın, her iki koşul bakımından

¹⁴⁸ Benzer görüş için bkz. İNAN, A. N., ERTAŞ, Ş., ALBAŞ, H., s. 227.; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N., s. 280.; Yazar'ın görüşüne göre; "...Gerek MK. gerek BK. şartın imkansız olması durumunda, bir açıklama taşıyorsa da, ölüme bağlı tasarrufun yapıldığı anda, şartın bağlandığı olay mutlak bir imkansızlık niteliğinde ise, böyle bir durumda herhangi bir şartın varlığından söz edilemez, Bu nedenle de imkansız olan şart yok sayılmak suretiyle ölüme bağlı tasarruf dikkate alınmalıdır...".

da imkânsızlığın mirasbırakanın ölümünden sonra ortaya çıkması halinde tıpkı anlamsız ve yalnız başlarına rahatsız edici koşullarda olduğu gibi; koşulun yok sayılması ve eklendiği ölüme bağlı tasarrufun geçerli olması gerekmektedir¹⁴⁹. Çünkü burada koşulun başta imkânsızlığı değil sonradan gerçekleşmeyeceği söz konusu olmaktadır¹⁵⁰.

2.4. Olumlu Miras Sözleşmesinde Yükleme

2.4.1. Yükleme Kavramı

Yükleme, mirasbırakan tarafından yasal veya atanmış mirasçılara veya lehine belirli mal bıraktığı kimseye karşı alacak hakkı kazandırmaksızın ölüme bağlı tasarruf ile bir şeyin yapılmasını veya yapılmamasının yüklenmesidir¹⁵¹. Medeni Kanun'un 515'inci maddesine göre, mirasbırakan yaptığı ölüme bağlı tasarruflarını yüklemeli yapabilmektedir. Yükleme hem vasiyetname ile hem de olumlu miras sözleşmesi ile yapılabilmektedir.

Mirasbırakanın olumlu miras sözleşmesi ile karşı tarafa veya lehine tasarrufta bulunduğu kişiye yüklemede bulunabilmesi mümkündür. Örneğin, mirasbırakanın olumlu miras sözleşmesi ile bir kişiye bahçesini bırakması ancak bıraktığı bahçede barınan sokak kedilerinin beslenmesini istediği durumda yükleme söz konusu olmaktadır. Bunun gibi, mirasbırakanın olumlu miras sözleşmesi ile bir kimseyi terekesi için mirasçı atadığı ve ondan her yıl on fakir aileye erzak yardımında bulunmasını istediği durumda yüklemeli mirasçı atama söz konusudur.

¹⁴⁹ İMRE, Z., ERMAN, H., s. 130.

¹⁵⁰ Bu konuda ayrıca bkz. SİRMEN, L., s. 82 vd.

¹⁵¹ Benzer tanım için bkz. GÜRSOY, K. T. (1953), *Ölüme Bağlı Tasarruflarda Şart ve Mükellefiyetler*, Kısım I, AÜHFD, C. X, S. 1-4, s. 472 vd, Ankara.; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N., s. 281.; OĞUZMAN, M. K., s. 145.; AYAN, M., s. 98.; KILIÇOĞLU, A., s. 134.; İMRE, Z., ERMAN, H., s. 133.; DURAL, M., ÖZ, T., s. 157.; AYİTER, N., s. 76.; İNAN, A. N., ERTAŞ, Ş., ALBAŞ, H., s. 217-218.; KÖPRÜLÜ, B., s. 180.; YILDIRIM, A., s. 97.

Ancak belirtmek gerekir ki, yükleme sadece ivazsız kazandırıcı işlemlere eklenebilen bir kayıttır. Bu nedenle, yükleme ancak ivazsız olumlu miras sözleşmesine konu olabilecektir. Nitekim Yargıtay Hukuk Genel Kurulu da bir kararında¹⁵² “...*mükellefiyet sadece ivazsız kazandırıcı muamelelere eklenebilen bir kayıttır...*” diyerek bu durumu açıkça belirtmiştir. Şayet mirasbırakanın yüklemeyi ivazlı olumlu miras sözleşmesi ile yapması durumunda bunun hukuki sonucu ne olacaktır? Bağımsız yüklemeler açısından hukuken bir sıkıntı söz konusu değildir. Çünkü hiç kimse olumlu miras sözleşmesi yaparak bağımsız bir yüklemeye karşılık ivaz borcu altına girmek istemez. Çünkü karşılığında ivaz verilmesine karşın mirasbırakanın ölümü ile söz konusu olumlu miras sözleşmesine dayalı karşı taraf veya üçüncü kişi lehine bir kazanımın doğması söz konusu değildir. Aksine yerine getirilmesi gereken bir yükümlülük doğmaktadır. Burada çözülmesi gereken durum kişilerin bağımsız olmayan yüklemeye karşılık olumlu miras sözleşmesi yaparak ivaz borcu altına girmesi halinde söz konusu yüklemeli ivazlı olumlu miras sözleşmesinin geçerli olup olamayacağıdır. GÜRSOY’a göre ivazlı olumlu miras sözleşmesinin yapılması durumunda söz konusu yüklemenin sözleşme şartı olarak kabul edilmesi gerekmektedir¹⁵³.

Yüklemede en önemli unsur mirasbırakanın amacı’dır. Olumlu miras sözleşmesinde yüklemeden yararlanacak olan kişilerin bulunması mümkündür; ancak zorunlu bir unsur değildir¹⁵⁴. Ayrıca yüklemeden yararlanacak olan kişilerin mutlaka gerçek kişi olması gerekmemektedir. Gerçek kişilerin yanı sıra, tüzel kişilerin, tüzel kişiliği olmayan toplulukların veya hayvanların bile yüklemeden yararlanması mümkündür¹⁵⁵.

¹⁵² YHGK. T. 26.11.1982, E. 1982/2-540, K. 1982/922.

¹⁵³ GÜRSOY, K. T., *Şart ve Mükellefiyet*, Kısım I, s. 470.

¹⁵⁴ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N., s. 281.; İNAN, A. N., ERTAŞ, Ş., ALBAŞ, H., s. 218.

¹⁵⁵ İNAN, A. N., ERTAŞ, Ş., ALBAŞ, H., s. 218.; KÖPRÜLÜ, B., s. 181-182.; GÜRSOY, K. T., *Şart ve Mükellefiyet*, Kısım I, s. 482.

Belirtmek gerekir ki, yüklemenin süresinin ne olacağı Kanun'da düzenlenmemiştir. Bir görüşe göre, süre yüklemeyi yerine getirecek olan kişinin hayatı boyunca olmalıdır; fakat en çok 50-70 yılı kapsamalıdır. ÖZTAN'a göre bu süre yüklemeyi yerine getirecek olan kişi ile onun ilk sıradaki mirasçılarının hayatını kapsayacak bir süre olarak düşünülmüştür¹⁵⁶.

Yükleme ile belirli mal bırakma farklı kavramlardır ve bunların karıştırılmaması gerekmektedir. Öncelikle belirtmek gerekir ki, yükleme belirli mal bırakma hükmünde ve niteliğinde değildir. Yüklemeye, belirli mal bırakmadan farklı olarak, olumlu miras sözleşmesine konu olan malın geçişine ilişkin bir istek bulunmamaktadır. Bu sebepten mirasbırakanın ölümü ile yüklemeye yararlanacak olan kişiler lehine bir alacak hakkı doğmamaktadır. Onlar lehine sadece yüklemenin yerine getirilmesi hususunda bir ifayı talep hakkı bulunmaktadır¹⁵⁷. Belirtmek gerekir ki, yüklemenin bir alacak hakkı doğurmamasına bağlı olarak ifa edilmeme halinde tazminat istemi de önlenmektedir¹⁵⁸.

Yükleme koşuldan da farklı bir kavramı teşkil etmektedir. Şöyle ki; olumlu miras sözleşmesinin yüklemeli yapılması durumunda, mirasbırakanın ölümü ile sözleşme tüm hüküm ve sonuçlarını doğurmaktadır. Yüklemenin yerine getirilip getirilmemesinin sözleşmenin hüküm ifade etmesinde hiçbir etkisi bulunmamaktadır¹⁵⁹. Oysa olumlu miras sözleşmesinin koşullu yapılması durumunda, sözleşmenin hüküm doğurması veya hükümden düşmesi koşulun

¹⁵⁶ ÖZTAN, B., s. 241.

¹⁵⁷ KILIÇOĞLU, A., s. 134.; ÖZTAN, B., s. 240.; AYİTER, N., s. 76.; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N., s. 282-283.; İNAN, A. N., ERTAŞ, Ş., ALBAŞ, H., s. 219.; GÜRSOY, K. T., *Şart ve Mükellefiyet*, Kısım I, s.472-473.

¹⁵⁸ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N., s. 281.; İNAN, A. N., ERTAŞ, Ş., ALBAŞ, H., s. 219.; GÜRSOY, K. T., *Şart ve Mükellefiyet*, Kısım I, s. 537.

¹⁵⁹ YHGK. 26.11.1982 T., "...Mükellefiyetin yerine getirilmemesi bağlı olduğu tasarrufun geçerliliğini etkilemez, sadece ilgililer mükellefiyetin yerine getirilmesini dava edebilirler, bu dava hakkı şahsa sıkı sıkıya bağlı bir haktır, temlik edilemez, zamanaşımına uğramaz..." (DALAMANLI, L., KAZANCI, S. (1991), *İlmiye Kazai İçtihatlarla Açıklamalı Türk Medeni Kanunu*, C. III, m. 662, s. 103- 109, İstanbul.).

gerçekleşmesine bağlıdır¹⁶⁰. Bundan başka, mirasbırakanın mutlaka bir yüklemeyi ölüme bağlı tasarrufa bağlaması gerekmemektedir. Başka bir deyişle, mirasbırakanın ölüme bağlı tasarrufa bağlı olmayan bağımsız bir yüklemeyi de ölüme bağlı tasarrufla öngörebilmesi mümkündür¹⁶¹. Örneğin, mirasbırakanın sadece cenazesinin nereye ve nasıl gömüleceğini belirtmesi bağımsız bir yüklemedir. Bu karşın koşulun, tek başına bağımsız bir ölüme bağlı tasarruf olması hukuken mümkün değildir. Çünkü koşul feri nitelikte bir kayıttır ve her zaman başka bir ölüme bağlı tasarrufa (mirasçı atama, belirli mal bırakma gibi) bağlı yapılması gerekmektedir¹⁶².

Belirtmek gerekir ki, yüklemenin olumlu miras sözleşmesinin konusu olması durumunda, mirasbırakanın bu yüklemeyi her zaman tek taraflı irade beyanı ile geçersiz kılabileceğinin kabul edilmesi gerekmektedir. Çünkü olumlu miras sözleşmesine konu bağımsız bir yükleme ile karşı taraf lehine bir

¹⁶⁰ İNAN, A. N., ERTAŞ, Ş., ALBAŞ, H., s.219.; Tanım için bkz. Y. 2. HD., T. 2.12.1991, E. 1991/12407, K. 1991/14857; YHGK. 26.11.1982 T. E. 1982/2-540, K. 1982/922, “...Miras Hukuku açısından ele alınacak olursa ŞART, ölüme bağlı bir tasarrufun hüküm ifade etmesini ya da hüküm ve sonuçlarının sona ermesini gelecekteki ve kesin olmayan bir olaya tabi kılan, ölüme bağlı tasarruf yoluyla konmuş bir hükümdür. MÜKELLEFİYET ise, terekeden yararlanacak kimseye (kanuni veya mansup bir mirasçıya ya da bir musalehe) belli bir amaç için bir şeyin yapılması veya yapılmamasının yüklendiği bir ölüme bağlı tasarruf türüdür...”.

¹⁶¹ GÜRSOY, K. T., Şart ve Mükellefiyet, Kısım I, s. 471.; Öğretide genel olarak ölüme bağlı tasarrufa bağlı olmayan sadece yüklemenin olduğu ölüme bağlı tasarrufla “bağımsız yükleme”; ölüme bağlı tasarrufa bağlı olan yüklemeye ise “bağımsız olmayan yükleme” denilmektedir (İMRE, Z., ERMAN, H., s. 135.; İNAN, A. N., ERTAŞ, Ş., ALBAŞ, H., s. 220.).

¹⁶² KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N., s. 282.; GÜRSOY, K. T., Şart ve Mükellefiyet, Kısım I, s. 498 vd.; DURAL, M., ÖZ, T., s. 159.; Karşılaştırma için bkz. YHGK. T. 26.11.1982, E. 1982/2-540, K. 1982/922, “...Şart, her türlü hukuki muameleye eklenen bir kayıt olduğu halde, mükellefiyet sadece ivazsız kazandırıcı muamelelere eklenebilen bir kayıttır. Şarta (özellikle iradi şarta) şartın gerçekleştirilmesi (icrası) bir tarafça diğer taraftan istenemeyeceği, başka bir deyişle karşı tarafı bu konuda zorlama imkanı mevcut olmadığı halde; mükellefiyette, mükellefiyet borçlusuna ifaya zorlanır. Bir başka ifade ile, şartın gerçekleşmemesinin müeyyidesi (taliki şartta) iktisaptan mahrumiyet veya (infisahi şartta) iktisabın kaybıdır. Oysa mükellefiyet borçlusunun mükellefiyeti yerine getirmemesinin müeyyidesi, vaki iktisabın kendiliğinden kaybedilmesi değil, az yukarıda da belirtildiği gibi mükellefiyet borçlusunun ifaya zorlanmasıdır. Öte yandan şart, feri nitelikte bir kayıttır; yani ancak bir ana hukuki muameleye eklenebilir. Bu itibardır ki şart, tek başına bağımsız bir irade beyanının muhtevası olamaz; mükellefiyet ise, münhasıran feri nitelikte değildir; başlı başına bir ölüme bağlı tasarruf olabileceği gibi (bağımsız mükellefiyet), ölüme bağlı tasarrufun feri niteliğinde de (bağımsız olmayan mükellefiyet) olabilir...”.

menfaat doğmamakta; aksine yüklemenin yerine getirilmesine ilişkin bir yükümlülük doğmaktadır. Bu sebepten mirasbırakanın bunu her zaman tek taraflı irade beyanı ile kaldırması ve karşı tarafı yükümlülüğünden kurtarması mümkündür.

2.4.2. Yüklemenin Konusu

Mirasbırakanın maddi ve manevi son arzu ve isteklerinin yerine getirilmesini amaçlayan ve bir borca konu olabilen her hangi bir şeyin yüklemenin konusu olabilmesi mümkündür¹⁶³. Ancak yüklemenin mutlaka bir malvarlığı değerine ilişkin olması gerekmemektedir. Bir şeyi yapmak veya yapmamak da yüklemenin konusu olabilmektedir. Belirtmek gerekir ki, yükleme de esas olan mirasbırakanın amacıdır. Söz konusu amaçtan yararlananların olması mümkündür ama şart değildir¹⁶⁴. Örneğin; mirasbırakanın öldüğünde bahçesinin yarısının üzerine park yapılmasını istemesi halinde parkın yapılmasından yararlananlar bulunmaktadır buna karşın mirasbırakanın mezarı üzerine gül ağacının dikilmesini istemesinde bu amaçtan yararlanan kimse yoktur. Ancak her iki durumda da yükleme söz konusudur.

Mirasbırakanın yükleme ile ulaşmak istediği amacı belirtmesi gerekmektedir. Ancak bunun açık olarak yapılması şart değildir. Genel olarak gösterilmesi yeterlidir. Ancak, yükleme ile ulaşılmak istenen amacın mirasbırakan tarafından belirtilmesi gerekmektedir. Yani mirasbırakanın yükleme konusunun ne olacağını üçüncü bir kişiye bırakması mümkün değildir. Ancak mirasbırakan, yükleme konusunu kendi başına belirledikten

¹⁶³ YILDIRIM, A., s. 111.; İMRE, Z., ERMAN, H., s. 133.; İNAN, A. N., ERTAŞ, Ş., ALBAŞ, H., s. 218.; OĞUZMAN, M. K., s. 150.; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N., s. 281.

¹⁶⁴ ESCHER, A., s. 215.; OĞUZMAN, M. K., s. 150.; YHGK 26.11.1982 T. 1982/2-540 E. 1982/922 K.: "...Dar ve teknik anlamdaki mükellefiyetin mahiyeti şudur. Ölüme bağlı bir tasarrufla (ivazsız bir tevcihte) bulunan kimse, bu arada bir amacının gerçekleştirilmesini istiyorsa, bu tasarruf veya tevcihine bir mükellefiyet ekleyebilir. Bu mükellefiyetle gerçekleştirmek istediği amaç; hayri dini, ilmi, insani, ailevi ve hatta şahsi olabilir. Görülüyor ki, mükellefiyet, kendisine teberruda bulunan kimseye bir edimde bulunmak mecburiyetini yüklemektedir..."

sonra, ondan yararlanacak olanları belirleme görevini vasiyeti yerine getirme görevlisine bırakabilmektedir¹⁶⁵.

2.4.3. Yüklemenin Yerine Getirilmesi

Mirasbırakanın ölümü ile olumlu miras sözleşmesi ile yapılan yüklemenin yerine getirilmesi gerekmektedir. Yüklemenin yerine getirilmemesi durumunda, her ilgili kişinin yüklemenin yerine getirilmesini isteme hakkı bulunmaktadır (MK. m. 515/I). İlgili kişi ifadesi ile anlaşılması gereken yüklemekten yararlanacak olan yani menfaati bulunan herkesin yüklemenin yerine getirilmesini isteyebileceğidir¹⁶⁶. Söz konusu menfaatin herhangi bir malvarlığı menfaati olması gerekmemektedir. Haklı olan herhangi bir manevi menfaatin bulunması da yeterlidir. Ancak her durumda mirasbırakanın izlediği amaç ile menfaatin doğrudan ilgili olması gerekmektedir. Ayrıca belirtmek gerekir ki, böyle bir menfaate sahip olan kişinin, mutlaka mirasbırakanın hısımları veya mirasçısı olma zorunluluğu yoktur. Nitekim mirasbırakanla hiçbir bağı olmayan üçüncü bir kişinin de yüklemenin yerine getirilmesini isteme hakkı bulunmaktadır¹⁶⁷.

Yüklemenin yerine getirilmesinin ne zaman istenebileceği MK. m. 515/I'de belirtilmiştir. Söz konusu maddede; “...*Tasarruf hüküm ve sonuçlarını doğurduğu andan itibaren, her ilgili koşul veya yüklemenin yerine getirilmesini isteyebilir*” denilmiştir. Belirtmek gerekir ki, madde metni sadece bağımsız olmayan yüklemeleri dikkate alarak düzenlenmiştir. Oysa mirasbırakanın

¹⁶⁵ GÜRİSOY, K. T., *Şart ve Mükellefiyet*, Kısım I, s. 473.; YILDIRIM, A., s. 99; İMRE, Z., ERMAN, H., s. 134.; OĞUZMAN, M. K., s. 150.

¹⁶⁶ Yüklemenin yerine getirilmesi davası vasiyeti yerine getirme görevlisinin ve mirası resmen idare eden kişinin hakkı olduğu gibi aynı zamanda da görevidir (KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N., s. 283.; GÜRİSOY, K. T., *Şart ve Mükellefiyet*, Kısım I, s. 489.).

¹⁶⁷ DURAL, M., ÖZ, T., s. 160-161.; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N., s. 282.

bağımsız yüklemeler yapması da mümkündür. Bu sebepten bağımsız ve bağımsız olmayan yüklemelerin muacceliyet anı birbirinden farklı olacaktır¹⁶⁸.

Bağımsız yüklemenin söz konusu olması durumunda, bunu yerine getirmekle görevli kişiler kural olarak yasal veya atanmış mirasçılardır. Öğretide genel kabul edilen görüşe göre, bağımsız yüklemenin muacceliyet anı, yasal veya atanmış mirasçılarının mirası kesin olarak iktisap etmeleri; yani zilyetliklerine geçirmeleri anıdır. Bu bağlamda, mirası ret süresinin sona ermesi veya başka sebeplerle bu sürenin düşmesi anında yasal veya atanmış mirasçılar mirası kesin olarak iktisap etmektedirler ve dolayısıyla yükleme de bu anda muaccel olmaktadır¹⁶⁹.

Yüklemenin yerine getirilmesini istemek için açılan dava bir eda davası değildir. Bu sebepten davayı açan kişinin, yüklemekten yararlanan kişi olması halinde bile, kendisine bir edada bulunulmasını isteme hakkı yoktur. Ayrıca yükleme hiçbir zaman ondan yararlanacak olan kişilere alacak hakkı vermemektedir. Yüklemekten yararlanacak olan kişilerin sadece yüklemenin yerine getirilmesini isteme hakkı bulunmaktadır¹⁷⁰.

GÜRSOY'a göre, olumlu miras sözleşmeleri bakımından mirasbırakanın ölmesinden sonra miras hukuku hükümlerine dayanarak yüklemenin yerine getirilmesinin istenebileceği gibi; yüklemenin sözleşme

¹⁶⁸ İNAN, A. N., ERTAŞ, Ş., ALBAŞ, H., s. 220.; DURAL, M., ÖZ, T., s. 161.; AYAN, M., s. 100.

¹⁶⁹ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N., s. 283.; DURAL, M., ÖZ, T., s. 162.; İNAN, A. N., ERTAŞ, Ş., ALBAŞ, H., s. 221.; GÜRSOY, K. T., *Şart ve Mükellefiyetler*, Kısım I, s. 518.

¹⁷⁰ DURAL, M., ÖZ, T., s. 161.; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N., s. 161.; İMRE, Z., ERMAN, H., s. 133.; AYAN, M., s. 100-101.; YHGK. 2611.1982 T., E. 1982/2-540, K. 1982/922, "...mükellefiyet teberruda bulunan kimseyi bir edimde bulunmaya zorlar; ancak, mükellefiyet hiçbir zaman bundan faydalanacak olanlara alacak hakkı bahşetmez. Mükellefiyetten faydalanacak olanların ya da ilgililerin sadece mükellefiyetin yerine getirilmesini dava etme hakları vardır".

şartından olduğu kabul edilerek yasal mirasçılarının akitten doğan dava haklarının da olduğu kabul edilmelidir¹⁷¹.

Kanımızca mirasbırakanın ölümü ile yüklemeye ilişkin olarak sadece miras hukuku hükümlerinin uygulanması gerekmektedir. Çünkü olumlu miras sözleşmesinde yükleme, sözleşmenin bir şartı değildir. Yükleme miras hukukuna dayanan bir ölüme bağlı tasarruf çeşididir. Aksi halde Medeni Kanun yüklemeye ilişkin özel hükümler öngörmeden doğrudan Borçlar Kanunu'nun ilgili hükümlerine atıfta bulunmak suretiyle, talep ve dava hakkına ilişkin göndermede bulunurdu.

2.4.4. Yüklemenin Geçersizliği

Medeni Kanun'un 515'inci maddesinin ikinci fıkrası gereğince hukuka veya ahlaka aykırı yüklemeler, ilişkin buldukları tasarrufu geçersiz kılmaktadır. Yine Medeni Kanun'un 515'inci maddesinin üçüncü fıkrası gereğince, anlamsız veya yalnız başlarına rahatsız edici nitelikte olan yüklemeler yok sayılmaktadır. Maddedeki ifadelerden anlaşıldığı üzere, Kanun yüklemeyi üç türe ayırmaktadır ve bu yüklemelerin her birinin yaptırımını ayrı düzenlemiştir¹⁷². Bu bağlamda yükleme çeşitlerinin; hukuka veya ahlaka aykırı yüklemeler, imkânsız yüklemeler ve anlamı olmayan ve rahatsız edici yüklemeler olarak ayrılması ve sonuçlarının buna göre incelenmesi gerekmektedir.

¹⁷¹ GÜRSOY, K. T., *Şart ve Mükellefiyet*, Kısım I, s. 480.

¹⁷² YHGK 04.05.1983 T. 1983/2-235 E. 1983/471 K. "...maddede üç tür yükümlülük (mükellefiyet) öngörülmüştür ve bu yükümlülüklerin her biri, yerine getirilmemeleri durumunda ilgililerin sahip olacakları dava hakkının türü ve kapsamını belirleyecek bir biçimde birbirinden farklı yaptırımlarla (müeyyidelerle) ayrılmışlardır". Karşı görüş için bkz. SEROZAN, R., ENGİN, B. İ., s. 276.; Yazarlar, bu ayırımın tutarsız olduğunu ve her durumda salt bölümsel iptalle yetinmenin doğru olmadığı kanaatinde idirler.

2.4.4.1. Hukuka veya Ahlaka Aykırı Yüklemeler

Olumlu miras sözleşmesinde yer alan bir yüklemenin hukuka veya ahlaka aykırı olması durumunda, sözleşme kendiliğinden hükümsüz olmamaktadır. Ancak ilgililerin bu türde bir yüklemeyi içeren olumlu miras sözleşmesinin iptalini isteme hakkı bulunmaktadır¹⁷³. Örneğin, mirasbırakanın olumlu miras sözleşmesi ile A'ya bankadaki parasını bıraktığı ancak bankadaki parayla uyuşturucu alıp satmasını istediği durumda hukuka aykırı bir yükleme söz konusudur. Öte yandan mirasbırakanın olumlu miras sözleşmesi ile A'yı mirasçı atadığı ve buna karşılık A'nın mirasbırakanın gazetesine müstahcen fotoğraflarını yayınlamak üzere vermesini istediği durumda da ahlaka aykırı bir yüklemenin varlığı söz konusu olmaktadır¹⁷⁴.

Belirtmek gerekir ki, bir yüklemenin hukuka aykırı sayılabilmesi için, o yüklemenin emredici hukuk kurallarına aykırı olması gerekmektedir. Bir yüklemenin ahlaka aykırı sayılabilmesi için ise, o yüklemenin Medeni Kanun'un 23'üncü maddesinin ikinci fıkrası ile çatışması gerekmektedir. Yani yüklemenin ondan yararlanacak olan kişinin iradesiyle karar vermesini sınırlandırması gerekmektedir¹⁷⁵.

2.4.4.2. Anlamı Olmayan Rahatsız Edici Yüklemeler

Anlamı olmayan ve yalnız başlarına rahatsız edici nitelikte olan yüklemeler sonuçları bakımından bu nitelikteki koşullarla birlikte aynı hükme bağlanmıştır (MK. 515/III)¹⁷⁶. Buna göre anlamı olmayan rahatsız edici yüklemeler de dava açmaya gerek olmaksızın Kanun gereği kendiliğinden hiç

¹⁷³ MK m. 515/II'de kullanılan "...geçersiz kılar" ifadesinden iptal edilebilirlik anlaşılmaktadır.

¹⁷⁴ Benzer örnek için bkz. ÖZTAN, B., s 227.

¹⁷⁵ ÖZTAN, B., s. 227.

¹⁷⁶ Bkz. 2.3.4.2. s. 49-50.

koyulmamış gibi yok sayılmaktadır¹⁷⁷. Ancak yüklemenin bağlı olduğu ölüme bağlı tasarruf geçerli olmaktadır.

2.4.4.3. İmkânsız Yüklemeler

Olumlu miras sözleşmesinde yer alan yüklemenin sözleşme yapıldığı sırada imkânsız olması ile mirasbırakanın ölümünden sonra imkânsız olması hallerinin birbirinden ayrılarak incelenmesi gerekmektedir. Buna göre, yüklemenin sözleşme yapıldığı sırada imkânsız olması halinde, karşı tarafın bunu yerine getirme borcundan kurtulması söz konusu olmakta (BK. m. 20,117); ancak yüklemenin bağlı olduğu olumlu miras sözleşmesine konu ölüme bağlı tasarruf varlığını devam ettirmektedir. Ancak, ilgililerin başvurması ile imkânsız yüklemeyi içeren olumlu miras sözleşmesinin yorumu sonucunda, söz konusu imkânsız yüklemenin olmaması halinde, olumlu miras sözleşmesinin de yapılmayacağı anlaşılırsa; söz konusu olumlu miras sözleşmesi iptal edilebilecektir¹⁷⁸. Buna karşın, yüklemenin mirasbırakanın ölümünden sonra imkânsız hale gelmesi durumunda ise, tıpkı anlamsız ve yalnız başlarına rahatsız edici yüklemelerde olduğu gibi imkânsız yüklemenin yok sayılması; ancak ilgili olumlu miras sözleşmesinin geçerli sayılması gerekmektedir. Nitekim Yargıtay Hukuk Genel Kurulu bir kararında¹⁷⁹ bu konuya şu şekilde açıklık getirmiştir:

Vasiyetçiyle birlikte eşinin adlarının yapılacak bir pavyona verilmesi yolundaki vasiyetname hükmü, yasanın deyimiyle, davalıya yönelik bir yükümlülük (mükellefiyet) niteliğindedir ve bu yönün belirginliği karşısında nasıl uyumsuzluk oluşturmayan maddi bir olgunun kanıtlanmasına gerek

¹⁷⁷ KILIÇOĞLU, A., s. 135.; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N., s. 280.; YILDIRIM, A., s. 119.; ANTALYA, G., *Miras Hukuku*, s. 205.; ÖZTAN, B., s. 246.; KÖPRÜLÜ, B., s. 179.; İNAN, A. N., ERTAŞ, Ş., ALBAŞ, H., s. 221.; ÖZUĞUR, A. İ., s. 552.; Bu düzenlemeye karşı yapılan eleştiri için bkz. SEROZAN, R., ENGİN, B. İ., s. 282.; Yazarlar, hukuka ve ahlaka aykırılık ile anlamsız ve rahatsız edicilik kavramları arasındaki sınırın tutarsız olduğunu ve ikisi arasındaki yaptırım farkının (birisinde iptal ötesinde yokluk) yersiz olduğunu belirtmektedirler.

¹⁷⁸ İNAN, A. N., ERTAŞ, Ş., ALBAŞ, H., s. 222.

¹⁷⁹ YHGK. 04.05.1983 T., 2-235 E., 471 K.

yoksa, bu maddi olgunun da hukuksal niteliği üzerinde durulmasına gerek bulunmamaktadır. Vasiyetnamenin iptali durumunda vasiyetçinin yükümlülüğüne ilişkin isteminin tümüyle yasal bir planda gerçekleşme olasılığının da kalkacağı gözden kaçırılmamalıdır. O halde yükümlülüğe ilişkin ikincil nitelikte bir isteğin gerçekleşmediğinden bahisle davalı taraf yararına oluşturulan vasiyetin iptali için dava hakkı tanınması, belirgin bir biçimde az önce anılan esaslara aykırıdır ve yorum kuralları açısından vasiyetçinin temel isteğiyle bağdaşmaz niteliktedir...

...Vasiyetnamedeki şart ve mükellefiyetin ifa imkansızlığının doğduğu halde, murisin ağırlıklı amacı dikkate alınarak varislerin iptali isteme hakkının olup olmadığı belirlenmelidir...

...Olanaksız yükümlülük ile yükümlülüğün olanak içerisinde bulunmasına rağmen yerine getirilmesinin (ifasının) olanaksız duruma gelmesi hallerini de birbirinden ayırmak gerekir. Bu olayda ise, olanaksız bir yükümlülük söz konusu değildir. Zira yükümlülüğün konusu yapılacak bir pavyona vasiyetçi ve eşinin adlarının verilmesidir ki böyle bir yükümlülüğün vasiyetnameye konulması, olanaksız bir edimin öngörülmesi demek değildir. Esasen davacı davasında olanaksız bir yükümlülükten değil, sonradan yerine getirilmesi olanaksız duruma gelmiş yükümlülükten söz etmektedir...

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. OLUMLU MİRAS SÖZLEŞMESİ YAPMA EHLİYETİ

3.1. Olumlu Miras Sözleşmesinde Mirasbırakanın Sözleşme Yapma Ehliyeti

Medeni Kanun'un 503. maddesinde miras sözleşmesi yapma ehliyetine ilişkin olarak özel bir düzenleme öngörülmüştür. Bu düzenlemeye göre, miras sözleşmesi yapabilmek için ayırt etme gücüne sahip olmak, ergin olmak ve kısıtlı bulunmamak gerekmektedir¹⁸⁰.

Mirasbırakan sıfatıyla olum miras sözleşmesinin yapılması şahsa sıkı suretle bağlı haklar içinde yer almaktadır. Bu nedenle, bu sözleşmenin mirasbırakan sıfatıyla gerek akdi gerekse yasal temsilci ile yapılması mümkün değildir¹⁸¹.

743 sayılı eski Medeni Kanun'un 450'nci maddesinde; "*Miras mukavelesi yapabilmek için, yapanın reşit olması şarttır*" ifadesi düzenlenmekteydi. Bu maddeye göre miras sözleşmesi yapabilmek için sadece ergin olma koşulu aranmaktaydı. Eski Medeni Kanun döneminde, madde metninde ayırt etme gücünden bahsedilmemiş olması sebebiyle, miras sözleşmesini ergin olan ancak ayırt etme gücü olmayan kişilerin yapıp

¹⁸⁰ ANTALYA, G., *Miras Hukuku*, s. 175.; DURAL, M., ÖZ, T., s. 99.; DURAL, M., s. 53.; İMRE, Z., ERMAN, H., s. 176.; ÖZTAN, B., s. 163-164.; KILIÇOĞLU, A., s. 123.

¹⁸¹ İNAN, A. N., ERTAŞ, Ş., ALBAŞ, H., s. 174.; KÖPRÜLÜ, B., s. 140.

yamayacağı tartışma konusu yaratmaktaydı. Öğretideki bu konuya ilişkin hâkim görüş¹⁸² madde metninde ayırt etme gücünden bahsedilmemiş olmasına karşın tüm hukuki işlemlerde olduğu gibi miras sözleşmesi yapabilmek için de ayırt etme gücünün olması gerektiği yönündeydi. Neyse ki, yeni Medeni Kanun'un 503. maddesinde miras sözleşmesi yapabilmek için ayırt etme gücüne sahip olmanın, ergin olmanın ve kısıtlı bulunmamanın gerekliliği açık olarak belirtildiğinden ehliyet konusuna ilişkin eski Medeni Kanun döneminde yapılan tartışmalar ortadan kalkmış olmaktadır¹⁸³.

Medeni Kanun'un 503'üncü maddesi, miras sözleşmeleri açısından sadece ölüme bağlı tasarrufta bulunan tarafın ehliyeti için konulmuş bir kuraldır. Buna karşın ölüme bağlı tasarrufta bulunmayan taraf için Medeni Kanun'un genel ehliyet kuralları geçerli olmaktadır¹⁸⁴.

3.1.1. Tam Ehliyetliler Yönünden

Medeni Kanun'un 10'uncu maddesine göre, bir kişinin fiil ehliyetine sahip olabilmesi için, o kişinin ayırt etme gücünün bulunması, ergin olması ve kısıtlı bulunmaması gerekmektedir. Fiil ehliyetinin bu üç unsuruna da sahip olan kişilere *tam ehliyetliler* denilmektedir. Bu kişilerin hukuki işlem ehliyetleri tamdır. Yani bu kişiler her türlü hukuki işlemleri, BK. m.19 ve 20 hükümlerinin belirlediği sınırlar içerisinde kalmak şartıyla, kendi başlarına yapabilmektedirler¹⁸⁵.

¹⁸² DURAL, M., s. 53.; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N., s. 140.

¹⁸³ İNAN, A. N., ERTAŞ, Ş., ALBAŞ, H., s. 172.; KILIÇOĞLU, A., s. 124.

¹⁸⁴ ÖZTRAK, İ. (1968), *Miras Hukuku, Kanundan Doğan Mirasçılık, Ölüme Bağlı Tasarruflar*, s. 38, Ankara.; GÖKTÜRK, H. A. (1947), *Miras Hukuku*, 2. Baskı, s. 582, Ankara.; DURAL, M., s. 53-54.; İMRE, Z., ERMAN, H., s. 176.; SEROZAN, R., ENGİN, B. İ., s. 220.; EREN, F., *İptal*, s. 25.; OĞUZMAN, M. K., s. 101.; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N., s. 141.; KÖPRÜLÜ, B., s. 141.

¹⁸⁵ Tam ehliyetliler hukuka aykırı olarak başkalarına vermiş oldukları zararlardan dolayı da kendi malvarlıkları ile sorumludurlar. Ayrıca mahkemelerde kendi başlarına dava açabilecekleri gibi; kendilerine karşı açılmış olan davalarda da davalı sıfatıyla her türlü usul işlemlerini yapabilme yetkisine sahiptirler. Bu konuda geniş bilgi için bkz.

Medeni Kanun'un 503'üncü maddesinde miras sözleşmesi yapabilmek için gerekli unsurların tümünü taşımaları sebebiyle, tam ehliyetliler kendi başlarına olumlu miras sözleşmesi ile ölüme bağlı tasarrufta bulunma yetkisine sahiptirler.

3.1.2. Sınırlı Ehliyetliler Yönünden

Medeni Kanun'a göre sınırlı ehliyetliler de, tıpkı tam ehliyetliler gibi ayırt etme gücüne sahip, ergin ve kısıtlı olmayan kişilerdir. Bu kişiler kendilerine yasal danışman atanmış kişilerdir. Medeni Kanun esasen fiil ehliyetine tam olarak sahip olan bu kişilerin özel durumları gereği bazı hukuki işlemleri yapabilmeleri bakımından başka bir kişinin söz konusu işleme rıza göstermesi veya olumlu görüş bildirmesi koşulunu aramaktadır¹⁸⁶.

Medeni Kanun'un 429. maddesinde kendisine yasal danışman atanan bir kimsenin hangi konularda yasal danışmanın oyuna ihtiyaç duyulacağı tahdidi olarak sayılmaktadır. Bunlar arasında sınırlı ehliyetlilerin miras sözleşmesi yapmalarını engelleyen bir hüküm bulunmamaktadır. Bu nedenle, ayırt etme gücüne sahip, ergin olmaları ve kısıtlı bulunmamaları sebebiyle, sınırlı ehliyetliler mirasbırakan sıfatıyla kendi başlarına olumlu miras sözleşmesi yapabilmektedirler¹⁸⁷.

3.1.3. Tam Ehliyetsizler Yönünden

MK. m. 503'de miras sözleşmesi yapabilmek için fiil ehliyetinin üç unsurunun da aranacağı açık olarak belirtildiğinden; ayırt etme gücüne sahip

AKİPEK, J. G., AKINTÜRK, T. (2007), *Türk Medeni Hukuku*, Başlangıç Hükümleri Kişiler Hukuku, Yeni Medeni Kanun'a Uyarlanmış, C. I, 6. Baskı, s. 279 vd, Ankara.; **AKINTÜRK, T.** (2008), *Medeni Hukuk*, 13. Baskı, s. 129, İstanbul.; **ZEVKLİLER, A., ACABEY, M. B., GÖKYAYLA, K. E.** (2000), *Medeni Hukuk*, Giriş, Başlangıç Hükümleri, Kişiler Hukuku, Aile Hukuku, B. 6, s. 257-258, Ankara.

¹⁸⁶ Bu konuda geniş bilgi için bkz. **AKİPEK, J. G., AKINTÜRK, T.**, s. 334 vd.

¹⁸⁷ **KÖPRÜLÜ, B.**, s. 141.; **ÖZTAN, B.**, s. 164.

olmayan kişilerin yani *tam ehliyetsizlerin* ergin olsun veya olmasın miras sözleşmesi yapma yetkileri bulunmamaktadır. Medeni Kanun'a göre, *tam ehliyetsizler* akla uygun davranma yeteneğinden yoksun olan yani fiil ehliyetine mutlak suretle sahip bulunmayanlar kişilerdir (MK. m. 14, 15). Bu kişilerin, ayırt etme güçleri bulunmamaktadır¹⁸⁸.

Ayırt etme gücünden yoksun bulunan kişilerin hukuki durumuyla ilgili genel ilke Medeni Kanun'un 15'inci maddesinde düzenlenmiştir. Adı geçen maddeye göre; "*Kanunda gösterilen ayrık durumlar saklı kalmak üzere, ayırt etme gücü bulunmayan kimsenin fiilleri hukuki sonuç doğurmaz*". Buna göre, Kanun'da yer alan istisnalar dışında, tam ehliyetsizlerin kendi fiilleriyle yapacağı işlemler hiçbir hukuki sonuç doğurmamaktadır¹⁸⁹. Bu kişilerin hukuken kabul edilen geçerli bir irade açıklamasında bulunma iktidarından yoksun olmaları sebebiyle, kendi iradeleriyle leh ve aleyhlerine borç doğuracak hukuki işlemleri yapmaları mümkün değildir. Onlar adına bu tür hukuki işlemleri yasal temsilcileri yapmaktadır¹⁹⁰.

Daha önce de belirtildiği üzere, miras sözleşmesi yapma hakkı kişiye sıkı sıkıya bağlı haklardandır. Bu nedenle, olumlu miras sözleşmesini, MK. m. 503'de yer alan ehliyet şartını taşımayan tam ehliyetsiz yapamayacağı gibi; onun adına yasal temsilcisinin de yapması mümkün değildir¹⁹¹.

3.1.4. Sınırlı Ehliyetsizler Yönünden

Fiil ehliyetine sahip olabilmek için, kişinin ergin olması, ayırt etme gücünün bulunması ve kısıtlı olmaması gerekmektedir. İşte sınırlı ehliyetsizler

¹⁸⁸ Alman hukukundan farklı olarak Türk hukukunda yaştan kaynaklanan mutlak bir fiil ehliyetsizliği mevcut değildir (AKİPEK, J. G., AKINTÜRK, T., s. 303-304.).

¹⁸⁹ AKİPEK, J. G., AKINTÜRK, T., 304 vd.

¹⁹⁰ AKİPEK, J. G., AKINTÜRK, T., s. 305-306.

¹⁹¹ AYAN, M., s. 181.

olarak nitelendirilen kişiler ayırt etme gücüne sahip ancak fiil ehliyetinin diğer iki unsurundan yalnızca birine sahip olan kişilerdir. Bunlar; ayırt etme gücüne sahip küçükler ve ayırt etme gücüne sahip kısıtlılardır (MK. m. 16). Bunların fiil ehliyetleri tam değildir. Bu nedenle, kendi başlarına yapabilecekleri hukuki işlemler dışındakileri onlar adına yasal temsilcileri yapmaktadır¹⁹².

Medeni Kanun'un 503'üncü maddesinde, miras sözleşmesi yapabilmek için fiil ehliyetinin üç unsurunun da varlığı aranmaktadır. Bu hüküm doğrultusunda velayet ya da vesayet altındaki küçüklerin ayırt etme gücüne sahip olmalarına karşın, ergin olmamaları veya kısıtlı olmaları sebebiyle mirasbırakan sıfatıyla olumlu miras sözleşmesi yapma yetkileri bulunmamaktadır. Olumlu miras sözleşmesi yapma hakkının kişiye bağlı bir hak olmasından dolayı da bu sözleşmeyi onlar adına yasal temsilcilerinin de yapmaları mümkün değildir¹⁹³. Olumlu miras sözleşmesi yapma hakkının kişiye sıkı sıkıya bağlı bir hak olmasına karşın, sınırlı ehliyetsizlerin MK. m. 503'de yer alan açık düzenleme sebebiyle olumlu miras sözleşmesi yapmaları mümkün değildir. Çünkü Medeni Kanun bazı şahsa sıkı sıkıya bağlı hakların kullanılmasını bir takım koşullara bağlamıştır. Örneğin; evlenme hakkı da şahsa sıkı sıkıya bağlı bir haktır ancak Kanun sınırlı ehliyetsizlerin veli ya da vasilerinin rızası olmadıkça evlenemeyeceğini düzenlemiştir (MK. m. 126,127). Aynı şekilde miras sözleşmesi yapma hakkı da şahsa bağlı haklar içerisinde yer almaktadır ancak Kanun bunun mirasbırakan sıfatıyla yapılabilmesi için fiil ehliyetinin üç unsurunun da taşınması gerektiğini belirterek; bu hakkın kullanımına ilişkin özel bir ehliyet şartı getirmektedir. Kanun koyucunun böyle bir sınırlama yapmasındaki amacı, hüküm ve sonuçları bakımından kişinin hayatında veya malvarlığında doğurabilecek bazı şahsa bağlı hukuki işlemlerin önemli etkileri açısından, küçüğün veya kısıtlının menfaati korumaktır. Belirtmek gerekir ki, Kanun'da yapılan bu düzenlemelerin şahsa bağlı hakların niteliği üzerinde bir etkisi

¹⁹² Sınırlı ehliyetsizler hakkında geniş bilgi için bkz. AKİPEK, J. G., AKINTÜRK, T., s. 320 vd.

¹⁹³ EREN, F., *İptal*, s. 24.; DURAL, M., s. 61.; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N., s. 140.

bulunmamaktadır. Yani miras sözleşmesi yapma hakkı herkes için yine şahsa bağlı hak niteliğinde olmaya devam etmektedir. Bu sebepten yasal temsilcinin küçüğün yerine bu hakkı kullanmasına olanak bulunmamaktadır. Küçüğün ise şahsına bağlı bu hakkını kullanabilmesi için MK. 503’de yer alan unsurların tümünü taşıyacağı günü beklemesi gerekmektedir¹⁹⁴.

Medeni Kanun’a göre ayırt etme gücüne sahip ergin olan ancak kısıtlı olan kişiler de tıpkı ayırt etme gücüne sahip küçükler gibi sınırlı ehliyetliler grubuna girmektedir. Bu kişiler, fiil ehliyetleri MK. m. 405 vd. maddelerinde düzenlenen sebeplerle mahkeme kararıyla sınırlandırılmış kişilerdir. Sınırlı ehliyetliler olmaları sebebiyle bu kişilerin de kendi fiil ve hareketleriyle borç altına girmeleri mümkün değildir. Onlar adına bu işlemleri yasal temsilcileri yapmaktadır. İşte bu genel kural sebebiyle kısıtlıların da tıpkı küçükler gibi mirasbırakan sıfatıyla olumlu miras sözleşmesi yapmaları mümkün değildir. Olumlu miras sözleşmesi yapma hakkının şahsa bağlı hak olması sebebiyle onlar adına yasal temsilcileri de bu sözleşmeyi yapamamaktadır¹⁹⁵.

743 Sayılı eski Medeni Kanun’un 460’inci maddesinde olumlu miras sözleşmesi yapabilmek için sadece rüşt koşulunun aranması ve yine eski Medeni Kanun’un 406’inci maddesinin 5’inci bendinde¹⁹⁶ (Yeni MK. m. 463) yer alan düzenleme sebebiyle kısıtlıların vasilerinin izni ile mirasbırakan sıfatıyla miras sözleşmesi yapıp yapamayacağı tartışmalı idi¹⁹⁷. O dönemde öğretilerdeki çoğu yazarlar¹⁹⁸ eski Medeni Kanun’un 406’inci maddesinin (Yeni

¹⁹⁴ Aksi yönde görüş için bkz. **DURAL, M.**, s. 61-62.; Yazar, miras sözleşmesi yapma hakkının reşit olma ile doğduğunu belirtmektedir (**DURAL, M.**, s. 62.).

¹⁹⁵ **İNAN, A. N., ERTAŞ, Ş., ALBAŞ, H.**, s. 173.; **KÖPRÜLÜ, B.**, s. 140-141.

¹⁹⁶ 743 Sayılı eski Medeni Kanun’un 406. maddesi 4721 Sayılı yeni Medeni Kanun’un 463. maddesinde sadeleştirilerek düzenlenmiştir. Madde kısıtlıların vesayet ve denetim makamının izni ile kendi başlarına yapabilecekleri hukuki işlemleri 7 bent halinde saymaktadır. 5. bentte *mirasın kabulü, reddi veya miras sözleşmesi yapılması* işlemleri yer almaktadır.

¹⁹⁷ Tartışmalar ve görüşler için bkz. **DURAL, M.**, s. 62 vd.; **KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N.**, s. 141.

MK. m. 463) sadece miras sözleşmesi ile ölüme bağlı tasarruflarda bulunmayan taraflar için geçerli sayılacağını savunmaktaydılar. Neyse ki, yeni Medeni Kanun'un 503'üncü maddesinde açık olarak kısıtlıların miras sözleşmesi yapamayacakları belirtilerek bu tartışmalara bir son verilmiştir¹⁹⁹.

3.2. Olumlu Miras Sözleşmesinde Mirasbırakanın Sözleşme Yaptığı Kişinin Ehliyeti

Medeni Kanun'un 503'üncü maddesi sadece miras sözleşmesi ile ölüme bağlı tasarruflarda bulunan tarafın ehliyetini düzenlemektedir. Bu nedenle bu hükmün miras sözleşmesi ile ölüme bağlı tasarruflarda bulunmayan taraf için uygulanması söz konusu değildir. Bu nedenle ölüme bağlı tasarruflarda bulunmayan karşı tarafın yani mirasbırakanın sözleşme yaptığı kişinin ehliyeti genel ehliyet kurallarına göre belirlenmektedir²⁰⁰. Ayrıca ölüme bağlı tasarruflarda bulunmayan taraf açısından şahsa bağlı hak olmaması sebebiyle, sözleşmeyi yasal veya iradi temsilci aracılığıyla da yapmaları mümkündür²⁰¹.

3.2.1. Tam Ehliyetliler Yönünden

Tam ehliyetlilerin fiil ehliyetlerinin tam olmasından dolayı, olumlu miras sözleşmesi ister ivazlı ister ivazsız olsun sözleşmenin karşı tarafı sıfatıyla bu sözleşmeyi kendi başlarına yapabilmektedirler. Ayrıca ölüme bağlı

¹⁹⁸ GÖNENSAY, S., BİRSEN, K., s. 53.; ÖZTRAK, İ., s. 40.; EREN, F., *İptal*, s. 25.; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N., s. 141.; AYİTER, N., s. 41.; KÖPRÜLÜ, B., s. 142.; BERKİ, Ş., s. 38, 85.

¹⁹⁹ İNAN, A. N., ERTAŞ, Ş., ALBAŞ, H., s. 173-174.

²⁰⁰ AYAN, M., s. 175.; DURAL, M., s. 68.; KÖPRÜLÜ, B., s. 141.; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N., s. 141.; EREN, F., *İptal*, s. 25.; OĞUZMAN, M. K., s. 101.; ÖZTRAK, İ., s. 38.; GÖKTÜRK, H. A., s. 582.

²⁰¹ ÖZTAN, B., s. 165.; EREN, F., *İptal*, s. 25.; DURAL, M., s. 68.; GÖNENSAY, S. (1938), *Medeni Hukuk*, C. III, (Miras Hukuku), s. 49, İstanbul.

tasarrufla bulunmayan karşı taraf açısından şahsa bağlı hak olmaması sebebiyle, bu sözleşmeyi temsilci aracılığıyla da yapmaları mümkündür²⁰².

3.2.2. Sınırlı Ehliyetliler Yönünden

Sınırlı ehliyetliler olumlu miras sözleşmesini mirasbırakan sıfatıyla veya sözleşmenin karşı tarafı sıfatıyla kendi başlarına yapabilmektedirler. Bu duruma ilişkin Kanun'da özel bir hüküm bulunmaması sebebiyle daha önce bahsedilen açıklamalar bu bölüm için de geçerlidir²⁰³.

3.2.3. Tam Ehliyetsizler Yönünden

Olumlu miras sözleşmesinin karşı tarafını oluşturan tam ehliyetsiz bir kişinin, kendi başına bu sözleşmeyi yapma hakkı bulunmamaktadır. Bu kişi yasal temsilcisi aracılığıyla miras sözleşmesi yapabilmektedir (MK. m. 15)²⁰⁴. Ancak, tam ehliyetsizin vesayet altında bulunması durumunda, vasinin vesayet makamlarının iznini alarak bu sözleşmeyi yapması gerekmektedir²⁰⁵. Veli yönünden bu şart yoktur²⁰⁶.

3.2.4. Sınırlı Ehliyetsizler Yönünden

Olumlu miras sözleşmesinde ölüme bağlı tasarrufla bulunmayan karşı tarafın sınırlı ehliyetsiz olması durumunda, bu sözleşmeyi kendi başına mı yoksa yasal temsilcinin rızası ile mi yapabileceği, sözleşmesinin ivazlı olup olmamasına göre farklılık göstermektedir. Şöyle ki;

²⁰² ÖZTAN, B., s. 165.; DURAL, M., s. 68.; EREN, F., *İptal*, s. 26.

²⁰³ Bkz. s. 65.

²⁰⁴ İMRE, Z., ERMAN, H., s. 176-177.; KÖPRÜLÜ, B., s. 141.

²⁰⁵ ANTALYA, G., *Miras Hukuku*, s. 185.; Ancak, karşı edimin MK. m. 449'da sayılan yasak işlemlerden olması durumunda, yasal temsilcinin dahi böyle bir borç altına girmesi mümkün değildir (DURAL, M., s. 69.).

²⁰⁶ ANTALYA, G., *Miras Hukuku*, s. 185.; OĞUZMAN, M. K., s. 101; DURAL, M., s. 69.

Olumlu miras sözleşmesinin ivazsız olması durumunda, MK. m. 16 uyarınca sınırlı ehliyetsiz yasal temsilcisinin rızasına gerek olmadan bu sözleşmeyi tek başına yapabilmektedir²⁰⁷ (MK. m. 16/I). Olumlu miras sözleşmesinin yüklemeli olması durumunda da yasal temsilcinin izni gerekmemektedir. Çünkü sınırlı ehliyetsiz sözleşmenin yapılması anında değil; mirasbırakanın ölümünden sonra mirası kabulü anında borç altına girmektedir²⁰⁸.

İvazsız olumlu miras sözleşmesi ile mirasçı atanması durumunda da, sınırlı ehliyetsizin bunu tek başına yapıp yapamayacağı tartışmalıdır. Öğretideki baskın görüşe göre²⁰⁹ sınırlı ehliyetsiz ivazsız mirasçı atanmasına ilişkin olumlu miras sözleşmesini kendi başına yapabilecektir. Bu görüşe gerekçe olarak, sınırlı ehliyetsizin miras sözleşmesi yapıldığı anda değil; mirasbırakanın ölümünden sonra tereke borçlarından dolayı sorumluluğunun doğacağı gösterilmektedir. Ayrıca bu durumun sınırlı ehliyetsiz yönünden herhangi bir tehlike yaratmayacağı; çünkü bu hallerde mirasbırakanın ölümünden sonra yasal temsilcinin mirası reddederek sınırlı ehliyetsizi koruyabilme imkânının olduğu belirtilmektedir²¹⁰.

Kanımızca da sınırlı ehliyetsiz, ivazsız mirasçı atanmasına ilişkin olumlu miras sözleşmesini kendi başına yapabilme hakkına sahiptir. Çünkü olumlu miras sözleşmesi sağlararası yapılan miras hukukuna özgü bir sözleşmedir. Sözleşme olması sebebiyle bir yönüyle Borçlar Hukuku kurallarına tabidir. Ancak hüküm ve sonuçlarını mirasbırakanın ölümünden

²⁰⁷ **ANTALYA, G.**, *Miras Hukuku*, s. 185.; **DURAL, M.**, s. 70.; **ÖZTRAK, İ.**, s. 41.; **KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N.**, s. 141.; **KÖPRÜLÜ, B.**, s. 141.; **OĞUZMAN, M. K.**, s. 101.; **İMRE, Z.**, **ERMAN, H.**, s. 176-177.; **ÖZTAN, B.**, s. 165.

²⁰⁸ **DURAL, M.**, s. 70.

²⁰⁹ **DURAL, M.**, s. 70.; **ÖZTRAK, İ.**, s. 41.; **KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N.**, s. 141-142.; **OĞUZMAN, M. K.**, s. 101.; **KÖPRÜLÜ, B.**, s. 142.; Aksi yönde görüş için bkz. **HELVACI, S.** (1993), *Kişilik İşlemi Hakları (Münhasıran Şahsa Bağlı Haklar)*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, s. 116, İstanbul.; **ANTALYA, G.**, *Miras Hukuku*, s. 185.

²¹⁰ **DURAL, M.**, s. 70-71.; **KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N.**, s. 144.

sonra doğurmaktadır²¹¹. Bu yönüyle de miras hukuku kurallarına tabidir. Sözleşmenin yapılma anının sözleşmeler için öngörülen genel kurallara bağlı olmasından dolayı, tarafların olumlu miras sözleşmesinin yapılması için öngörülen şekil şartına uyarak sözleşmeyi kabul edip imzaladıkları anda sözleşme kurulmuş olmaktadır. Tarafların ehliyetine ilişkin koşulların sözleşmenin hüküm ve sonuçlarını doğurduğu anda değil; sözleşmenin kurulması anında değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu nedenle, sınırlı ehliyetsizin yapmış olduğu olumlu miras sözleşmesi geçerli olmaktadır. Sözleşmenin hüküm ve sonuçlarının daha sonra yani mirasbırakanın ölümünden sonra hüküm doğurması sözleşmenin kurulma anında geçerlilik şartı olarak aranan ehliyet koşullarını etkilememektedir. Mirasbırakanın ölümünden sonra genel ehliyet kurallarına göre işlem yapılması gerekmektedir.

Olumlu miras sözleşmesinin ivazlı olması halinde yani sınırlı ehliyetsizin lehine yapılan ölüme bağlı kazandırmaya karşılık sağlararası bir borç altına girmesi durumunda, sınırlı ehliyetsiz bu sözleşmeyi tek başına yapamamakta; yasal temsilcinin bu sözleşmeye rıza göstermesi gerekmektedir²¹² (MK. m.16/I). Bu rızanın en geç mirasbırakanın ölümüne kadar verilmesi gerekmektedir. Aksi halde, mirasçının kim olacağı, miras ile ilgili olmayan yasal temsilcinin rızasına bırakılmış olur ki bunun da kabul edilmesi mümkün değildir²¹³.

Olumlu miras sözleşmesinin üçüncü kişi yararına yapılması ve karşı tarafın da sınırlı ehliyetsiz olması durumunda, sınırlı ehliyetsiz bunu kendi başına yapabilmektedir. Çünkü bu halde, sınırlı ehliyetsize sözleşmeden doğan bir hak veya borcun doğması söz konusu değildir. Ancak sınırlı ehliyetsizin bu

²¹¹ “*Miras mukavelesi borç doğuran bir akit değildir; sadece bağlantı yaratan bir akittir*” (AYİTER, N., s. 97.).

²¹² ANTALYA, G., *Miras Hukuku*, s. 185.; DURAL, M., s. 70.; KÖPRÜLÜ, B., s. 141.; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N., s. 144.; ÖZTAN, B., s. 165.

²¹³ DURAL, M., s. 73.; GÖNENSAY, S., BİRSEN, K., s. 44.; EREN, F., *İptal*, s. 26.; ÖZTRAK, İ., s. 41.

sözleşme ile mirasbırakana karşı ivaz borcu altına girmesi durumunda, bu sözleşmenin yapılabilmesi için yasal temsilcinin rızası gerekmektedir²¹⁴.

Yasal temsilcinin sınırlı ehliyetsiz ile olumlu miras sözleşmesi yapmak istemesi halinde, küçüğe MK. m. 345 ve 426 bent 2 gereğince özel bir kayyımın atanması gerekmektedir²¹⁵.

²¹⁴ **DURAL, M.**, s. 70.; **ANTALYA, G.**, *Miras Hukuku*, s. 185.

²¹⁵ **GÖNENSAY, S.**, **BİRSEN, K.**, s. 44.; **DURAL, M.**, s. 73.; **EREN, F.**, *İptal*, s. 26.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. OLUMLU MİRAS SÖZLEŞMESİNİN ŞEKLİ

4.1. Olumlu Miras Sözleşmesinin Şekli

Olumlu miras sözleşmesinin geçerli şekilde yapılabilmesi için resmi şekilde düzenlenmesi gerekmektedir²¹⁶. Bu hükmü düzenleyen Medeni Kanun'un 545. maddesinin birinci fıkrasında; "*Miras sözleşmesinin geçerli olması için resmi vasiyetname şeklinde düzenlenmesi gerekir*" ifadesi yer almaktadır. Bu hükme göre, resmi vasiyetnamenin şekil şartları hem olumlu hem de olumsuz miras sözleşmeleri için de geçerli şartlardır. Ancak belirtmek gerekir ki, olumlu miras sözleşmesinin vasiyetname gibi tek taraflı bir işlem olmayıp, iki taraflı bir hukuki işlem olmasından dolayı, şekil yönünden resmi vasiyetnamelere uygulanan kurallar bakımından bazı farklılıklar ortaya çıkmaktadır²¹⁷.

²¹⁶ YHGK. 27.11.1963 T., 56 E., 95 K.; "*Miras sözleşmesi bir akit olduğundan, tarafların rızalarına uygunluğu söz konusudur; geçerliliği resmi vasiyet şeklinde yapılmasına bağlıdır*" (İNAN, A. N., ERTAŞ, Ş., ALBAŞ, H., s. 207, dpt. 144.); Y. 2. HD. 01.03.1962 T., 1107 E., 1381 K.; "*Miras mukavelelerinin Medeni Kanun'un 492. maddesinin birinci fıkrası gereğince resmi vasiyet şeklinde tanzim edilmiş olmaları şarttır*" (KÖPRÜLÜ, B., s. 167, dpt. 83.); İMRE, Z., ERMAN, H., s. 177.; ANTALYA, G., *Miras Hukuku*, s. 152.; SEROZAN, R., ENGİN, B. İ., s. 243.; KILIÇOĞLU, A., s. 123.; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N., s. 227.

²¹⁷ DURAL, M., s. 83.; İNAN, A. N., ERTAŞ, Ş., ALBAŞ, H., s. 207.; KÖPRÜLÜ, B., s. 167.

4.2. Olumlu Miras Sözleşmesinin Kurulma Aşamaları

4.2.1. İrade Açıklamalarının Aynı Zamanda Yapılması

Medeni Kanun'un 545'inci maddesinin ikinci fıkrasında; “Sözleşmenin tarafları, arzularını resmi memura aynı zamanda bildiriler ve düzenlenen sözleşmeyi memurun ve iki tanığın önünde imzalarlar” hükmü yer almaktadır. Buna göre miras sözleşmesinin taraflarının birbirine uygun irade beyanlarını resmi memur önünde aynı zamanda açıklamaları gerekmektedir. Burada aynı zaman deyimi ile tarafların iradelerini aynı anda değil birbiri ardına ve aralıksız açıklamada bulunmaları gerektiği ifade edilmektedir²¹⁸.

Olumlu miras sözleşmesiyle ölüme bağlı tasarrufta bulunan tarafın yani mirasbırakanın işlem yapılırken resmi memur önünde hazır bulunması ve bizzat kendisinin irade beyanında bulunması gerekmektedir. Çünkü onun açısından yasal veya iradi temsil yollarının kullanılması mümkün değildir²¹⁹. Ancak karşı tarafının tam ehliyetli, sınırlı ehliyetsiz veya sınırlı ehliyetli olması durumlarında, kendilerini temsil ettirebilme hakkına sahiptirler²²⁰. Tam ehliyetli ve sınırlı ehliyetli kişiler akdi temsilci tarafından temsil edilebilirler. Sınırlı ehliyetsizler açısından yasal temsilcilerinin, eğer vesayet altında iseler asliye hukuk mahkemesinin izni aranmaktadır. Tam ehliyetsiz kişiler için ise yasal temsilcilerinin, asliye hukuk mahkemesinin onayı gerekmektedir.

²¹⁸ DURAL, M., s. 88-89.; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N., s. 228.; OĞUZMAN, M. K., s. 134.; EREN, F., *İptal*, s. 85.; İNAN, A. N., ERTAŞ, Ş., ALBAŞ, H., s. 208.; KÖPRÜLÜ, B., s. 167.; Aksi yönde görüş için bkz. BERKİ, Ş., *Miras Hukuku*, s. 85-86, dpt. 137.; Yazar bu görüşe; “Aynı zamanda kaydından maksat bizce yerindedir. Zira bir mukavele muhtevasının esasen her iki akit tarafından memura beyan edilmesini istemek tarihe karışmış lüzumsuz resmi şekil icabından olurdu. Bu itibarla, TUOR'un ifade ettiği ve bazı müelliflerce benimsenen aksi manadaki görüşü benimsemeye bizce imkân yoktur” gerekçesiyle katılmamaktadır.

²¹⁹ İNAN, A. N., ERTAŞ, Ş., ALBAŞ, H., s. 208.; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N., s. 228.

²²⁰ Bkz. dpt. 197'de anılan yazarlar. Her iki tarafın da miras sözleşmesi ile ölüme bağlı tasarrufta bulunması durumunda, her iki için de temsilin yasak olması sebebiyle iki tarafın da bizzat resmi memur huzuruna gitmeleri gerekmektedir (KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N., s. 228.).

4.2.2. Sözleşmenin Resmi Memur Tarafından Düzenlenmesi

Olumlu miras sözleşmesi başından sonuna kadar tarafların beyanına uygun olarak resmi memur tarafından düzenlenmesi gerekmektedir. Bu sebepten olumlu miras sözleşmesinin onama şeklinde yapılması mümkün değildir²²¹. Noterlik Kanunu'nda da miras sözleşmesi düzenleme şeklinde yapılacak işlemler arasında yer almaktadır.

4.2.3. Sözleşmenin Okunması ve Tanıklar Huzurunda İmzalanması

Resmi memur tarafından tarafların iradesine uygun olarak düzenlenen olumlu miras sözleşmesinin, taraflarca okunması ve okunduktan sonra resmi memur ve iki tanık önünde imzalanması gerekmektedir²²² (MK. m. 545/II). Bu hüküm olumlu miras sözleşmesine ilişkin özel bir düzenlemedir. Çünkü resmi vasiyetnamelere ilişkin şekil şartlarının öngörüldüğü Medeni Kanun'un 534'üncü maddesine göre, resmi vasiyetnameler düzenlenirken imzaların tanıkların huzurunda atılması gerekmektedir. Oysa Kanun olumlu miras sözleşmeleri bakımından özel bir şekil şartı olarak imzaların tanıkların huzurunda atılması gerektiğini düzenlemektedir.

Kural olarak, mirasbırakanın belgeyi bizzat okuması gerekmektedir. Ancak karşı tarafın mutlaka kendisinin okuması gerekmemektedir. Dilerse notere veya bir başkasında da okutabilmektedir²²³. Ancak belirtmek gerekir ki,

²²¹ KILIÇOĞLU, A., s. 123.; İNAN, A. N., ERTAŞ, Ş., ALBAŞ, H., s. 208.

²²² İNAN, A. N., ERTAŞ, Ş., ALBAŞ, H., s. 208.; DURAL, M., s. 90; KÖPRÜLÜ, B., s. 167.; BERKİ, Ş., *Miras Hukuku*, s. 86.; "Noter, miras sözleşmesinin içeriğinin okunması için yazılı metni taraflara verir. Bu safhada her iki tarafın da hazır olması şarttır. Bu husus sözleşmenin geçerlilik şartıdır. Ölüme bağlı taraf okuma yazma bilmiyorsa, resmi memur metni ona okur" (ÖZTAN, B., s. 216.).

²²³ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N., s. 228.; OĞUZMAN, M. K., s. 135.; DURAL, M., s. 90.; BERKİ, Ş., s. 86.

iki tarafın tasarrufta bulunduğu olumlu miras sözleşmeleri açısından, bizzat okuma yükümlülüğü her iki taraf için de uygulanmaktadır²²⁴.

Okuma işleminden sonra mirasbırakanın belgenin altına bizzat kendi el yazısı ile imza atması gerekmektedir (MK. m. 533). Buna karşılık ölüme bağlı tasarrufta bulunmayan karşı tarafın imza atmasına ilişkin olarak Borçlar Kanunu'nun genel kural olan 14'üncü vd. maddeleri uygulanmaktadır. Çünkü daha önce de belirtildiği üzere resmi vasiyetnameye ilişkin şekil kuralları sadece mirasbırakan tarafa uygulanmakta; karşı taraf ise şekil açısından genel kurallara tabi olmaktadır²²⁵. Buna bağlı olarak, imza atma iktidarından yoksun olan bir kimsenin de ölüme bağlı tasarruf da bulunmayan taraf olarak olumlu miras sözleşmesi yapması mümkün olmaktadır²²⁶.

Sözleşmenin resmi memur tarafından tarih atılıp imzalanmasından sonra, tarafların metni okuduklarını ve arzularına uygun olduğunu tanıkların önünde beyan etmeleri gerekmektedir. Bu aşamadan sonra tanıkların ölüme bağlı tasarrufta bulun kişiyi olumlu miras sözleşmesi yapmaya ehil gördüklerini ve söz konusu irade beyanının huzurlarında yapıldığını olumlu miras sözleşmesine yazarak şerh verip imzalamaları gerekmektedir. Okuma yazma bilmeyen kişiler için, tanıkların metnin resmi memur tarafından huzurların da okunduğunu da yazmaları lazım gelmektedir (MK. m. 535/II)²²⁷. Nihayet tüm bu aşamalardan sonra olumlu miras sözleşmesi kurulmuş olmaktadır.

Medeni Kanun'da miras sözleşmelerinin resmi makamlarca saklanması gerektiğine ilişkin bir hüküm bulunmamaktadır. Ancak Noterlik Kanunu'nun

²²⁴ DURAL, M., s. 90.; OĞUZMAN, M. K., s. 136.

²²⁵ DURAL, M., s. 91.; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N., s. 228, dpt. 3.; KÖPRÜLÜ, B., s. 167.; SAYMEN, F. H., s. 179.; OĞUZMAN, M. K., s. 135.; İNAN, A. N., s. 134.

²²⁶ DURAL, M., s. 91.; KÖPRÜLÜ, B., s. 168.; OĞUZMAN, M. K., s. 135.; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N., s. 228.

²²⁷ ÖZTAN, B., s. 216.; OĞUZMAN, M. K., s. 135.

84. maddesine göre, noterler düzenledikleri miras sözleşmesini saklamak zorundadırlar. Ancak belirtmek gerekir ki, bu husus miras sözleşmesinin geçerliliği için aranan bir koşul değildir²²⁸.

²²⁸ ÖZTAN, B., s. 216.; DURAL, M., s. 95-96.

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. OLUMLU MİRAS SÖZLEŞMESİNİN YORUMU ve YORUMA HÂKİM İLKELER

5.1. Ölüme Bağlı Tasarruflarda Yorum

Kişiler ölüme bağlı tasarruflarda kendilerinin ölümünden sonra hüküm ifade etmesini istedikleri hukuki işlemler için irade beyanında bulunmaktadırlar. Ancak bazı hallerde söz konusu ölüme bağlı tasarruflarda yer alan irade beyanları arasında karışık, anlaşılmaz veya şüpheli ifadelerin yer alması mümkündür. Böyle bir halde gerçek iradenin ne olduğu konusunda açıklama yapacak olan irade beyanı sahibine başvurma olanağı yoktur; çünkü o artık yaşamıyordu. Bu nedenle mirasbırakanın yapmış olduğu ölüme bağlı tasarrufta kullandığı açık olmayan veya birden fazla anlam taşıyan kelime veya cümlelerin mirasbırakanın iradesine uygun olarak aslında ne anlam taşıdığını belirlenmesi yani mirasbırakanın gerçek iradesini ortaya konulması gerekmektedir²²⁹. Bunun yapılabilmesi için söz konusu irade beyanının yorumlanması gerekmektedir²³⁰. İşte mirasbırakanın iradesinin açığa

²²⁹ “Sağlararası işlemlerde olduğu gibi ölüme bağlı tasarruflarda da tasarrufu yapan tarafından açıklanan irade ile bu tasarrufların metninin saptanması ve gerçek anlamının belirlenmesi ve açıklığa kavuşturulması büyük önem taşımaktadır” (KÖPRÜLÜ, B., s. 222.); AYİTER, N., s. 108.

²³⁰ Bir irade beyanının ne anlama geldiğinin belirlenmesi için hâkim tarafından yapılan araştırmaya yorum denmektedir. Yorum tanımı için ayrıca bkz. EREN, F. (2001), *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, 7. Bası, s. 139, İstanbul.; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N. (1968), *Güven Nazariyesi Karşısında Borç Sözleşmelerinde Hata Kavramı*, s. 6, İstanbul.; TEKİNAY, AKMAN, BURCUOĞLU, ALTOP (1993), *Borçlar Hukuku*, Genel Hükümler, 7. Baskı, s. 148, İstanbul.; TUNÇOMAĞ, K. (1976), *Türk Borçlar Hukuku*, I Genel Hükümler, 6. Baskı, s. 278, İstanbul.

çıkarılmasını sağlamak amacıyla yapılan yoruma *ölüme bağlı tasarrufun yorumu* denilmektedir²³¹.

Ölüme bağlı tasarrufun yorumunun amacı, mirasbırakanın yapmış olduğu tasarrufun anlamının ve kullandığı ifadeler ile aslında ne anlatmak istediğinin belinlenmesidir²³². Başka bir deyişle, yorum yolu ile ortaya çıkarılmak istenen şey mirasbırakanın iradesini ortaya koyarken kullandığı kelime veya cümlelerle aslında ne anlatmak istediği yani ne arzuladığıdır. Belirtmek gerekir ki, yorum yapılırken mirasbırakanın irade beyanlarına bağlı kalmak gerekmektedir. Yani onun kullandığı kelime veya cümlelerden yola çıkarak yorumun yapılması gerekmektedir²³³. Aksi halde yorum amacını aşmış olacaktır.

Yorum yolu ile mirasbırakanın yapmış olduğu ölüme bağlı tasarrufun içeriğinin tespit edilmesine ve mirasbırakanın gerçek iç iradesinin ve son arzusunun tespiti amacıyla yapılan yoruma “açıklayıcı yorum” denilmektedir²³⁴. Ölüme bağlı tasarruflarda kural olarak açıklayıcı yorum yapılmaktadır²³⁵.

²³¹ Benzer tanım için bkz. **ANTALYA, G.**, *Miras Hukuku*, s. 244.; **BIÇAKÇI, L.** (1999), *Mirastan Feragat Sözleşmesi*, s. 78 vd., İstanbul.; **ANTALYA, G.**, *Feragat*, s. 244.

²³² **ANTALYA, G.**, *Miras Hukuku*, s. 244.; **AYİTER, N.**, s. 108.

²³³ “Yorum işlemi hukukçu her şeyden evvel ölüme bağlı tasarrufun metni ile bağlıdır. Yorumun konusu olan irade beyanı ölüme bağlı tasarrufun metninde bulunmak gerekir. Bu beyan karışık anlaşılmaz v.s. olabilir; fakat her halde mevcut olmalıdır. Başka vakıtalardan bu iradenin çıkarılması mümkün bile olsa tasarrufun yazılı olduğu vesika içinde bir ipucu bulunmadıkça yorum yoluyla metne sokulmaz. Şu halde sahîh olan, başka bir anlam verilmesine imkân bulunmayan ölüme bağlı tasarruf yorumsuz kabul olunur” (**AYİTER, N.**, s. 108.); YHGK. 07.12.1966 T., 2/ 738 E., 309 K., (**AYİTER, N.**, s. 108, dpt. 1.); “Ölüme bağlı tasarruflarda hiçbir destek ve dayanak noktası bulunmayan bir irade, son arzu olarak tasarrufa dâhil edilmek suretiyle dikkate alınmamalıdır” (**KÖPRÜLÜ, B.**, s. 224.).

²³⁴ **ÖZTAN, B.**, s. 194.

²³⁵ **ANTALYA, G.**, *Miras Hukuku*, s. 244.

Yorum kuralları bakımından miras sözleşmeleri ile vasiyetnameler arasında bir takım farklılıklar mevcuttur. Vasiyetnameler, bir taraflı hukuki işlem olmaları sebebiyle, miras hukukuna özgü yorum kuralları ile yorumlanmaktadırlar. Buna karşın miras sözleşmelerinin iki taraflı bir hukuki işlem, bir sözleşme olmalarından dolayı, bunların yorumlanmasında, öğretilerdeki genel görüşe göre²³⁶, sağlararası işlemlere uygulanan kuralların uygulanması gerekmektedir. Dolayısıyla yorumda güven ilkesi geçerlidir.

Olumlu miras sözleşmesi yorumlanırken mirasbırakan ile karşı tarafın menfaatleri arasında denge kurulması gerekmektedir. Çünkü olumlu miras sözleşmesi tek taraflı bir hukuki işlem değildir. Bu nedenle sözleşmenin muhatabı olan karşı tarafın görmezlikten gelinmesi mümkün değildir.

5.2. Olumlu Miras Sözleşmesinin Yorumunda Hakim Olan İlkeler

5.2.1. Güven İlkesi

Miras sözleşmesinin iki taraflı bir hukuki işlem olmasından dolayı, sözleşmede sadece mirasbırakanın son arzu ve istekleri değil; karşı tarafın da mirasbırakanın irade beyanına uygun kabul beyanları da yer almaktadır. Bu nedenle olumlu miras sözleşmesinin yorumunda, irade veya irade beyanı kuramına göre bir yorumdan çok, mirasbırakanın irade beyanına karşılık kabul beyanı veren karşı tarafın dürüstlük kuralları gereğince vereceği anlamı dikkate alan *güven ilkesi*²³⁷ ile yorum yapılması gerekmektedir²³⁸.

²³⁶ **KÖPRÜLÜ, B.**, s. 224.; **OĞUZMAN, M. K.** 170-171.; **İNAN, A. N.**, s. 191.; **KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N.**, s. 327.; Aksi yönde görüş için bkz. **BERKİ, Ş.**, s. 94.; Yazar, vasiyetnamelerin yorumu ile miras sözleşmelerinin yorumunun farklı kurallara tabi olduğunu kabul etmemektedir. Vasiyetnamelere uygulanan yorum kurallarının miras sözleşmelerine de uygulanması gerektiğini savunmaktadır. Aksi halde iki anlamlı yorumun yapılması söz konusu olacaktır ve bu da yorum esasları arasında bulunmamaktadır.

²³⁷ Sağlararası işlemlerde söz konusu işlemi yapan tarafın veya tarafların açıklamış oldukları irade beyanlarının gerçeğe uygun olarak belirlenmesinde, işlemin karşı tarafının veya tarafların doğruluk ve dürüstlük kurallarına göre yükleyecekleri anlam ve değerlendirmeler, öğretilerde baskın bir görüş olarak savunulmakta ve bu yorum biçimine

Miras sözleşmesinin ivazsız olması halinde de yorumun yine güven ilkesine göre yapılması gerekmektedir²³⁹. Ancak belirtmek gerekir ki, olumlu miras sözleşmesine konu olan fakat niteliği itibariyle tek taraflı tasarruf olma özelliğine sahip olan ölüme bağlı tasarruflar yorumlanırken, vasiyetnamelerde olduğu gibi bunların yorumunun irade prensibine göre yapılması gerekmektedir²⁴⁰.

Güven ilkesine göre, miras sözleşmesi yapılırken, tarafların iradesinin ne olduğu değil, karşı tarafın içinde bulunduğu hal ve şartlara göre, yapılan beyanın ne anlama geldiğinin araştırılması gerekmektedir (objektif teori)²⁴¹. Ancak belirtmek gerekir ki, yorum yolu ile ancak olumlu miras sözleşmesinde yer alan beyanların anlamı açıklanabilmektedir. Yani, olumlu miras sözleşmesinin metninde hiçbir dayanağı olmayan bir arzunun yorum yolu ile sözleşmeye sokulması mümkün değildir²⁴².

Vasiyetnamelerin yorumunda uygulanan kurallar, güven kuramına uygun düştüğü ölçüde olumlu miras sözleşmelerinin yorumunda da uygulanacaktır²⁴³.

güven ilkesi adı verilmektedir (KÖPRÜLÜ, B., s. 222.); Ayrıca bu konuda geniş bilgi için bkz. EREN, F., s. 144 vd.

²³⁸ BAYGIN, C. (2000), *Ölüme Bağlı Tasarruflarda Yorum*, Atatürk Üniversitesi Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi, C. IV, S. 1-2, s. 569, Erzincan.; İNAN, A. N., ERTAŞ, Ş., ALBAŞ, H., s. 282.; GÖNENSAY, S., BİRSEN, K., s. 180.; KÖPRÜLÜ, B., s. 222.; ÖZTAN, B., s. 227.; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N., s. 327.; DURAL, M., ÖZ, T., s. 217.; ANTALYA, G., *Miras Hukuku*, s. 253.

²³⁹ BAYGIN, C., s. 569.

²⁴⁰ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N., s. 327; DURAL, M., ÖZ, T., s. 217-218.

²⁴¹ ÖZTAN, B., s. 228; Aynı yönde görüş için bkz. ANTALYA, G., *Miras Hukuku*, s. 253.

²⁴² ANTALYA, G., *Miras Hukuku*, s. 253.

²⁴³ İNAN, A. N., ERTAŞ, Ş., ALBAŞ, H., s. 282.

5.2.2. Miras Sözleşmesinin Üstün Tutulması İlkesi (Favor Pacti Successoralis)

Vasiyetnamenin geçerli olarak korunması nasıl vasiyetçinin arzusuna, iradesine uygun ise, olumlu miras sözleşmesinin de, mirasbırakanın ve karşı tarafın çıkarları dikkate alınarak geçerli olarak korunması tarafların menfaatine uygun düşmektedir²⁴⁴.

Favor Pacti Successoralis kuralına göre yorum yapılırken, olumlu miras sözleşmesinin iki taraflı bir hukuki işlem olmasından dolayı, hem mirasbırakanın hem de karşı tarafın çıkarlarının dikkate alınması gerekmektedir. Böylece her iki tarafın da menfaatleri korunmuş olmakta ve aralarında denge sağlanmış olmaktadır.

Miras sözleşmesinin üstün tutulması ilkesi, miras sözleşmesinin şekil hükümlerine uygulanmamaktadır. Örneğin, miras sözleşmesi biçiminde yapılması gereken mirastan feragat sözleşmesinin vasiyetname biçiminde yapılması durumunda, tarafların bu sözleşmenin korunmasında menfaati bulursa dahi, yapılan vasiyetname feragat sözleşmesi olarak korunmayacaktır²⁴⁵. Çünkü vasiyetname tek taraflı bir irade beyanıdır ve hiçbir zaman iki taraflı bir irade beyanı imiş gibi ayakta tutulamaz.

Olumlu miras sözleşmesinde kişide ve sözleşmeye konu tasarrufun belirtilmesinde açık yanılma olması halinde, mirasbırakanın gerçek arzusunun kesin olarak tespit edilebilmesi durumunda tasarruf bu arzuya göre düzeltilmektedir. Ancak bunun için karşı tarafın bu yanılmayı bilmesi veya olumlu miras sözleşmesinin mirasbırakanın gerçek arzusuna göre uygulanmasını kabul etmesi gerekmektedir²⁴⁶.

²⁴⁴ İNAN, A. N., ERTAŞ, Ş., ALBAŞ, H., s. 283.; BAYGIN, C., s. 573-574.

²⁴⁵ GÖNENSAY, S., BİRSEN, K., s. 183.; İNAN, A. N., ERTAŞ, Ş., ALBAŞ, H., s. 283.

²⁴⁶ ANTALYA, G., *Miras Hukuku*, s. 253.

5.2.3. Yasal Geçiş Hükümlerinin Uygulanması İlkesi

Medeni Kanun'un 560'ıncı maddesinin ikinci fıkrasında,

Yasal mirasçuların paylarına ilişkin olarak tasarrufta yer alan kurallar, mirasbırakanın arzusunun başka türlü olduğu tasarruftan anlaşılmadıkça, sadece paylaşırma kuralları sayılır.

hükümü yer almaktadır. Bu hükme göre, olumlu miras sözleşmesi yorumlanırken, aksi taraflarca kararlaştırılmamışsa ve herhangi bir tereddüttün oluşması halinde mirasbırakanın yasal geçiş hükümlerinin uygulanmasını arzu ettiği, onlarla bağlı kalmak istediği karine olarak kabul edilmektedir²⁴⁷.

Medeni Kanun, tereddüt halinde yasal geçiş hükümlerinin uygulanacağına dair genel bir hükümü ihtiva etmemekle beraber, bazı maddelerinde, örneğin; MK. m.560/II ve 647/III'de özel olarak bu tarz yoruma yer vermiş bulunmaktadır²⁴⁸. Örneğin; mirasbırakan vasiyetnamesinde “*Yasal mirasçılarımı mirasçı atıyorum*” demişse; bununla üç zümrede bulunan bütün yasal mirasçılar mı, yoksa sadece yasal miras hakkına sahip olabilecek mirasçılar mı, ifade etmek istemiştir? Böyle bir tasarrufu, yasal miras hakkını kazanabilecek mirasçılar lehine yorumlamak gerekmektedir²⁴⁹.

²⁴⁷ Y. 2 HD. 26.11.1996 T., 12492 E., 12380 K.; Bu düzenlemenin miras sözleşmesinin bünyesine en çok uyan yorum kuralı olduğu belirtilmektedir (İNAN, A. N., ERTAŞ, Ş., ALBAŞ, H., s. 283.).

²⁴⁸ İNAN, A. N., ERTAŞ, Ş., ALBAŞ, H., s.275.; Benzer görüş için bkz. İMRE, Z., ERMAN, H., s.111-112.; SEROZAN, R., ENGİN, B. İ., s. 285.

²⁴⁹ İMRE, Z., ERMAN, H., s.113.; Benzer örnek için bkz. İNAN, A. N., ERTAŞ, Ş., ALBAŞ, H., s.275.

ALTINCI BÖLÜM

6. OLUMLU MİRAS SÖZLEŞMESİNİN SONA ERMESİ

Vasiyetnamenin aksine, olumlu miras sözleşmesinden, Kanun'un açıkça öngördüğü istisnalar hariç, tek taraflı dönülememektedir²⁵⁰. Taraflar, kural olarak anlaşarak sözleşmeyi ortadan kaldırebilmektedirler. Nitekim Kanun bazı özel şartların bulunması halinde, mirasbırakana sözleşmeden tek taraflı beyanla dönme imkânı tanımaktadır²⁵¹. Nihayet Kanun'da olumlu miras sözleşmesinin, başkaca bir işleme gerek kalmadan, kendiliğinden hükümsüz olacağı haller de bulunmaktadır.

6.1. Olumlu Miras Sözleşmesinin Tarafların Anlaşması ile Sona Ermesi

Medenin Kanun'un 546'ncı maddesinde, "*Miras sözleşmesi, tarafların yazılı anlaşmasıyla her zaman ortadan kaldırılabilir*" hükmü yer almaktadır. Buna göre, olumlu miras sözleşmesinin tarafların karşılıklı anlaşmasıyla, yazılı olarak her zaman ortadan kaldırabilmesi mümkündür²⁵².

²⁵⁰ AYAN, M., s. 90.; Vakıf kurma, vasiyeti yerine getirme görevlisi atama, mirasçılıktan çıkarma gibi tek taraflı ölüme bağlı tasarrufların olumlu miras sözleşmesinin konusu olması durumunda, bu tasarrufların mirasbırakan tarafından her zaman serbestçe geri alınabilmesi mümkündür (SEROZAN, R., ENGİN, B. İ., s. 254.).

²⁵¹ OĞUZMAN, M. K., s. 182.; AYAN, M., s. 90.

²⁵² Y. 2. HD. 07.12.1971 T., 7268 E., 6979 K.; ÖZTAN, B., s. 228.; İMRE, Z., ERMAN, H., s. 178.; OĞUZMAN, M. K., s. 182.; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N., s. 242.; BERKİ, Ş., s. 87.; AYİTER, N., s. 101.; DURAL, M., ÖZ, T., s. 113.; İNAN, A. N., ERTAŞ, Ş., ALBAŞ, H., s. 209.; AYAN, M., s. 90.; İNAN, A. N., s. 136.; DURAL, M., s. 213.

Tarafların yaptığı sona erdirme sözleşmesi, hukuki niteliği itibariyle bir ölüme bağlı tasarruftur. Çünkü sona erdirme sözleşmesi de hüküm ve sonuçlarını mirasbırakanın ölümünden sonra doğurmaktadır²⁵³.

6.1.1. Olumlu Miras Sözleşmesini Sona Erdirme Şartları

6.1.1.1. Ehliyet

Medeni Kanun'un 546'ncı maddesinin birinci fıkrası gereğince, olumlu miras sözleşmesini sona erdirmeye yönelik yapılan anlaşma ancak taraflar arasında yapılabilmektedir. Bu nedenle, anlaşma yoluyla sözleşmenin sona erdirilebilmesi için tarafların hayatta olması gerekmektedir²⁵⁴. Bu kural üçüncü kişi yararına yapılan olumlu miras sözleşmeleri için de geçerlidir²⁵⁵. Buna göre, üçüncü kişi yararına yapılan sözleşmenin ortadan kaldırılabilmesi için, fesih anlaşmasının lehine ölüme bağlı tasarruf yapılan üçüncü kişiyle değil, sözleşmenin tarafıyla yapılması gerekmektedir²⁵⁶.

Olumlu miras sözleşmesinin yapılmasında uygulanan ehliyet kuralları, sona erdirme sözleşmesinde de uygulanmaktadır. Bu bağlamda, olumlu miras sözleşmesi ile ölüme bağlı tasarrufta bulunan tarafın fesih anlaşmasını bizzat kendisinin yapması gerekmektedir²⁵⁷. Onun açısından iradi veya akdi temsil geçerli olmamaktadır²⁵⁸. Diğer taraf için ehliyet ve temsil konusunda genel

²⁵³ DURAL, M., s. 213.; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N., s. 242, dpt. 4.; İNAN, A. N., s. 136.; GÖNENSAY, S., BİRSEN, K., s. 123.; OĞUZMAN, M. K., s. 182.; İMRE, Z., s. 292.

²⁵⁴ DURAL, M., s. 214.; İNAN, A. N., ERTAŞ, Ş., ALBAŞ, H., s. 210.; DURAL, M., ÖZ, T., s. 114.; İMRE, Z., ERMAN, H., s. 178.; İNAN, A. N., s. 136.

²⁵⁵ DURAL, M., ÖZ, T., s. 114.; DURAL, M., s. 214.

²⁵⁶ DURAL, M., s. 214.

²⁵⁷ İMRE, Z., ERMAN, H., s. 178.; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N., s. 242.; İMRE, Z., s. 292.; İNAN, A. N., s. 136.; DURAL, M., s. 214.; OĞUZMAN, M. K., s. 182.; İNAN, A. N., ERTAŞ, Ş., ALBAŞ, H., s. 210.

kurallar uygulanmaktadır²⁵⁹. Yani sözleşmenin karşı tarafı herhangi bir ölüme bağlı tasarrufta bulunmamışsa, fesih anlaşmasını bizzat kendisi yapabileceği gibi temsilci vasıtası ile de yapabilmektedir²⁶⁰.

Belirtmek gerekir ki, MK. m. 546/I emredici bir hüküm değildir. Bu nedenle tarafların olumlu miras sözleşmesinde ikameli tasarruf yaparak, karşı tarafın mirasbırakandan önce ölmesi halinde, yedek mirasçının ölen tarafın yerini alarak sözleşmenin yürürlükte kalacağını kararlaştırmaları mümkündür. Böyle bir halde yedek mirasçının olumlu miras sözleşmesini sona erdirmeye sözleşmesi yapıp yapacağı sorunu ortaya çıkmaktadır. Kanımızca bu halde, yedek mirasçının tüm hak ve borçlarıyla ölen kişinin yerini almasından dolayı, mirasbırakan ile olumlu miras sözleşmesini sona erdirmeye sözleşmesi yapmasında bir engel bulunmamaktadır²⁶¹. MK. m. 546'nın salt lafzına dayanarak, aksi düşüncenin mirasbırakan ve yedek mirasçı açısından hiçbir hukuki yararı bulunmamaktadır. Çünkü olumlu miras sözleşmesini sona erdirmeye sözleşmesi tek taraflı bir fesih değildir. Sözleşmenin ortadan kaldırılabilmesi için tarafların her ikisinin de anlaşmaları gerekmektedir. Bu nedenle, mirasbırakan ile olumlu miras sözleşmesinden doğan tüm hak ve yetkilere sahip olan yedek mirasçının da istemesi halinde, pekâlâ sona erdirmeye sözleşmesinin yapılabileceğinin kabul edilmesi gerekmektedir. Aksi halde, tarafların sözleşmeyi sona erdirmeye yönelik iradelerinin olmasına rağmen, sözleşmeyi ortadan kaldırmak imkânsız kılınmış olmakta ve söz konusu durum da sözleşme hukukunun genel ilkeleri ile bağdaşmamaktadır.

²⁵⁸ İMRE, Z., ERMAN, H., s. 178.; DURAL, M., s. 214.; İNAN, A. N., s. 136.; GÖNENSAY, S., BİRSEN, K., s. 123.

²⁵⁹ OĞUZMAN, M. K., s. 182.; DURAL, M., s. 214.

²⁶⁰ İMRE, Z., ERMAN, H., s. 178.; OĞUZMAN, M. K., s. 182.; DURAL, M., s. 214.

²⁶¹ MK. m. 546'da sadece taraflar arasından yapılacağını öngörmesinden ötürü yedek mirasçının sona erdirmeye sözleşmesi yapacağını savunan görüş için bkz. DURAL, M., s. 216.

6.1.1.2. Şekil

Tarafların olumlu miras sözleşmesini ortadan kaldırmak amacıyla yapacakları anlaşmanın mutlaka yazılı şekilde yapılması gerekmektedir²⁶². Bu, bir geçerlilik şartıdır. Burada resmi şekil şartı aranmamakta; adi yazılı şekil yeterli sayılmaktadır²⁶³ (MK. m. 546/I). Tarafların her ikisinin de sözleşmeyi imzalaması gerekmektedir²⁶⁴. Çünkü son verme sözleşmesinin bir ölüme bağlı tasarruf olma niteliği bunu gerektirmektedir²⁶⁵.

Resmi şekilde yapılan olumlu miras sözleşmesinin tarafların anlaşması ile adi yazılı şekil ile ortadan kaldırılabilmesi, Borçlar Hukuku'ndaki yazılı geçerlilik kuralına tabi sözleşmenin aynı şekil kuralı ile ortadan kaldırılması kuralına istisna teşkil etmektedir. Kanun koyucu burada taraflara, sözleşmeyi ortadan kaldırmada kolaylık sağlamak istemiştir²⁶⁶.

Belirtmek gerekir ki, tarafların sözleşmeyi ortadan kaldırmak yerine değiştirmek istemeleri durumunda bunu mutlaka resmi şekle uygun olarak yani miras sözleşmesi şeklinde yapmaları gerekmektedir²⁶⁷.

²⁶² AYİTER, N., s. 101.; BERKİ, Ş., s. 87.; SEROZAN, R., ENGİN, B. İ., s. 254.; ÖZTAN, B., s. 212.; İNAN, A. N., ERTAŞ, Ş., ALBAŞ, H., s. 209.; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N., s. 242.; OĞUZMAN, M. K., s. 182.; ANTALYA, G., *Miras Hukuku*, s. 167.; İMRE, Z., ERMAN, H., s. 178.; SEROZAN, R., ENGİN, B. İ., s. 254.; AYAN, M., s. 90.; İNAN, A. N., s. 136.; DURAL, M., s. 218.

²⁶³ İMRE, Z., ERMAN, H., s. 178.; İNAN, A. N., ERTAŞ, Ş., ALBAŞ, H., s. 209.; KILIÇOĞLU, A., s. 125.; ÖZTAN, B., s. 228.; SEROZAN, R., ENGİN, B. İ., s. 254.; OĞUZMAN, M. K., s. 182.; İNAN, A. N., s. 136.; AYAN, M., s. 90.; DURAL, M., s. 218.

²⁶⁴ DURAL, M., ÖZ, T., s. 114.; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N., s. 242.; DURAL, M., s. 220.; Adi yazılı şekil açısından sadece ölüme bağlı tasarrufta bulunmuş sayılan tarafın imzasının yeterli sayılıp sayılmayacağını tartışmalı olduğunu belirten yazarlar için bkz. SEROZAN, R., ENGİN, B. İ., s. 254.

²⁶⁵ DURAL, M., s. 220.

²⁶⁶ KILIÇOĞLU, A., s. 125.

²⁶⁷ İMRE, Z., ERMAN, H., s. 178.; ÖZTAN, B., s. 229.; BERKİ, Ş., s. 87.; ÖZTAN, B., s. 212.; İNAN, A. N., ERTAŞ, Ş., ALBAŞ, H., s. 210.; DURAL, M., ÖZ, T., s. 114-115.;

6.1.2. Olumlu Miras Sözleşmesini Sona Erdirme Sözleşmesinin Sonuçları

Olumlu miras sözleşmesinin tarafların anlaşması ile ortadan kaldırılması durumunda sözleşme bütünüyle sona ermektedir²⁶⁸. Belirtmek gerekir ki, olumlu miras sözleşmesinin tümüyle ortadan kaldırılabilmesinin yanı sıra, kısmı olarak da ortadan kaldırılabilir. Bu halde, anlaşmayla ilgili tasarruflar ortadan kalkmakta, bunun kapsamı dışında kalan tasarruflar ise geçerliliğini korumaktadır²⁶⁹.

6.1.3. Olumlu Miras Sözleşmesini Sona Erdirme Sözleşmesinden Cayma

Olumlu miras sözleşmesi sona erdirmeye sözleşmesinden cayılıp cayılamayacağına ilişkin Kanun'da bir düzenleme bulunmamaktadır. Ancak bütün sözleşmelerden cayılabileceğine ilişkin genel kuraldan hareket ederek sona erdirmeye sözleşmesinden de cayılabileceğini kabul etmek gerekmektedir²⁷⁰.

Sona erdirmeye sözleşmesinden cayma da bir ölüme bağlı tasarruf sayılması sebebiyle; ehliyet ve temsil yönünden olumlu miras sözleşmesine ilişkin kurallara uyulması gerekmektedir. Kanımca cayma ile sona erdirmeye

BERKİ, Ş., s. 87.; **İNAN, A. N.**, s. 136.; **OĞUZMAN, M. K.**, s. 182, dpt. 465.; **AYAN, M.**, s. 90.; **DURAL, M.**, s. 219.; **GÖNENSAY, S.**, **BİRSEN, K.**, s. 122.

²⁶⁸ **DURAL, M.**, s. 221.

²⁶⁹ Olumlu miras sözleşmesinin bütünüyle ortadan kaldıran anlaşmanın tek taraflı tasarruflara etkisinin ne olacağı önemli bir hususu teşkil etmektedir. Tam son verme hali için genel kabul edilen görüşe göre, tek taraflı tasarrufların da geri alındığı karine olarak kabul edilmektedir. Ancak, tek taraflı tasarruflar ile bağlayıcı tasarruflar arasında iç bağın bulunmadığı ispat edilmek suretiyle karinenin çürütülmesi mümkündür. Kısmi son verme sözleşmesinin yapılmasında ise durum aksine olup, tek tasarruflar bundan etkilenmemektedirler; meğer ki, kısmi son verme sözleşmesinde tek taraflı tasarrufların da geri alınmış olduğu belirtilmiş olsun (**DURAL, M.**, **ÖZ, T.**, s. 115.).

²⁷⁰ **DURAL, M.**, s. 223.

sözleşmesi ortadan kalkmakta ve sona erdirilen olumlu miras sözleşmesi karine olarak yeniden geçerlilik kazandığının kabul edilmesi gerekmektedir²⁷¹. Aksi halde caymanın hukuki nedeni bulunmadığı sonucu çıkmaktadır. Ancak tarafların sona erdirme sözleşmesinden caymak isteyip aynı zamanda sona erdirilen olumlu miras sözleşmesinin geçerlilik kazanmasını istemiyorlarsa ya açık olarak bunu belirtmiş olmaları ya da yorum yolu ile bu sonuca ulaşılması gerekmektedir. Ancak belirtmek gerekir ki tarafların cayma sözleşmesinde sona erdirilen sözleşmenin geçerlilik kazanmasını istememeleri halinde, cayma sözleşmesini mutlaka resmi şekilde yapmaları gerekmektedir.

6.2. Olumlu Miras Sözleşmesinden Dönme ve Dönmenin Sonuçları

6.2.1. Olumlu Miras Sözleşmesinden Dönme

Olumlu miras sözleşmesinin niteliği itibariyle iki taraflı bir hukuki işlem olmasından ötürü sözleşmeden kural olarak tek taraflı dönülemez²⁷². Ancak Kanun bazı şartların oluşması halinde sözleşmeden tek taraflı dönme imkânı sağlamaktadır. İstisnai nitelikte olan ve Kanun'da tahdidi olarak belirtilen bu haller Medeni Kanun'un 546 ile 547'nci maddelerinde düzenlenmiştir. Söz konusu hükümlere göre tek taraflı dönme sebepleri; mirasçılıktan çıkarılma sebebinin varlığı halinde dönme ve sağlararası borcun yerine getirilmemesi sebebiyle dönmedir²⁷³. Bir de Kanun'da yer almayan ancak öğretide bir kısım yazarlar tarafından kabul edilen dönme sebebi vardır; o da sözleşmede saklı tutulan dönme hakkının kullanılmasıdır²⁷⁴.

²⁷¹ Tarafların sona erdirilen olumlu miras sözleşmesinin geçerlilik kazanmasını isteyip istemediklerinin bir yorum meselesi olduğunu ve güven kurallarına göre yapılacak bir yorum ile durumun saptanması gerektiğini savunan görüş için bkz. **DURAL, M.**, s. 225.

²⁷² **İMRE, Z., ERMAN, H.**, s. 178.; **AYAN, M.**, s. 90-91.

²⁷³ **İMRE, Z., ERMAN, H.**, s. 178.; **DURAL, M.**, s. 226-227.

²⁷⁴ **İMRE, Z., ERMAN, H.**, s. 178.; "*Alman Hukukundan farklı olarak bizim hukukumuzda, miras sözleşmesinden dönme hakkının saklı tutulması düzenlenmiş değildir. Ancak,*

6.2.1.1. Mirasçılıktan Çıkarma Sebebinin Varlığı Halinde Dönme

Medeni Kanun'un 546'ncı maddesinin ikinci fıkrasına göre,

*Miras sözleşmesiyle mirasçı atanan veya kendisine belirli mal bırakılan kişinin, mirasbırakana karşı miras sözleşmesinin yapılmasından sonra mirasçılıktan çıkarma sebebi oluşturan davranışta bulunduğu ortaya çıkarsa; mirasbırakan miras sözleşmesini tek taraflı olarak ortadan kaldıracaktır (f.1). Tek taraflı kaldırma vasiyetnameler için kanunda öngörülen şekillerden biriyle yapılır (f. 2)*²⁷⁵.

Bu hükümden anlaşılacağı üzere, olumlu miras sözleşmesi ile mirasçı atanan veya lehine belirli mal bırakılan kişinin mirasbırakana karşı, Medeni Kanun'da yer alan çıkarma sebeplerini oluşturan bir fiilde bulunması halinde, mirasbırakan sözleşmeden tek taraflı irade beyanı ile dönebilme hakkına sahiptir²⁷⁶. Dönmenin, tek taraflı bozucu yenilik doğuran bir hukuki işlem olması sebebiyle, karşı tarafın söz konusu dönme beyanına karşı kabule yönelik iradesi gerekmemektedir²⁷⁷.

sınırsız dönme hakkının saklı tutulmasını kabul eden Alman Hukuku'ndan farklı olarak, bizde de süre ya da şarta bağlı dönme hakkının miras sözleşmesinde saklı tutulabileceği kabul edilmektedir. Sınırsız dönme hakkının, İsviçre/Türk Hukuku'nda kabul edilmesinin mümkün olmadığına gerekçe olarak, böyle bir dönme hakkının miras sözleşmesinin bağlayıcı karakteri ile bağdaşmayacağı, bunun, miras sözleşmesini vasiyetnameye çevireceği gösterilmektedir. Bu sebeple, sınırsız dönme hakkı geçersiz, buna karşılık, örneğin, lehine ölüme bağlı tasarruf yapılan kimsenin dört yılda Hukuk Fakültesini bitirememesi şartına bağlanmış olan bir dönme hakkı geçerli sayılacaktır (DURAL, M., ÖZ, T., s. 116.).

²⁷⁵ 743 Sayılı eski Medeni Kanun'un ilgili 493. maddesinde “...mirastan mahrumiyeti mucip bir harekette bulunduğu takdirde..” ifadesi yer almakta idi. Bu ifadenin yanlış tercüme sonucunda Kanun'da yer aldığı belirtilmiş ve “mahrumiyeti mucip bir hareket” ifadesinden “ıskatı mucip bir hareket” ifadesinin anlaşılması gerektiği savunulmuştur. Bunun gerekçesi olarak da, mahrumiyet (yoksunluk) sebebinin bulunması halinde, miras sözleşmesinin feshedilmesine gerek olmayacağı zaten sözleşmenin kendiliğinden hükümsüzleşeceği belirtilmiştir. Bu şekilde düşünen yazarlar için bkz. OĞUZMAN, M. K., s. 183.; AYİTER, N., s. 101.; İMRE, Z., s. 293.

²⁷⁶ ANTALYA, G., *Miras Hukuku*, s. 168.; DURAL, M., s. 231.; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N., s. 243.; İNAN, A. N., ERTAŞ, Ş., ALBAŞ, H., s. 210-211.; İMRE, Z., ERMAN, H., s. 179.; AYAN, M., s. 91.; İNAN, A. N., s. 137.; İMRE, Z., s. 293.; DURAL, M., ÖZ, T., s. 116.; OĞUZMAN, M. K., s. 183.; AYİTER, N., s. 101.; SEROZAN, R., ENGİN, B. İ., s. 254-255.; Yazarlar, bu durumu “İyilikbilmezlik nedeniyle dönme” olarak nitelendirmektedirler.

6.2.1.1.1. Mirasçılıktan Çıkarma Sebebinin Bulunması

Mirasçılıktan çıkarma yolu ile bir kimse mirasbırakan tarafından saklı payından tamamen veya kısmen mahrum bırakılabilmektedir. Mirasçılıktan çıkarma sebepleri esasen yalnızca saklı paylı mirasçılar için öngörülmüştür²⁷⁸. Ancak Medeni Kanun'un 546'ncı maddesinden anlaşılacağı üzere, olumlu miras sözleşmesi ile lehine ölüme bağlı tasarruf yapılan kişi saklı paylı mirasçı gibi kabul edilmekte ve onun aynen saklı paylı mirasçı gibi çıkarılma yoluyla sözleşmeye dayalı lehine yapılan tasarruftan yoksun bırakılması olanaklı kılınmaktadır²⁷⁹.

Mirasçılıktan çıkarma sebebine dayanarak sözleşmeden dönülebilmesi için çıkarma sebebinin olumlu miras sözleşmesinin yapılmasından sonra ortaya çıkmış olması koşulu aranmaktadır. Şayet, sözleşmesin yapılmasından önce böyle bir sebebin bulunması ve bunu da mirasbırakanın biliyor olması durumunda bunun af anlamına geleceğinden, sözleşmeden dönme hakkının kullanılması mümkün değildir²⁸⁰.

Mirasçılıktan çıkarma sebepleri Medeni Kanun'da "*cezai mirasçılıktan çıkarma*" ve "*koruyucu mirasçılıktan çıkarma*" olmak üzere iki çeşittir. Cezai mirasçılıktan çıkarma Medeni Kanun'un 510'uncu maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre, mirasçının mirasbırakana veya mirasbırakanın yakınlarından birine karşı ağır bir suç işlemesi veyahut mirasçının mirasbırakana veya mirasbırakanın ailesi üyelerine karşı aile hukukundan doğan yükümlülüklerini

²⁷⁷ DURAL, M., ÖZ, T., s. 116.; İNAN, A. N., s. 137.; DURAL, M., s. 232.

²⁷⁸ ÖZTAN, B., s. 128.; İMRE, Z., s. 378.

²⁷⁹ SEROZAN, R., ENGİN, B. İ., s. 255.; DURAL, M., s. 231.; İMRE, Z., ERMAN, H., s. 179.; DURAL, M., ÖZ, T., s. 116.; "*Kanun koyucu, bu hükümle, miras sözleşmesi ile mirasçı nasbedilen veya vasiyet alacaklısı seçilen kişiye bir çeşit sözleşmeden doğan (akdi) mahfuz hisse sahibi olarak bakmaktadır. Onun için kanuni mahfuz hisseli mirasçılarının mirasbırakanın bir taraflı ölüme bağlı tasarrufu ile mirastan uzaklaştırılmalarını mümkün kılan mirastan iskat kurumu, hiç değilse iskat sebepleri bakımından, yardıma çağrılmıştır.*" (KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N., s. 243.).

²⁸⁰ DURAL, M., s. 234.; İMRE, Z., s. 294.

önemli ölçüde yerine getirmemesi halinde²⁸¹, mirasbırakan mirasçısını mirasçılıktan çıkarabilmektedir²⁸². Olumlu miras sözleşmesinin üçüncü kişi yararına yapılması durumunda, MK. m. 546'da, "...*mirasçı atanana veya kendisine belirli mal bırakılan kişinin...*" ifadesinin yer almasından ötürü, mirasçılıktan çıkarma sebeplerinin üçüncü kişinin şahsında aranacağı sonucuna varılmaktadır.

Medeni Kanun'un 510'uncu maddesinde, mirasçılıktan çıkarma sebebi oluşturacak bir fiilin mirasbırakanın kendisine veya yakınlarına karşı işlenmesi koşulu aranırken; 546'ncı maddesinin ikinci fıkrasında, söz konusu fiilin sadece mirasbırakana karşı işlenmesi koşulu aranmaktadır. Bu düzenlemeden dolayı, mirasbırakana değil de onun yakınlarına karşı mirasçılıktan çıkarma sebebi oluşturabilecek bir davranışta bulunulması halinde, olumlu miras sözleşmesinden dönüp dönülemeyeceği tartışma konusu yaratmaktadır. Öğretide bu konuya ilişkin kabul edilen bir görüşe göre, 510. maddede düzenlenen çıkarma sebebi oluşturan bir fiilin sadece mirasbırakana değil onun yakınlarına karşı işlenmesi durumunda da, 546. madde gereğince olumlu miras sözleşmesinden dönülebilecektir²⁸³. Bu görüşü savunanlara göre, madde metnindeki "*mirasbırakana karşı*" ifadesi hükme açıklık getirmek için konulmuştur²⁸⁴. Ayrıca genellikle yabancı olan lehine tasarruf yapılan kişinin, mirasbırakanın en yakın hısımları olan saklı paylı mirasçılardan neden daha fazla korunması gerektiği açıklanamamaktadır²⁸⁵.

²⁸¹ Bu sebeple olumlu miras sözleşmesinden dönülebilmesi için sözleşmenin tarafının mirasbırakanın ailesine dâhil olan kimse olması gerekmektedir. Çünkü ancak bu kimse, aile hukukundan doğan görevlerini ihmal edebilir (SEROZAN, R., s. 335, dpt. 173.).

²⁸² ÖZTAN, B., s. 129 vd.; ANTALYA, G., *Miras Hukuku*, s. 214-215.; DURAL, M., ÖZ, T., s. 200-201.; OĞUZMAN, M. K., s. 210-211.; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N., s. 308 vd.; BERKİ, Ş., s. 42.; AYAN, M., s. 148-149.

²⁸³ Bu görüşü savunan yazarlar için bkz. İMRE, Z., ERMAN, H., 179-180.; OĞUZMAN, M. K., s. 183, dpt. 468.; İMRE, Z., s. 294.; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N., s. 243, dpt. 5.; Yazar, bazı borç ilişkilerinde, taraflardan birinin doğrudan diğer tarafın şahsına yöneltilmemiş olan ancak ona yakın bazı kişileri hedef tutan davranışların da, feshi haklı gösteren bir muhik sebep teşkil edeceğini savunmaktadır.

²⁸⁴ Bkz. DURAL, M., s. 238, dpt. 130-131' de belirtilen yazarlar.

Öğretide bizim de katıldığımız diğer bir görüşe göre ise, yalnız mirasbırakana karşı mirasçılıktan çıkarma sebebi oluşturan bir davranışta bulunulması halinde, mirasbırakan MK. m. 546 gereğince sözleşmeden dönebilecektir²⁸⁶. Çünkü aksi yönde görüş, hem 546'ncı madde metninin lafzına hem de olumlu miras sözleşmesinin sözleşme olma niteliğine aykırılık teşkil etmektedir. Madde metinde açık bir şekilde mirasbırakana karşı mirasçılıktan çıkarma sebeplerinden birini oluşturan bir fiilin işlenmesi halinde sözleşmeden dönülebileceğinden bahsedilmektedir. Söz konusu hüküm sadece sebepler bakımından MK. m. 510'a atıfta bulunmaktadır. Yoksa fiilin muhatabı bakımından bir atıf söz konusu değildir. Bu nedenle maddenin geniş yorumlanması sonucunda mirasbırakanın yakınlarına da mirasçılıktan çıkarma sebeplerinden birini oluşturan fiilin işlenmesi halinde olumlu miras sözleşmesinden dönülebileceğini kabul etmek mümkün değildir.

Medeni Kanun'un 513'üncü maddesinde, koruyucu mirasçılıktan çıkarma²⁸⁷ sebebi olan "*Borç ödemedен aciz sebebiyle mirasçılıktan çıkarma*" düzenlenmiştir. Buna göre, mirasbırakan ödeme güçsüzlüğü çeken altsoyunu saklı payının yarısı için mirasçılıktan çıkarabilmektedir. Bu hüküm, borç ödemedен aciz belgesi bulunan altsoyu koruma düşüncesi sebebiyle düzenlenmiştir. Ayrıca, bu hüküm ile mirasbırakandan kalan mirasın tümünün alacaklıların eline geçmesi engellenmektedir²⁸⁸.

²⁸⁵ **KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N.**, s. 243, dpt. 5.; Mirasbırakanın yakınlarına karşı işlenen ağır suçlar mirasbırakanın da üzülmeye ve zarar görmesine sebep olacağından; bunlara karşı mirasçılıktan çıkarma sebebi oluşturan bir davranışta bulunulması halinde mirasbırakan sözleşmeden dönebilecektir (**İMRE, Z.**, s. 294.).

²⁸⁶ Bu görüşü savunan yazarlar için bkz. **ÖZTAN, B.**, s. 229.; **İNAN, A. N.**, s. 137, dpt. 118.; **SEROZAN, R.**, s. 335.; Yazar, madde metnine uygun şekilde, sadece mirasbırakana karşı mirasçılıktan çıkarma sebebi oluşturan bir fiilin işlenmesi halinde olumlu miras sözleşmesinden dönülebileceğini belirtmektedir.

²⁸⁷ Koruyucu mirasçılıktan çıkarma konusunda geniş bilgi için bkz. **SAYMEN, F. H.** (1939), *Aciz Sebebiyle Mirastan İskat*, İst. Bar. Derg. C. XIII, Mart, S. III, s. 146 vd. İstanbul.; **ÖZTAN, B.**, s. 140.; **AYİTER, N.**, s. 131 vd.; **SEROZAN, R.**, **ENGİN, B. İ.**, s. 291 vd.; **İMRE, Z.**, **ERMAN, H.**, s. 243 vd.; **OĞUZMAN, M. K.**, s. 216 vd.; **BERKİ, Ş.**, s. 45-46.; **İNAN, A. N.**, **ERTAŞ, Ş.**, **ALBAŞ, H.**, s. 382 vd.; **ANTALYA, G.**, *Miras Hukuku*, s. 222 vd.

²⁸⁸ **ÖZTAN, B.**, s. 140.

Türk hukukunda, aciz sebebiyle mirasçılıktan çıkarma hakkındaki hükmün, olumlu miras sözleşmeleri bakımından uygulanıp uygulanamayacağına ilişkin bir açıklık bulunmamaktadır. Kanımızca, MK. m. 513 buraya uygulanamaz. Çünkü olumlu miras sözleşmesinde sözleşme taraflar arasındadır. Sözleşmeye taraf olanın altsoyu kural olarak sözleşmeden yararlanmamaktadır. Nihayet taraflar bu durumda sözleşmeden ancak isteyerek dönebilmektedirler²⁸⁹.

6.2.1.1.2. Ehliyet

Mirasçılıktan çıkarma sebebine dayanarak olumlu miras sözleşmesinden dönme hakkı sadece mirasbırakana tanınmıştır. Bu sebepten karşı tarafın böyle bir hakkı bulunmamaktadır²⁹⁰. Mirasbırakanın sahip olduğu hak bütün ölüme bağlı tasarruflar gibi kişiye bağlı bir haktır ve mirasbırakanın ölümü ile sona ermektedir²⁹¹.

Medeni Kanun'un 546'ncı maddesinin üçüncü fıkrasında, "*Tek taraflı ortadan kaldırma, vasiyetnameler için kanunda öngörülen şekillerden biriyle yapılır*" denilmektedir. Buna hükme göre, mirasbırakanın mirasçılıktan çıkarma sebebinin varlığına dayanarak olumlu miras sözleşmesinden dönebilmesi için vasiyetname yapma ehliyetine (MK. m. 502) sahip olması gerekmektedir. Mirasbırakanın daha sonradan kısıtlanmış olması durumunda ayırt eme gücüne sahip olması şartıyla sözleşmeden dönmesi mümkündür²⁹².

²⁸⁹ İMRE, Z., s. 294-295, dpt. 28.; Yazar, aciz sebebiyle mirasçılıktan çıkarmanın gerek İsviçre'de gerek Türkiye'de uygulamasının bulunmadığını belirtmekte; buna dair olan Kanun hükümlerinin ise ölü birer hüküm olduğunu ifade etmektedir. İMRE, Z., ERMAN, H., s. 180, dpt. 16.

²⁹⁰ ÇINAR, Ö. (2006), *Miras Sözleşmesinin Tek Taraflı İrade Beyanı İle Sona Erdirilmesi*, İTÜSBD., Yıl: 2006, S. 12, s. 222, İstanbul.; DURAL, M., ÖZ, T., s. 117.; DURAL, M., s. 233.

²⁹¹ DURAL, M., ÖZ, T., s. 117.; DURAL, M., s. 233.

²⁹² DURAL, M., ÖZ, T., s. 118.

6.2.1.1.3. Şekil

MK. m. 546/III'e göre, olumlu miras sözleşmesinden vasiyetname şekillerinden biri ile dönülebilmektedir²⁹³. Buna göre, mirasbırakan resmi, el yazısı ve şartları varsa sözlü vasiyetname yolu ile sözleşmeden dönebilmektedir²⁹⁴. Söz konusu şekillerin dışında yapılan fesih beyanı Kanun gereği geçerli sayılmamaktadır²⁹⁵. Ayrıca mirasbırakanın hangi şekilde olursa olsun, tasarrufunda sözleşmeyi feshettiğini belirtmesi gerekmektedir²⁹⁶. Öğretideki baskın görüşe göre ise, mirasbırakanın çıkarma sebebini açık olarak belirtmesi gerekmektedir (MK. m. 512/I)²⁹⁷.

Mirasbırakanın yaptığı bir vasiyetname ile olumlu miras sözleşmesinden döndüğünü karşı tarafa bildirme zorunluluğu bulunmamaktadır. Bu nedenle karşı taraf sözleşmeden dönüldüğü ancak mirasbırakanın ölümünden sonra öğrenecektir. Öğretide bu durum SEROZAN tarafından eleştirilmektedir. Yazara göre, ivazsız olumlu miras sözleşmeleri bakımından mirasbırakanın sözleşmeden döndüğünü ölüme kadar gizli tutmasında, ölümünden sonrası için güvenli olarak durumu belgeleme çıkarı bulunmaktadır²⁹⁸. Oysa ivazlı olumlu miras sözleşmeleri bakımından, mirasbırakanın böyle bir çıkarı bulunmamaktadır. Yazar, ivazı vermiş olan karşı tarafı gizlilik sebebiyle, mirasbırakanın ölümüyle elde etmeyi beklediği haklardan ansızın yoksun bırakmaya mirasbırakanın hakkı olmadığını

²⁹³ DURAL, M., ÖZ, T., s. 118.; İNAN, A. N., s. 137.; ÖZTAN, B., s. 229.; İMRE, Z., s. 293.

²⁹⁴ İMRE, Z., ERMAN, H., s. 179.; İNAN, A. N., ERTAŞ, Ş., ALBAŞ, H., s. 211.; OĞUZMAN, M. K., s. 183.; İNAN, A. N., s. 137.

²⁹⁵ İNAN, A. N., ERTAŞ, Ş., ALBAŞ, H., s. 211.

²⁹⁶ Aksi yönde görüş için bkz. DURAL, M., s. 243.; Yazar, bunun bir yorum meselesi olduğunu belirtmektedir.

²⁹⁷ İMRE, Z., ERMAN, H., s. 179.; DURAL, M., ÖZ, T., s. 119.; DURAL, M., s. 244.; İMRE, Z., s. 293-294.; Aksi yönde görüş için bkz. SEROZAN, R., s. 507.; Yazar göre, miras sözleşmesinden dönmede dönme nedeninin gösterilmesi zorunlu değildir.

²⁹⁸ SEROZAN, R., s. 506.

belirtmektedir. Bu sebepten, dönmeye ilişkin ana kuralın uygulanması gerektiğini ve dönmenin varması gerekli şekilde bağlı olmayan bir irade açıklaması ile yapılması gerektiğini savunmaktadır²⁹⁹.

6.2.1.2. Sağlararası İvaz Borcunun Yerine Getirilmemesi Halinde Dönme

Medeni Kanun'un 547'nci maddesine göre,

Miras sözleşmesi gereğince sağlararası edimleri isteme hakkı bulunan taraf, bu edimlerim sözleşmeye uygun olarak yerine getirilmemesi veya güvenceye bağlanmaması halinde borçlar hukuku kuralları uyarınca sözleşmeden dönebilir.

Bu hükümden anlaşılacağı üzere, ivazlı olumlu miras sözleşmelerinde sağlararası edim borcu altına giren tarafın borcunu yerine getirmemesi durumunda veya borcun güvenceye bağlanmaması halinde, mirasbırakan sözleşmeden Borçlar Kanunu'nun ilgili maddeleri uyarınca tek taraflı irade beyanı ile dönme imkânına sahiptir³⁰⁰. Borçlar Kanunu'nda borçlunun temerrüdü halinde sözleşmeden dönme imkânı veren hükümler BK. m. 106-108'dir. Söz konusu hükümler, MK. m. 547'nin yollaması uyarınca ivazlı olumlu miras sözleşmeleri bakımından da kıyasen uygulanacaktır³⁰¹.

6.2.1.2.1. Sağlararası İvaz Borcunun Yerine Getirilmemesi

İvazlı olumlu miras sözleşmesinde, mirasbırakanın sağlararası ivaz borcunun yerine getirilmemesi sebebiyle sözleşmeden dönebilmesi için, ivaz

²⁹⁹ SEROZAN, R., s. 507.; Aynı yönde görüş için bkz. DURAL, M., s. 242.; Alman Hukuku'nda da karşı taraf hayatta olduğu sürece dönmenin resmi biçimde açıklanacak irade beyanı ile yapılacağı kabul edilmektedir (DURAL, M., s. 242.).

³⁰⁰ İNAN, A. N., ERTAŞ, Ş., ALBAŞ, H., s. 212.; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N., s. 245.; İNAN, A. N., s. 138.; OĞUZMAN, M. K., s. 183.; İMRE, Z., ERMAN, H., s. 180.; AYİTER, N., s. 101.; SEROZAN, R., ENGİN, B. İ., s. 255.; BERKİ, Ş., s. 88.; AYAN, M., s. 91.

³⁰¹ OĞUZMAN, M. K., s. 184.

borçlusuna karşı BK. m. 101 gereğince temerrüde düşürmesi gerekmektedir. Buna göre, mirasbırakanın temerrüt nedeniyle sözleşmeden dönebilmesi ivaz borçlusuna karşı BK. 101'e uygun gerekli ihtarı yapması veya ihtara gerek olmaksızın temerrüde düşülen hallerden birinin bulunması gerekmektedir³⁰².

Burada tartışma konusu yaratan husus, BK. m. 106-108'de yer alan ve sözleşmeden dönme dışındaki imkânların da ivazlı miras sözleşmelerine uygulanıp uygulanamayacağıdır. Öğretide baskın görüşe göre³⁰³, MK. m. 547'nin geniş yorumlanması ve bunun sonucu olarak da, BK. m. 106-108'de düzenlenen sözleşmeden dönme dışındaki diğer imkânların yani ifa imkânsızlığı, ifa etmeme veya kötü ifa nedeniyle tazminat isteme hakkının da ivazlı miras sözleşmelerine uygulanması gerekmektedir. Çünkü MK. m. 547'de yalnızca temerrüt hükümlerine göre değil, genel olarak iki tarafa borç yükleyen sözleşmelere ilişkin kurallara atıf yapılmaktadır³⁰⁴. Bu nedenle, sağlararası ivaz borcunun karşı tarafın kusuru sonucunda imkânsız hale gelmesi durumunda, mirasbırakanın Borçlar Kanunu'nun 96. maddesine dayanarak ifa etmeme dolayısıyla karşı taraftan tazminat isteme hakkı bulunmaktadır³⁰⁵.

³⁰² DURAL, M., ÖZ, T., s. 121.; DURAL, M., s. 257.

³⁰³ Baskın görüşe örnek olarak bkz. DURAL, M., s. 259.; SEROZAN, R., s. 276.; GÖNENSAY, S., BİRSEN, K., s. 125.; İNAN, A. N., s. 138-139.; İMRE, Z., s. 295.; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N., s. 245.; DURAL, M., ÖZ, T., s. 121.; BERKİ, Ş., s. 88.; Aksi yönde görüş için bkz. OĞUZMAN, M. K., s. 183.; KÖPRÜLÜ, B., s. 119.; Bu görüşü savunanlara göre, MK. m. 547 temerrüt hainde mirasbırakana sadece ifayı isteme ya da dönme hakkı vermektedir. Buna karşın ifa etmeme nedeniyle tazminat isteme hakkı vermemektedir. Çünkü madde Borçlar Kanunu'nun sadece dönmeye ilişkin maddelerine atıf yapmaktadır. Madde metnini geniş yorumlamak suretiyle Borçlar Kanunu'nun dönme dışındaki maddelerinin de uygulanabileceğini kabul etmek mümkün değildir. Ayrıca Borçlar Kanunu'nun 106 vd. maddeleri gerçek anlamda iki tarafa borç yükleyen sözleşmeler için öngörülmüştür. Başka bir deyişle, sözleşme taraflarının karşılıklı borçlanmaları söz konusudur. Oysa ivazlı olumlu miras sözleşmesi Borçlar Hukuku anlamında iki tarafa borç yükleyen bir sözleşme değildir. Miras hukukuna özgü bir sözleşmedir. Mirasbırakan sözleşmeyi yaparak borç altına girmemekte aksine borcunu yerine getirmiş olmaktadır. Sadece karşı tarafın sağlararası bir borcu bulunmaktadır.

³⁰⁴ DURAL, M., s. 255.; SEROZAN, R., *Dönme*, s. 258, 276.

³⁰⁵ DURAL, M., s. 255-256.

Kanımızca da, ivazlı olumlu miras sözleşmesinde karşı tarafın ivaz borcunu yerine getirmemesi halinde mirasbırakanın BK. m. 106-108'de düzenlenen dönme hakkının yanında diğer haklardan da yararlanabilmesi mümkündür. Buna göre, mirasbırakan tarafından ivaz borçlusuna karşı verilen sürenin sonunda mirasbırakan, ya aynen ifa ve gecikme tazminatı talebinde bulunacak ya da bu talebinden vazgeçtiğini karşı tarafa derhal beyan ederek, dilerse ifa etmeme nedeniyle doğan zararın tazminini isteyebilecektir³⁰⁶. Sağlararası ivaz borcunun kusursuz imkânsız hale gelmesi durumunda ise, Borçlar Kanunu'nun 117. maddesi gereğince sözleşmeden dönme hakkını kullanmaya gerek olmadan sona erecektir. Kusursuz imkânsızlık halinin olması durumunda ise, olumlu miras sözleşmesi BK. m. 117 gereğince sona ermektedir. Bu halde sözleşme ortadan kalkmakta ve dönme hakkının kullanılması söz konusu olmamaktadır³⁰⁷.

MK. m. 547'nin tam iki tarafa borç yükleye sözleşmelere ilişkin hükümlere atıf yaptığının kabul edilmesinin bir başka sonucu olarak da; olumlu miras sözleşmesi ile ivaz borcu altına giren tarafın, mirasbırakana karşı borcun ifa edileceğine ilişkin yeterli güvence göstermesi durumunda, mirasbırakanın sözleşmeden dönebileceğidir³⁰⁸.

6.2.1.2.2. Ehliyet

MK. m. 547 gereğince sağlararası ivaz borcunun yerine getirilmemesi sebebiyle dönme olumlu miras sözleşmesinde ivaz alacaklısı olan tarafa yani mirasbırakana aittir. Karşı tarafın böyle bir hakkı bulunmamaktadır. Çünkü onun mirasbırakan hayatta olduğu sürece sözleşmeye dayalı bir talep hakkı yoktur³⁰⁹. Mirasbırakanın sahip olduğu dönme hakkı kişiye bağlı bir haktır ve

³⁰⁶ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N., s. 245.

³⁰⁷ DURAL, M., ÖZ, T., s. 121.; DURAL, M., s. 255.

³⁰⁸ DURAL, M., ÖZ, T., s. 122.; DURAL, M., s. 256, dpt. 199'da yer alan yazarlar.

³⁰⁹ DURAL, M., s. 260.

mirasbırakan bu hakkını bizzat kendisinin kullanması gerekmektedir³¹⁰. Dönme anında mirasbırakan sınırlı ehliyetsiz olsa bile, bu hakkı yine kendisi kullanmakta yasal temsilcisinin iznine gerek duyulmamaktadır. Çünkü mirasbırakan dönme hakkını kullanarak bir borç altına girmemektedir³¹¹. Ancak kısmi ifanın söz konusu olması ve sınırlı ehliyetsiz olan mirasbırakanın sözleşmeden dönmesi durumunda geri verme borcu doğmaktadır. Bu halde borçlanma söz konusu olacağından, sınırlı ehliyetsiz olan mirasbırakanın sözleşmeden dönebilmesi için yasal temsilcinin izni gerekmektedir³¹².

6.2.1.3. Olumlu Miras Sözleşmesinde Dönme Hakkının Saklı Tutulması

Alman Medeni Kanunu'nda, sözleşmede dönme hakkının saklı tutulması halinde, sözleşmenin tek taraflı irade beyanı ile sona erdirilebileceği açık olarak düzenlenmiştir. Ancak İsviçre ve Türk Medeni Kanunlarında bu konuya ilişkin açık bir düzenleme yer almamaktadır. Ancak öğretilerdeki bazı yazarlarının görüşüne göre, olumlu miras sözleşmesinde dönme hakkının saklı tutulması halinde, sözleşmeden tek taraflı dönülebileceğini kabul edilmektedir³¹³.

³¹⁰ DURAL, M., s. 253.; DURAL, M., s. 253.; Y. 2. HD. 05.06.1956 T., 3536 E., 2368 K. (YKD., S. 30, s. 2344).

³¹¹ DURAL, M., ÖZ, T., s. 121.; DURAL, M., s. 253.

³¹² DURAL, M., s. 253, dpt. 188.

³¹³ İMRE, Z., ERMAN, H., s. 178.; ÖZTAN, B., s. 229.; DURAL, M., ÖZ, T., s. 116.

6.2.2. Olumlu Miras Sözleşmesinden Dönmenin Sonuçları

6.2.2.1. Mirasçılıktan Çıkarma Sebebinin Varlığı Halinde Dönmenin Sonuçları

Medeni Kanun'un 546'ncı maddesi gereğince, mirasçılıktan çıkarma sebeplerinden birinin varlığına dayanarak mirasbırakanın sözleşmeden tek taraflı olarak dönmesi, yasal mirasçılarının mirasçılıktan çıkarılması ile aynı sonucu doğurmaktadır. Ancak belirtmek gerekir ki, olumlu miras sözleşmesinin sözleşme olmasından dolayı çıkarılanın yerine alt soylarının halef olması söz konusu olmamaktadır³¹⁴.

Sözleşmenin sadece çıkarma sebebinin oluşturduğu fiili işleyen kişi lehine tasarruflar içermesi halinde sözleşme tümüyle hüküm doğurmamaktadır. Ancak sözleşmede başka kişiler lehine de tasarrufların olması durumunda, sözleşme yalnızca mirasçılıktan çıkarma fiilini işleyen kişi açısından ortadan kalkmakta; diğer tasarruflar yönünden olumlu miras sözleşmesi geçerliliğini korumaya devam etmektedir. Ancak, mirasbırakanın mirasçılıktan çıkarma sebebine dayanarak döndüğü tasarrufların olmaması halinde, diğer tasarrufları da yapmayacağını sözleşmeden anlaşılması durumunda, tasarruflar arasında bağlantı olması sebebiyle olumlu miras sözleşmesi tümüyle ortadan kalkmaktadır³¹⁵.

İki tarafın da tasarrufta bulunduğu olumlu miras sözleşmesinin söz konusu olması durumunda, bir tarafının mirasçılıktan çıkarma sebebine dayanarak sözleşmeden dönmesi halinde, karşı tarafın dönen kişi lehine yaptığı tasarruf da ortadan kalkmaktadır. Ancak tarafların sözleşmede yaptıkları tasarruflar arasında bağlantı bulunmadığını kararlaştırmaları mümkündür. Bu halde sözleşmeden dönen tarafın karşı taraf lehine yaptığı tasarruf ortadan

³¹⁴ İNAN, A. N., ERTAŞ, Ş., ALBAŞ, H., s. 211.

³¹⁵ DURAL, M., ÖZ, T., s. 119.

kalkmakta; fakat karşı tarafın dönen kişi lehine yaptığı tasarruf geçerliliğini korumaktadır³¹⁶.

Olumlu miras sözleşmesinin ivazlı olması ve sözleşmeden çıkarılma sebebine dayanarak tek taraflı olarak dönülmesi halinde, mirasbırakanın sebepsiz zenginleşme hükümleri gereği karşı tarafa ivazı geri verme borcu doğmaktadır³¹⁷.

6.2.2.2. Sağlararası İvaz Borcunun Yerine Getirilmemesi Halinde Dönmenin Sonuçları

Olumlu miras sözleşmesinden sağlararası borcun yerine getirilmemesi sebebiyle dönülmesi halinde, daha önce de belirtildiği üzere³¹⁸ mirasbırakanın BK. m. 106/II'deki diğer hallerden de yararlanabileceği öğretide baskın görüş olarak kabul edilmektedir. Bu bağlamda, mirasbırakanın Borçlar Kanunu'nun dönmeye ilişkin ilgili maddelerin uygun düştüğü ölçüde tümünden yararlanması mümkündür. Buna göre, mirasbırakan tarafından verilen uygun sürenin sonunda karşı tarafın ivaz borcunu yerine getirmemesi durumunda, mirasbırakan ya aynen ifayı ve gecikme tazminatıyla birlikte kendisine ödenmesini isteyecek; ya da bu talepten vazgeçerek sözleşmeyi feshetmek istediğini derhal karşı tarafa bildirmek şartıyla dilerse ivaz borcunun yerine getirilmemesinden dolayı zarar ziyan tazminatını talep edebilecek, dilerse olumlu miras sözleşmesinden dönebilecektir³¹⁹.

Mirasbırakanın sözleşmeden dönme yolunu seçmesi durumunda, olumlu miras sözleşmesi ortadan kalkmaktadır. Ancak bu durum sözleşmenin

³¹⁶ DURAL, M., ÖZ, T., s. 119; DURAL, M., s. 245.

³¹⁷ İNAN, A. N., ERTAŞ, Ş., ALBAŞ, H., s. 211.; DURAL, M., ÖZ, T., s. 119.; OĞUZMAN, M. K., s. 183.; DURAL, M., s. 246.; İNAN, A. N., s. 138.

³¹⁸ Bkz. s. 98.

³¹⁹ İNAN, A. N., ERTAŞ, Ş., ALBAŞ, H., s. 212.; DURAL, M., s. 261.

yalnızca sağlararası ivaz ile bağlantılı ölüme bağlı tasarruflar içermesi halinde söz konusu olmaktadır. Buna karşı sözleşmenin içeriğinde sağlararası ivaz ile ilgili olmayan tasarruflar da bulunmakta ise; bunlar geçerliliğini korumaya devam etmektedir. Meğer ki dönülen ivaza bağlı ölüme bağlı tasarruf ile diğerleri arasında, dönülen tasarruf olmasa idi, diğerlerinin de yapılmayacağına ilişkin bir bağ olmasın³²⁰.

Sözleşmenin karşı tarafı dönmeden önce kısmi ifada bulunmuş ise bunu sebepsiz zenginleşme hükümlerine göre mirasbırakandan isteme hakkı bulunmaktadır³²¹.

Nihayet mirasçılıktan çıkarma sebebine dayanarak sözleşmeden dönme beyanının, mirasbırakan tarafından geri alınıp alınamayacağına ilişkin Kanun'da bir hüküm bulunmamaktadır. Öğretide bu konuya ilişkin bizim de katıldığımız görüşe göre, dönme beyanı tek taraflı yenilik doğuran bir işlemdir. Kural olarak, yenilik doğuran işlemlerin geri alınması söz konusu olmamaktadır. Bu nedenle olumlu miras sözleşmeleri bakımından, dönme beyanının geri alınamayacağının kabul edilmesi gerekmektedir³²².

6.3. Olumlu Miras Sözleşmesinin Kendiliğinden Sona Ermesi

Kanun koyucu bazı şartların gerçekleşmesi halinde yapılmış olan bir ölüme bağlı tasarrufun kendiliğinden ortadan kalkacağını yani hükümsüz sayılacağını düzenlemiştir. Bu düzenleme hem vasiyetnameler için, hem miras sözleşmeleri için öngörülmüştür.

³²⁰ **DURAL, M.**, s. 262.

³²¹ **DURAL, M.**, s. 261.

³²² Bu görüşü savunan yazar için bkz. **DURAL, M.**, s. 264.; Yazar, tıpkı tam iki tarafa borç yükleyen sözleşmelerde olduğu gibi, dönmenin kesin olduğunun bilinmesi gerektiğini belirtmektedir. Karşı tarafın dönmenin her zaman geri alınabileceğine ilişkin bir kuşku durumu içinde kalmasının beklenemeyeceğini ifade etmektedir.

Kanun'da belirtilen durumların oluşması halinde olumlu miras sözleşmesi taraflardan birinin irade açıklamasına gerek olmaksızın kendiliğinden sona ermektedir³²³. Ayrıca mahkemeye başvurarak sözleşmenin geçersizliğine ilişkin iptal davası açmaya gerek duyulmamaktadır. Ancak istenirse, her zaman tespit davası açılıp sözleşmenin Kanun gereği sonradan hükümsüz olduğu hüküm altına alınabilmektedir³²⁴. Söz konusu mahkeme hükmü yenilik doğuran bir hüküm değil, bildirici bir hüküm olmaktadır³²⁵.

Olumlu miras sözleşmesinin kendiliğinden sona ermesine neden olan haller şunlardır:

6.3.1. Lehine Tasarruf Yapılan Kişinin Mirasbırakandan Önce Ölmesi

Medeni Kanun'un 548'inci maddesinin birinci fıkrasında, "*Mirasçı atanan veya kendisine belirli mal bırakılan kişi mirasbırakanın ölümünde sağ değilse, miras sözleşmesi kendiliğinden ortadan kalkar*" hükmü yer almaktadır. Buna göre, olumlu miras sözleşmesi ile mirasçı atanan veya lehine belirli mal bırakılan kişinin mirasbırakandan önce ölmesi halinde, başkaca bir işleme gerek olmaksızın, olumlu miras sözleşmesi kendiliğinden sona ermektedir³²⁶. Ölen kişinin mirasçılarının onun yerine geçmesi ve beklenen hakkı kazanması

³²³ ÖZTAN, B., s. 23.; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N., s. 349.; OĞUZMAN, M. K., s. 186.; İNAN, A. N., ERTAŞ, Ş., ALBAŞ, H., s. 212.; İNAN, A. N., s. 139.

³²⁴ TURAN, G. (2009), *Ölüme Bağlı Tasarrufların Hükümsüzlüğü*, s. 28, Ankara.; OĞUZMAN, M. K., s. 186.; HATEMİ, H., s. 112.; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N., s. 349.

³²⁵ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N., s. 349.

³²⁶ TUOR, P. (1956), *İsviçre Medeni Kanunu'nun Federal Mahkeme İçtihatlarına Göre Sistemli İzahı*, çev. Amil Artus, s. 382, Ankara.; ANTALYA, G., *Miras Hukuku*, s. 169.; İMRE, Z., ERMAN, H., s. 181.; SEROZAN, R., ENGİN, B. İ., s. 245.; AYİTER, N., s. 101.; OĞUZMAN, M. K., s. 174.; İNAN, A. N., s. 139.; AYAN, M., s. 92.; DURAL, M., ÖZ, T., s. 219.; BERKİ, Ş., s. 86.; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N., s. 241.; Burada bahsedilen kendiliğinden sona erme sebebi vasiyetnameler bakımından da uygulanmaktadır. Buna göre, vasiyetname ile mirasçı atanan veya lehine belirli mal bırakılan kişinin mirasbırakandan önce ölmesi halinde, vasiyetname kendiliğinden ortadan kalkmaktadır (MK. m. 581).

mümkün değildir³²⁷. Ancak bu hükmün emredici bir hüküm olmaması sebebiyle, tarafların sözleşmede aksini kararlaştırmaları ile lehine tasarruf yapılanın mirasçılarının sözleşmeden yararlanması mümkündür³²⁸.

Olumlu miras sözleşmesinin ivazlı olması ve atanmış mirasçı veya kendisine belirli mal bırakılan kişinin mirasbırakandan önce ölmesi halinde, aksi kararlaştırılmış olmadıkça, ölen kişinin mirasçıları ölüm anında ivazdan geri kalanı mirasbırakandan sebepsiz zenginleşme hükümlerine (BK. m. 61 vd.) dayanarak isteyebilme hakkına sahiptirler³²⁹ (MK. m. 548/II).

6.3.2. Mirastan Yoksunluk Sebebinin Bulunması

Medeni Kanun'un 578'inci maddesinde mirastan yoksunluk sebepleri belirtilmiştir. Söz konusu maddeye göre, “*mirasbırakanı kasten ve hukuka aykırı olarak öldüren veya öldürmeye teşebbüs edenler*”, “*mirasbırakanı kasten ve hukuka aykırı olarak sürekli şekilde ölüme bağlı tasarruf yapamayacak duruma getirenler*”, “*mirasbırakanın ölüme bağlı bir tasarruf yapmasını veya böyle bir tasarruftan dönmesini aldatma, zorlama veya korkutma yoluyla sağlayanlar ve engelleyenler*” ve nihayet “*mirasbırakanın artık yeniden yapamayacağı bir durumda ve zamanda ölüme bağlı bir tasarrufu kasten ve hukuka aykırı olarak ortadan kaldıranlar veya bozanlar*” mirastan yoksun olmaktadır.

Yukarıda izah edilen mirastan yoksunluk sebeplerden birinin varlığı halinde olumlu miras sözleşmesi kendiliğinden hükümsüz olmakta³³⁰ ve bunun

³²⁷ İNAN, A. N., s. 139.

³²⁸ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N., s. 241.; BERKİ, Ş., s. 87.; İNAN, A. N., s. 139.

³²⁹ ANTALYA, G., *Miras Hukuku*, s. 169.; İMRE, Z., ERMAN, H., s. 182.; OĞUZMAN, M. K., s. 175.; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N., s. 242.; SEROZAN, R., ENGİN, B. İ., s. 245.; AYAN, M., s. 92.

³³⁰ ANTALYA, G., *Miras Hukuku*, s. 169.; OĞUZMAN, M. K., s. 174-175, 183.; Ölüme bağlı tasarrufların mirastan yoksunluk sebebiyle hükümsüz olması konusunda bkz. KÖPRÜLÜ, B., s. 231.; DURAL, M., ÖZ, T., s. 219.

sonucu olarak da mirastan yoksun olan lehine ölüme bağlı tasarruf yapılan kişi, sözleşmeye dayalı herhangi bir hak da iddia edememektedir³³¹.

İvazlı olumlu miras sözleşmesinin mirastan yoksunluk sebebiyle hükümsüz olması halinde, ölenin mirasçılarının mirasbırakana başvurarak, ölüm anında mirasbırakanın ivazdan elinde kalanını isteyip isteyemeyeceği hususunda Kanun'da açık bir düzenleme yer almamaktadır. Öğretideki genel kabul edilen görüşe göre, bu halde ölenin mirasçılarına sebepsiz zenginleşme hükümleri uyarınca talep hakkının tanınması gerekmektedir³³².

6.3.3. Evliliğin Boşanma veya Butlanla Sona Ermesi

Olumlu miras sözleşmesinin eşler arasında yapılması ve daha sonradan eşlerin boşanması halinde, aksi kararlaştırılmış olmadıkça, sözleşme kendiliğinden hükümsüz olmaktadır³³³ (MK. m. 181).

Medeni Kanun'un 181'inci maddesine göre, boşanma davası devam ederken, ölen eşin mirasçılarında birinin davaya devam etmesi ve sağ kalan eşin boşanma davasında kusurlu olduğunu ispat etmesi halinde, olumlu miras sözleşmesi geçersiz olmaktadır³³⁴.

³³¹ Bu durumda, mirasbırakana verilmiş olan ivazların mirasçı veya vasiyet alacaklısı olamayan kişi tarafından geri istenip istenemeyeceği hususunda, Medeni Kanun'un 548. hükmünün kıyasen uygulanıp, sebepsiz zenginleşme kuralları uyarınca talep hakkının tanınması gerektiğini savunan görüş için bkz. **İMRE, Z., ERMAN, H.**, s. 182.; **OĞUZMAN, M. K.**, s. 175.

³³² Bu görüşü savunan yazarlar için bkz. **İMRE, Z., ERMAN, H.**, s. 182.; **OĞUZMAN, M. K.**, s. 175.

³³³ Y. 2. HD. 21.06.1984 T., 5635 E., 5824 K. (YKD., 1985, C. 11, S. 3, s. 336).; Ölüme bağlı tasarrufların bu nedenle hükümsüzlüğü konusunda bkz. **KÖPRÜLÜ, B.**, s. 231.; Boşanma halinde kendiliğinden sona erme sebebi eşler arasında yapılan vasiyetnameler bakımından da uygulanmaktadır (MK. m. 181/I).; **ÖZTAN, B.**, s. 232.; **AYİTER, N.**, s. 101.; **SEROZAN, R., ENGİN, B. İ.**, s. 245.; **AYAN, M.**, s. 92.; **İNAN, A. N.**, s. 140.

³³⁴ **ÖZTAN, B.**, s. 232.

Evliliğin mutlak butlan ya da nisbi butlanla sona ermesi halinde de, eşler arasında yapılan olumlu miras sözleşmesi, aksi kararlaştırılmamışsa, kendiliğinden hükümsüz hale gelmektedir³³⁵. Evliliğin butlanına ilişkin olarak açılmış olan dava henüz sona ermeden, eşlerden birinin ölmesi halinde, ölen eşin mirasçıları davaya devam edebilmektedirler (MK. m. 159). Mirasçıların sağ kalan eşin, evlenme akdi yapılırken iyi niyetli olmadığını ispat etmeleri halinde ise, sağ kalan eş ile ölen eş arasındaki olumlu miras sözleşmesi sona ermektedir³³⁶.

6.3.4. Koşula Bağlanmışsa Geciktirici Koşulun Gerçekleşmemesi veya Bozucu Koşulun Gerçekleşmesi

Olumlu miras sözleşmesinde koşul konusu incelenirken bahsedildiği üzere³³⁷, sözleşmeye konu ölüme bağlı tasarrufun geciktirici koşula bağlanması durumunda, mirasbırakanın ölümünden sonra söz konusu tasarrufun hüküm doğurabilmesi için geciktirici koşulun gerçekleşmesi gerekmektedir. Ancak bu halde sözleşme hüküm ve sonuçlarını doğurmaktadır. Şayet koşul gerçekleşmez ise, olumlu miras sözleşmesi kendiliğinden ortadan kalkmakta ve buna bağlı olarak hiçbir hukuki sonuç doğurmamaktadır.

Olumlu miras sözleşmesinin bozucu koşula bağlanması durumunda ise, mirasbırakanın ölümü ile olumlu miras sözleşmesi hüküm ve sonuçlarını doğurmaktadır. Ancak, bozucu koşulun gerçekleşmesi durumunda sözleşme kendiliğinden hükümsüz olmaktadır. Bu konu daha önce ayrıntılı olarak incelendiğinden burada daha fazla üzerinde durulmayacaktır³³⁸.

³³⁵ DURAL, M., ÖZ, T., s. 44-45, 219.; AYAN, M., s. 92.; İNAN, A. N., s. 140.

³³⁶ ÖZTAN, B., s. 232.

³³⁷ Bkz. s. 42 vd.

³³⁸ Bkz. s. 45.

6.4. Olumlu Miras Sözleşmesinin İptali

Medeni Kanun'un 557-559'ncü maddeleri ölüme bağlı tasarrufların mirasbırakanın ölümünden sonra üçüncü kişiler tarafından iptal ettirilmesini düzenlemektedir. Mirasbırakanın ölümünden sonra iptal hakkı veren hükümler ilerde "Olumlu Miras Sözleşmesinden Doğan Davalar" başlığı altında incelenecektir. Burada inceleme konusu yapılacak olan husus, mirasbırakanın ölümünden sonra değil; sağlığında iptal hakkı veren hallerdir.

Medeni Kanun'un 504'üncü maddesinin birinci fıkrasına göre,

Mirasbırakanın yanılma, aldatma, korkutma veya zorlama etkisi altında yaptığı ölüme bağlı tasarruf geçersizdir. Ancak, mirasbırakan yanıldığını veya aldatıldığını öğrendiği ya da zorlamanın etkisinden kurtulduğu günden başlayarak bir yıl içinde tasarruftan dönmediği takdirde tasarruf geçerli sayılır.

Hükümden anlaşılacağı üzere, mirasbırakanın ölüme bağlı tasarrufu yanılma, aldatma, korkutma veya zorlama etkisi altında yapması durumunda, söz konusu tasarruf geçersiz olmaktadır. Madde metninde her ne kadar geçersizlik yaptırımından bahsedilmiş olsa da, Miras hukuku'nun genel prensibi gereği geçersizlikten anlaşılması gereken kendiliğinden hükümsüzlük değil; iptaldir³³⁹. Buna göre, mirasbırakan irade sakatlığının olması halinde, olumlu miras sözleşmesini daha sağlığında kendisi iptal edebilmektedir³⁴⁰.

Bir hukuki işlemde irade ile beyan arasında ortaya çıkan uygunsuzluğa irade sakatlığı denilmektedir³⁴¹. İrade sakatlığı, hata, hile veya tehdit ve cebir gibi sebeplerden dolayı istenmeyerek meydana gelebilmektedir. Bazen de, latife beyanı, zihni kayıt veya muvazaa gibi bilerek ve istenerek de irade

³³⁹ İMRE, Z., ERMAN, H., s. 195.

³⁴⁰ SEROZAN, R., ENGİN, B. İ., s. 333.

³⁴¹ EREN, F., *Borçlar Hukuku*, s. 45.

sakatlığının meydana gelmesi mümkündür³⁴². Her hukuki işlemde olduğu gibi ölüme bağlı tasarruflarda da irade sakatlığının söz konusu olması muhtemeldir³⁴³.

MK. m. 504'de sadece irade sakatlığı hallerinde tasarrufun iptaline gidilebileceği öngörülmektedir. Maddede ehliyetsizlik, şekil eksikliği ve kanuna veya ahlaka aykırılık gibi ölüme bağlı tasarrufun geçersizliğine sebep olan diğer hallerden bahsedilmemektedir. Durum bu olmakla birlikte, öğretideki baskın görüşe göre³⁴⁴, mirasbırakana irade sakatlıkları nedeniyle iptal imkânı veren MK. m. 504'ün, daha ağır basan ehliyetsizlik, şekil eksikliği ve kanuna veya ahlaka aykırılık hallerine de uygulanarak, mirasbırakana ölünceye kadar olumlu miras sözleşmesini iptal etme imkanını olduğunun kabul edilmesi gerekmektedir³⁴⁵.

MK. m. 504 hükmü irade sakatlıkları yönünden aralarında bazı farklılıklar olmakla beraber hem vasiyetnamelere hem de miras sözleşmelerine uygulanmaktadır. Bu hüküm, sözleşme yapıldığı sırada iradesi sakatlanan mirasbırakana yapmış olduğu olumlu miras sözleşmesini, sağlığında iptal etme hakkı veren bir hükümdür.

İrade sakatlığı sebepleri ile bunun hukuki sonuçları Borçlar Kanunu'nun 21-23'üncü maddeleri arasında düzenlenmiş olmasına rağmen, Medeni Kanun'da ayrıca düzenlenmiş olması öğretide iki sebebe dayandırılmaktadır. Birinci sebep olarak, Borçlar Hukuku'na oranla burada irade prensibine daha fazla önem verilmektedir. İkincisi ise, ölüme bağlı

³⁴² EREN, F., *Borçlar Hukuku*, s. 338.

³⁴³ EREN, F., *İptal*, s. 28.

³⁴⁴ Bu görüşü savunan yazarlar için bkz. KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N., s. 145.; İMRE, Z., s. 298.; EREN, F., *İptal*, s. 95.; OĞUZMAN, M. K., s. 106, 184.; Aksi yönde görüşü savunan yazarlar için bkz. DURAL, M., s. 80, dpt. 84'teki yazarlar.

³⁴⁵ OĞUZMAN, M. K., s. 106.

tasarrufların iptali için Borçlar Kanunu'ndan farklı olarak burada mahkemeye başvurarak iptal kararının alınmasının şart koşulmasıdır³⁴⁶.

Olumlu miras sözleşmesi, ölüme bağlı tasarruf olmasının yanı sıra, Borçlar Hukuku bakımından tam anlamıyla olmasa da, iki taraflı bir sözleşmedir. Nitekim Medeni Kanun olumlu miras sözleşmelerinin hükümleri bakımından çoğu zaman Borçlar Kanunu'na atıf yapmaktadır. Bundan dolayı, olumlu miras sözleşmelerinin irade sakatlığı sebebiyle iptal edilmesinde, Medeni Kanun'un 504. maddesinin mi yoksa Borçlar Kanunu'nun 23. maddesinin mi uygulanacağı öğretide tartışma konusu yaratmaktadır. Bu husustaki tartışmaların ve ileri sürülen görüşlerin, irade sakatlığına sebep olan her hal için ayrı ayrı ele alınıp incelenmesi daha uygun görülmüştür.

6.4.1. Olumlu Miras Sözleşmesinde İptal Sebepleri

6.4.1.1. İrade Sakatlığı Hallerinden Birinin Varlığı

6.4.1.1.1. Hata

Hata, irade açıklamasında bulunan kişinin beyanı ile iradesi arasında istemeden meydana gelen uygunsuzluk halidir³⁴⁷. Hata beyanda hata ve saikte hata olmak üzere iki şekilde ortaya çıkmaktadır. Medeni Kanun'un irade sakatlığı hallerini düzenleyen 504'üncü maddesinde her ne kadar saik hatalarından bahsedilmese de, vasiyetnamelerde irade teorisinin³⁴⁸ esas

³⁴⁶ İMRE, Z., ERMAN, H., s. 195.; EREN, F., *İptal*, s. 28.

³⁴⁷ TUNÇOMAĞ, K., s. 335.; OĞUZMAN, M. K., ÖZ, M. T. (2009), *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, Gözden Geçirilmiş 6. Baskıdan 7. Tıpkı Baskı, s. 80, İstanbul.; İMRE, Z., ERMAN, H., s. 195.; EREN, F., *İptal*, s. 32.; KÖPRÜLÜ, B., s. 235.; SAYMEN, F. H., ELBİR, H. K. (1966), *Türk Borçlar Hukuku*, Umumi Hükümler, s. 258, İstanbul.

³⁴⁸ Vasiyetnamelerin, sağlararası tasarruflardan farklı olarak, bir taraflı irade beyanları ile oluşmaktadır. Bu nedenle öğretide vasiyetnamelerde irade ile beyanın uymaması halinde gerçek iradeyi dikkate alan *irade teorisinin* uygulanacağı kabul edilmektedir. İrade ile beyanın birbirine uymaması halinde, iradeyi değil beyanı dikkate alan teori vardır ve buna "*beyan teorisi*" denilmektedir. Bu teori *sübjektif beyan teorisi* ve *objektif beyan teorisi*

alınmasından dolayı saik hatalarının da esaslı hata olarak kabul edilerek iptal nedeni olarak sayılması gerektiği kabul edilmektedir³⁴⁹. Borçlar Kanunu'nun hataya ilişkin 23 vd. maddelerinde ise, güven ilkesinden³⁵⁰ hareketle, yalnızca beyan hatası esaslı hata olarak kabul edilmekte, saik hatası kural olarak esaslı hata olarak kabul edilmemektedir³⁵¹.

Olumlu miras sözleşmesinde ise, öğretilde genel kabul edilen görüşe göre, sözleşmenin iki taraflı bir hukuki işlem olması sebebiyle, beyana güvenen karşı tarafı koruyan güven teorisinin uygulanması gerektiği savunulmaktadır³⁵². Bunun sonucu olarak da, sözleşmenin hata sebebiyle mirasbırakanın sağlığında iptali bakımından Medeni Kanun'un 504'üncü maddesinin mi, yoksa Borçlar Kanunu'nun 23'üncü vd. maddelerinin mi uygulanması gerektiği tartışma konusu yaratmaktadır³⁵³.

olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Sübjektif beyan teorisinde, muhatabın beyana verdiği anlam önem teşkil etmektedir. İrade beyanı ile muhatabın bu beyana verdiği anlamın birbirine uygun olması halinde, beyan geçerli sayılmaktadır. Objektif beyan teorisinde ise, muhatap yerine üçüncü bir kişinin objektif esaslara uygun olarak beyana vereceği anlam esas alınmaktadır (TEKİNAY, AKMAN, BURCUOĞLU, ALTOP, s. 94.; EREN, F., *Borçlar Hukuku*, s. 137.).

³⁴⁹ İMRE, Z., ERMAN, H., s. 195-196.; DURAL, M., s. 268.

³⁵⁰ Türk Hukuku'nda sözleşmelerin kurulmasında ve yorumlanmasında güven teorisi esas alınmaktadır. Bu teoride, muhatabın veya bir üçüncü kişinin beyana vereceği anlam dikkate alınmamaktadır. Makul, objektif ve dürüst bir kişinin irade beyanına vereceği anlam esas alınmaktadır (EREN, F., *Borçlar Hukuku*, s. 141.; TEKİNAY, AKMAN, BURCUOĞLU, ALTOP, s. 94-95.; EREN, F., *İptal*, s. 29.).

³⁵¹ TEKİNAY, AKMAN, BURCUOĞLU, ALTOP, s. 576.; TUNÇOMAĞ, K., s. 338.; EREN, F., *Borçlar Hukuku*, s. 341.; Saik hatasının da esaslı hata kabul edilebileceği durumlar hakkında bkz. KILIÇOĞLU, A. (2009), *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, Genişletilmiş 11. Baskı, s. 130-131, Ankara.; SAYMEN, F. H., ELBİR, H. K., s. 263.; TEKİNAY, AKMAN, BURCUOĞLU, ALTOP, s. 579.; EREN, F., *Borçlar Hukuku*, s. 350.; OĞUZMAN, M. K., ÖZ, M. T., s. 85.

³⁵² DURAL, M., ÖZ, T., s. 221.; BERKİ, Ş., s. 202.; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N., s. 330.; GÖNENSAY, S., BİRSEN, K., s. 181.; DURAL, M., s. 271.; OĞUZMAN, M. K., s. 102.; Aksi yönde görüş için bkz. İMRE, Z., ERMAN, H., s. 197.; EREN, F., *İptal*, s. 30-31.; Yazarlar, vasiyetnameler ile miras sözleşmeleri arasında ayırım yapılmaksızın, miras sözleşmelerine de irade teorisinin uygulanması gerektiğini savunmaktadırlar.

³⁵³ Olumlu miras sözleşmesinin ölüme bağlı tasarrufta bulunmayan karşı taraf bakımından böyle bir tartışma söz konusu değildir. Çünkü karşı tarafın ölüme bağlı tasarrufta bulunmaması şartıyla, sözleşmeyi genel hükümlere yani BK. m. 23 vd. hükümlerine göre

Öğretide bu konuya ilişkin bir görüşe göre, olumlu miras sözleşmelerinin mirasbırakanın sağlığında hata sebebiyle iptali bakımından Medeni Kanun'un 504'üncü maddesinin uygulanması gerekmekte ve bunun sonucu olarak da saik hatalarının da iptal sebebi olarak kabul edilmesi gerekmektedir³⁵⁴. Bu görüşe gerekçe olarak; MK. m. 504'ün ölüme bağlı tasarrufların tümü için düzenlenmiş olduğu başka bir deyişle vasiyetnameler ile miras sözleşmeleri arasında ayırım yapılmadığı, dolayısıyla bu hükmün miras sözleşmeleri bakımında da uygulanması gerektiği ve bunun sonucu olarak da saik hatasının da mirasbırakan açısından iptal sebebi teşkil edeceği belirtilmektedir³⁵⁵.

Öğretideki diğer görüşe göre ise, MK. m. 504'ün sadece vasiyetnameler açısından uygulanması gerekmektedir. Bu görüşe gerekçe olarak, olumlu miras sözleşmesinin vasiyetnameden farklı olarak her zaman serbestçe dönülemeyen iki taraflı bir hukuki işlem olduğu, bu nedenle güven ilkesinin gereği olarak, sözleşmenin hata sebebiyle iptalinde BK. m. 23 vd.'nin uygulanması gerektiği belirtilmektedir. Bunun sonucu olarak da, saik hataların genel kural gereğince olumlu miras sözleşmeleri bakımından esaslı hata sayılamayacağı savunulmaktadır³⁵⁶.

Kanımızca da bu görüşe katılmak yerinde olur. Çünkü olumlu miras sözleşmeleri tek taraflı irade beyanı ile kurulan bir ölüme bağlı tasarruf çeşidi değildir. İki taraflı bir hukuki işlemdir. Sözleşmenin bir karşı tarafı yani

iptal edebileceği genel olarak kabul edilmektedir (**DURAL, M.**, s. 269.; **İMRE, Z.**, s. 323.; **EREN, F.**, *İptal*, s. 38,90.; **İMRE, Z.**, **ERMAN, H.**, s. 197.; **AYAN, M.**, s. 127.).

³⁵⁴ Bu görüşü savunan yazarlar için bkz. **EREN, F.**, *İptal*, s. 38.; **İMRE, Z.**, s. 323.; **İMRE, Z.**, **ERMAN, H.**, s. 197.; **AYİTER, N.**, s. 114.

³⁵⁵ **İMRE, Z.**, **ERMAN, H.**, s. 197.; **EREN, F.**, *İptal*, s. 30-31.; **İMRE, Z.**, s. 322-323.; **DALAMANLI, L.** (1961), *Tatbikatta Hukuk Davaları*, s. 254, Ankara.; **AYAN, M.**, 126-127.

³⁵⁶ Bu görüşü savunan yazarlar için bkz. **KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N.**, s. 330.; **ANTALYA, G.**, *Miras Hukuku*, s. 262.; **DURAL, M.**, **ÖZ, T.**, s. 221.; **BERKİ, Ş.**, s. 202.; **OĞUZMAN, M. K.**, s. 102.; **İNAN, A. N.**, **ERTAŞ, Ş.**, **ALBAŞ, H.**, s. 289.; **GÖNENSAY, S.**, **BİRSEN, K.**, s. 181.; **DURAL, M.**, s. 272.

korunması gereken bir muhatap bulunmaktadır. Bu husus özellikle ivazlı olumlu miras sözleşmeleri bakımından ayrı bir önem teşkil etmektedir. Çünkü karşılıksız olan vasiyetnamelere karşın, ivazlı olumlu miras sözleşmelerinin daha sıkı hükümlere tabi tutulması gerekmektedir. Bu bakımdan güven ilkesi gereğince, mirasbırakana saik hatası nedeniyle iptal hakkı vermemek hukukun genel ilkelerine daha uygun düşmektedir. Sonuç olarak, olumlu miras sözleşmeleri bakımından mirasbırakanın hata sebebiyle sözleşmeyi iptalinde Borçlar Kanunu'nun 23 vd. maddelerinin uygulanması gerekmektedir.

Belirtmek gerekir ki, bu sonuca sadece mirasbırakanın sağlığında miras sözleşmesini iptali için değil; ölümünden sonra ilgililerin MK. m. 557'nin birinci bendine göre sürecekleri iptal hali için de varılması gerekmektedir. Aksi halde saik hatasının mirasbırakanın tarafından sağlığında ileri sürülemeyeceğın kabul edilmesi karşısında, onun ölümünden sonra ilgililer tarafından ileri sürülebileceğının kabul edilmesi tutarsızlığa sebep olacaktır³⁵⁷.

Nihayet hata sebebiyle olumlu miras sözleşmesinin iptal edilebilmesi için, hatalı düşünce ve tasarruf ile sözleşme arasında illiyet bağının bulunması ve bunun ispat edilmesi gerekmektedir³⁵⁸.

6.4.1.1.2. Hile

Hile, hukuki işlem yapması için bir kişide bilinçli olarak yanlış bir kanaat uyandırmak veya var olan yanlış kanaati devam ettirmeye yönelik irade beyanında bulunmasını sağlamaktır³⁵⁹.

³⁵⁷ DURAL, M., s. 274.; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N., s. 331.

³⁵⁸ İMRE, Z., ERMAN, H., s. 196.; İMRE, Z., s. 322.

³⁵⁹ Benzer tanımlar için bkz. AYAN, M., s. 128.; SAYMEN, F. H., ELBİR, H. K., s. 270.; OĞUZMAN, M. K., ÖZ, M. T., s. 93.; EREN, F., *Borçlar Hukuku*, s. 358.; TEKİNAY, AKMAN, BURCUOĞLU, ALTOP, s. 601.

Medeni Kanun'un 504'üncü maddesine göre, hile de ölüme bağlı tasarruflar bakımından bir iptal sebebi olarak sayılmaktadır. Buna göre, mirasbırakanın hile ile olumlu miras sözleşmesi yapması durumunda mirasbırakanın söz konusu sözleşmeyi iptal etme hakkı bulunmaktadır³⁶⁰.

Olumlu miras sözleşmeleri bakımından hileden bahsedebilmek için, hile yapan kişide mirasbırakanı aldatma kastı ve niyetinin olması³⁶¹ ve hile ile sözleşme arasında illiyet bağının olması gerekmektedir³⁶².

Hile, Borçlar Kanunu'nun 23 vd. maddelerinde düzenlenmiş olmasına rağmen, Medeni Kanun'un 504'üncü maddesinde de ayrıca ele alınmıştır. Bu durumda, olumlu miras sözleşmelerinin hile sebebiyle iptalinin söz konusu olması durumunda, tıpkı hata konusunda olduğu gibi sözleşmeye Borçlar Kanunu'nun mu, yoksa Medeni Kanunu'nun mu uygulanacağı buna bağlı olarak üçüncü kişinin hilesinin ölüme bağlı tasarruflar bakımından iptal sebebi teşkil edip edemeyeceği öğretide tartışmalıdır.

Saik hatasını miras sözleşmeleri bakımından iptal sebebi olarak kabul eden görüşe göre³⁶³, hile hakkında MK. m. 504'de özel bir hükmün yer almış olması hukuken gereksiz olmuştur. Çünkü böyle bir hüküm bulunmasaydı bile, hata hükümleri bu konuda da uygulanabilirdi. Yine bu görüşü savunanlara göre, BK. m. 28'den farklı olarak üçüncü kişinin hilesi de, illiyet bağının bulunması şartıyla, olumlu miras sözleşmesi bakımından iptal sebebi teşkil etmektedir. Bu bağlamda, BK. m. 28/II'deki üçüncü kişinin hilesine ilişkin hükümler miras sözleşmeleri bakımından söz konusu olmamaktadır. Çünkü hile kimin tarafından yapılırsa yapılsın, karşı tarafın hileden ister haberi olsun

³⁶⁰ AYAN, M., s. 128.; İMRE, Z., ERMAN, H., s. 198.

³⁶¹ İMRE, Z., ERMAN, H., s. 198.; EREN, F., *İptal*, s. 41.

³⁶² AYAN, M., s. 128.; İMRE, Z., ERMAN, H., s. 198.; ANTALYA, G., *Miras Hukuku*, s. 262.; OĞUZMAN, M. K., s. 103.

³⁶³ Bkz. s. 109, dpt. 342'de anılan yazarlar.

ister olmasın, sonuçta mirasbırakanın saik hatasına dayanarak miras sözleşmesini iptal edebilmesi mümkündür³⁶⁴.

Saik hatasını miras sözleşmeleri bakımından iptal sebebi olarak kabul etmeyen ve bizim de katıldığımız görüşe göre ise, esaslı hata dışında kalan hataların miras sözleşmeleri bakımından iptal sebebi olmamaları sebebiyle, MK. m. 504'de hileden ayrıca bahsedilmiş olması ayrı bir önem kazanmaktadır. Çünkü böylece hilenin bulunduğu hallerde, BK. m. 28'e dayanarak, mirasbırakanın hile sonucu düştüğü hata esaslı hata olmasa bile, mirasbırakan MK. m. 504'e dayanarak hile sebebiyle yine miras sözleşmesini iptal etme imkânını elde etmektedir³⁶⁵. Sonuç olarak, BK. m. 28/II gereğince, olumlu miras sözleşmelerinde, üçüncü kişinin hilesi ancak karşı tarafın hileyi bilmesi halinde iptal sebebi teşkil³⁶⁶ edecek aksi halde mirasbırakan üçüncü kişiden tazminat istemekle yetinecektir³⁶⁷.

6.4.1.1.3. Korkutma veya Zorlama

Tehdit, bir kimsenin kendisine veya yakınlarına bir kötülük geleceği yönünde korkutulup, o kimsenin bir hukuki işlem yapmasının veya yapmamasının manevi baskı ile sağlanmasıdır³⁶⁸. Cebir ise fiziki veya maddi bir baskı ve zorlamadır³⁶⁹.

³⁶⁴ İMRE, Z., ERMAN, H., s. 198.; EREN, F., *İptal*, s. 42.; AYİTER, N., s. 115.; İMRE, Z., s. 324.

³⁶⁵ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N., s. 331.; İNAN, A. N., s. 199.; KÖPRÜLÜ, B., s. 215.; DURAL, M., s. 275.; OĞUZMAN, M. K., s. 103.; DURAL, M., ÖZ, T., s. 221.; ANTALYA, G., *Miras Hukuku*, s. 262.

³⁶⁶ DURAL, M., s. 276.; İNAN, A. N., ERTAŞ, Ş., ALBAŞ, H., s. 290-291.; DURAL, M., ÖZ, T., s. 221.; ANTALYA, G., *Miras Hukuku*, s. 262.

³⁶⁷ DURAL, M., s. 276.

³⁶⁸ Başka tanım için bkz. İMRE, Z., ERMAN, H., s. 199.; AYAN, M., s. 128.; EREN, F., *Borçlar Hukuku*, s. 363.; SAYMEN, F. H., ELBİR, H. K., s. 274.; OĞUZMAN, M. K., ÖZ, M. T., s. 97.; TUNÇOMAĞ, K., s. 362.; OĞUZMAN, M. K., s. 103.

MK. m. 504'e göre tehdit veya zorlama altında yapılan ölüme bağı tasarruflar geçersizdir yani iptal edilebilmektedirler. Maddede düzenlene tehdit ve zorlama Borçlar Kanunu'nun 29 vd. maddelerinde de düzenlenmiştir. Borçlar Kanunu'nun 30'uncu maddesinde, sözleşmeler açısından, bir hukuki işlemin yaratılan korku etkisinde yapılması halinde, sözleşmenin geçersiz olabilmesi için korkuda bazı nitelikler aranmaktadır. Ancak söz konusu vasıflar MK. m. 504 gereğince, ölüme bağı tasarrufun korku etkisinde yapılmasında aranmamaktadır. Yaratılan korku ile yapılan ölüme bağı tasarruf arasında illiyet bağıının bulunması yeterli sayılmaktadır³⁷⁰. İşte iki Kanun arasında korkutma ve zorlama hükümleri açısından var olan bu önemli farktan ötürü, miras sözleşmelerine hangi Kanun hükümlerin uygulanması gerektiği tartışması yine karşımıza çıkmaktadır.

Öğretideki bir görüşe göre, miras sözleşmesinin yapılmasında etkili olması şartıyla, esaslı olup olmaması aranmaksızın her türlü zorlamanın MK. m. 504 gereğince, olumlu miras sözleşmeleri bakımından iptal sebebi teşkil etmektedir³⁷¹.

Öğretideki tehdit ve zorlama halinde olumlu miras sözleşmelerine Borçlar Kanunu hükümlerinin uygulanması gerektiğini savunan ve bizim de katıldığımız görüşe göre ise³⁷², tehdit veya zorlama ancak esaslı olması halinde miras sözleşmelerinde iptal sebebi teşkil edebilecektir (BK. m. 30). Bu

³⁶⁹ İMRE, Z., ERMAN, H., s. 199.; DURAL, M., ÖZ, T., s. 222.; OĞUZMAN, M. K., s. 103.; Olumlu miras sözleşmesinin resmi şekilde yapılmasının geçerlilik şartı olması sebebiyle, fiziki zorlamanın var olacağından pek bahsedilememektedir (DURAL, M., s. 277.).

³⁷⁰ OĞUZMAN, M. K., s. 103.

³⁷¹ Bu görüşü savunan yazarlar için bkz. EREN, F., *İptal*, s. 43.; İMRE, Z., ERMAN, H., s. 199.; OĞUZMAN, M. K., s. 103.; Yazar, bu hususta vasiyetnameler ile miras sözleşmeleri arasında fark olduğunu kabul etmemektedir. Oysa hata ve hile halleri için arada fark olduğu ve miras sözleşmelerine Medeni Kanun'un 504'üncü maddesinin değil, Borçlar Kanunu'nun 29 vd. maddelerinin uygulanması gerektiği görüşündedir.

³⁷² KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N., s. 332.; DURAL, M., s. 277.; İNAN, A. N., ERTAŞ, Ş., ALBAŞ, H., s. 291.; DURAL, M., ÖZ, T., s. 222.; EREN, F., *İptal*, s. 38.

bakımdan üçüncü kişinin tehdit veya zorlaması sebebiyle sözleşmenin iptali halinde, bundan haberi olmayan üçüncü kişinin tazminat isteme hakkı bulunmaktadır. Bu husus güven prensibinin bir sonucu olarak karşımıza çıkmaktadır³⁷³.

6.4.1.2. Ehliyetsizlik

Olumlu miras sözleşmesi yapma ehliyetine ilişkin kuralların hem mirasbırakan hem de lehine tasarruf yapılan kişi tarafından, daha önceden inceleme konusu yapıldığından, burada tekrar etraflıca açıklama yapma gereği duyulmamaktadır³⁷⁴. Bu bakımdan sadece mirasbırakanın veya lehine ölüme bağlı tasarruf yapılan kişinin ehliyetsiz olmasının sonucu inceleme konusu yapılacaktır.

Kanun'da belirtilen ehliyet kurallarına uyulmadan olumlu miras sözleşmesinin yapılması durumunda, mirasbırakanın ölümünden sonra söz konusu sözleşme MK. m. 557 gereğince kendiliğinden geçersiz³⁷⁵ olmamakta; iptalle sakat olmaktadır³⁷⁶. Buna karşın, mirasbırakanın sağlığında

³⁷³ OĞUZMAN, M. K., s. 103.; Yazar, korkutma veya cebrin olması halinde miras sözleşmelerine Borçlar Kanunu'nun uygulamayacağı kabul etmesine karşın, üçüncü kişinin yarattığı korku altında yapılan miras sözleşmeleri açısından, karşı tarafın korkuyu bilmemesi veya bilmesinin gerekmemesi durumunda, BK. m. 29/II gereğince, iptal sebebiyle tazminat isteyebileceğini savunmaktadır.

³⁷⁴ Bkz. s. 63 vd.

³⁷⁵ EREN, F., *İptal*, s. 95.; Yazar, bu halde miras sözleşmeleri açısından kesin hükümsüzlüğü kabul etmemektedir. Çünkü MK. m. 557 bent 1'in bu hususa engel teşkil edeceğini belirtmektedir. Yazara göre, her ne kadar bu hüküm üçüncü kişilerin iptal hakkı ile ilgili ise de, hukuki tutarlılık yönünden önem taşımaktadır. Bu bakımdan, kişiler açısından iptalin, mirasbırakan açısından ise hükümsüzlüğün kabul edilmesi mümkün değildir. Buna göre, ehliyetsiz sebebiyle sakat olan miras sözleşmesinin mirasbırakan iptalini istemediği sürece geçerli olduğunun kabul edilmesi gerekmektedir.

³⁷⁶ Öğretideki baskın görüşe göre, geçersizliğe gitmeden önce, ehliyetsizlik ile sakat olan miras sözleşmesinin, çevrilme (tahvil) yoluyla, başka bir hukuki işlem ya da resmi vasiyetname olarak ayakta tutulmasının mümkün olup olmayacağını araştırılması gerekmektedir. Bir miras sözleşmesinin vasiyetname ye çevrilmesinde en etkin rol, mirasbırakanın iradesi olmaktadır. Çevirme (tahvil) bir yorum meselesidir. Bu bağlamda, mirasbırakanın, sakatlığı bilse idi, aynı tasarrufu vasiyetname olarak yapacağını anlaşılmaması durumunda, çevirme mümkün olmalı aksi halde yapılmamalıdır (DURAL, M., s. 66-67.; EREN, F., *İptal*, s. 135.; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N., s. 140.).

ehliyetsizliği sebebiyle olumlu miras sözleşmesine son verebileceğine ilişkin Kanun'da bir hüküm bulunmamaktadır. MK. m. 557, yalnızca mirasbırakanın ölümünden sonra miras sözleşmesinin ehliyetsizlik sebebiyle iptal edilebileceğini öngörmektedir. Bu bağlamda, öğretilerdeki baskın olan ve bizim de katıldığımız görüşe göre, MK. m. 504'ün, mirasbırakana sağlığında irade sakatlıkları nedeniyle iptal imkanı tanımamasından hareketle, daha ağır basan ehliyetsizlik halinde, sözleşmeyi evleviyetle iptal etme hakkı tanımaktadır. Ayrıca burada irade sakatlıklarından farklı olarak, mirasbırakanın ehliyetsizlik sebebiyle iptal davası açması bir süreye bağlı deđildir³⁷⁷.

Mirasbırakanın olumlu miras sözleşmesini yaptıktan sonra ehliyetsiz hale düşmesi ise tasarrufun geçerliliğini etkilememektedir. Bunun yanı sıra, tasarrufun yapıldığı sırada ehliyetsiz olunması ancak daha sonradan ehil hale gelmesi, sözleşmeyi kendiliğinden (ipso iure) geçerli hale getirmemektedir³⁷⁸.

Mirasbırakanın sağlığında olumlu miras sözleşmesini iptal ettirmesi durumunda tasarruf hükümsüzleşmekte; artık onun ölümünden sonra mirasçılarının iptal davası açmasına gerek kalmamaktadır³⁷⁹.

6.4.1.3. Şekil Eksikliği

Olumlu miras sözleşmesinin geçerli olması için resmi vasiyetname şeklinde yapılması gerekmektedir. Sözleşmenin şekil kurallarına uyulmadan yapılması halinde, mirasbırakanın söz konusu sözleşmeyi sağlığında iptal

³⁷⁷ Baskın görüşü savunan yazarlar için bkz. **KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N.**, s. 145.; **ANTALYA, G.**, *Miras Hukuku*, s. 259.; **İMRE, Z.**, s. 298.; **EREN, F.**, *İptal*, s. 84 vd.; **SEROZAN, R.**, **ENGİN, B. İ.**, s. 333-334.; **OĞUZMAN, M. K.**, s. 187.; **DURAL, M.**, s. 79-80.; Aksi yönde düşünen yazarlar için bkz. **DURAL, M.**, s. 79, dpt.84'de anılan yazarlar.

³⁷⁸ **EREN, F.**, *İptal*, s. 18-19.; **İMRE, Z.**, **ERMAN, H.**, s. 59.; **OĞUZMAN, M. K.**, s. 187.; **KÖPRÜLÜ, B.**, s. 234.; **ÖZMEN, İ.** (2006), *Miras Hukuku Davaları*, s. 187, Ankara.; **BERKİ, Ş.**, s. 199.

³⁷⁹ **OĞUZMAN, M. K.**, s. 106-107, 184.; **SEROZAN, R.**, **ENGİN, B. İ.**, s. 333.

edebilmesine ilişkin olarak Medeni Kanun'da özel bir hüküm yer almamaktadır. Öğretide bu duruma ilişkin baskın görüşe göre, olumlu miras sözleşmesinin şekil eksikliği yönünden iptali, ehliyetsizlik ile aynı hükümlere tabi olmaktadır³⁸⁰. Buna göre mirasbırakanın şekil eksikliği sebebiyle sağlığında sözleşmeyi iptal edilebileceğine ilişkin hüküm her ne kadar MK. m. 504'de açık bir şekilde ifade edilmemiş olsa da, evleviyetle ilkesi gereği, mirasbırakan 1 yıllık süre sınırlamasına bağlı kalmaksızın³⁸¹ olumlu miras sözleşmesini iptal edebilecektir³⁸².

Sözleşmenin karşı tarafı, şayet herhangi bir ölüme bağlı tasarrufta bulunmamışsa, onun açısından Borçlar Kanunu'nun ilgili maddelerinin uygulanması söz konusu olmaktadır.

Ölüme bağlı tasarrufta bulunan mirasbırakan açısından miras hukuku kuralları geçerlidir.

6.4.1.4. Gabin

Borçlar Kanunu'nun 21'inci maddesine göre, bir sözleşmede karşılıklı edimler arasında açık bir dengesizliğin olması halinde ve söz konusu dengesizliğin zarar görenin darda bulunmasından, düşüncesizliğinden veya tecrübesizliğinden yararlanılması sonucunda meydana gelmesi durumunda gabin söz konusu olmaktadır. Bu halde, zarar gören kişinin sözleşmeyi bir yıl içinde iptal etme hakkı bulunmaktadır³⁸³.

³⁸⁰ Bu görüşü savunan yazarlar için bkz. s. 117, dpt. 373.

³⁸¹ SEROZAN, R., ENGİN, B. İ., s. 244.

³⁸² OĞUZMAN, M. K., s. 106, 184.; EREN, F., *İptal*, s. 95.; DURAL, M., s. 99.; İMRE, Z., ERMAN, H., s. 177.; SEROZAN, R., ENGİN, B. İ., s. 244, 333-334.

³⁸³ GÜRAL, J. (1953), *Hükümsüzlük Nazariyeleri Karşısında Türk Medeni Kanun'un Sistemi*, s. 208, Ankara.; TEKİNAY, AKMAN, BURCUOĞLU, ALTOP, s. 619.; TUNÇOMAĞ, K., s. 381-383.; EREN, F., *Borçlar Hukuku*, s. 385 vd.; Bu hususta geniş bilgi için ayrıca bkz. KALKAN, B. (2004), *Türk Hukukunda Gabin*, s. 54, İstanbul.

Borçlar Kanunu'nun 21'inci maddesinden anlaşılacağı üzere gabin karşılıklı edimlerin olduğu tam iki tarafa borç yükleyen sözleşmelerde söz konusu olabilmektedir³⁸⁴. Bu nedenle gabinin, her ne kadar Borçlar Hukuku anlamında tam iki tarafa borç yükleyen bir sözleşme olmasa da, ivazlı olumlu miras sözleşmelerinde söz konusu olması muhtemeldir. Çünkü Kanun koyucu kolaylık sağlanması yönünden ivazlı olumlu miras sözleşmelerini tam iki tarafa borç yükleyen sözleşmelere benzetmektedir. Bu nedenle, Medeni Kanun'un 5'inci maddesinden hareketle, Borçlar Kanunu'nun 21'inci maddesinin kıyas yoluyla olumlu miras sözleşmelerine de uygulanabileceği ve hükümde sayılan şartların gerçekleşmesi halinde sözleşmenin gabin sebebiyle iptal ettirilebileceği kabul edilmektedir³⁸⁵.

6.4.2. Olumlu Miras Sözleşmesinde İptalin İleri Sürülmesi

Medeni Kanun'un, olumlu miras sözleşmesini mirasbırakanın sağlığında iptal etme imkânı veren 504'üncü maddesinde, iptalin ne şekilde yapılabileceğine ilişkin bir hüküm bulunmamaktadır. Öğretide yer alan bir görüşe göre, olumlu miras sözleşmesinin mirasbırakanın sağlığında iptali ancak bir vasiyetnameyle veya tek taraflı başka bir miras sözleşmesi ile yapılabilecektir³⁸⁶, Bu görüşü savunanların gerekçesine göre, şekle bağlı bir işlemin sona erdirilmesinin de şekle bağlı olarak yapılması zorunludur.

Öğretide yer alan başka bir görüşe göre, iptal işleminin de tek taraflı bir işlem olmasından dolayı, vasiyetname şekillerinden biri ile yapılması

³⁸⁴ **TEKİNAY, AKMAN, BURCUOĞLU, ALTOP**, s. 619.; **SAYMEN, F. H., ELBİR, H. K.**, s. 233.; **OĞUZMAN, M. K., ÖZ, M. T.**, s. 113.; **KALKAN, B.**, s. 96.

³⁸⁵ **DURAL, M.**, s. 288-289; **İMRE, Z., ERMAN, H.**, s. 202-203; Bu halde sadece ivaz borçlusunun iptal hakkı olduğu yönünde görüş için bkz. **HATEMİ, Hüseyin**, "Miras Sözleşmelerinde Gabin Söz Konusu Olabilir mi ?", Prof. Dr. Necip Kocayusufpaşaoğlu İçin Armağan, Ankara 2004, s. 190. Yazar, Borçlar Kanunu'nun 21. maddesinin ölümüne bağlı tasarruflara uygulanamayacağını belirtmektedir. Gabin sebebiyle sözleşmeyi iptal etme hakkına sadece sağlararası ivaz borcu olan tarafın sahip olduğunu ifade etmektedir.

³⁸⁶ Bu görüşü savunan yazarlar için bkz. **EREN, F., İptal**, s. 88.; **GÖNENSAY, S., BİRSEN, K.**, s. 146.

gerekmektedir³⁸⁷. Ancak bunun MK. m. 2 gereğince karşı tarafa ihbar edilmesi gerekmektedir. İsviçre Federal Mahkemesi de bu görüştedir³⁸⁸.

Öğretide yer alan diğer bir görüşe göre ise, olumlu miras sözleşmesinin mirasbırakanın sağlığında iptali ancak mirasbırakanın açacağı yenilik doğuran bir dava ile mümkündür³⁸⁹. Bu görüşü savunan yazarların gerekçesine göre, bir sözleşmenin geçersizliğinin karşı tarafa bildirilmesi gerektiği sözleşme hukukunun prensibidir. Bu nedenle MK. m. 504'ün şekil hususunda susması karşısında, yorum yolu sonucunda MK. m. 558'in uygulanması gerekmektedir.

Öğretideki diğer bir görüşe göre, iptale ilişkin irade açıklamasının karşı tarafa yöneltilmesi gerekmekte ve bu irade açıklamasının resmi şekilde yapılması gerekmektedir³⁹⁰.

Nihayet öğretide bu konuya ilişkin yer alan başka bir görüşe göre ise³⁹¹, olumlu miras sözleşmesinin mirasbırakanın sağlığında iptali için, Borçlar Kanunu'nun 31'inci maddesi gereğince, karşı tarafa yapılacak şekle bağlı olmayan bir irade açıklaması yeterli olmaktadır.

Kanımızca da bu son görüşe katılmak yerinde olur. Çünkü Medeni Kanun'un 504. maddesi mirasbırakanın sağlığında olumlu miras sözleşmesini

³⁸⁷ **EREN, F.**, *İptal*, s. 89.; Ayrıca bkz. **DURAL, M.**, s. 278, dpt. 44'de anılan yazar.

³⁸⁸ **ANTALYA, G.**, *Feragat*, s. 232.; **DURAL, M.**, s. 279.

³⁸⁹ **HOHL, M.** (1974), *Aufhebung von Erbvertraegen unter Lebenden und von Todes wegen*, s. 141, Zurich; (**DURAL, M.**, s. 280, dpt. 52'den naklen).

³⁹⁰ Bu görüşü savunan yazar için bkz. **DURAL, M.**, s. 284-285.; Yazara göre şekle bağlı olmadan sadece iptale ilişkin irade beyanının varlığının aramanın iki sakıncası bulunmaktadır. Bunlardan birincisi, mirasbırakanın iptal beyanına rağmen karşı tarafın mirasbırakanın ölümünden sonra açacağı bir tespit davasıyla iptali etkisiz hale getirmesinin mümkün olmasıdır. İkincisi ise, mirasbırakan tarafından şekle bağlı olmadan yapılan iptal beyanının karşı tarafça her zaman ketmedilebileceğinin mümkün olmasıdır. İptale ilişkin irade açıklamasının yazılı şekilde yapılmasını yeterli sayan yazar için bkz. **ANTALYA, G.**, *Feragat*, s. 233.

³⁹¹ Bu görüşü savunan yazarlar için bkz. **KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N.**, s. 333.; **SEROZAN, R.**, **ENGİN, B. İ.**, s. 334.; **OĞUZMAN, M. K.**, s. 106.

iptal edebileceğine ilişkin özel bir hüküm içermektedir. Burada sağlıkta iptal söz konusu olduğu için ölümünden sonra iptali düzenleyen MK. m. 558'in uygulanması mümkün değildir. Bu nedenle Borçlar Kanunu'nun 31'inci maddesi gereğince, mirasbırakan tarafından karşı tarafa yapılacak varması gerekli bir irade açıklaması sonucunda olumlu miras sözleşmesi iptal edilmiş olmaktadır. BK. m. 31'de herhangi bir yazılı veya resmi şekil şartından bahsedilmediğinden iptale ilişkin irade beyanı şekle bağlı değildir. Bu durumda şekil meselesinin ispat hukuku açısından önem teşkil edeceğinden bahsetmek mümkündür. Bu nedenle mirasbırakanın iptale ilişkin irade beyanını resmi şekilde yapması zorunlu olmamakla birlikte, engel de değildir.

Medeni Kanun'un 504'üncü maddesi irade sakatlığı hallerinde olumlu miras sözleşmesinin iptalini hak düşürücü süreye bağlamıştır. Buna göre, mirasbırakanın sağlığında, yanıldığını, aldatıldığını öğrendiği ya da korkutma ve zorlamanın etkisinden kurtulmasından itibaren bir yıl içerisinde olumlu miras sözleşmesini iptal ettiğini bildirmediği takdirde, sözleşme geçerli sayılmaktadır. Mirasbırakanın bu süre içerisinde olumlu miras sözleşmesinden dönmemesi halinde artık ölümünden sonra onun mirasçılarının MK. m. 558 gereğince iptal davası açma hakları ortadan kalkmaktadır³⁹². Gabin bakımından da aynı kural geçerli olmaktadır³⁹³. Şekil ve ehliyetsizlik sebeplerinde ise, mirasbırakanın iptale gitmemesi onay sayılmamakta; ilgililerin onun ölümünden sonra iptal davası açma hakları devam etmektedir³⁹⁴.

³⁹² **KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N.**, s. 332.; **EREN, F.**, *İptal*, s. 93.; **DURAL, M.**, s. 286.; **AYİTER, N.**, s. 116.; **KÖPRÜLÜ, B.**, s. 217-218.; **OGUZMAN, M. K.**, s. 105.

³⁹³ **DURAL, M.**, s. 289.

³⁹⁴ **ANTALYA, G.**, *Feragat*, s. 233.

6.5. Olumlu Miras Sözleşmesinin Kesin Hükümsüzlüğü

6.5.1. Hukuka veya Ahlaka Aykırılık

Olumlu miras sözleşmesinin emredici hukuk kurallarına, kişilik haklarına ve kamu düzenine ilişkin kuralları ihlal etmesi durumunda hukuka aykırılık³⁹⁵, toplumun genel ahlakının ihlal edilmesi durumunda da ahlaka aykırılık³⁹⁶ söz konusu olmaktadır.

Borçlar Kanunu'nun 20'nci maddesine göre, bir sözleşmenin hukuka veya ahlaka aykırı olması durumunda, o sözleşme butlanla sakat olmaktadır. Medeni Kanun'un sistemine göre ise, hukuka veya ahlaka aykırı olan ölüme bağlı tasarruflar kendiliğinden hükümsüz olmayıp, sadece iptal edilebilir bir nitelik taşımaktadır³⁹⁷ (MK. m. 599).

Öğretide savunulan bir görüş, bir ölüme bağlı tasarrufun hukuka veya ahlaka aykırı olması durumunda bunun yaptırımının iptal değil BK. m. 20 gereğince kesin hükümsüzlük olduğu yönündedir³⁹⁸. Bu görüşe gerekçe olarak, hukuka veya ahlaka aykırı olan ölüme bağlı tasarrufların iptal ettirilmedikçe geçerli bir tasarruf olarak kabul edilmesinin, hukuk düzeninin temelinde yatan değer hükümleri ile çatışması gösterilmektedir. Ayrıca

³⁹⁵ Hukuka aykırılık konusunda bkz. **HATEMİ, H.** (1976), *Hukuka ve Ahlaka Aykırılık Kavramı ve Sonuçları*, s. 12, İstanbul.; **OĞUZMAN, M. K., ÖZ, M. T.**, s. 72.; **TEKİNAY, AKMAN, BURCUOĞLU, ALTOP**, s. 530.; **EREN, F.**, *İptal*, s. 51.

³⁹⁶ Ahlaka aykırılık konusunda bkz. **TEKİNAY, AKMAN, BURCUOĞLU, ALTOP**, s. 534.; **EREN, F.**, *Borçlar Hukuku*, s. 291.; **OĞUZMAN, M. K., ÖZ, M. T.**, s. 74-75, dpt. 112.; **İMRE, Z.** (1967), "Ölüme Bağlı Tasarrufların Ahlaka Aykırılık Sebebiyle İptali Konusunda İsviçre Mahkeme İçtihatlarında Görülen Gelişme ve Temayüller", *Mukayeseli Hukuk Araştırmaları Dergisi*, Yıl 1, S. 1, 1967, s. 142.

³⁹⁷ **KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N.**, s. 336.; **EREN, F.**, *İptal*, s. 51.; **İMRE, Z., ERMAN, H.**, s. 193.; **OĞUZMAN, M. K.**, s. 104.; **AYİTER, N., KILIÇOĞLU, A.**, s. 158.; **KÖPRÜLÜ, B.**, s. 246.; **SEROZAN, R., ENGİN, B. İ.**, s. 332.; **İNAN, A. N.**, s. 200.; **ANTALYA, G.**, *Feragat*, s. 236.

³⁹⁸ Bu görüşü savunan yazarlar için bkz. **KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N.**, s. 336.; **DURAL, M.**, s. 289.; **HATEMİ, H.**, *Hukuka ve Ahlaka Aykırılık*, s. 134, dpt. 9.; Aksi yönde görüş için bkz. **SEROZAN, R., ENGİN, B. İ.**, s. 333.

evlenmenin butlanında olduğu gibi, tasarrufu mahkemenin vereceği butlan kararına kadar geçerli bir tasarruf gibi ayakta tutmayı haklı gösterecek bir sosyal ya da kamusal yararın bulunmadığı belirtilmektedir³⁹⁹.

Kanımızca da bu gre katılmak yerinde olur. Çünkü kanuna veya ahlaka aykırı olan bir olumlu miras sözleşmesinin iptal edilmediği sürece geçerli sayılması, hukukun genel ilkelerine açıkça aykırılık teşkil etmektedir. Salt Medeni Kanun'un 557'nci maddesinin 3'ncü bendinin lafzına dayanarak, hukuka veya kanuna aykırılık olması halinde, kesin hükümsüzlük yerine iptal edilebilirliğin kabul edilmesinde ne hukuki, ne ahlaki, ne de sözleşmeye taraf olan kişiler lehine bir yarar söz konusu olmamaktadır. Bu nedenle Kanun'un 557'nci maddesinin 3'ncü bendinde her ne kadar hukuka veya ahlaka aykırılık, iptal sebebi olarak belirtilmiş ise de, bunun bir iptal sebebi değil kesin hükümsüzlük sayılması gerektiğini belirtmek isteriz.

6.5.2. Muvazaa

Muvazaa, tarafların nc kişileri aldatmak amacıyla, iradeleri ile beyanları arasında istenerek meydana getirilen bir uygunsuzluk halidir⁴⁰⁰.

Medeni Kanun'da ölüme bağlı tasarruflara ilişkin muvazaayı düzenleyen özel bir hüküm bulunmamaktadır. Vasiyetnameler açısından muvazaanın söz konusu olması mümkün değildir. Ancak Medeni Kanun'un

³⁹⁹ **KOCAYUSUFPAŐAŐLU, N.**, s. 336-337.; Yazara göre, mirasbırakanın son arzu ve isteklerine duyulan saygının, bunların kanunların ve ahlak kurallarının çizdikleri sınırlar içinde kaldıkları sürece söz konusu olabileceğini belirtmektedir. Yine yazara göre, MK. m. 557/b. 3 ve m. 559/I hükümlerinin ne sürülmesinin, MK. m. 2/II anlamında bir norm suiistimali olacağını ifade etmekte ve bu durumun gerçek olmayan bir boşluğun bulunduğu sonucuna gtirdği savunmaktadır.

⁴⁰⁰ **EREN, F.**, *Borçlar Hukuku*, s. 315.; **TEKİNAY, AKMAN, BURCUOĞLU, ALTOP**, s. 547.; **ALTUĞ, Y.** (1955), "*lme Bağlı Tasarruflarda İrade Sakatlıkları*", İst. Bar. Derg., C. XXXIX, S. 9-10, s. 404, İstanbul.

5'inci maddesi aracılıyla, muvazaayı düzenleyen BK. m. 18'in miras sözleşmelerine uygulanabileceği kabul edilmektedir⁴⁰¹.

Olumlu miras sözleşmelerinde muvazaanın söz konusu olması halinde, korunacak güven söz konusu olmadığından sözleşme kendiliğinden hükümsüz olmaktadır⁴⁰².

6.5.3. Latife Beyanı

Latife beyanı, beyan sahibi tarafından ciddi olarak istenmeyen, şaka veya eğlence amacıyla yapılan gayri ciddi görünüşte bir beyandır⁴⁰³.

Olumlu miras sözleşmeleri bakımından latife beyanının olması durumunda bunun sözleşmeyi ne şekilde etkileyeceği öğretide tartışmalıdır.

Öğretideki bir görüşe göre, olumlu miras sözleşmelerinin karşı tarafının güveninin korunarak resmi memur önünde yapılmasından dolayı ciddi olmayan irade beyanı iddiasının nazara alınmaması gerekmektedir⁴⁰⁴.

Öğretideki başka bir görüşe göre, olumlu miras sözleşmeleri bakımından latife beyanının söz konusu olması durumunda, sözleşme batıldır⁴⁰⁵.

⁴⁰¹ **ANTALYA, G.**, *Feragat*, s. 236.; **DURAL, M.**, s. 293.

⁴⁰² **EREN, F.** (1963), “Ölüme Bağlı Tasarruflarda İstenilerek Yapılan İrade Sakatlıkları”, *Adalet Dergisi*, Yıl 54, S. 11-12, s. 1276, Ankara.; **İMRE, Z., ERMAN, H.**, s. 202.; **DURAL, M.**, s. 293.; **SEROZAN, R., ENGİN, B. İ.**, s. 326.; **ANTALYA, G.**, *Feragat*, s. 236.; **DEMİR, M.** (1994), “*Olumlu Miras Sözleşmeleri*”, *Yargıtay Dergisi*, C. 20, S. 3, s. 290, Ankara.

⁴⁰³ **EREN, F.**, *Borçlar Hukuku*, s. 312.; **TEKİNAY, AKMAN, BURCUOĞLU, ALTOP**, s. 572.; **ALTUĞ, Y.**, s. 404.

⁴⁰⁴ **OĞUZMAN, M. K.**, s. 185.

⁴⁰⁵ **EREN, F.**, *İrade Sakatlıkları*, s. 1277.

Nihayet bizim de katıldığımız öğretideki güven prensibine dayanan görüşe göre, olumlu miras sözleşmesinin karşı tarafının mirasbırakanın beyanının ciddi olmadığını bilmemesi veya bilebilecek bir durumda olmaması halinde, sözleşme geçerli olmaktadır. Buna karşın, karşı tarafın karşı tarafın beyanını ciddi olmadığını bilmesi veya bilebilecek durumda olması halinde sözleşme kendiliğinden hükümsüz olmaktadır⁴⁰⁶.

6.5.4. Zihni Kayıt

İrade beyanında bulunan kişinin, beyan ettiği sonucu istemediğini zihninde gizleyip saklı tutması halinde zihni kayıt söz konusu olmaktadır⁴⁰⁷.

Olumlu miras sözleşmeleri bakımından zihni kaydın söz konusu olması durumunda sözleşmenin akıbetinin ne olacağı öğretide tartışmalıdır.

Öğretideki bir görüşe göre, olumlu miras sözleşmeleri bakımından zihni kaydın göz önüne alınmaması ve sözleşmeyi geçerli sayılması gerekmektedir⁴⁰⁸.

Öğretideki bir görüşe göre, ölüme bağlı tasarruflarda irade prensibinin hâkim olması sebebiyle zihni kaydın söz konusu olması durumunda olumlu miras sözleşmesi kendiliğinden hükümsüz olmaktadır⁴⁰⁹.

Nihayet bizim de katıldığımız öğretideki bir diğer görüşe göre ise, olumlu miras sözleşmelerinin iki taraflı bir hukuki işlem olmaları sözleşmelerde güven prensibi uygulanmaktadır. Bu nedenle, zihni kaydın karşı

⁴⁰⁶ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N., s. 351.; DURAL, M., s. 296.; İMRE, Z., ERMAN, H., s. 202.; İMRE, Z., s. 328.; KÖPRÜLÜ, B., s. 210.

⁴⁰⁷ EREN, F., *Borçlar Hukuku*, s. 313.; OĞUZMAN, M. K., ÖZ, M. T., s. 79.; İMRE, Z., s. 327.; ALTUĞ, Y., s. 404.; TEKİNAY, AKMAN, BURCUOĞLU, ALTOP, s. 571.

⁴⁰⁸ OĞUZMAN, M. K., s. 185.

⁴⁰⁹ EREN, F., *İptal*, s. 28 vd.; AYİTER, N., s. 113.; EREN, F., *İrade Sakatlıkları*, 1276.

tarafça bilinmesi durumunda sözleşme kendiliğinden hükümsüzdür. Buna karşın beyanın gerçek iradeye uygun olduğunu düşünen ve buna güvenen karşı tarafın zihni kaydı bilmeden yapmış olduğu olumlu miras sözleşmesi geçerli kalmaya devam etmektedir. Aksi halde MK. 2'ye aykırılık söz konusu olmaktadır⁴¹⁰.

⁴¹⁰ DURAL, M., s. 295.; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N., s. 350.; İMRE, Z., ERMAN, H., s. 202.; İMRE, Z., s. 328.

YEDİNCİ BÖLÜM

7. OLUMLU MİRAS SÖZLEŞMESİNDEN DOĞAN DAVALAR

7.1. Tenkis Davası

Tenkis davası, saklı payın aşılması halinde, saklı paylı mirasçılarının veya istisnaen alacaklılarının saklı paya kadar olan kısmın tamamlanmasını talep ettikleri davadır⁴¹¹. Medeni Kanun'un 560'ıncı maddesine göre, "*Saklı paylarının karşılığını alamayan mirasçılar, mirasbırakanın tasarruf edebileceği kısmı aşan tasarruflarının tenkisini dava edebilirler*". Bu hükme göre olumlu miras sözleşmesi ile saklı paylı mirasçılarının saklı paylarının ihlal edilmesi durumunda, vasiyetnamelerde olduğu gibi, sözleşmeye konu olan kazandırmanın tenkisi talebiyle dava açabilmektedirler⁴¹².

Tenkis davası yenilik doğuran bir davadır⁴¹³. Diğer yenilik doğuran davaların aksine, geçmişe etkili olup, mirasın açıldığı andan itibaren hüküm doğurmaktadır⁴¹⁴. Saklı payı tecavüze uğrayan her saklı paya sahip mirasçı

⁴¹¹ DURAL, M., ÖZ, T., s. 267.; ÖZTAN, B., s. 105.; İMRE, Z., ERMAN, H., s. 246.; ÖZ, T. (1990), *Öğreti ve Uygulamada Sebepsiz Zenginleşme*, s. 267, İstanbul.; ANTALYA, G., *Miras Hukuku*, s. 307.

⁴¹² ANTALYA, G., *Miras Hukuku*, s. 306.

⁴¹³ ÖZTAN, B., s. 105.; ANTALYA, G., *Miras Hukuku*, s. 305.; DURAL, M., ÖZ, T., s. 267.; OĞUZMAN, M. K., s. 246.; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N., s. 411.; İNAN, A. N., ERTAŞ, Ş., ALBAŞ, H., s. 387.; İMRE, Z., ERMAN, H., s. 246.; YHGK. 23.10.1996 T., 2-576 E., 720 K.

⁴¹⁴ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N., s. 266.; İNAN, A. N., ERTAŞ, Ş., ALBAŞ, H., s. 387.

diğerlerinden bağımsız olarak tenkis davası açma hakkına sahiptir⁴¹⁵. Bazı şartların oluşması halinde davayı saklı paya sahip mirasçının alacaklılarının da açması mümkündür⁴¹⁶. Vasiyeti yerine getirme görevlisinin veya tereke temsilcisinin bu davayı açma hakkı yoktur⁴¹⁷.

Ölüme bağlı tasarrufun söz konusu olması durumunda, tenkis davası, lehine saklı paya tecavüz teşkil eden kazandırma yapılmış olan kişiye karşı açılmaktadır⁴¹⁸. Dolayısıyla, olumlu miras sözleşmesi ile yapılan kazandırmanın saklı paya tecavüz etmesi halinde, davanın sözleşmenin karşı tarafına; üçüncü şahıs lehine olumlu miras sözleşmesinin söz konusu olması durumunda ise davanın sözleşme ile lehine tasarruf yapılan üçüncü kişiye karşı açılması gerekmektedir.

Medeni Kanun tenkise tabi kazandırmalar arasında bir sıra öngörmektedir (MK. m. 570). Buna göre, önce ölüme bağlı kazandırmalar tenkis edilecektir. Bu hüküm emredici niteliktedir⁴¹⁹. Dolayısıyla olumlu miras sözleşmesi de, vasiyetname gibi ilk sırada tenkise tabi olmaktadır⁴²⁰ (MK. m. 570/I). Bütün ölüme bağlı tasarrufların tenkis edilmesine rağmen yine de saklı

⁴¹⁵ ÖZTAN, B., s. 106.; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N., s. 413.; DURAL, M., ÖZ, T., s. 269.; OĞUZMAN, M. K., s. 247.; İNAN, A. N., ERTAŞ, Ş., ALBAŞ, H., s. 390.; İMRE, Z., ERMAN, H., s. 248-249.; Saklı paylı mirasçılar isterlerse birlikte de dava açabilmektedirler (Y. 2. HD., 11.01.1951 T., 8177 E., 249 K.); ANTALYA, G., *Miras Hukuku*, s. 306.

⁴¹⁶ ANTALYA, G., *Miras Hukuku*, s. 306.; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N., s. 416.; İNAN, A. N., ERTAŞ, Ş., ALBAŞ, H., s. 390.; ÖZTAN, B., s. 106.; OĞUZMAN, M. K., s. 247.; İMRE, Z., ERMAN, H., s. 249.

⁴¹⁷ AYİTER, N., KILIÇOĞLU, A., s. 191.; ANTALYA, G., *Miras Hukuku*, s. 306.; DURAL, M., ÖZ, T., s. 269.; OĞUZMAN, M. K., s. 247.

⁴¹⁸ ÖZTAN, B., s. 108.; İNAN, A. N., ERTAŞ, Ş., ALBAŞ, H., s. 394.; GÖNENSAY, S., BİRSEN, K., s. 77.; OĞUZMAN, M. K., s. 249.; DURAL, M., ÖZ, T., s. 273.; ANTALYA, G., *Miras Hukuku*, s. 306.; İMRE, Z., ERMAN, H., s. 250.; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N., s. 416.; Davalılar, kanuni veya iradi mirasçılar olabileceği gibi, üçüncü kişiler de olabilmektedir.

⁴¹⁹ DURAL, M., ÖZ, T., s. 279-280.; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N., s. 420.; ÖZTAN, B., s. 110.

⁴²⁰ ÖZTAN, B., s. 234.

paylar tamamlanamazsa, en son tarihliden en eski tarihliye doğru gitmek üzere, sağlararası kazandırmalar tenkis edilecektir⁴²¹.

Ölüme bağlı kazandırmaların birden fazla olması halinde, bunlar orantılı olarak tenkise tabi tutulmaktadır (MK. m. 561). Ancak bu emredici bir hüküm değildir. Bu nedenle mirasbırakanın, ölüme bağlı tasarruf ile lehine kazandırma yapmış olduğu bir kişiyi imtiyazlı duruma sokarak, ancak diğer ölüme bağlı tasarrufların tamamının tenkisinden sonra ona sıra geleceğini tasarrufta belirtmesi mümkündür⁴²². Buna göre, olumlu miras sözleşmesinde tarafların bu sözleşmenin diğer ölüme bağlı tasarruflardan sonra tenkis edileceğini kararlaştırmalarında bir engel bulunmamaktadır. Ancak, sözleşme yapıldıktan sonra mirasbırakanın daha sonradan yapmış olduğu bir vasiyetnamede tenkiste sıraya ilişkin olarak bir isteğinin bulunması geçerli sayılmamaktadır⁴²³.

Medeni Kanun'un 566'ncı maddesinin birinci fıkrasına göre,

Kendisine tenkise tabi bir kazandırma yapılmış olan kimse iyiniyetli ise, sadece mirasın geçmesi anında kazandırmadan elinde kalanı geri vermekle yükümlüdür; iyiniyetli değilse, iyiniyetli olmayan zilyedin geri verme borcuna ilişkin hükümlere göre sorumlu olur.

bu hükme göre, olumlu miras sözleşmesi ile lehine kazandırma yapılan kişi iyiniyetli ise, dava zamanında kazandırmadan elinde ne kalmış ise onu vermekle yükümlüdür⁴²⁴. Aynı hükümün ikinci fıkrası geri verme borcu bakımından ivazlı miras sözleşmelerine ilişkin olarak özel bir düzenleme öngörmektedir. Buna göre,

⁴²¹ **KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N.**, s. 420.

⁴²² **DURAL, M., ÖZ, T.**, s. 286.; **KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N.**, s. 422.; **ÖZTAN, B.**, s. 111.

⁴²³ **KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N.**, s. 422.

⁴²⁴ **ANTALYA, G.**, *Miras Hukuku*, s. 315.

Miras sözleşmesiyle elde ettiği kazandırma tenkise tabi tutulan kimse, bu kazandırma için mirasbırakana verdiği karşılığın tenkis oranında geri verilmesini isteyebilir (MK. m. 556/II).

hükümden anlaşılacağı üzere, ivazlı miras sözleşmesi ile kendisine kazandırma yapılan kişi aleyhine tenkis davasının açılması halinde, bu kişinin sağlığında mirasbırakana vermiş olduğu ivazın da tenkis oranındaki kısmının kendisine verilmesini isteme hakkı bulunmaktadır⁴²⁵. Böylece ekonomik denge bozulmayacak ve adalet sağlanmış olacaktır⁴²⁶.

Tenkis davasında yetkili mahkeme mirasbırakanın son yerleşim yeri mahkemesidir⁴²⁷. Görevli mahkeme ise asliye hukuk mahkemesidir⁴²⁸. Tenkis davasında hak düşürücü süreler vardır⁴²⁹. Medeni Kanun'un 571'inci maddesinin birinci fıkrasına göre,

Tenkis davası açma hakkı, mirasçılarının saklı paylarının zedelendiğini öğrendikleri tarihten başlayarak bir yıl ve her halde vasiyetnamelerde açılma tarihinin, diğer tasarruflarda mirasın açılması tarihinin üzerinden on yıl geçmekle düşer.

bu hükümden anlaşılacağı üzere, olumlu miras sözleşmeleri bakımından davaya ilişkin on yıllık hak düşürücü süre mirasbırakanın ölümü ile başlamaktadır⁴³⁰.

⁴²⁵ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N., s. 434-435.; DURAL, M., ÖZ, T., s. 302.; ÖZTAN, B., s. 124.

⁴²⁶ DURAL, M., ÖZ, T., s. 302.

⁴²⁷ ANTALYA, G., *Miras*, s. 319.; İNAN, A. N., ERTAŞ, Ş., ALBAŞ, H., s. 394.; İMRE, Z., ERMAN, H., s. 250.

⁴²⁸ ÖZTAN, B., s. 109.; İNAN, A. N., ERTAŞ, Ş., ALBAŞ, H., s. 394.; İMRE, Z., ERMAN, H., s. 250.; Görevli mahkemenin davanın değerine göre sulh veya asliye hukuk mahkemesi olduğunu belirten yazarlar için bkz. EREN, F. (1967), *Türk Medeni Hukukunda Tenkis Davası*, (Yayınlanmamış Doçentlik Tezi), s. 320, Ankara.; OĞUZMAN, M. K., s. 251.

⁴²⁹ 743 Sayılı Eski Medeni Kanun ve 4721 Sayılı Yeni Medeni Kanun bakımından sürelerle ilişkin karşılaştırmalı geniş bilgi için bkz. İNAN, A. N., ERTAŞ, Ş., ALBAŞ, H., s. 395 vd.

7.2. Olumlu Miras Sözleşmesinin Geçersizliğine İlişkin İptal Davası

Olumlu miras sözleşmesinin iptaline ilişkin olarak, mirasbırakanın sağlığında sözleşmeyi iptal etmesi hususu daha önceden incelenmiştir⁴³¹. Burada inceleme konusu yapılacak olan husus, olumlu miras sözleşmesinin mirasbırakanın ölümünden sonra ilgililer tarafından iptal ettirilmesine ilişkindir. İptal sebepleri ile bunların olumlu miras sözleşmelerine özgü problemlerinden ve öğretilerdeki tartışmalarından geçmiş bölümlerde ayrıntılı olarak bahsedilmesinden ötürü, burada tekrar üzerinde durulmayacak, sadece mirasbırakanın ölümünden sonra iptal davasının hukuki niteli ve içeriğine ilişkin bilgi vermekle yetinilecektir.

Ölüme bağlı tasarrufların mirasbırakanın ölümünden sonra iptali Medeni Kanun'un 557-559'uncu maddelerinde düzenlenmiştir. MK. m. 557'de öngörülen iptal sebepleri dört bent halinde sayılmıştır. Bunlar; tasarruf ehliyetinin bulunmaması, ölüme bağlı tasarrufun yanılma, aldatma, korkutma veya zorlama sonucunda yapılmış olması, tasarrufun içeriğinin veya bağlandığı koşullar ve yüklemelerin hukuka veya ahlaka aykırı olması ve tasarrufun Kanun'da öngörülen şekil şartlarına uyulmadan yapılmış olmasıdır⁴³².

Ölüme bağlı tasarrufun iptali davasının temel dayandığı ilke "*favor testamenti*" ilkesidir. Bu bağlamda, geçerli olmayan bir tasarrufun mümkün olduğunca geçerli halde tutulmaya çalışılması, böyle bir tasarrufun mirasbırakanın ölümünden sonra yinelenemeyeceği, başkasının onun yerine geçerek böyle bir tasarruf yapamayacağı ve nihayet mirasbırakanın son arzu ve dileklerine karşı duyulan geleneksel saygı düşüncesine dayanmaktadır⁴³³.

⁴³⁰ İMRE, Z., ERMAN, H., s. 251; DURAL, M., ÖZ, T., s. 276; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N., s. 418.

⁴³¹ Bkz. s. 117 vd.

⁴³² SEROZAN, R., ENGİN, B. İ., s. 332.

Medeni Kanun'un 557-559'ncü maddeleri, miras sözleşmelerinin mirasbırakanın ölümünden sonra iptali bakımından özel bir düzenlemeye gitmemiştir. Buna göre, ivazlı miras sözleşmeleri bakımından ivazın geri verilmesi dışında, olumlu miras sözleşmelerinin iptali ile vasiyetnamelerin iptali arasında önemli bir fark bulunmamaktadır⁴³⁴.

Olumlu miras sözleşmesinin MK. m. 557'de sayılan sebeplerden biri ile sakat olması durumunda, mirasbırakanın ölümü ile sözleşme kendiliğinden geçersiz olmamaktadır. Başka bir deyişle, iptal edilinceye kadar geçerli bir tasarruf olarak kalmaya devam etmektedirler⁴³⁵.

İptal davası bozucu yenilik doğuran bir davadır. İptal kararı geriye etkili olarak sonuç doğurmaktadır. Mirasbırakanın ölümünden sonra açılan olumlu miras sözleşmesinin iptali davası, Borçlar Hukuku'ndaki iptalden farklı olarak (BK. m. 26,28), lehine kazandırma yapılan kişiye geçersizlik sebebiyle tazminat talep etme imkânı tanımamaktadır⁴³⁶.

İvazlı miras sözleşmesinin iptal edilmesi durumunda, ivazı veren kişinin sözleşmenin baştan itibaren geçersiz olmasından dolayı, sebepsiz zenginleşme hükümlerine dayanarak, verdiği ivazı ilgililerden talep etme hakkı bulunmaktadır.

İptal davası, olumlu miras sözleşmesinin iptalinde menfaati bulunan mirasçı veya vasiyet alacaklısı tarafından açılabilmektedir (MK. m. 558/I)⁴³⁷.

⁴³³ SEROZAN, R., ENGİN, B. İ., s. 328.

⁴³⁴ DURAL, M., s. 267.

⁴³⁵ ANTALYA, G., *Miras Hukuku*, s. 266.; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N., s. 336.

⁴³⁶ ANTALYA, G., *Miras Hukuku*, s. 266-267.

⁴³⁷ EREN, F., *İptal*, s. 97.; KÖPRÜLÜ, B., s. 254.; ANTALYA, G., *Miras*, s. 268.; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N., s. 343.; GÖNENSAY, S., BİRSEN, K., s. 71.; OĞUZMAN, M. K., s. 190.; İMRE, Z., ERMAN, H., s. 203.; AYİTER, N., s. 117.; GÖNENSAY, A. S. (1938), *Medeni Hukuk*, C. III, (Miras Hukuku) , s. 164, İstanbul.

Vasiyeti yerine getirme görevlisinin iptal davası açma hakkı yoktur⁴³⁸. Belirtmek gerekir ki, olumlu miras sözleşmesinin, yanılma, aldatma, korkutma veya zorlama etkisi altında yapılmış olması ve mirasbırakanın sağlığında bu sözleşmeyi süresi içinde⁴³⁹ iptal etmemesi halinde, artık onun ölümünden sonra sözleşmenin iptali için dava açılmamaktadır⁴⁴⁰.

İptal davası, olumlu miras sözleşmesi ile lehine kazandırma yapılan kişiye karşı açılmaktadır⁴⁴¹. Buna göre, üçüncü kişi lehine yapılan bir sözleşme söz konusu ise davanın sözleşmenin tarafına değil, sözleşme ile lehine tasarruf yapılan üçüncü kişiye karşı açılması gerekmektedir.

Medeni Kanun'un 559'uncu maddesinde mirasbırakanın ölümünden sonra açılan iptal davasına ilişkin olarak hak düşürücü süreler öngörülmüştür. Buna göre, davacının dava açma hakkı, tasarrufu, iptal sebebinin ve kendisinin hak sahibi olduğunu öğrendiği günden başlayarak 1 yıl ve her halde vasiyetnamelerde açılma tarihinin, diğer tasarruflarda mirasın geçmesi tarihi üzerinden, iyiniyetli davalılara karşı 10 yıl, kötünietli davalılara karşı 20 yıl geçmekle düşmektedir⁴⁴². Olumlu miras sözleşmeleri bakımından hak düşürücü süreler, mirasbırakanın ölüm anı ile başlamaktadır⁴⁴³. Belirtmek gerekir ki,

⁴³⁸ YHGK. 14.04.1993 T., 2-36 E., 158 K.

⁴³⁹ Söz konusu hak düşürücü süreler MK. m. 504'de belirtilen sürelerdir.

⁴⁴⁰ **ANTALYA, G.**, *Miras*, s. 260;

⁴⁴¹ **ANTALYA, G.**, *Miras*, s. 268.; **EREN, F.**, *İptal*, s. 100.; **OĞUZMAN, M. K.**, s. 191.; **GÖNENSAY, A. S.**, s. 164.; **KÖPRÜLÜ, B.**, s. 255.; **AYİTER, N.**, **KILIÇOĞLU, A.**, s. 160.; **KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N.**, s. 344.; **İMRE, Z.**, **ERMAN, H.**, s. 204.; **AYİTER, N.**, s. 117.; **GÖNENSAY, S.**, **BİRSEN, K.**, s. 71.; **SEROZAN, R.**, **ENGİN, B. İ.**, s. 329.

⁴⁴² **İMRE, Z.**, s. 332.; **OĞUZMAN, M. K.**, s. 191.; **EREN, F.**, *İptal*, s. 99.; **KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N.**, s. 344.; **İMRE, Z.**, **ERMAN, H.**, s. 205.; **SEROZAN, R.**, **ENGİN, B. İ.**, s. 330.; Yazarlar, durumun gereklerinin haklı göstermesi ve zamanaşımının durmasını gerektiren nedenlerin varlığı halinde uzatılması gerektiğini belirtmektedir.

⁴⁴³ Y. 2. HD., 09.06.1972 T., 3826 E., 3689 K. (**ANTALYA, G.**, *Miras Hukuku*, s. 269, dpt. 998.); **İNAN, A. N.**, **ERTAŞ, Ş.**, **ALBAŞ, H.**, s. 299.; **SEROZAN, R.**, **ENGİN, B. İ.**, s. 331.; 743 Sayılı Eski Medeni Kanun döneminde miras sözleşmelerinden

olumlu miras sözleşmesinin hükümsüzlüğünün hiçbir süreye bağlı olmaksızın, def'i yoluyla her zaman ileri sürülebilmesi mümkündür(MK. m. 559/III)⁴⁴⁴.

İptal davasında yetkili mahkeme mirasbırakanın son yerleşim yeri mahkemesidir⁴⁴⁵. Görevli mahkeme ise, dava konusunun değeri dikkate alınarak HUMK. m. 8/b.1 uyarınca belirlenmelidir⁴⁴⁶.

Olumlu miras sözleşmesinin mahkeme kararıyla iptal edilmesi durumunda, bu karar geçmişe etkili olarak sonuç doğurmaktadır. Bu kararlar birlikte sözleşme baştan itibaren hükümsüz sayılmaktadır⁴⁴⁷. Belirtmek gerekir ki, olumlu miras sözleşmesinin içeriğinde birden fazla tasarruf olması halinde, kısmi iptal davasının açılması mümkündür. Ancak iptal davasının açılabilmesi için, iptal sebebinin tüm sözleşmeyi etkileyecek nitelikte olmaması gerekmektedir⁴⁴⁸. Buna göre mirasbırakanın irade sakatlığı ya da hukuka ve ahlaka aykırılık sebebiyle iptali gereken tasarruf olmaksızın diğer tasarrufları da yapmayacağını anlaşılması durumunda, olumlu miras sözleşmesi tümüyle

bahsedilmemesinden ötürü, hak düşürücü sürenin ne zaman başlayacağı tartışılmalı idi. Bu konuda bkz. **EREN, F.**, *İptal*, s. 117-118.

⁴⁴⁴ **KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N.**, s. 348.; **KÖPRÜLÜ, B.**, s. 261.; **İMRE, Z.**, **ERMAN, H.**, s. 208.; **EREN, F.**, *İptal*, s. 123.; **GÖNENSAY, S.**, **BİRSEN, K.**, s. 74.; **OĞUZMAN, M. K.**, s. 196.; **İNAN, A. N.**, **ERTAŞ, Ş.**, **ALBAŞ, H.**, s. 303.; **SEROZAN, R.**, **ENGİN, B. İ.**, s. 331.

⁴⁴⁵ **EREN, F.**, *İptal*, s. 96.; **OĞUZMAN, M. K.**, s. 193.; **KÖPRÜLÜ, B.**, s. 254.; **ANTALYA, G.**, *Miras*, s. 270.

⁴⁴⁶ **ANTALYA, G.**, *Miras Hukuku*, s. 270.; **EREN, F.**, *İptal*, s. 96.; Görevli mahkemenin asliye hukuk mahkemesi olduğunu belirten yazarlar için bkz. **SEROZAN, R.**, **ENGİN, B. İ.**, s. 331.; **KURU, B.**, **ARSLAN, R.**, **YILMAZ, E.** (2007), *Medeni Usul Hukuku*, 18. Baskı, s. 121, Ankara.

⁴⁴⁷ **İMRE, Z.**, **ERMAN, H.**, s. 210.; **KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N.**, s. 341.; **KÖPRÜLÜ, B.**, s. 260.; **EREN, F.**, *İptal*, s. 138.; **GÖNENSAY, S.**, **BİRSEN, K.**, s. 69.; **AYİTER, N.**, s. 117.; **OĞUZMAN, M. K.**, s. 195.; **AYİTER, N.**, **KILIÇOĞLU, A.**, s. 160.; **İNAN, A. N.**, **ERTAŞ, Ş.**, **ALBAŞ, H.**, s. 303.; **SEROZAN, R.**, **ENGİN, B. İ.**, s. 328-329.

⁴⁴⁸ Ehliyetsizlik veya şekil eksikliği olumlu miras sözleşmesinin tümünü etkilediğinden bu hallerde kısmi iptal davasının açılması mümkün değildir (**DURAL, M.**, **ÖZ, T.**, s. 225.; **EREN, F.**, *İptal*, s. 133.).

iptal edilmektedir. Aksi halde sadece sakat olan tasarruf iptal edilmekte olumlu miras sözleşmesi içinde yer alan tasarruflar geçerliliğini korumaktadır⁴⁴⁹.

İptal kararının kişiler üzerindeki etkisi öğretide tartışmalıdır. Öğretide bizimde katıldığımız hâkim görüşe göre⁴⁵⁰, iptal kararı nisbi nitelikte olup, yalnızca davanın tarafları bakımından hüküm ve sonuç doğurmaktadır.

7.3. Mirasbırakanın Sözleşmeye Aykırı Tasarruflarına İlişkin İptal Davası

Mirasbırakanın olumlu miras sözleşmesini yaptıktan sonra da malvarlığı üzerinde serbestçe tasarruf etme hakkı devam etmektedir. Başka bir deyişle, olumlu miras sözleşmesi ile bir kimseyi mirasçı atadıktan veya ona belirli malını bıraktıktan sonra, sözleşme konusuna giren mallar üzerindeki tasarruf yetkisini kaybetmemektedir⁴⁵¹. Genel kural bu olmakla birlikte, Medeni Kanun'un 527'nci maddesinin ikinci fıkrasına göre,

Mirasbırakan malvarlığında eskisi gibi serbestçe tasarruf edebilir; ancak, miras sözleşmesindeki yükümlülüğü ile bağdaşmayan ölüme bağlı tasarruflarına veya bağışlamalarına itiraz edilebilir.

⁴⁴⁹ OĞUZMAN, M. K., s. 195.; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N., s. 342.; İMRE, Z., ERMAN, H., s. 211.; EREN, F., *İptal*, S. 132-133.; İNAN, A. N., ERTAŞ, Ş., ALBAŞ, H., s. 305.; İNAN, A. N., ERTAŞ, Ş., ALBAŞ, H., s. 304.; DURAL, M., ÖZ, T., s. 225.; SEROZAN, R., ENGİN, B. İ., s. 330.

⁴⁵⁰ Bu görüşü savunan yazarlar için bkz. KÖPRÜLÜ, B., s. 260.; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N., s. 341.; DURAL, M., ÖZ, T., s. 224.; EREN, F., *İptal*, s. 139.; SEROZAN, R., ENGİN, B. İ., s. 329.; Yazarlara göre, iptal hükmünün nisbi olmasının nedeninin, favor testamenti ilkesinde ve iptal hükmünün herkese karşı etkili tutulmasını zorunlu kılacak bir kamu yararının olmamasında aranması gerekmektedir. Aksi yönde görüş için bkz. BERKİ, Ş., s. 194.; Yazar, iptal kararının mutlak nitelikte olduğunu ve davaya katılıp katıldığına bakılmaksızın tüm ilgililer bakımından ve aleyhine dava açılın açılmasın tasarruftan yararlanacak her lehdar hakkında hüküm doğuracağını belirtmektedir.

⁴⁵¹ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N., s. 246.; KÖPRÜLÜ, B., s. 136.; AYİTER, N., KILIÇOĞLU, A., s. 142.; DURAL, M., ÖZ, T., s. 123.; OĞUZMAN, M. K., s. 131.

hükümden anlaşılacağı üzere, olumlu miras sözleşmesi ile lehine tasarruf yapılan kişinin veya sözleşmenin tarafının, mirasbırakanın sağlığında yapmış olduğu sözleşme ile bağdaşmayan ölüme bağlı tasarruflarına veya bağışlamalarına itiraz etme hakkı bulunmaktadır⁴⁵².

Hükümde geçen itiraz deyiminin hukuki niteliği, öğretide saklı paylı mirasçılarının tenkis davasına benzeyen, kendine özgü bir iptal yolu olarak kabul edilmektedir⁴⁵³. Buna göre, olumlu miras sözleşmesi ile mirasçı atanan veya lehine mal vasiyetinde bulunulan kişinin, bir çeşit sözleşmeden doğan saklı pay sahibi olduğu kabul edilmekte ve mirasbırakana karşı açacağı davaya, tenkisi düzenleyen Medeni Kanun'un 560'ncü vd. maddeleri kıyasen uygulanacağı kabul edilmektedir⁴⁵⁴. Bunun sonucu olarak, mirasbırakanın sonradan yapmış olduğu ve olumlu miras sözleşmesi ile bağdaşmayan ölüme bağlı tasarruflar veya bağışlamalar, karşı tarafın hakkına tecavüz ettiği ölçüde tenkise tabi olacaktır⁴⁵⁵.

Olumlu miras sözleşmesi ile bağdaşmayan ölüme bağlı tasarruflara veya bağışlamalara karşı iptal davasını açma hakkı lehine kazandırma yapılan kişiye aittir. Bu dava ancak mirasbırakanın ölümünden sonra açılabilir. Çünkü ancak miras açıldıktan sonra olumlu miras sözleşmesi hüküm ve sonuç doğurmakta ve lehine kazandırma yapılan kişi mirasçı veya vasiyet alacaklısı sıfatını kazanmış olmaktadır⁴⁵⁶.

⁴⁵² ANTALYA, G., *Miras*, s. 171.; ÖZTAN, B., s. 235.; DURAL, M., ÖZ, T., s. 123.; İNAN, A. N., ERTAŞ, Ş., ALBAŞ, H., s. 266.; ANTALYA, G., *Feragat*, s. 238, 162 vd.; DURAL, M., s. 145.; KÖPRÜLÜ, B., s. 135.; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N., s. 245.; OĞUZMAN, M. K., s. 131.; İMRE, Z., s. 285.

⁴⁵³ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N., s. 249-250.; ANTALYA, G., *Miras*, s. 171.; İNAN, A. N., ERTAŞ, Ş., ALBAŞ, H., s. 267.; DURAL, M., s. 146.; KÖPRÜLÜ, B., s. 136.; DURAL, M., ÖZ, T., s. 127.

⁴⁵⁴ İNAN, A. N., ERTAŞ, Ş., ALBAŞ, H., s. 267.; İMRE, Z., s. 285.

⁴⁵⁵ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N., s. 250.

⁴⁵⁶ DURAL, M., s. 150.; İNAN, A. N., ERTAŞ, Ş., ALBAŞ, H., s. 267.; DURAL, M., ÖZ, T., s. 127.; İMRE, Z., s. 285.

7.3.1. Olumlu Miras Sözleşmesine Aykırı Düşen Ölüme Bağlı Tasarruflar

Mirasbırakanın, olumlu miras sözleşmesi yaptıktan sonra, başka ölüme bağlı tasarruf yapması mümkündür. Ancak mirasbırakanın daha sonradan yapmış olduğu ölüme bağlı tasarrufun, önceden yaptığı olumlu miras sözleşmesine konu tasarruflara aykırı olması halinde, olumlu miras sözleşmesi ile lehine tasarruf yapılan kişinin bu tasarruflara itiraz etme hakkı bulunmaktadır⁴⁵⁷.

Mirasbırakanın olumlu miras sözleşmesine aykırı düşen ölüme bağlı tasarrufun vasiyetname olması ve sözleşmeden önce düzenlenmiş olması halinde iptal davası açmaya gerek yoktur. Çünkü bu halde MK. m. 544 gereğince, olumlu miras sözleşmesinden önce yapılan söz konusu vasiyetname geri alınmış olmakta ve buna bağlı olarak geçersiz hale gelmektedir⁴⁵⁸. Ancak belirtmek gerekir ki, önceki olumlu miras sözleşmesinden sonraki miras sözleşmesi ile dönme söz konusu olmamaktadır. Bu durum, miras sözleşmelerinin iki taraflı ve bağlayıcı olmalarının sonucudur⁴⁵⁹. Buna karşın sonradan yapılan ölüme bağlı tasarrufun miras sözleşmesi olması halinde, birinci olumlu miras sözleşmesine üstünlük tanınmakta ve ikinci olumlu miras sözleşmesinin iptali yoluna gidilebilmektedir⁴⁶⁰.

Genel kural olumlu miras sözleşmesinden sonra yapılan ve sözleşmeyle bağdaşmayan vasiyetnamelerin veya miras sözleşmelerinin iptal edilebilir olmasıdır. Ancak olumlu miras sözleşmesinde, tarafların sözleşmeye aykırı

⁴⁵⁷ İNAN, A. N., ERTAŞ, Ş., ALBAŞ, H., s. 267.; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N., s. 246.; DURAL, M., ÖZ, T., s. 124.; İMRE, Z., s. 286.

⁴⁵⁸ DURAL, M., s. 147.; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N., s. 247.; AYİTER, N., KILIÇOĞLU, A., s. 142.; DURAL, M., ÖZ, T., s. 124.

⁴⁵⁹ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N., s. 245.; AYİTER, N., KILIÇOĞLU, A., s. 142.; DURAL, M., s. 147.

⁴⁶⁰ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N., s. 247.

tasarrufların geçerli olacağını kararlaştırmaları veya mirasbırakanın bunu sözleşmede saklı tutması halinde, daha sonradan yapılan ölüme bağlı tasarruflara karşı iptal davası açılmamaktadır. Olumlu miras sözleşmesinin sonradan ortadan kalkması veya lehine tasarruf yapılan kişinin bu tasarruflara rıza göstermesi halinde de iptal davasının açılması mümkün değildir⁴⁶¹.

7.3.2. Olumlu Miras Sözleşmesine Aykırı Düşen Bağışlamalar

Medeni Kanun mirasbırakanın yapmış olduğu ve olumlu miras sözleşmesine aykırı düşen sağlararası tasarruflardan sadece ivazsız kazandırma olan bağışlamalara karşı itiraz edilebileceğini düzenlemektedir⁴⁶². Bu nedenle mirasbırakanın bağışlama dışında başka sağlararası ivazlı olarak yaptığı tasarruflarına karşı, atanmış mirasçının veya vasiyet alacaklısının itiraz etme hakkı bulunmamaktadır⁴⁶³.

Mirasbırakanın, olumlu miras sözleşmesine aykırı olarak yapmış olduğu bağışlamaların iptaline ilişkin olarak, öğretide sözleşme ile yapılan tasarrufun mirasçı atama veya belirli mal vasiyeti olması ayrı ele alınıp incelenmektedir.

Öğretideki bir görüşe göre, olumlu miras sözleşmesi ile atanan mirasçının, MK. m. 527/II'ye dayanarak mirasbırakanın sonradan yaptığı bağışlamalara kural olarak itiraz edememektedir. Çünkü mirasbırakan ona belirli bir şeyi veya belirli bir değeri bırakma yükümlülüğü altına girmemiştir. Dolayısıyla atanmış mirasçının hakkı, mirasbırakanın ölümünden sonra mirasın açıldığı ana göre tespit edilmelidir. Başka bir deyişle, o miras açıldığı anda

⁴⁶¹ DURAL, M., s. 148-149.; DURAL, M., ÖZ, T., s. 125.

⁴⁶² AYİTER, N., KILIÇOĞLU, A., s. 144.; KÖPRÜLÜ, B., s. 136.; DURAL, M., ÖZ, T., s. 125.

⁴⁶³ DURAL, M., s. 145.; AYİTER, N., KILIÇOĞLU, A., s. 143.; OĞUZMAN, M. K., s. 131.; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N., s. 246.; Yazar, ivazlı tasarruflara karşı atanmış mirasçının veya vasiyet alacaklısının itiraz hakkı olmamasını kanun boşluğu olarak tespit etmektedir.

terekede ne varsa ondan payına düşeni alacaktır. Bu nedenle, mirasbırakanın sağlığında yaptığı bağışlamalar, olumlu miras sözleşmesine aykırı diye atanmış mirasçı tarafından iptal edilemez⁴⁶⁴.

Öğretide bu görüşe ilişkin iki istisna getirilmektedir. Buna göre, olumlu miras sözleşmesi ile mirasçı atandığı hallerde, bu tasarrufa aykırı olarak sağlararası bir bağışın yapılması durumunda, sözleşme ile atanan mirasçı ancak kendisine mirasbırakan tarafından malvarlığını eksilmeyeceğine dair ayrı bir taahhüdün verilmesi halinde söz konusu bağışlamanın iptali istenebilecektir⁴⁶⁵. Belirtmek gerekir ki, mirasbırakanın vermiş olduğu taahhüdün, mirasbırakanı her yönden bağlayan, malvarlığı üzerinde tasarruf hakkını tümüyle kısıtlayan nitelikte olmaması gerekmektedir. Aksi halde MK. 23/II anlamında hukuka ve ahlaka aykırılık söz konusu olmaktadır⁴⁶⁶.

Böyle bir taahhüt olmamakla beraber mirasbırakanın kasten malvarlığını önemli ölçüde azaltacak bir bağışlamada bulunması halinde de sözleşme ile atanmış mirasçı Medeni Kanun'un 565'inci maddesinin dördüncü bendinin kıyasla uygulanması neticesinde, söz konusu bağışlamanın iptalini isteyebilecektir⁴⁶⁷. Ancak belirtmek gerekir ki, MK. m. 565/b. 4 ivazlı olumlu miras sözleşmelerine kıyas yoluyla dahi uygulanamamaktadır. Çünkü ivazlı olumlu miras sözleşmelerinde, mirasbırakanın atanmış mirasçıya zarar vermek

⁴⁶⁴ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N., s. 247-248.; DURAL, M., ÖZ, T., s. 125-126.; OĞUZMAN, M. K., s. 132.

⁴⁶⁵ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N., s. 248.; AYİTER, N., KILIÇOĞLU, A., s. 143.; DURAL, M., ÖZ, T., s. 126.; KÖPRÜLÜ, B., s. 136.; OĞUZMAN, M. K., s. 132.

⁴⁶⁶ DURAL, M., s. 159-160.; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N., s. 248.

⁴⁶⁷ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N., s. 248.; AYİTER, N., KILIÇOĞLU, A., s. 143.; DURAL, M., ÖZ, T., s. 126.; DURAL, M., s. 161.; Yazar, bu yola miras sözleşmesinin ivazsız olması halinde başvurulabileceğini belirtmektedir. İvazlı miras sözleşmelerinde ise, mirasbırakanın zarar vermek amacıyla yaptığı bağışlamalarda MK. m. 547'den yararlanılabileceğini ifade etmektedir. Bu halde iptal değil de, tazminat istenebileceğini savunan yazarlar için bkz. İNAN, A. N., ERTAŞ, Ş., ALBAŞ, H., s. 266.; AYİTER, N., s. 266.

amacıyla yapmış olduğu sağlararası ivazsız tasarruflar MK. m. 527'ye tabi olmaktadır⁴⁶⁸.

Olumlu miras sözleşmesi ile belirli mal vasiyetinde bulunulmuş olması halinde ise, lehine tasarruf yapılan kişiye taahhüt yapılmış olsun olmasın, sağlararası bağışlamanın sözleşmedeki yükümlülükle bağdaşmaması halinde, vasiyet alacaklısı bağışlamanın iptalini isteyebilmektedir⁴⁶⁹. Ancak belirtmek gerekir ki, bu kural ferden belirlenmiş belirli mal vasiyetlerinde geçerli olmaktadır. Başka bir deyişle, vasiyetinin konusunun misli mal olması halinde, sağlama (tedarik) vasiyeti söz konusu olacağından, mirasçıların bu malı terekede çıkmasa bile temin edip vasiyet alacaklısına teslim etme zorundadırlar⁴⁷⁰.

Dava konusunun bir taşınmaz olması halinde, bağışlanan kişiye karşı doğrudan tapu iptali ve tescil davası açılabilmesi mümkündür. Bağışlanan kişinin iyiniyetli olması durumu değiştirmemektedir. Ancak bağışlanan kişinin miras açıldığında malın elinde bulunduğu haliyle iade yükümlülüğü söz konusu olmaktadır.

⁴⁶⁸ DURAL, M., ÖZ, T., s. 126.

⁴⁶⁹ İNAN, A. N., ERTAŞ, Ş., ALBAŞ, H., s. 266-267.; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N., s. 249.; DURAL, M., ÖZ, T., s. 126-127.; AYİTER, N., KILIÇOĞLU, A., s. 143.

⁴⁷⁰ İNAN, A. N., ERTAŞ, Ş., ALBAŞ, H., s. 267.; DURAL, M., ÖZ, T., s. 127.; AYİTER, N., KILIÇOĞLU, A., s. 143.

SONUÇ

Bir kişinin, ölümünden sonra hüküm ve sonuç doğurmak üzere yaptığı ve son arzu ve isteklerinin yer aldığı hukuki işlemlere ölüme bağlı tasarruf denilmektedir. Türk Hukuku'nda sadece iki şekil tipinde ölüme bağlı tasarruf yapılabilmektedir. Bunlar vasiyetname ve miras sözleşmesidir.

Vasiyetname tek taraflı yapılan, bağlayıcı olmayan ve hiç kimseye yöneltmesi gerekli olmayan bir ölüme bağlı tasarruf çeşididir. Resmi vasiyetname, el yazılı vasiyetname ve sözlü vasiyet olmak üzere üç şekilde yapılabilmektedir. Miras sözleşmesi ise karşı taraf veya üçüncü bir kişi lehine ölüme bağlı bir kazandırmanın yapıldığı iki taraflı bir sözleşmedir. Kanun'da miras sözleşmeleri "*olumlu miras sözleşmesi*" ve "*mirastan feragat sözleşmesi*" olmak üzere iki türde düzenlenmiştir.

Tezin konusunu "*Olumlu Miras Sözleşmesi*" oluşturmaktadır. Olumlu miras sözleşmesi ile mirasbırakan karşı tarafı veya taraf olmayan bir üçüncü kişiyi yaptığı sözleşme ile mirasçı atamakta ya da lehine belirli mal bırakmaktadır. Olumlu miras sözleşmesi niteliği itibariyle iki taraflı bir hukuki işlem yani sözleşme olarak kabul edilmektedir. Bu nedenle sözleşmelere ilişkin genel kurallar burada da geçerlidir. Ancak belirtmek gerekir ki, olumlu miras sözleşmesi sonuçlarını mirasbırakanın ölümünden sonra doğurması sebebiyle Borçlar Hukuku anlamında tam iki tarafa borç yükleyen bir sözleşme olarak değil, miras hukukuna ilişkin bir sözleşme olarak nitelendirilmektedir.

Olumlu miras sözleşmesi, taraflardan sadece bir tanesinin ölüme bağlı tasarrufta bulunması ile de kurulabilmektedir. Bu durumda tek tarafın tasarrufta bulunduğu olumlu miras sözleşmesi söz konusu olmaktadır. Karşı taraf

sözleşme ile her hangi bir ivaz borcu altına girmiyorsa, ivazsız olumlu miras sözleşmesinden bahsedilmektedir. Buna karşın karşı tarafın her hangi bir ölüme bağlı tasarrufta bulunmamakla beraber, sözleşme ile sağlararası bir ivaz borcu altına girmesi durumunda tek tarafın tasarrufta bulunduğu ivazlı olumlu miras sözleşmesi söz konusu olmaktadır.

Olumlu miras sözleşmesinde her iki tarafın da karşılıklı ölüme bağlı tasarrufta bulunması mümkündür. Bu nitelikte bir sözleşmeye iki tarafın tasarrufta bulunduğu olumlu miras sözleşmesi denilmektedir.

Olumlu miras sözleşmesinin konusunu mirasçı atama ve belirli mal bırakma oluşturmaktır. Ancak mirasçı atama veya belirli mal bırakma dışında yükleme, koşul, vasiyeti yerine getirme görevlisi atama gibi diğer vasiyet türlerinin de olumlu miras sözleşmesinin konusu olabilmesi mümkündür.

Mirasbırakan olumlu miras sözleşmesi ile terekesinin tümüne veya belirli bir oranına ilişkin olarak karşı tarafı veya üçüncü bir kişiyi mirasçı atayabilmektedir. Atanmış mirasçı mirasbırakanın ölümünden sonra başkaca bir işleme gerek kalmadan, kendiliğinden mirasçılık sıfatını kazanmaktadır. Genel kural bu olmakla beraber, Medeni Kanun'un 572'inci maddesinde, mirasbırakanın sağlığında mallarını atanmış mirasçıya devredebileceğine ilişkin özel bir hüküm düzenlemiştir. Söz konusu devir işlemi hukuki sebebini olumlu miras sözleşmesi oluşturmaktadır. Burada esasen denkleştirmeye tabi bir bağışın varlığından bahsetmek mümkündür. Böylece, miras payını sağlığında mirasbırakandan alan atanmış mirasçı, mirasbırakanın ölümünde, miras payını farazi olarak iade eder ve saklı payları ihlal edilen mirasçılar tenkis davası açılabilirler.

Mirasbırakan ile atanmış mirasçının devreden ve devralan sıfatıyla borçlardan dolayı iki yıl süreyle müteselsil sorumluluğu söz konusu olmaktadır. Atanmış mirasçının çoğu zaman borçların miktarına ilişkin bilgi sahibi olamamasından dolayı bu durumun onun aleyhine sonuçlar yaratma

endişesini ortadan kaldırmak amacıyla Medeni Kanun'un 572. maddesi malvarlığının tümü için atanan mirasçıya, resmi defter düzenlenmesini isteme imkânı vermiştir. Atanmış mirasçının resmi defter gereğince sağlıklı yapılacak olan devri reddetmesi onun mirasbırakanın ölümü ile kazanacağı mirasçılık sıfatını ortadan kaldırmamaktadır.

Olumlu miras sözleşmesi yapabilmek için ayırt etme gücüne sahip olmak, ergin olmak ve kısıtlı bulunmamak gerekmektedir. Olumlu miras sözleşmesinin resmi şekilde düzenlenmesi gerekmektedir.

Mirasbırakanın ölümünden sonra olumlu miras sözleşmesi içinde yer alan irade beyanları her zaman açık olmayabilir. Bu durumda sözleşmenin yorumu yoluna başvurulmaktadır. Sözleşmede sadece mirasbırakanın son arzu ve isteklerinin değil; karşı tarafın da mirasbırakanın irade beyanına uygun kabul beyanlarının da yer almasından ötürü; yorumda güven ilkesi geçerlidir.

Olumlu miras sözleşmesinin iki taraflı bir hukuki işlem olmasından dolayı, Kanun'un açıkça öngördüğü istisnalar hariç, vasiyetnamenin aksine, sözleşmeden tek taraflı serbestçe dönme imkânı bulunmamaktadır. Taraflar kural olarak anlaşarak sözleşmeyi ortadan kaldırabilmektedirler.

Medeni Kanun'a göre, bazı özel şartların bulunması halinde olumlu miras sözleşmesi genel kuralın aksine tek taraflı beyanla da ortadan kaldırılabilen yani sözleşmeden dönülebilmektedir. Kanun'da tahdidi olarak belirtilen bu haller, mirasçılıktan çıkarılma sebebinin varlığı halinde dönme ve sağlararası borcun yerine getirilmemesi sebebiyle dönmez. Mirasçılıktan çıkarma sebeplerinin oluşması halinde mirasbırakan sözleşmeden dönebilmektedir. Sağlararası borcun yerine getirilmemesi sebebiyle dönme, sadece ivazlı olumlu miras sözleşmeleri bakımından mümkündür. Buna göre, ivazlı olumlu miras sözleşmelerinde sağlararası edim borcu altına giren tarafın borcunu yerine getirmemesi durumunda veya borcun güvenceye bağlanmaması halinde, mirasbırakan sözleşmeden Borçlar Kanunu'nun ilgili maddeleri uyarınca tek taraflı irade beyanı ile dönme imkânına sahiptir. Kanımızca BK. m. 106-108'de düzenlenen sözleşmeden dönme dışındaki diğer imkânların yani

ifa imkânsızlığı, ifa etmeme veya kötü ifa nedeniyle tazminat isteme hakkının da ivazlı miras sözleşmelerine uygulanması gerekmektedir. Çünkü MK. m. 547’de yalnızca temerrüt hükümlerine göre değil, genel olarak iki tarafa borç yükleyen sözleşmelere ilişkin kurallara atıf yapılmaktadır.

Olumlu miras sözleşmesi başkaca bir işleme gerek kalmadan Kanun’da belirtilen şartların gerçekleşmesi halinde kendiliğinden de sona ermektedir. Buna göre, mirasçı atanan veya lehine belirli mal bırakılan kişinin mirasbırakandan önce ölmesi halinde, başkaca bir işleme gerek olmaksızın, olumlu miras sözleşmesi kendiliğinden sona ermektedir. Sözleşmesinin ivazlı olması halinde, aksi öngörülmemişse, ölen kişinin mirasçıları ölüm anında ivazdan geri kalanı mirasbırakandan sebepsiz zenginleşme hükümlerine dayanarak isteyebilme hakkına sahiptirler. Mirastan yoksunluk sebeplerden birinin varlığı halinde de olumlu miras sözleşmesi kendiliğinden ortadan kalkmaktadır. Sözleşmenin eşler arasında yapılması ve daha sonradan eşlerin boşanması halinde de, aksi öngörülmemişse, sözleşme kendiliğinden hükümsüz olmaktadır.

Olumlu miras sözleşmesi, Kanun’da belirtilen iptal sebeplerinin oluşması halinde, mirasbırakanın sağlığında sözleşmeyi iptal etmesi ile de sona ermektedir. Buna göre, irade sakatlığı hallerinde mirasbırakanın sözleşmeyi sağlığında iptal etmesi mümkündür.

İrade sakatlığı hallerinden hata sebebiyle iptale ilişkin olarak, Medeni Kanun’un 504. maddesinin mi, yoksa Borçlar Kanunu’nun 23. vd. maddelerinin mi uygulanması gerektiği tartışma konusu yaratmaktadır. Burada güven ilkesinin gereği olarak, BK. m. 23 vd.’nin uygulanması gerekmektedir. Bunun sonucu olarak da, saik hatalarının olumlu miras sözleşmeleri bakımından esaslı hata olarak sayılmaması gerekmektedir.

Tehdit ve zorlama halinde de olumlu miras sözleşmelerine Borçlar Kanunu hükümlerinin uygulanması gerekmektedir. Buna göre, tehdit veya

zorlama ancak esaslı olması halinde olumlu miras sözleşmelerinde iptal sebebi teşkil edebilecektir (BK. m. 30). Üçüncü kişinin tehdit veya zorlaması sebebiyle sözleşmenin iptali halinde, bundan haberi olmayan üçüncü kişinin tazminat isteme hakkı bulunmaktadır. Bu husus güven prensibinin bir sonucudur.

İvazlı olumlu miras sözleşmesinde gabinin söz konusu olması durumunda, zarar gören kişinin sözleşmeyi bir yıl içinde iptal etme hakkı bulunmaktadır.

MK. m. 504'de iptalin ne şekilde yapılabileceğine ilişkin bir hüküm bulunmamaktadır. Kanımızca, karşı tarafa yapılacak şekle bağlı olmayan bir irade açıklaması yeterli olmaktadır.

Olumlu miras sözleşmesi ile yapılan kazandırmaların saklı paya tecavüz etme ihtimali mümkündür. Bu halde saklı paylarına tecavüze edilen mirasçıların mirasbırakanın ölümünden sonra tenkis davası açma hakları bulunmaktadır. Mirasbırakanın tasarruf ehliyetinin bulunmaması, ölüme bağlı tasarrufun yanılma, aldatma, korkutma veya zorlama sonucunda yapılmış olması, tasarrufun içeriğinin veya bağlandığı koşullar ve yüklemelerin hukuka veya ahlaka aykırı olması ve tasarrufun Kanun'da öngörülen şekil şartlarına uyulmadan yapılmış olması durumlarında iptal davası açmak mümkündür. İptal kararı geriye yürümez. İvazlı sözleşmenin iptal edilmesi halinde, ivazı veren kişinin sebepsiz zenginleşme hükümlerine dayanarak, verdiği ivazı ilgililerden talep etme hakkı bulunmaktadır.

İptal davası, olumlu miras sözleşmesi ile lehine kazandırma yapılan kişiye karşı açılmaktadır. Yetkili mahkeme mirasbırakanın son yerleşim yeri mahkemesidir. Görevli mahkeme ise iptali istenen tasarrufun değerine göre belirlenmelidir. 1, 10 ve 20 yıllık hak düşürücü süreler vardır.

Olumlu miras sözleşmesi ile lehine tasarruf yapılan kişinin veya sözleşmenin tarafının, mirasbırakanın sağlığında yapmış olduğu sözleşme ile bağdaşmayan ölüme bağlı tasarruflarına veya bağışlamalarına karşı dava açarak itiraz etme hakkı bulunmaktadır. Buna göre, mirasbırakanın daha sonradan yapmış olduğu ölüme bağlı tasarrufun, önceden yaptığı olumlu miras sözleşmesine aykırı olması halinde, önceki sözleşme ile lehine tasarruf yapılan kişinin bu ölüme bağlı tasarrufa itiraz etme hakkı bulunmaktadır. Sadece ivazsız kazandırma olan bağışlamalara karşı itiraz edilebilmektedir. Belirtmek gerekir ki, olumlu miras sözleşmesi ile atanmış mirasçının, ayrı bir taahhüt olmadıkça, mirasbırakanın sonradan yaptığı bağışlamalara itiraz edememesi gerekmektedir. Çünkü atanmış mirasçının hakkı önceden belli değildir; onun hakkı mirasbırakanın ölümünden sonra mirasın açıldığı ana göre tespit edilecektir. Olumlu miras sözleşmesi ile lehine belirli mal bırakılan kişi ise, kendisine ayrıca bir taahhüt yapılmış olsun olmasın, sağlararası bağışlamanın sözleşmeye aykırı olması halinde, bağışlamanın iptalini isteyebilecektir.

KAYNAKÇA

- [1] **AKINTÜRK, T.** (2008), *Medeni Hukuk*, 13. Baskı, İstanbul.
- [2] **AKİPEK, J. G., AKINTÜRK, T.** (2007), *Türk Medeni Hukuku, Başlangıç Hükümleri Kişiler Hukuku*, Yeni Medeni Kanun'a Uyarlanmış, C. I, B. 6, Ankara.
- [3] **ALTUĞ, Y.** (1955), *Ölüme Bağlı Tasarruflarda İrade Sakatlıkları*", İstanbul Barosu Dergisi, C. XXXIX, S. 9-10, İstanbul.
- [4] **ANTALYA, G.** (2009), *Miras Hukuku*, İstanbul.
- [5] **ANTALYA, G.** (1999), *Mirastan Feragat Sözleşmesi*, İstanbul.
- [6] **AYAN, M.** (2009), *Miras Hukuku*, Güncelleştirilmiş 5. Baskı, Konya.
- [7] **AYİTER, N.** (1974), *Miras Hukuku*, Genişletilmiş 3. Baskı, Ankara.
- [8] **AYİTER, N., KILIÇOĞLU, A.** (1993), *Miras Hukuku*, 3. Baskı, Ankara.
- [9] **BAYGIN, C.** (2000), *Ölüme Bağlı Tasarruflarda Yorum*, Atatürk Üniversitesi Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi, C.IV, S.1-2, Erzincan.
- [10] **BELGESAY, M. R.** (1952), *Türk Kanunu Medenisi Şerhi*, 3. Kitap, Miras Hukuku, 4. Baskı, İstanbul.
- [11] **BERKİ, Ş.** (1975), *Miras Hukuku*, Ankara.

- [12] **BERKİ, Ş.** (1951), *Türk Hukukunda Vasiyet*, AÜHFD, C. VIII, S. 3-4, Ankara.
- [13] **BERKİ, Ş.** (1972), *Türk Medeni Kanununda Miras Hukukunun Esasları (II)*, AÜHFD, C. XXIX, S. 1-2, Ankara.
- [14] **BIÇAKÇI, L.** (1999), *Mirastan Feragat Sözleşmesi*, İstanbul.
- [15] **ÇINAR, Ö.** (2006), *Miras Sözleşmesinin Tek Taraflı İrade Beyanı İle Sona Erdirilmesi*, İTÜSBD., Yıl:2006, S. 12, İstanbul.
- [16] **DALAMANLI, L.** (1961), *Tatbikatta Hukuk Davaları*, Ankara.
- [17] **DALAMANLI, L., KAZANCI, S.** (1991), *İlmiye Kazai İçtihatlarla Açıklamalı Türk Medeni Kanunu*, C. III, İstanbul.
- [18] **DEMİR, M.** (1994), “*Olumlu Miras Sözleşmeleri*”, Yargıtay Dergisi, C. 20, S. 3, Ankara.
- [19] **DURAL, M.** (1980), *Miras Sözleşmeleri*, İstanbul.
- [20] **DURAL, M., ÖZ, T.** (2006), *Türk Özel Hukuku*, C. IV., Miras Hukuku, İstanbul.
- [21] **ENGİN, İ. B.** (1999), *1998 Tarihli Türk Medeni Kanunu Tasarısının Ölüme Bağlı Tasarrufun Konularına İlişkin Hükümlerinin Değerlendirilmesi*, Cumhuriyetin 75. Yıl Armağanı, İstanbul.
- [22] **EREN, F.** (1963), “*Ölüme Bağlı Tasarruflarda İstenilerek Yapılan İrade Sakatlıkları*”, Adalet Dergisi, Yıl 54, S. 11-12, Ankara.
- [23] **EREN, F.** (1966), *Türk Medeni Hukukunda Ölüme Bağlı Tasarrufların İptali Davası*, Ankara.
- [24] **EREN, F.** (2001), *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, 7. Bası, İstanbul.

- [25] **EREN, F.** (1967), *Türk Medeni Hukukunda Tenkis Davası*, (Yayınlanmamış Doçentlik Tezi), Ankara.
- [26] **ESCHER, A.** (1949), *Medeni Kanun Şerhi*, Miras Hukuku, (Sabri Şakir Ansay Çevirisi), Ankara.
- [27] **GENÇCAN, Ö. U.** (2008), *Miras Hukuku*, Ankara.
- [28] **GÖKTÜRK, H. A.** (1947), *Miras Hukuku*, 2. Baskı, Ankara.
- [29] **GÖNENSAY, A. S.** (1938), *Medeni Hukuk*, C. III, (Miras Hukuku), İstanbul.
- [30] **GÖNENSAY, A. S., BİRSEN, K.** (1963), *Miras Hukuku*, 2. Bası, İstanbul.
- [31] **GÜRAL, J.** (1953), *Hükümsüzlük Nazariyeleri Karşısında Türk Medeni Kanun'un Sistemi*, Ankara.
- [32] **GÜRSOY, K. T.** (1955), *Türk Medeni Kanunu Hükümlerine Göre Mal Vasiyeti*, Ankara.
- [33] **GÜRSOY, K. T.** (1953), *Ölüme Bağlı Tasarruflarda Şart ve Mükellefiyetler*, Kısım I, AÜHFD, C. X, S. 1-4, Yıl 1953, Ankara.
- [34] **GÜRSOY, K. T.** (1954), *Ölüme Bağlı Tasarruflarda Şart ve Mükellefiyet*, Kısım II, AÜHFD, C. 11, S. 1-2, Yıl 1954, Ankara.
- [35] **HATEMİ, H.** (2004), *Miras Hukuku*, Gözden Geçirilmiş 4. Baskı, İstanbul.
- [36] **HATEMİ, H.** (2004), "*Miras Sözleşmelerinde Gabin Söz Konusu Olabilir mi ?*", Prof. Dr. Necip Kocayusufpaşaoğlu İçin Armağan, Ankara.

- [37] **HATEMİ, H.** (1976), *Hukuka ve Ahlaka Aykırılık Kavramı ve Sonuçları*, İstanbul.
- [38] **HELVACI, S.** (1993), *Kişilik İşlemi Hakları (Münhasıran Şahsa Bağlı Haklar)*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul.
- [39] **HOHL, M.** (1974), *Aufhebung von Erbvertraegen unter Lebenden und von Todes wegen*, Zurich.
- [40] **İNAN, A. N.** (1969), *Miras Hukuku*, Ankara.
- [41] **İNAN, A. N., ERTAŞ, Ş., ALBAŞ, H.** (2008), *Miras Hukuku*, 7. Baskı, Ankara.
- [42] **İMRE, Z., ERMAN, H.** (2010), *Miras Hukuku*, Gözden Geçirilmiş 7. Baskı, İstanbul.
- [43] **İMRE, Z.** (1978), *Türk Miras Hukuku*, 4. Baskı, İstanbul.
- [44] **İMRE, Z.** (1967), “Ölüme Bağlı Tasarrufların Ahlaka Aykırılık Sebebiyle İptali Konusunda İsviçre Mahkeme İçtihatlarında Görülen Gelişme ve Temayüller”, *Mukayeseli Hukuk Araştırmaları Dergisi*, Yıl 1, S. 1.
- [45] **İŞGÜZAR, H.** (2003), *Yeni Türk Medeni Kanunu'na Göre Miras Hukuku Hükümlerindeki Değişiklikler ve Yenilikler*, Ankara.
- [46] **KALKAN, B.** (2004), *Türk Hukukunda Gabin*, İstanbul.
- [47] **KILIÇOĞLU, A.** (2009), *Miras Hukuku*, Genişletilmiş 3. Baskı, Ankara.
- [48] **KILIÇOĞLU, A.** (2009), *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, Genişletilmiş 11. Baskı, Ankara.
- [49] **KOCAAĞA, K.** (2006), *Vasiyeti Yerine Getirme Görevlisi*, Ankara.

- [50] **KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N.** (1978), *Miras Hukuku*, 2. Baskı, İstanbul.
- [51] **KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N.** (1968), *Güven Nazariyesi Karşısında Borç Sözleşmelerinde Hata Kavramı*, İstanbul.
- [52] **KÖPRÜLÜ, B.** (1985), *Miras Hukuku Dersleri*, 2. Baskı, İstanbul.
- [53] **OĞUZMAN, M. K.** (1995), *Miras Hukuku*, 6. Baskı, İstanbul.
- [54] **OĞUZMAN, M. K.** (1978), *Miras Hukuku Dersleri*, Genişletilmiş 2. Baskı, İstanbul.
- [55] **OĞUZMAN, M. K., ÖZ, T.** (2009), *Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Gözden Geçirilmiş 6. Baskıdan 7. Tıpkı Bası*, İstanbul.
- [56] **ÖZ, T.** (1990), *Öğreti ve Uygulamada Sebepsiz Zenginleşme*, İstanbul.
- [57] **ÖZMEN, İ.** (2006), *Miras Hukuku Davaları*, Ankara.
- [58] **ÖZTAN, B.** (2008), *Miras Hukuku*, 3. Baskı, Ankara.
- [59] **ÖZTRAK, İ.** (1968), *Miras Hukuku, Kanundan Doğan Mirasçılık, Ölüme Bağlı Tasarruflar*, Ankara.
- [60] **ÖZUĞUR, A. İ.** (2009), *Türk Medeni Kanunundan Önce ve Sonra Miras Hukuku, Gözden Geçirilmiş 3. Baskı*, Ankara.
- [61] **PIOTET, P.** (1978), *Schweizerisches Privatrecht, Band IV/1, Erbrecht erter Halbband (Deutsche Übersetzung von Dr. iur. Rene Couchepeu)*, Basel, Stuttgart.
- [62] **PULAŞLI, H.** (1989), *Şarta Bağlı İşlemler ve Hukuki Sonuçlar*, Ankara.

- [63] **SAYMEN, F. H.** (1939), *Aciz Sebebiyle Mirastan Iskat*, İst. Bar. Derg. C. XIII, Mart 1939, S. III, İstanbul.
- [64] **SAYMEN, F. H.** (1938), *Miras Hukuku Dersleri*, İstanbul.
- [65] **SAYMEN, F. H., ELBİR, H. K.** (1966), *Türk Borçlar Hukuku, Umumi Hükümler*, İstanbul.
- [66] **SEROZAN, R.** (1979), *Sağlararası İşlem Yoluyla Ölüme Bağlı Kazandırma*, İstanbul.
- [67] **SEROZAN, R.** (1975), *Sözleşmeden Dönme*, İstanbul.
- [68] **SEROZAN, R., ENGİN, B. İ.** (2008), *Miras Hukuku*, 2. Baskı, Ankara.
- [69] **SİRMEN, L.** (1992), *Türk Özel Hukukunda Şart*, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara.
- [70] **ŞENER, E.** (1988), *Eski ve Yeni Miras Hukuku Şerh*, Ankara.
- [71] **ŞENER, E.** (1995), *Vasiyet Hukuku*, Ankara.
- [72] **TEKİNAY, AKMAN, BURCUOĞLU, ALTOP** (1993), *Borçlar Hukuku*, Genel Hükümler, 7. Baskı, İstanbul.
- [73] **TUNÇOMAĞ, K.** (1976), *Türk Borçlar Hukuku I*, Genel Hükümler, 6. Baskı, İstanbul.
- [74] **TURAN, G.** (2009), *Ölüme Bağlı Tasarrufların Hükümsüzlüğü*, Ankara.
- [75] **TUOR, P.** (1956), *İsviçre Medeni Kanunu'nun Federal Mahkeme İçtihatlarına Göre Sistemli İzahı*, çev. Amil Artus, Ankara.

- [76] **YILDIRIM, A.** (2004), *Ölüme Bağlı Tasarruflarda Şart ve Mükellefiyetler*, Ankara.
- [77] **ZEVKLİLER, A., ACABEY, M. B., GÖKYAYLA, K. E.** (2000), *Medeni Hukuk, Giriş, Başlangıç Hükümleri, Kişiler Hukuku, Aile Hukuku, B. 6*, Ankara.

EK

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Soyadı, Adı : ÖZBEY, Serap
Uyruğu : Türkiye (T.C.)
Doğum Tarihi ve Yeri : 07.05.1983, Ankara
Medeni Hali : Evli
Telefon : +90312 586 84 55
Email : sagirsoy@hotmail.com

EĞİTİM

Derece	Enstitü	Mezuniyet Yılı
Yüksek Lisans	Çankaya Üniversitesi, Özel Hukuk, Ankara	2010
Lisans	Gazi Üniversitesi, Hukuk Fakültesi, Ankara	2005
Lise	Özel Bilim Lisesi, Ankara	2001

İŞ DENEYİMLERİ

Yıl	Yer	Konumu
2008 – Şimdi	Atılım Üniversitesi, Ankara	Araştırma Görevlisi
2007 – 2008	Avukat (Serbest), Ankara	Avukat
2006 – 2007	Av. Ali SARIGÜL - Av. Meliha SARIGÜL - Av. Zafer GÜNAL Hukuk Bürosu, Ankara	Avukat
2005 – 2006	Ankara Barosu	Stajyer Avukat

YABANCI DİLLER

İngilizce (İleri Seviye), Almanca (Başlangıç Seviyesi).

HOBİLER

Film, Müzik ve Spor.